

កម្ពុជានិភ័យបច្ចុប្បន្នរបស់ខ្លួន និងការប្រើប្រាស់ គិតថតទិន្នន័យ (ICT) សម្រាប់ប្រព័ន្ធទូរសព្ទ

**ផ្នែកទី ១
ទំនាក់ទំនងរាយក្រឹងក្រសួង ICT និងការអភិវឌ្ឍ
ប្រកបដោយអគ្គប្រយោជន៍**

ឈ្មោះ: កម្មការសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមសម្រាប់ព័ត៌មាន និងជំនួយ (ESCAP)

មជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកវិទ្យាពមនាគមន៍ព័ត៌មានវិទ្យា
សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ព័ត៌មាន និងជំនួយ

កម្មវិធីសិក្សាអំពីមូលដ្ឋានត្រីវេបចុះបច្ចេកវិទ្យាពមនាគមន៍ព័ត៌មានវិទ្យា
(ICT) សម្រាប់មន្ត្រីកដាក់ជាន់ខ្ពស់

ផ្នែកទី ១
ទំនាក់ទំនងរក្សាទុកម្មវិធី ICT
និងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយអគ្គប្រយោជន៍

Usha Rani Vyasulu Reddi

UN APC*ict*

សេវានៃផ្ទុកកម្មវិធីសិក្សាអំពីមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃបច្ចេកវិទ្យាគមនាគមនីព័ត៌មានវិទ្យា (ICT)

សម្រាប់មន្ត្រីកដករជាន់ខ្ពស់

ផ្នែកទី ១ : ចំណាក់ចំនងរាជធានី និងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយអត្ថប្រយោជន៍

រក្សាសិទ្ធិជោយ © UN-APCICT 2009

ISBN:

អត្ថបទនេះ: តុម្ភាយនៃ: ត្រូវបានចែងផ្តាយក្រោមអាជ្ញាបណ្ឌរក្សាកម្មសិទ្ធិបញ្ចាំដូរកតិនិតត្រូវប្រើប្រាស់លើ 3.0 (Creative Commons Attribution 3.0 License) ។ ដើម្បីមើលច្បាប់ចម្លងនៃអាជ្ញាបណ្ឌនេះ សូមចូលទៅកាន់គេហទំនួរ <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/> ។

នាមកត្តាដែលប្រើ និងការបង្ហាញឯកសារដូចនេះក្នុងអគ្គបទពោះពុម្ពជាយីនេះ មិនមែនមាននឹងយករាល់សំឡួនទស្សន៍ណាមួយទីសំណាក់លេខាជាតិការដ្ឋានអង្គភាពហាប្រជាធាតិ អំពីស្ថានភាពស្របច្បាំប់របស់ប្រទេស ដែនដី ទីក្រុង បុគ្គល់ ណាមួយ បុរាណនានាបេស់ប្រទេស គំបន់ ប្រើដែនដីទាំងនេះ ប្រអំពីការកំណត់ត្រាដែន ប្រើដែនកំណត់នៃប្រទេស គំបន់ ប្រើដែនដីទាំងនេះទេ។

ការលើកឡើងអំពីឈ្មោះក្រមហូន និងជលិតជលពាណិជ្ជកម្មដៃនៅថ្ងៃទាំង២ មិនមែនបង្ហប់អគ្គន័យចាត់ការ អនុម័តទូលស្នាល់របស់អង្គភាសហាប្រជាធិបតេយ្យ ។

អាសយដ្ឋានទំនាក់ទំនង ៩

មជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកវិទ្យាគតមនាកម្មនៃព័ត៌មានវិទ្យា

សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតម្លៃបន្ទីរសីនិងជាសិទ្ធិករបស់អង្គភាពសហប្រជាតិ

Bonbudong, 3rd Floor Songdo Techno Park

7-50 Songdo-dong, Yeonsu-gu, ីនចែន Incheon

សាធារណៈរដ្ឋការ

ទូរស័ព្ទលេខ : +82 32 245 1700-02

ទូរសារលេខ : +82 32 245 7712

អ៊ីមែល : info@unapcict.org

<http://www.unapcict.org>

www.mechanics.com © 2000 Mechanics - All Rights Reserved

សាខាប្រចាំអប់រំនៃក្រសួងពេទ្យ នាម Christine Apikur
អាសយដ្ឋាន: ទី ៩ ភូមិ សៀវភៅ សង្កាត់ ៩ ភ្នំពេញ គេលទ្ធផល ៣២០១៨
រៀបចំ: ក្រសួងពេទ្យ នាម Christine Apikur
ចំណាំ: ក្រសួងពេទ្យ នាម Christine Apikur

បញ្ជាក់

នៅក្នុងរយៈកាលចីមេនេះ តាំបន់អាសីនិងថាសីបូចិច គឺជាតាំបន់ដីវិសេសដំបូកម្មយ នៅពេលដែលតាំបន់នេះបានប្រើប្រាស់នៅ បច្ចេកវិទ្យា ពីមាន និង គមនាគមន៍ (អាយសីធីអេស) ។ យោងតាមសហគមគមនាគមន៍អនុវត្តជាតិ តាំបន់អាសីនិងថាសីបូចិចគឺមានដូចខាងក្រោម ដែលប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទលើកប្រើប្រាស់ដី ពីរយកការណី និង អូក ប្រើប្រាស់ទូរស័ព្ទដៃចំនួន ១.៤ រយកការណី ។ បើតិចចំពោះគេប្រើប្រាសចិននិងឥណទាន៖ គឺស្មើនឹងពាក់កណ្តាល នៃការ ប្រើប្រាស់ ទូរស័ព្ទនៅក្នុងពិភពលោក សម្រាប់ទូន័រយគិតក្រើមឆ្នាំ ២០០៨។ តាំបន់អាសីនិងថាសីបូចិចដឹងដើរ គឺតាំណាងទូទៅ ៤០ ភាគរយ នៃអូកប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធអុនដើរណាគរបស់ពិភពលោក និងជាទិផ្សារនៃការប្រើប្រាស់ លកការការសង្គម្បែង្សាយដីដំបូក នៅក្នុងពិភពលោក គឺ ស្មើនឹង ចំនួន ៣៩ ភាគរយ នៃការបែកចាយសុប្តាគមល។

ការដំឡើងប្រព័ន្ធនៃការរើសរាល់បច្ចុប្បន្ន និងការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យានេះ មានមតិភាគច្រើនមាន មនឹលសង្ស័យថា ប្រសិនបើការបែកចែកលេកសញ្ញាភ្លើវិនាសបាត់បង់ និងទៅជាយ៉ាងម៉ែចា ជាអក្សសល ការធ្វើយ គបនីងសំនួរនេះនៅមិនទាន់មាននោះឡើយ។ សូម្បីជារយៈពេល ៥ ឆ្នាំហើយ បន្ទាប់ពីដីនុបកំពុលពិភពលោកទៅលើ វិស៊យពត់មានវិទ្យា (The World Summit on The Information Society (ជាប់ចិំយុអេសអាយអេស)) ត្រូវ បានធ្វើឡើងនៅក្នុង ដែនណ៍រៀ(Geneva) នៅក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ និងចូលរួមការកម្មសម្រាប់ការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យានៅក្នុងជំនាញមេរិច ប្រមាំងការបេបជាតិត្រូវនៅក្នុងនីការងារដល់ សំខាន់ៗក្នុងគំបង់កំដោយ កំដើរការគេមនាគមជាមូលដ្ឋាននៅក្នុងគេបន្ទុកម្នាក់ផ្សាយពីចំនួនមនុស្ស ភាគច្រើន ជាធិស់សំកែងបែងក្រើក ។

ច្រើនជាង ២៥ ប្រទេសនៃកំបន់មួយ ភាគច្រើនជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នៃដែនកោះគូច។ នឹង ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលមិនមានត្រូវដែនជាប់នីងផ្សេរសម្រួល មានចំនួនអ្នក ប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធដូនធីរោគតិចជាង ១០ នាក់ក្នុងចំណោមមនុស្ស ១០០ នាក់ ដែលភាគច្រើនជាអ្នករស់នៅក្នុងទីក្រុងដំឡើនប្រទេសទាំងនោះ ដូចមួយទៅដែលប្រទេសដ៏វិសាល់លើវិនដែលស្ថិតនៅក្នុងកំបន់នោះដែរ មានអត្រានៃ

អ្នកប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធ អូនធីរណែត ៨០ នាក់ ក្នុងចំណោមមនុស្ស ១០០ នាក់ ។ លេកនៃការផ្តាយ
របស់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ និង ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ គឺមានភាពខសត្វាយ៉ាងសម្រួល ។

ដើម្បីត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅ និង ការធ្វើឲ្យលេចឡើងនៅ អាយសិជិ យ៉ាងមាន
សត្ថាណិតិថលមួយនៅ៖ ទាំងទៅក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គមសេដ្ឋកិច្ចវិទ្យានៅក្នុងកំបន់ រួមទាំងអ្នកបង្កើតច្បាប់នៅ
ក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នៅ៖ ពួកយើងត្រូវការបង្កើតនៅ អទិភាពឲ្យបានច្រើន, អនុម័តនៅតែល
នយោបាយមួយចំនួន, រៀបចំយ៉ាងជាក់លាក់នៅ ច្បាប់ និង និយតកគេហ្មាង, ផ្តល់ប្រាក់មួលនិជិ,
និងដូយសម្រួលក្នុងភាពជាដែកឃើញឱ្យជាប្រើប្រាស់ឡើង ដើម្បីដឹងទូទៅ និង និយតកគេហ្មាង និង អាយសិជិ
ប្រាមទាំងធ្វើការអភិវឌ្ឍន៍ដំនាព្យ អាយសិជិ ឲ្យដល់ចំណោមប្រជាជនរបស់ពួកគេ ។

ដូចដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង (The Plan of Action) នៃ ជាប់បើយុអេសអាយអេស(WSIS)
បានថ្លែងថា “...ការបង្កើតឡើងនៃក្នុងការទទួលយកនៅជំនាញចំណោមមួយ រួមទាំង
ចំណោះដឹង ដើម្បីយល់ដឹង ដើម្បីចូលរួម និងដើម្បីទទួលបានប្រយោជន៍ពីសង្គមព័ត៌មានវិទ្យា រួមទាំង
ចំណោះដឹង ផ្តួកសេដ្ឋកិច្ច។” នៅទីបញ្ញប់ តម្រាងសកម្មភាពនេះ បានអំពារនៅឲ្យមានការសហការ
នៅក្នុងកំបន់និងជាអនុវត្តជាតិសំរាប់និស័យ នៃការកសាង សមត្ថភាព ដោយធ្វើការសង្គត់ច្បាស់ ទៅលើការ
បង្កើតការប្រមូលដូចយ៉ាងដំមួយសំរាប់អ្នកមាន វិធានដី: និងជំនាញការ ខាង អាយសិជិ អោយបានច្រើន ។

ជាការធ្វើយកនឹងការអំពារនេះ គីសិអាយសិជិ(PCICT) បានធ្វើការអភិវឌ្ឍនៅ អាយសិជិ ដីដំ
ទូលាយមួយ នេះសំរាប់ ការអភិវឌ្ឍន៍នៅក្នុងវិហីកហីនដែលមានឈ្មោះថា កម្មវិធីសិក្សាតាន់ខ្ពស់នៃ
អាយសិជិ ពិសេស សំរាប់ ប្រាក់ដីកន្លែងដូររដ្ឋាភិបាលដែលក្នុងពេលកម្មនេះ មានប្រាំបីរដ្ឋ ឃើញឱ្យពីត្រា
បុំនែនក្នុងទីម្នាក់មានទំនាក់ទំនងត្រា ដោយមានតែលបំណងចំណោះដឹង និង រួមទាំងជំនាញពីសេស
ដែលនឹងជួយអ្នកបង្កើតច្បាប់ ឲ្យមានចិត្តនិង ប្រើនូវចំណោះដឹង ដែលទទួលបានពី អាយសិជិ ប្រកប
ដោយប្រសិទ្ធភាព ។

អេកីសិអាយសិជិ(APC ICT) គឺជាថ្មានមួយក្នុងចំណោមវិទ្យាសាន ៥ របស់គណកម្មាធិការសង្គមនិង
សេដ្ឋកិច្ច នៃ អង្គការសហប្រជាតិដែលប្រចាំនៅក្នុងកំបន់អាសិនិងជាតិសិហីច (the United Nations
Economic and Social Commission of Asia and the Pacific (អូអេសសិអេកី(ESCAP)) ។
អូអេសសិអេកី ជីឡូឲ្យមានការគោរពនិង ការជាក់បញ្ចូលការអភិវឌ្ឍន៍ សេដ្ឋកិច្ចសង្គម ទៅក្នុង
អាសិនិងជាតិសិហីច តាមរយៈការវិភាគ, ការងារសាមញ្ញ, ការកសាងសមត្ថភាព, ការសហការក្នុងកំបន់,
រួមទាំងការចំណោះដឹងក្នុងភាពជាដែកឃើញក្នុងប្រុក និង បណ្តាការពិនិត្យឃើញឱ្យត្រួតពីត្រា
អូអេសសិអេកី, តាមរយៈ អេកីសិអាយសិជិ គឺបាន ទទួលយកការធ្វើតែងតាំង ការប្រើប្រាស់ សេចក្តី
ក្រុកការ និង ការបកប្រែនៃមេដ្ឋានរបស់ អាខេខិច (Academic) នេះនៅក្នុងប្រទេស ឃើញឱ្យពីត្រាជា

ប្រើន ព្រមទាំងការថែកចាយយ៉ាងឡើងទាក់របស់ពួកគេដែលធ្វើឡើងជាបន្ទូបន្ទាប់ តាមរយៈ
សិក្សាសាលាថ្នាក់ជាតិនិងកំបន់ សំរប់មន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ និង មន្ត្រីថ្នាក់កណ្តាល រួមទាំងទិន្នន័យដោយឡើងឡើត
ដែលទាក់ទងនឹង ការកសាងសមត្ថភាពរួម ព្រមទាំងទទួលបានមកវិញ្ញនវចំណោះដើង ហើយត្រូវបានគេ
បកប្រែជាក់ បញ្ចូលបន្ថែម ដើម្បីបង្កើនការយេនដើម្បីនៃសារប្រយោជន៍ អាយសុីធី និង សកម្មជាក់ស្ថិដ
ផ្លោះទៅការ អភិវឌ្ឍនិសដោជាប្រើន ។

Noeleen Heyzer
អនុរដ្ឋលេខាជាតិការនៃអង្គការសហប្រជាតិ
និង លេខាជាតិការប្រតិបត្តិនៃAPCICT

អំពីសេវាឌ្ឋីកនេះ

នៅក្នុង “យុគសម័យពីមានវិទ្យា” បច្ចុប្បន្ននេះ ភាពងាយស្មែលក្នុងការទទួលបានពីមានកំពុងផ្តាស់បុរាណប្រើបានការសៀវភៅ កំណត់សាន្តរបស់យើងត្រូវបានដោះស្រាយ ក្នុងការប្រើបានស្ថាល់ចាត់ “សេដ្ឋកិច្ចនៃចំណោះដឹង” “សេដ្ឋកិច្ចជាបណ្តាញ” ឬ “សេដ្ឋកិច្ចឱ្យ” នៅ៖ ត្រូវបានកំណត់លក្ខណៈ គាយរៀះការផ្តាស់បុរាណពីដំលិតកម្មទំនិញទៅការការបង្កើតជាតាំងនិតម្ធី ។ នេះចងុលបង្ហាញអំពីភាពវិកចម្រៀនដែលត្រូវបានដើរឃើញសំខាន់ដោយបច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ ពីមានវិទ្យា (ICTs) នៅក្នុងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមទាំងមូលបែងទេរៀតដឹង ។

ជាលទ្ធផល ផ្តាកិតាលទ្ធទាំងសកលលោកបានផ្តាកការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែខ្សោះទៅលើបច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ ពីមានវិទ្យាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ (ICTD) ។ សម្រាប់ផ្តាកិតាលទាំងនេះ ICTD មិនមែនមានន័យព្រឹមតែជាការអភិវឌ្ឍន៍ស្ថាបាន បច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ពីមានវិទ្យា បុរីសំយេសេដ្ឋកិច្ចប៉ុណ្ណោះទៅការអភិវឌ្ឍនេះថែមទាំងមានវិសាលភាពទៅលើការ ប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ពីមានវិទ្យាដើម្បីជីវិតុញ្ញមានការវិកចម្រៀនដោយសេដ្ឋកិច្ច កំណត់ជាការវិកចម្រៀន ដោយសង្គម និងនយោបាយដឹងដឹង ។

ទោះបីជាយ៉ាងណាក់ដោយ ក្នុងចំណោមផលលំបាកនានាដែលផ្តាកិតាលកំពុងផ្តុំប្រទេះក្នុងការបង្កើតគោលនយោបាយបច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ពីមានវិទ្យានេះ គឺអ្នកបង្កើតគោលនយោបាយទាំងនេះ ជាព្យូរកញ្ចប់មិនទាន់ទម្ងាប់នឹងបច្ចេកវិទ្យា ដែលខ្លួនកំពុងប្រើប្រាស់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍជាតិតែមួយ ។ ដោយហេតុថាបុគ្គលម្នាក់មិនអាចគោរពតាមបញ្ជីដែលខ្លួនមិនយល់នោះ អ្នកបង្កើតគោលនយោបាយបានគេចេច្ចាតិការបង្កើតគោលនយោបាយបច្ចេកវិទ្យាគមនាគមន៍ពីមានវិទ្យា ។ បើនេះការទំនាក់បញ្ជាប់បច្ចេកគោលនយោបាយបច្ចេកវិទ្យាចូរគមនាគមន៍ពីមានវិទ្យានេះទៅដើម្បីនាយករោងការបច្ចេកវិទ្យា ទទួលខ្ពស់ត្រូវនេះ កំណត់នាក់ទំនងនៃគោលនយោបាយនេះចំពោះបច្ចេកវិទ្យាដែលខ្លួនកំពុងបង្កើត និងប្រើប្រាស់នោះទេ ។

សេវាឌ្ឋីកកម្មវិធីសិក្សាអំពីមូលដ្ឋានត្រីវេលបច្ចេកវិទ្យា គមនាគមន៍ ពីមានវិទ្យាសម្រាប់មន្ត្រីកដការជាន់ខ្ពស់នេះ ត្រូវបានបង្កើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកវិទ្យា គមនាគមន៍ ពីមានវិទ្យាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតំបន់អាសី និងបានការប្រជាធិបតេយ្យ និងការប្រជាធិបតេយ្យ នៃក្នុងវិសំយេសាតារណ៍ ដែលកំពុងសេដ្ឋកិច្ច និងកម្មវិធីដោយ ICT និង

១. អ្នកបង្កើតគោលនយោបាយច្បាក់ជាតិ និងផ្តាកិតាលម្បូលដ្ឋានដែលទទួលខ្ពស់ត្រូវក្នុងការបង្កើតគោលនយោបាយ ICT
២. មន្ត្រីផ្តាកិតាលដែលទទួលខ្ពស់ត្រូវការងារអភិវឌ្ឍន៍ និងកម្មវិធីដោយសង្គម និងកម្មវិធីដោយ ICT និង
៣. អ្នកគ្រប់គ្រងនានានៅក្នុងវិសំយេសាតារណ៍ ដែលកំពុងសេដ្ឋកិច្ច និងកម្មវិធីដោយ ICT សម្រាប់ការងារគ្រប់គ្រងគម្រោងរបស់ខ្លួន ។

សេវានៃផ្ទៀកនេះ: មានគោលបំណងអភិវឌ្ឍការទេញប់ទៅនឹងបញ្ហាសំខាន់ៗដែលជាប់ពាក់ពីនូវនឹង ICTD ដែលកៅតចេញពីទស្សនីសិរីយ៉ាផ្ទៀកគោលនយោបាយ និងបច្ចេកវិទ្យា ។ គោលបំណងនេះផ្តល់ជូនមេន ត្រីមទៅសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍស្ថីរក្រោមនាមបច្ចេកទេស ICT តែបីឆ្នាំនៅទៅទៅឡើតី ដើម្បីផ្តល់នូវការយោលដឹងដីលុយអំពីអ្នកដែលបច្ចេកវិទ្យាឌីចំលសញ្ញាថ្មីអាចមាន ប្រកបន់នៃដែលបច្ចេកវិទ្យានេះ ត្រូវបានដឹកនាំឡើក និងអ្នកដែលបច្ចេកវិទ្យានេះ ការបង្កើតគោលនយោបាយនានា ។ ប្រធានបទផ្សេងៗ ដែលមាននៅក្នុងផ្ទៀកនេះ ត្រូវបានធ្វើការកំណត់ឡើងតាមរយៈការវិភាគទៅលើគម្រោះ ការនៃការបណ្តុះបណ្តាល ព្រមទាំងការស្វែបស្វែដែលមានចំណាត់សម្រាប់គ្នាបណ្តាល ដទៃឡើតនៅលើសកលលោក ។

ផ្នែកនេះ ត្រូវបានចេញផ្សាយដោយអាជីវកម្មត្រូវបានគ្រប់រួមអាជីវកម្មស្តីពីភាព ឬ
ដើម្បីប្រើប្រាស់ជាចន្ទានសិក្សាសម្រាប់គ្របណ្តុះបណ្តាល បុគម្ពិធីបណ្តុះបណ្តាលនានា ។ ផ្នែកនេះ
អាចប្រើប្រាស់ជាងកសារងករដ្ឋ និងជកសារយោងជាមួយងកសារផ្សេងទៀត ហើយកិច្ចខិតខ្សែប្រើប្រាស់
ផ្សេងទៀតត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងផ្នែកនីមួយនេះដើម្បីធ្វើត្រូវបាននិងនិក្របបទ និងកិច្ចពិភាក្សាដែល
នៅក្នុងផ្នែកដែឡៀតដែលស្ថិតនៅក្នុងសេវាដាមួយគ្នានេះ ។ គោលបំណងរយៈពេលវិនិ
ទផ្នែកនេះអាចជាកំបញ្ញាលទៅក្នុងកម្ពិធីសិក្សាដែលមានការទទួលស្ថាល់បាន ។

ផ្នែកនីមួយាចាប់ដើមជាមួយនឹងសេចក្តីថ្លែងអំពីកម្មវិធីសិក្សា និងលទ្ធផលគោលដៅដែលនឹងទទួលបានក្រោយពេលសិក្សា ដែលអ្នកអាជ្ញាប់រូបអាចធ្វើការរាយតម្លៃអំពីភាពវិកចម្រោះនូវរបស់ខ្លួនធ្វើបន្ទីងលទ្ធផលគោលដៅដែលផ្តល់ទៅនា ខ្លឹមសារនៃផ្នែកនេះ ចែកចេញជាអ្នករង់ដែលគុងនោះរួមមានកណ្តើ សិក្សា និងលំហាត់អនុវត្តធ្វើនៅក្នុងការបង្កើតរបស់ខ្លួន ដើម្បីធ្វើឱ្យអ្នកអាជ្ញាប់រាយតម្លៃអំពីទស្សនការជាតិនឹងនានា។ លំហាត់ទាំងនេះ អាចនឹងអនុវត្តដោយបុគ្គលិកអ្នកអាជ្ញាប់រាយ ប្រក្រុមសិក្សាកាមដែលចូលរួមនៅក្នុងគ្រប់គ្នា បណ្តាល ។ ផ្នែកនេះផ្តល់នូវរូបភាព និងភាពងារធ្វើនៅក្នុងការចេងចាយបង្ហាញ អំពីកម្រាធារជាតិលាក់នានា នៅក្នុងការពិភាក្សា ។ ឯកសារយោង និងផន្លានឯកសារនៅលើបណ្តាញអូនធិណិតទាំងឡាយ មានរាយនៅក្នុងសៀវភៅក្រោមពេលវេល់ គឺសម្រាប់អ្នកអាជ្ញាប់រាយតម្លៃអំពីកម្រាធារដើម្បីបង្កើនទស្សនការ និងយកចិត្តពីបច្ចេកវិទ្យាដែលបានបង្កើនទស្សនការ ។

ការប្រើប្រាស់ ICTD មានលក្ខណៈទូលាយណាស់ហុតដល់ពេលខែករណីសិក្សា និងឧទាហរណ៍នៅក្នុង និងទូទាត់ដៃក្នុងមូលអារម្មានលក្ខណៈផ្ទយត្តា ។ ករណីនេះ នឹងអារក្រើតមានឡើង ។ នេះ គឺជារឿងមួយដែលត្រូវទ្រាក់ដើរ ព្រមទាំងបញ្ជាប្រយោមនៃមុខវិធានសិក្សាដែលទើបនឹងលេចឡើងត្រឹម និងសញ្ញានៃមុខវិធានទាំងនេះខណៈពេលដែលប្រទេសនឹមួយងារប៉ែង្រៀនកសាងនុពលនៃ ICTs ដើម្បី ប្រើប្រាស់ធ្វើជាបករណ៍សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍបស់ខ្លួន ។

ការគាំទ្រកម្មវិធីសិក្សាសម្រាប់សេវានៃផ្ទុកកម្មវិធីសិក្សានៅក្នុងទម្រង់ជានេកសារបោះពុម្ពនេះ គឺជាបែបដែននៃការសិក្សាតីចម្ងាយតាមបណ្តាញអុនដីណិត ពោលគីកម្មវិធីសិក្សាដាក់ស្ថាង APCICT (AVA – <http://www.unapcict.org/academy>) ដោយមានច្បាក់រៀងដែលផ្តល់នូវបទបង្ហាញពីគ្រប់បណ្តាលក្នុងទម្រង់ជានេដើម្បី និងបទបង្ហាញក្នុងទម្រង់ជាកម្មវិធី PowerPoint នៃផ្ទុកនានា ។

លើសពីនេះទៀត APCICT បានបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលសហប្រតិបត្តិការតាមប្រព័ន្ធអុនដីណិតមួយសម្រាប់ ICTD (e-Co Hub – <http://www.unapcict.org/ecohub>) ដែលជាផទិករបម្រើដល់គោលបំណងជាក់លាក់មួយតាមបណ្តាញអុនដីណិតសម្រាប់អ្នកអនុវត្ត និងអ្នកបង្កើតគោលនយោបាយ ICTD ដើម្បី លើកកម្មសំបទពិសោធន៍នៃការសិក្សា និងការបណ្តុះបណ្តាលបែស់ខ្លួន ។ មជ្ឈមណ្ឌលសហប្រតិបត្តិការតាមប្រព័ន្ធអុនដីណិត ផ្តល់មួយកន្លែងការទទួលបានជនជាន ចំណោះដឹងនៅក្នុងគម្រោងទីត្រូវនៃ ICTD ព្រមទាំងផ្តល់នូវលំហអន្តរកម្មមួយសម្រាប់ចំករិលកចំណោះដឹង និងបទពិសោធន៍ ព្រមទាំងសហប្រតិបត្តិការក្នុងគោលបំណងផ្ទុយទៅ ICTD កាន់ពេលវេលាភ្លូវការ:ទំនើប ។

ដំឡើងទី ១

កម្មវិធីនៃជ្រើរណ៍

ផ្នែកនេះ មានតោលបំណង ៖

1. ពិភាក្សាករណីសិក្សាអំពី ICTs នៅក្នុងវិស័យអភិវឌ្ឍន៍
  2. ពណ៌នាអំពីទំនាក់ទំនងទាំងមូលរក្សាទុ MDGs និង ICTs
  3. ជំឡើចមានការយល់ដឹងទៅការនៃតែប្រចេសីរោគពីរបៀបប្រើប្រាស់ ICT សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចប្រមាណទាំង
  4. ផ្តល់ក្របខ្លួនទិន្នន័យអភិវឌ្ឍន៍សម្រាប់កិច្ចអនុកតមនីដែលធ្វើកទៅលើ ICT និងការប្រើប្រាស់ ICT សម្រាប់ដូយទទួលដឹងដល់វិស័យសង្គមនានា

លទ្ធផលដែលទទួលបានពីការសិក្សា

បន្ទាប់ពីចានសិក្សាខ្វះលើវិធីកន្លែងនៃរដ្ឋបាលអភិវឌ្ឍន៍នៅមានលទ្ធផល ៖

1. ផ្តល់នូវហេតុផលច្បាស់លាស់សម្រាប់ការប្រើប្រាស់ ICT ដើម្បីសម្រេចនូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍
2. ធ្វើការលើកឡើង និងពិភាក្សាអំពីខាងការណា នាយកដៃនឹងកម្មវិធីបច្ចេកវិទ្យា នៅក្នុងវិស័យគតិ៍
សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ជាពិស់សការការតែបន្ទូយភាពត្រីព្រ៌ បញ្ហាកសិកម្ម ការអប់រំ សុខភាព យេនឌ័
ផ្នែកបាល និងអភិបាលកិច្ច ប្រមាំងបញ្ហារគ្រោះធម្មជាតិ និងការគ្រប់គ្រងហានិភ័យ ។
3. ពិភាក្សាអំពីបញ្ហាប្រឈមនានានៅក្នុងកម្មវិធី ICTs សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ និង
4. ពិភាក្សាអំពីកត្តាដាតិត្រួតពិនិត្យ និងកម្មវិធី ICT សម្រាប់គោលដៅអភិវឌ្ឍ
នាយក ។

មាតិកា

បុព្ទរដ្ឋ

អំពីសេវាដ្ឋីកនេះ:

កម្មវិធីនៃផ្សេកនេះ និងលទ្ធផលដែលទទួលបានពីការសិក្សា

បញ្ជីករណីសិក្សា

បញ្ជីប្រអប់

បញ្ជីរបាយការណ៍

បញ្ជីតារាង

អក្សរកាត់

1.0 សេចក្តីណែនាំ

2.0 MDGs និង ICTs : នៅក្នុងរបាយការណ៍ដ៏

2.1 សេចក្តីសេដ្ឋបានអំពី MDGs

2.2 ICTs : អ្និជា ICTs ហើយអើខ្លះដែល ICTs អាចធ្វើបាន

2.3 ការផ្តាសារភ្នាប់ការបែងចែកឱ្យដើម្បី

3.0 កម្មវិធី ICTs សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ

3.1 ICTs និងការកាត់បន្ថយការព្រៃក្រឹង

3.2 ICTs នៅក្នុងវិស័យអប់រំ

3.3 ICTs និងសមាគារយេនខ្មែរ

3.4 ICTs និងវិស័យសុខាភិបាល

3.5 ICTs និងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ

3.6 ICTs រដ្ឋាភិបាល និងអភិបាលកិច្ច

3.7 ICTs និងសន្តិភាព

4.0 កត្តាគន្លះនាសាក្តុងការប្រើប្រាស់ ICTs សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ

4.1 គោលនយោបាយ ICTD

4.2 ការរៀបចំដែនការគោរោង ICTD

សេចក្តីសេដ្ឋប

អំណោនបន្ថែម

សន្លានក្រម

កំណត់សម្ងាត់ផ្សេងៗសម្រាប់គ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ

អំពីអ្នកនិពន្ធ

បញ្ជីករណីសិក្សា

1. មជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានវិទ្យាអុនដីណិតនៅប្រទេសម៉ឺងហេត្តលី
2. បណ្តាញផ្ទៃកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នៅគាមការ៖កូចោះ
3. ក្រុងជាតិ និងបណ្តាញអុនដីណិត ៖ គម្រោងនៅក្នុងក្នុង Nangi នៅប្រទេសនៃប៊ាល់
4. បណ្តាញអុនដីណិត Hunza ប្រទេសប៊ាល់គីស្រាន
5. ICTs និងផែនការជាតិកំរែងការផ្តល់ការងារនៅគាមដនបទនៃប្រទេសកណ្តាល
6. e-Choupal ប្រទេសកណ្តាល
7. បណ្តាញចំណោះដឹងសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍនៅក្នុងកំបន់អាសីប៉ាសីហីក
8. វិទ្យាសានជាតិសម្រាប់ការអប់រំបើកទូទាយចំហរបស់ប្រទេសកណ្តាល
9. គីឡូនការចូលរៀន និងចូលជាសហគមន៍នៅលើបណ្តាញអុនដីណិត
សម្រាប់កំបន់ប៉ាសីហីកខាងក្រោម ប្រទេស Samoa
10. សាកលវិទ្យាលីយបច្ចេកទេសគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធក្រុងទិន្នន័យសម្រាប់ផ្ទៃកូចោះនៃសហដន
11. បណ្តាញអុនដីណិតដឹងបង្គស់សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ ប្រជុំការ៖សុខ្សែម៉ឺង
12. ប្រភពីនេបណ្តាញទូរស័ព្ទGrameen របស់ប្រទេសបង់ភ្លាណដែស
13. Salaam Wanitaប្រទេសម៉ាទ្ធោសី
14. ទូរផ្លូសារស្ថានក្នុងប្រទេសប៊ាល់គីស្រាន
15. ការចូលទៅប្រើប្រាស់អនុបណ្តាញចំពោះផែនការស្រាវជ្រាវកសុខភាពិបាល
16. Tikiwiki GeoCMS បណ្តាញប្រទេសនៅលើការ៖កំបន់ប៉ាសីហីក
17. ប្រព័ន្ធប្រកាសអាសន្នជាមុនអំពីគ្រោះមហាផ្ទកយTsunamiនៅក្នុងកំបន់អាសីអាជ្ញយ៍
18. គារងារនៅក្នុងបណ្តាញគោលការណ៍ប្រព័ន្ធអុនដីណិត

បញ្ជីប្រអប់
ប្រអប់ទី ១ ទិសដោនិងគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហសរុប
ប្រអប់ទី ២ គោលការណ៍អនវត្ថុលើសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ ICTD

បញ្ជីបរាក់
របាក់ទី ១ បណ្តាញប្រទេសដែលមានអនុការទូស ESCAP

បញ្ជីគករណ៍
គករណី ១ ចំណាត់ថ្នាក់ប្រទេសគមភាពវិកចម្លើននៃទិសដោនិង MDG
គករណី ២ ចំណាត់ថ្នាក់ ICTs នៅក្នុងការប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន
គករណី ៣ ចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយនៃ ICTs ធ្វើឱ្យក្នុង^១
ដង់សុីភ័យនៃការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធទូរស័ព្ទនៅក្នុងប្រទេសការអភិវឌ្ឍគិចគួចបំផុត
ដែលបានរៀបចំឡើងក្នុងកំបងអាសីជីថីសុីហិក
គករណី ៥ ការរៀបចំផ្តើមនៅក្នុងកំបងអាសីជីថីសុីហិក
គករណី ៦ កាលានវត្ថុភាព និងអគ្គប្រយោជន៍នៃការប្រើប្រាស់ ICTs នៅក្នុងប្រព័ន្ធមេរំ

អក្សរភាគ

ADPC	មជ្ឈមណ្ឌលរៀបចំបម្បុទសម្រាប់គ្រោះមហាផ្លកយនៃក្នុងកំបន់អាសីជីអេដិស៊
AIDS	
APCICT	មជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកវិទ្យាគមនាគាត់មនុស្សពីការអភិវឌ្ឍកំបន់អាសី និងថាសុខិត្តិក
APDIP	កម្មវិធីពីការអភិវឌ្ឍកំបន់អាសី-ថាសុខិត្តិក
ASEAN	សមាគមប្រជាធិបតេយ្យ
AusAID	ទីក្រុកជាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍអន្តរជាតិអូស្សាលី
AVA	កម្មវិធីសិក្សាបច្ចេកទេសគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធក្រុងការទិន្នន័យពី APCICT
BPoA	កម្មវិធីសកម្មភាព Barbados
CENWOR	មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវរបស់របស់ស្ត្រី ប្រទេសស្រីលង្ហារ
CD	ឱសកូច្ចារ
COL	សហធននៃការយល់ដឹង
DANIDA	ទីក្រុកជាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍអន្តរជាតិជាណីម៉ាក
DVD	ឱសវិធីដែលបានបង្កើតឡើង
ENRAP	បណ្តាញចំណោះដឹងសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍដែនបទនៃក្នុងកំបន់អាសី/ថាសុខិត្តិកការអភិវឌ្ឍ
ESCAP	គណៈកម្មការសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមសម្រាប់កំបន់អាសី និងថាសុខិត្តិក
FM	ការផ្តាស់ប្តូរប្រកាស់សម្រាប់កំបន់អាសី
FOSS	កម្មវិធីសម្រាប់មែលកូដទិន្នន័យចំហ
FTP	ពិធីសារនៃការបញ្ចូនឯកសារ
GeoCMS	ប្រព័ន្ធភ្រប់គ្រងការរួចរាល់ទីតាំងក្នុមិតាស្ត្រ
GIS	ប្រព័ន្ធទីតំណែនវិទ្យាសម្រាប់កំណត់ទីតាំងក្នុមិតាស្ត្រ
GooB	អភិបាលកិច្ចក្រោប្រអប់
HINARI	ការចូលទៅប្រើប្រាស់អន្តរបណ្តាញចំពោះដែនការស្រាវជ្រាវដែលសុខាតាល
HIV	វិសសម្ងាប់ប្រព័ន្ធការស្តីក្នុងកងកាយរបស់មនុស្ស
ICT	បច្ចេកវិទ្យាគមនាគាត់មនុស្ស
ICTD	បច្ចេកវិទ្យាគមនាគាត់មនុស្សពីការអភិវឌ្ឍ
IDRC	មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍអន្តរជាតិ ប្រទេសកណ្តាល
IFAD	មូលនិធីអន្តរជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍនឹស់យកសិកម្ម
ISRO	អងការសារជាតិអេក្រសប្តាហេតុ

IT	បច្ចេកវិទ្យាតំមានវិទ្យា
KADO	អង្គភាពការអភិវឌ្ឍគំបន់ Karakoram
LDC	ប្រទេសភាពការអភិវឌ្ឍពិចត្តុចំណុច
MDG	គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហសីវិធី
MIGIS	ប្រព័ន្ធតំមានវិទ្យាកំណត់ទីការកូមិសាស្ត្រសម្រាប់អន្តរកម្មចល័ត ប្រទេសចិន
NFE	ការអប់រំក្រោងរករារ
NGO	អង្គភាពមិនមែនរដ្ឋាភិបាល
NIOS	វិទ្យាសានជាតិសម្រាប់ការអប់រំបែកទូលាយរបស់ប្រទេសគណ្តាល
NREGA	ច្បាប់ធានាជាល់ការងារនៅតាមគំបន់ដនបទជាតិនៃប្រទេសគណ្តាលក្នុងឆ្នាំ ២០០៥
OCHA	ការិយាល័យសម្របសម្រួលការងារមនុស្សដែល
PFnet	បណ្តាញអិនដីណិតដីបួនបង្គស់សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ ប្រជុំកោះសុទ្ធម័រ
PIC	មជ្ឈមណ្ឌលអិនដីណិតសាធារណៈនៃប្រទេសម័រហេតុលី
PPP	ក្រុមហ៊ុនសហកម្មសិទ្ធិជាកដនសាធារណៈ
SARS	កោតសញ្ញាតិនឹងលោកប្រព័ន្ធដើម្បីមស្របតាមរបៀប
SIDS	រដ្ឋកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នៅលើកោះគួច
SIDSNet	បណ្តាញរដ្ឋកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នៅលើកោះគួច
SME	សហគ្រាសខ្មែកគួច និងមជ្ឈម
SMS	សេវាបញ្ជីសារីថ្មី
SOPAC	គណៈកម្មការសម្រាប់បណ្តាកោះនៅលើកំបន់ជាសីហិកដែលប្រើប្រាស់វិទ្យាសាស្ត្រកូមិសាស្ត្រ
TEIN2	បណ្តាញពីមានផ្ទាល់កាត់កំបន់អាសីអីបទទី ២
TEWS	ប្រព័ន្ធប្រកាសអាសន្នជាមុនអំពីគ្រោះមហាផ្លូវកាយស្ថិតាមទូទស្សន៍
TV	ទូទស្សន៍
UN	អង្គភាពហាប្រជាធារកិ
UNDP	កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាធារកិ
UNESCO	កម្មវិធីអប់រំវិទ្យាសាស្ត្រ និងបង្កើតរបស់អង្គភាពហាប្រជាធារកិ
UNISDR	យុទ្ធសាស្ត្រកាត់បន្ទាយគ្រោះមហាផ្លូវកាយអន្តរជាតិរបស់អង្គភាពហាប្រជាធារកិ
USAID	ទិន្នន័យការសហរដ្ឋអាមេរិកសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍអន្តរជាតិ
VP	ទូរស័ព្ទកូមិ
VSAT	កុព្ភមេនីរដល់មានទំហំគួចចំណុច
VUSSC	សាកលវិទ្យាល័យបច្ចេកទេសគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធក្រុងការទិន្នន័យសម្រាប់រដ្ឋគួច នៃសហរដ្ឋនានា

WHO

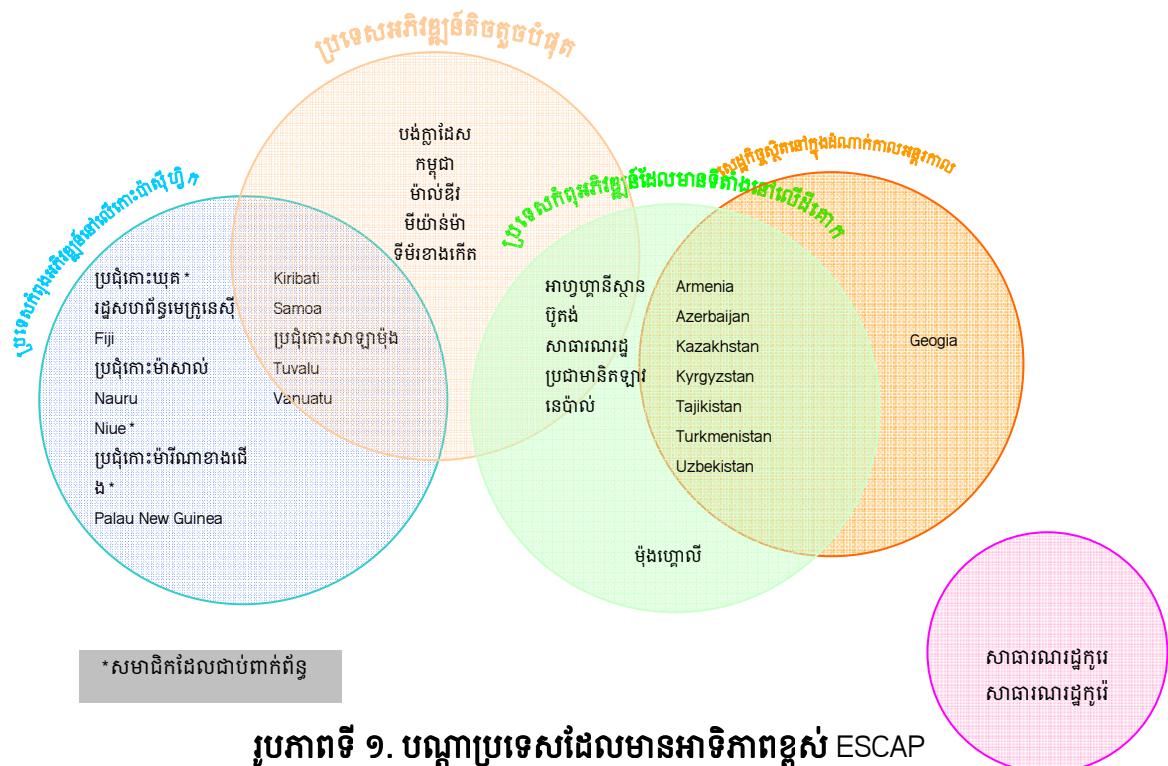
អង្គការសុខភាពពិភពលោក

៩.០ សេចក្តីណែនាំ

ព័ត៌មានសុចាត្រាសុប្បរិក គឺជាទីផ្សេងៗប្រជាជនប្រហែលមួយភាគចូលនៃប្រជាជនសុប្បទុាំដែលត្រូវបានបញ្ជាក់ ។ បើយើងធ្វើការប្រើបាយផ្សេងៗទៅនឹងតំបន់ផ្សេងៗឡើតនៃពិភពលោក តំបន់នេះមានរបៀបមួយរបៀបដូចដែលក្នុងនោះ រួមមានទាំងប្រទេសដែលមានអវិយធមីយចំណាស់ជាងគេ និងប្រទេសដែលមានអវិយធមីក្នុងខ្លួនជាងគេ ព្រមទាំងផ្សេងៗដែលមានប្រជាជនថ្មីនៅក្នុងទីបានសុទុំនេះ ក៏ដូចជាប្រទេសនានាដែលមានទីតាំងនៅលើកោះឆ្នោយជាតិស្រែយាល់នៅក្នុងមហាសម្រួលិកដូចជាសុប្បរិកដែរ ។ ប្រជាជនគ្រប់ពួកសាសន៍ និងសាសនាអាស់នៅក្នុងតំបន់នេះ ហើយនៅក្នុងចំណោមនានាផីសម្បររបៀបនោះ ក៏នៅមានប្រទេសមួយចំនួនកំពុងទួលរង់ការកំកមកកំពេងយ៉ាងខ្ពស់ពីភាពក្រីកដែរ ។ នៅក្នុងតំបន់នេះ មានទាំងប្រទេសដែលមានលេវ្តីនសេដ្ឋកិច្ចក្រឹងមេដីយ៉ាងតាប់ ហើយនិងប្រទេសដែលមានការកិឡុកិចក្នុច ព្រមទាំងបណ្តាប្រទេសដែលស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលអន្តរកាលដែរ ។

ហេតុដូចខ្លះហើយ បញ្ហាប្រជាមនុស្សការអភិវឌ្ឍដែលកំបង់អាសីជាសីហូកនេះ បានជាកំបន្ទុកទៅលើសហគមន៍ម្នាស់ដីនួយ ទីភ្នាក់ងារ និងអ្នកអនុវត្តការអភិវឌ្ឍនោះ តើមានទំហំដែងធនាស់ ។ ពីមានដែនការណ៍ស្រាយធនាម្បួយដែលអាចអនុវត្តបាន ត្រូវត្រូវប់ស្ថានភាពទាំងអស់នោះទេ ហើយដែនការស្រាយម្បួយដែលអនុវត្តបានយ៉ាងប្រសើរនៅក្នុងប្រទេសម្បួយអាចនឹងទទួលការបេកដីយ៉ាងដូចតែបំផុតនៅក្នុងប្រទេសដើម្បីកន្លែងកំបង់ដូចត្រូវនោះ ។

ប្រហែលជាគោយសារមូលហេតុនេះហើយ ទីបុរាណតម្លៃការដើរចាំបីមួយដើម្បីបង់ចែកប្រពេទសន្តិភូណី កំបន់នេះជាដឹកក្រក ដោយឈរលើមូលដ្ឋានជាចោកអំពីតម្លៃទេ និងនៅតែបន្ទាស្ថាងរកម្មធ្វាតាយដែល រាយការពេញដោយគំនិតថ្មីប្រិត្តិថ្មី ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រជាមនុស្សនេះការអភិវឌ្ឍនេះ ។ ទិសដោទី ១៣ និងទី ១៤ នៅក្នុងគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សីក្សូវលេខ (MDG) ៩ តម្លៃទិន្នន័យអនុវត្ត ដែលមានទំនួលខ្ពស់ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាបំពេញតម្លៃការដែលបណ្តាប្រពេទសន្តិភូណីកៈ កំបន់ក្នុំ ដើម្បី និងប្រពេទសដែលមានការអភិវឌ្ឍន៍តិចត្រូចបំផុត ។ គណៈកម្មការសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍កំបន់អាសី និងចោរសិទ្ធិករបស់អង្គការសហប្រជាតិ (ESCAP) កំបានកំណត់យក ប្រពេទសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលនៅលើកោះនៃមហាសម្ព័ន្ធដូសិបីក ប្រពេទសដែលមានការអភិវឌ្ឍន៍តិចត្រូច បំផុត (LDCs) ប្រពេទសន្តិភូណីកំបន់ដើម្បី និងប្រពេទសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាល អន្តរកាលចាត់ប្រពេទសទិសដោអាទិភាពខ្ពស់របស់ខ្លួនដឹងដី ។

អាស៊យហេតុនេះ យើងចាំបាច់ក្រុមអាជីវកម្ម និងជំណ៉ោះស្រាយដែលពេរពេញទៅដោយគំនិតថ្មី ប្រើប្រាស់បច្ចុប្បន្ន ដើម្បីធ្វើការបំពេញតម្លៃការវិនាករអភិវឌ្ឍន៍បស់ប្រទេសដែលជាគាលដោខ្ពស់ទាំងនេះ ។ នៅក្នុងយុទ្ធសម្ព័យនៃសង្គម ចំណ៉ោះដឹង កម្មវិធីបច្ចេកវិទ្យាគម្រោគមនុស្ស (ICTs)

ទំនើបចុងក្រាយបង្គស់ពានបង្គនូវភាព ងាយស្រួលក្នុងការបង្កើតវិធីសាស្ត្រដែលពារពេញដោយគំនិត ថ្មប្រឌិត និងជិំណាន៖សាយក្រុមប្រអប់ ។

ផ្នែកនេះ បង្ហាញអំពីបញ្ហានៃការអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងបណ្តាប្រទេសដែលជាគោលដៅអាជីវកម្មខ្ពស់តាមរយៈជាងកញ្ចប់ថ្លានេរកម្មវិធី ICT ជាទិសសបច្ចេកវិទ្យាកំពុងទៅ និងខិត្តិថលតាមគេហទំនើរ¹ ។ ផ្នែកនេះ ព្យាយាមបង្កើតទំនាក់ទំនងរាងកម្រងកម្មវិធី ICTs និងការសម្រេចបាននូវលទ្ធផលរបស់ MDGs ត្រមាំង លើកឡើងនូវកម្មវិធី ICT សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយអគ្គប្រយោជន៍ និងគឺបណ្តិតនោះ (ICTD) ឡើតដង ។ តែទោះបីជាយ៉ាងណាក់ដោយ ជាប្រការមួយដែលខ្លួន យើងត្រូវធ្វើការកត់សម្ងាត់ថា ពីមានមធ្យាបាយក្នុងការប្រើប្រាស់ ICTs តែមួយដើម្បីជានេះស្រាយ MDGs នោះឡើយ ហើយប្រទេសនិមួយនៅត្រូវកំណត់នូវគោលដៅ កម្មវិធី យុទ្ធសាស្ត្រ និងមាតិ៍ឆ្លោះទៅការអនុវត្តរបស់ខ្លួនដោយ ខ្លួនឯង ។ ផ្នែកនេះត្រូវកំណត់ថាអ្នកអាជីវកម្មខ្ពស់តាមរយៈជាងកញ្ចប់ថ្លានេរកម្មវិធី (MDGs) និងយុទ្ធសាស្ត្រ (ICTs) ត្រមាំងផ្តល់ជាយោបល់អំពីមធ្យាបាយក្នុងការ ប្រើប្រាស់យុទ្ធសាស្ត្រទាំងនេះទៅកាន់តំបន់ប្រសិទ្ធភាពចំមឡើតបុណ្ណោះ ។

ផ្នែកបន្ទាប់ពីសេចក្តីណែនាំនេះ នឹងធ្វើលទ្ធផលនៃសេចក្តីសង្គមបអំពី MDGs និង ICTs ។ ហើយផ្នែកបន្ទាប់ទៀត នឹងពណ៌នាអំពីកម្មវិធី ICTs នៅក្នុងរដ្ឋបាលប្រចាំឆ្នាំ ។ ឧណា៖ដែលវិស័យ អភិវឌ្ឍន៍ផ្សេងៗ នឹងត្រូវធ្វើការពីការក្រុងដាច់ដោយទេរកពីត្រានោះ ជាប្រការម្មយិត្តសំខាន់ដែលយើងត្រូវធ្វើ ការកែតែសម្រាប់ ចាការអនុគត់នៅក្នុងវិស័យម្មយិត្ត ឧបាទរណីវិស័យអប់រំជានិមិ នឹងបង្កើរចេញជាអភិ-ប្រយោជន៍ដល់ វិស័យផ្សេងៗទៀត ។ ផ្នែកចុងក្រោយបង្គារសំនួរផ្នែកនេះ នឹងធ្វើឲ្យយើងយល់ច្បាស់អំពីបញ្ហាប្រលួយមិនធ្វើដោយ ដែលកំងស្បែះដល់កម្មវិធី និងគម្រោងនេះ ។ ផ្នែកនេះមានសារសំខាន់ ជាតិសេសសម្រាប់អ្នកដែលមាន ជាប់ពាក់ពីនឹងការងារអនុគត់ក្រុមក្រោងនេះដឹងដើរ ។

ផ្នែកនេះ មានគោលបំណងផ្តល់នូវទិន្នន័យទុកដាក់ពេលបញ្ចាំងខ្សោយដែលស្ថិតនៅក្រោមកិច្ចពិភាក្សា នេះ ។ ហេតុផ្លូវ ៖ ឧណា៖ដែលអ្នកអានម្បាយចំនួនអាចយល់យើងចាន់ដាក់តីមានថ្មី អ្នកអានម្បាយចំនួនទ្រួតអាចយល់ចាន់ដាក់តីដែលមានលក្ខណៈសាមញ្ញទៅវិញ ។ សម្រាប់គោលបំណងគ្មានសល្យតីមានដែលបានដែលបញ្ចាំងខ្សោយនៅក្រោចានដាក់បញ្ហាលទៅក្នុងផ្នែកដែលជាផ្នែកម្បាយនៃសេវានេះដឹងដើរ ។ នេះគឺជាសមាសភាពនៃវិស័យដីសុគ្រោះនូវដែលបញ្ចាំងដែលអាច ន្រោចានកៅយើងចោរពីទស្សន៍វិស័យនិងធ្វើនៃគំនិតធ្វើងារពីត្រា ដែលទាំងអស់នេះបានធ្វើឱវិស័យនេះកាន់តែមាន ភាពប្រក្សតប្រដឹងនិងគ្រាន់ចាប់អាយុណីបន្ថែមទៀត ។

¹ បច្ចុកវិទ្យាដែលមានវិយចំណាត់ជាផ្លូវ និងទទួលស្ថិកជាដោដើម និងត្រូវបានធ្វើការពីភាក្សាដោយសារទៅមានសមាប្តូរកម្មបច្ចុកវិទ្យាតាំងនៅជាមួយបច្ចុកវិទ្យាឌីជំលូបៗណែនាំ។

៤.០ តារាងអភិវឌ្ឍន៍សហសីក្ស (MDGs) និង ICTs នៃក្រុងរបកាតដ្ឋាន

ផ្លូវកនះមានគោលបំណង ៩

២.១ សេចក្តីសង្គម MDGs

ការអនុម័តសេចក្តីប្រកាសសហស្សនក្បាន្តឆ្នាំ ២០០០ និង MDGs ដែលបានធ្វើឡើងដោយដ្ឋានមានដឹកចំនូវន ១៨៩ នៃសម្រាប់ប្រជុំពេញអង្គរបស់អង្គភាពសហប្រជាធាតិនៅក្នុងក្រុមការណ៍សំខាន់នៃក្រុមសហប្រជុំប្រជុំការអនុម័ត ។ ឧណា:ដែលសារសំខាន់ នៃការអភិវឌ្ឍន៍បានមនុស្សក្នុងបានលើកឡើងមួនហើយមួនឡើកអស់ជាថ្មីនទស្សនក្បាន្តនៅកាមបណ្តាលវិការធ្វើដោយ និងសន្តិសិទ្ធិអនុម័តនៅក្នុងក្រុមការណ៍សំខាន់ដែលការិកាតក់ពីនូវទាំងអស់ពេលគឺប្រទេស និងដ្ឋាកិចាល ម្នាស់ជិនយ និងទិភ្នាំកំងអេកិវឌ្ឍន៍ធ្វើដោយ អង្គភាពមិនមែនដ្ឋាកិចាល កំងចាប់អង្គភាពសង្គមសិលនានា ទទួលស្ថាល់ថា ប្រសិនបើខ្លួនមិនមានការយល់ដឹង និងការណែនាំចិត្តជាមួនយុទ្ធផលនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបទៅដោយសមភាព និងមិនអាចសម្រេចបានឡើយ ។

សាស្ត្រខាន់ MDGs

MDGs (ប្រអប់ទី ១) គឺជាគោលដៅមួយដែលទទួលបានការគំឡើងទូលំទូលាយ ហើយគោលដៅនេះ កំណាយឲ្យសាស្ត្រការបន្ថយភាពត្រីក្រដែលមានទម្រង់ជាក់លាក់បំផុតមួយដែលសហគមន៍អន្តរជាតិបាន លើកឡើង និងទទួលបានលទ្ធផលជាដោត្រូវដៃដី ។ សម្រាប់ប្រព័ន្ធអន្តរជាតិដែលរួមមានទាំងម្នាស់ ជំនួយ និងទឹក្សាក់ងារដូលជំនួយបច្ចេកទេសនានានេះ គោលដៅនេះ កំពានបង្កើតបានជាបៀបរាជរោម មួយសម្រាប់ជំនួយការអភិវឌ្ឍដៃដី ។ សម្រាប់ប្រជាធាទិកទាំងមូល MDGs មាននំយថាគារបេង្ញា ដែលមានការព្រមព្រៀងត្រូវដោយស្ថិតិត្តចំពោះបទដ្ឋាននៃការអភិវឌ្ឍអប្បបរមាមួយដោយបនិងសមិទ្ធកម្ម ដែលបានកស់ដើរដោយប្រជាធាទិកទាំងនេះ ។ ប្រសិនបើអាចសម្រចគោលដៅនេះបាននោះមាននំយថា ប្រជាធាទិកទាំងមូយពាន់លាននាក់ដែលកំពុងស់នៅក្នុងភាពត្រីក្រ និងភាពអស់សង្កែមនោះ និងមានមធ្យាបាយស់នៅប្រកបដោយសេចក្តីថ្លែងទ្រ និងមានសេវាការពេញលេញ ។

ប្រអប់ទី ១. ទិសដៅ និងគោលដៅអភិវឌ្ឍនកសហស្សរក្សា

គោលដៅទី ១ : លុបបំបាត់ភាពត្រួតព្រឹក និងទូរកិច្ច

ទិន្នន័យទី ១ : ចន្ទាន់ពីឆ្នាំ ១៩៩០ ទៅ ២០១៥ កាត់បន្ថយទេបានពាក់កណ្តាលនូវសមាមាងនៃប្រជាពលដួនជាមានចំណុល តិចជាង ១ដុល្លារអាមេរិកក្នុងមួយថ្ងៃ

ទិសដោទី ២ ៖ ចន្ទាន់ពីឆ្នាំ ១៩៩០ មក ២០១៥ កាត់បន្ថយលោនពាក់កណ្តាលនូវសមាមាគ្រែន
ប្រជាពលដួងលេងគ្រោះទុកក្រុង

គោលដៅទី ២ : សម្រេចបាននូវការអប់រំក្រុមបម្រិយក្នុងទីផ្សារសាកលវ៍រក

ទិន្នន័យទី ៣ : ជាន់ចារ៉ីមឆ្នាំ ២០១៥ កុមារគ្រប់ទីកន្លែងទាំងអស់ ទាំងកុមារ និងកុមារី អាជមានលទ្ធភាពបញ្ចប់ការសិក្សាកម្មិតបច្ចេក សិក្សាបានដូច្នោះ

ເຄາລັ້ງໃຫຍ່ຕະຫຼາດ ເປົ້າກົກມູສ່ ສະພາກາດເຢນຊ້າ ນິຟຜູລົບສົງລົງທີ່ມີຄວາມຜູລ໌ສົງ

ទិន្នន័យទី ៤ : លុបបំបាត់និស្សមការពេនខ័រក្បងឯកសារបំកត្រិតបច្ចនក្រាម និងមធ្យមសិក្សាពាណ
ត្រឹមឆ្នាំ ២០០៥ និងសម្រាប់គ្រប់កម្រិតនៃការអប់រំទាំងអស់ទូទានមនឆ្នាំ ២០១៥

គោលដៅទី ៤ : កាត់បន្ទយអត្រមរណភាពកុមារ

ទិសដោទី ៥ : ចន្ទភាពតិច ១៩៩០ ដល់ចាប់ ២០១៥ កាត់បន្ថយទានពីភាគបីនៃអគ្រមណ៍រាល

គោលដៅទី ៥ : លើកកម្មស់សុខភាពមាតា

ទិន្នន័យទី៦ ចន្ទនៃការបង្កើតបណ្តុះបណ្តាលជាបន្ទាន់សម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍

គោលដៅទី ៦ : ប្រយោទ្ទប្រាំងនឹងជីវិត HIV/AIDS ដីជីត្រូវចាត់ និងជីវិតផ្លូវក្នុងក

ទិសដោទី ៧ : បញ្ជប់ការអភកលជាលនៃជីវិត HIV/AIDS ឬបាននៅត្រីមឆ្នាំ ២០១៥ និងចាប់ផ្តើម
សារសាន្តភាពទីផ្សារ

ទិសដោទី ៤ : បញ្ចប់ការទទួលរងគ្រោះច្បាក់ពីដឹងត្រូវចាត់ហើយ និងដឹងត្រូវការសារបានឡើងទៀត

ເຄາລເຜົ້າຕີດກະທຳ

ទិន្នន័យទី ៩ : ធ្វើសមារែណកមុគោលនយោបាយនៃការអភិវឌ្ឍប្រកបទៅដោយនិន្ទភាពទេរក្បងកម្មវិធី និងគោលនយោបាយរបស់ប្រទេសនានា ដើម្បីស្ថារឡើងវិញនូវធនធានបិស្ថាន ធម្មជាតិដែលបានបាក់បង់

ទិន្នន័យ ១០៖ កាត់បន្ទយចនាពក់កណ្តាលនូវសមាមាងនៃប្រជាជនដែលសៀវភៅយក្សាន
ស្ថិភាពក្នុងការទទួលបាន ទីកស្តាតដែលមានសុវត្ថិភាពនៅត្រីមឆ្នាំ ២០១៥

ទិន្នន័យទី ១១ ៖ ក្រឹមផ្លូវ ២០២០ សម្រេចបានជាដុំកំភ្លើងនូវការកែលមួស្ថានភាពស់នៅបេស់
ប្រជាជនដែលមានទីលំនៅ តាមដងស្តីដឹងនៃ ទោនយ៉ាងគិច ៩០០លាននាក់ ។

គោលដៅទី ៨ : បង្កើតការអភិវឌ្ឍការពារដៃចុះអន្តរជាតិសម្រាប់ការការអភិវឌ្ឍ

ទិន្នន័យទី ១២ ៖ បន្ទុអភិវឌ្ឍន៍ប្រព័ន្ធបិរញ្ញាក្តុ និងអាជីវកម្មដោយផ្តល់សំណងជាមួយប្រព័ន្ធបែកចំហា និងអចលសុវត្ថិភាព

ទិនដោទី ១៣៖ ដោះស្រាយការបំពេញកម្មវិធីសេស្ឋរបស់ LDCs

ទិន្នន័យការបំពេញតម្លៃការពិស់សង្គមរបស់ប្រធែសដែលមានទីតាំងនៅលើភូគោគ និងផ្តុកកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នានានៅលើភូគោគ (ភាមរយៈកម្មិតិសកម្មភាពដើម្បីការ អភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិន្ទេរការសម្រាប់ ផ្តុកកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នានានៅលើភូគោគ និង លទ្ធផលដែលទទួលបានមកពីអង្គប្រជុំសាមញ្ញលើកទី ២២ នៃសម្រាប់ប្រជុំពេញអង្គ របស់អង្គការសហប្រជាតិ)

ទិន្នន័យទី ១៥ ៖ ធ្វើការដោះស្រាយទូទាត់ទូលាយនូវបញ្ហាបំណុលរយៈពេលដែងរបស់បណ្តាញប្រទេស
កំពុងអភិវឌ្ឍន៍តាមរយៈវិធានការដោតិ និងអនុដោតិក្នុងគោលបំណងពន្លាកាសងត្រឡប់
នូវបំណុលនេះមែននឹងភាពក្នុងរយៈពេលដែង

ទិសដោទី ១៦៖ ចូលរួមកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយបណ្តាលប្រទេសកំពងអភិវឌ្ឍន៍នានា ដើម្បីធ្វើការ
អភិវឌ្ឍ និងអនុគតូយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ការងារដែលប្រកបទៅដោយផលិតភាពខ្ពស់
បន្ទបនាប់សម្រាប់យុវជនជំនាញ។ ក្រោយ

ទិសដោទី ១៧ ៖ ចូលរួមកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយបណ្តាលក្រុមហ៊ុនដលិតខិសចនា ដើម្បីផ្តល់នូវខិសចនាសំខាន់ៗក្នុងកម្រិតអប់រំ ដល់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ទាំងឡាយ

ប្រកពនធកសារ ៖ UNDP របាយការណ៍អំពីការអភិវឌ្ឍន៍ជានមនុស្សប្រចាំបន្ទះ-ការលើកម្មស់ ICT សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ជានមនុស្សនៅក្នុងតំបន់អាសី ៖ ការធ្វើការចេញផ្សាយនូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សនក្នុង (New Delhi: UNDP, Elsevier, 2005), <http://www.apdip.net/elibrary#rhdr> ។

ដូចត្រាំដែរ ផ្នែកមួយនៃការបង្ហាញចិត្តជាអនុវត្តធនធាន គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រ និងដែនការសកម្មភាពដែលទាមទារ ធម៌នកម្មវិធីទាំងកម្រិតជាតិ និងសកលបដោយមានការគាំទ្រពីសកម្មភាពថ្នាក់កំបន់ដឹងដែរ ។ កម្រិត សកលសំដេរឡើលើប្រព័ន្ធអង់ការ សហប្រជាតិដែលនឹងអនុវត្តការងារណ៍ឡាយៗទៅការសម្រេចបាននូវ ជាតិដីយេបស់គោលដៅតាមរយៈសមាសជាតិសុខុមាយចំនួនដូចជាការគោមជាន ការវិភាគ យុទ្ធសាស្ត្រ និងការគោរព ព្រមទាំងសកម្មភាពប្រតិបត្តិធ្វើដោយឡើត ។ ចំណោមថ្នាក់ជាតិវិញ ជាការសំខាន់ណាស់ ដែលអាចធ្វើឡើងប្រចាំឆ្នាំគោលនយោបាយ ការដែរ ការសិក្សា និងសកម្មភាពអំពីស្ថានភាពប្រទេស ជាបន្ទូនដោយធទិការពិភាក្សាអំពីគោលនយោបាយ និងដំណើរការកំណត់យុទ្ធសាស្ត្រ ដើរក្នាំប្រទេសដែល បានត្រាប់ជាសុវត្ថិភាពស្ថិយក្នុងកសារស្តីពីយុទ្ធសាស្ត្រកាត់បន្ទូយភាពត្រីត្រូវ ប្រនោក្នុងដែនការកំពុងជាយុទ្ធសាស្ត្រជាតិនានាដោយឡើតដែលស្រដែងត្រានេះ ។

ភាពវិកចម្លោះនៅក្នុង MDGs

កំដៅកំពីឆ្នាំ២០០៥ មក មានការក្រុតពិនិត្យឡើងវិញប្រចាំពីរឆ្នាំ នៅក្នុងនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំអំពីការអភិវឌ្ឍន៍នៅក្នុងកំបន់ខុសវគ្គាថ្មីទាំងពីរឆ្នាំ ។ រហូតមក ដល់ឆ្នាំ២០០៧ ដែលជាថ្មីពាក់កណ្តាលនៃអំឡុងពេល ១៥ឆ្នាំដែលបានកំណត់សញ្ញាអាសន្នបានបន្ថី ឡើង ។ រាយការណ៍អំពីគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្របត្រូវឆ្នាំ ២០០៧² បានបង្ហាញថា ភាពវិកចម្លោះនៅក្នុងសកលដែលទទួលបានមិនមានលក្ខណៈស្តីត្រាលើយ ហើយបើទៅជាមានកំបន់ខ្លះមានភាពវិកចម្លោះនៅក្នុងសកលដែលមានលក្ខណៈស្តីត្រាលើយ កំពុងជាយុទ្ធសាស្ត្រកាត់សម្រាប់យ៉ាងណាក់ដោយ កំពុងជាយុទ្ធសាស្ត្រកាត់សម្រាប់ឆ្នាំ២០១៥ ឡើយ ។

រាយការណ៍បែស់ទីត្រូវកាត់អារម្មណរដាតិអំពីគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្របត្រូវ៖ ភាពវិកចម្លោះនៅក្នុងកំបន់អាសី និងបានបង្ហាញថាគ្នុងកំបន់ឆ្នាំ២០០៧³ បង្ហាញថាគ្នុងខណៈដែលកំបន់នេះ សម្រេចបាននូវភាពវិកចម្លោះនៅក្នុង MDGs ជាងអនុកំបន់រាល់ខ្សោចំសាធារ៉ាបែស់អារម្មណនៅក្នុងកំបន់នេះដែលបានប្រទេស ប្រើដែលមានចំនួនប្រជាពលដ្ឋានប្រចើនជាងគេបំផុតនៅក្នុងពិភពលោក (ប្រទេសបង្ហាញដែលប្រចើនប្រទេសកណ្តាល ប្រទេសកណ្តាលណ៍ និងប្រទេសបានបង្ហាញដែលប្រចើនប្រជាពល) កំពុងដោះស្រាយបញ្ជាផែនចំនួនប្រជាពល ពីរភាគបីនៃចំនួនប្រជាពលសុប្បរសនៅក្នុងកំបន់ជនបទមិនទទួលបាននូវអនាម័យបែម ហើយកុមារានទម្ងន់ស្រាលខុសប្រកភី និងរស់នៅក្នុងស្ថានភាពត្រីត្រូវ និងអស់សង្ឃឹមបំផុត ។ កំបន់អាសីបានបង្ហាញថាគ្នុងស្ថិតិយាជីនភាពមួយដែលនឹងសម្រេចបាននូវទិន្នន័យ និងការអភិវឌ្ឍន៍សម្រាប់ឆ្នាំ២០១៥ នេះ ។

² អង្គការសហប្រជាតិ រាយការណ៍អំពីគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្របត្រូវសម្រាប់ឆ្នាំ ២០០៧ (ទីក្រុងត្រូវយ៉ាក់អង្គការសហប្រជាតិ ២០០៧) <http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/mdg2007.pdf>.

³ ADB ESCAP និង UNDP គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្របត្រូវ៖ ភាពវិកចម្លោះនៅក្នុងកំបន់អាសី និងបានបង្ហាញថាគ្នុងកំបន់ឆ្នាំ២០០៧ (ទីក្រុងត្រូវយ៉ាក់ADB, ESCAP និងUNDP ២០០៧) <http://www.unescap.org/stat/mdg/MDG-Progress-Report2007.pdf>.

ដូចដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងការងទេះ ។ ភាពវិកចម្រៀននៃការកាត់បន្ទយភាពត្រីក្រ និងគ្រោះទុរកិក្ស ការសម្រេចបាននូវឱស៊យអប់រំកម្រិតបច្ចុប្បន្ន ព្រមទាំងការលើបច្ចាត់វិសមភាពយេនខ្លះគ្រប់កម្រិត អប់រំនោះកំពុងរិលទៅមុខយោងធាប់រហូស ហើយកំបន់ទាំងមូលអាចនឹងសម្រេចបាននូវគោលដៅទាំង អស់នេះបានយ៉ាងណូ ។ បើនេះទោះបីជាយ៉ាងធម្មាត់ដោយ អគ្រាមណោភាពកុមារនៅតែមានកម្រិតខ្ពស់ហើយ ការឱកកលជាលនៃដីនៅតែបន្ទាក់ឡើង ។ ការបំពុលបរិយាតាសក៍ជាកត្តាមួយដែលគួរទាមូលណិជ្ជ ដែរ ។

របាយការណ៍នេះបានលើកឡើងថា ការក្រុម្ភៈកម្រិតបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងភាពវិកចម្រៀននៅក្នុង MDGs តែមួយ មុខនេះ មិនទាន់មានភាពត្រូវប្រាក់ត្រូវប្រាក់នៅឡើយទេ ពីរក្រោះសូម្បីតែប្រទេសទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅលើ ដីណែនក្រោះទៅការការសម្រេចបាននូវទិសដៅ នោះអាចនៅមានអគ្រានៃភាពត្រីក្រ និងអគ្រាមណោភាព កុមារមានកម្រិតខ្ពស់នៅឡើយ ឧណា៖ដែលប្រទេសទាំងឡាយដែល មិនស្ថិតនៅលើដីណែនក្រោះទៅការដោតជីយនោះ អាចស្ថិតនៅដីការសម្រេចបាននូវទិសដោនោះទៅវិញ ។

ឯីហើយនាយកស្របដៃនៅក្នុងក្រុងការងទេះ កំបន់អាសីតាសីហិកកំដោយ សម្រាប់នៅក្នុងប្រទេសដែលជាគោលដៅអាជីវការនានាដែលនូវក្រុង ESCAP មានភាពចម្លេងចម្លាស់ត្រូវបានដែលចាំបាច់ត្រូវរដ្ឋីការបរិយាយ និងកំណត់ចំណាំនៅក្នុងប្រព័ន្ធអនុសញ្ញាណ (សូមមើលការងទេះ ១) ។ ប្រទេស LDCs នៅតែមានអគ្រាមណោភាព មាតាវេលសម្រាល និងអគ្រាមណោភាពកុមារកំដួងជាជីវិះបេងខ្ពស់នៅឡើយ ។ ប្រទេសទាំងឡាយនៅកំបន់អាសីតាសីកណ្តាល កំពុងមានដីណែនក្រោយពាក់ព័ន្ធនឹងទិសដោពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាសុខភាព ចំណោកងដីណែនក្រោះទៅមុខនៃការកាត់បន្ទយអគ្រាមណោះកុមារវិញកំណត់មានលេវ្តិវិញយើកដែរ ។ ដូចត្រូវដែរភាពវិកចម្រៀននៅក្នុងការរដ្ឋីសំវិជានទីកស្ថាត និងអនាម័យបច្ចុប្បន្ននៅមានលេវ្តិវិញយើកនៅឡើយ ។ គម្រោកទិន្នន័យដែលទទួលបាន កំពុងបង្កើរមានការលំបាតក្នុងភាពវិកចម្រៀននៅក្នុងអនុកំបន់តាសីហិក បើនេះបញ្ហាសំខាន់ដែលគួរទ្រព្យយប់រួមទាំងក្នុងកំបន់នេះនោះ គឺមានលក្ខណៈស្រដែងទៅនឹងបញ្ហានំឡាយនៅក្នុងកំបន់អាសីតាសីកណ្តាលដីផ្លូវ ។ ប្រទេសចិន និងប្រទេសឥណ្ឌាត កំពុងបង្ហាញនៅភាពវិកចម្រៀនរបស់ខ្លួនដែលគួរទៅកំសម្ងាត់លោកស្រីទៅការការសម្រេចបាននូវគោលដៅ បើនេះនៅតែមានវិសមភាពយ៉ាងជំរែងក្នុងផ្លូវប្រទេសពាក់ព័ន្ធនឹងបុគ្គល ទាំងឡាយដែលបានទទួលអំណាចដែលបញ្ហានេះគឺជាសុចនាកម្មយស្ថិតនៅក្រោមគោលដៅទី ១ ដល់ទី ៤ និងទី ៦ ដែលប្រទេសនេះមិនទាន់សម្រេចបាននៅឡើយ ។

តារាងទី ១. ចំណាត់ថ្នាក់ប្រពេសតាមការគិតមនុសនៃទីសង្គម MDG

	គោលដៅទី ១	គោលដៅទី ២	គោលដៅទី ៣	គោលដៅទី ៤-៥	គោលដៅទី ៦	គោលដៅទី ៧
ឈ្មោះប្រទេស	១ អ៊ូរូរីនុយ៉ាវ៉ែ កុមារិនីភ័យសំខាន់ខ្ពស់	កុមារិនីភ័យសំខាន់ខ្ពស់ ជួនរូមាណិសនីសំខ្ពស់	ប្រពេយន៍ខ្សោយកុមារិនីភ័យសំខ្ពស់ ប្រពេយន៍ខ្សោយកុមារិនីភ័យសំខ្ពស់	អគ្គមហាការមានធម្មារយុទ្ធម៌ អគ្គមហាការមានធម្មារយុទ្ធម៌	ការកែវាលិនីសំខ្ពស់ HIV ការកែវាលិនីសំខ្ពស់ TBC អគ្គមហាការមានធម្មារយុទ្ធម៌	ក្រុងរីករាយសំខ្ពស់ ប្រពេយន៍ប្រពេលិនីសំខ្ពស់
អាហ្វេប្រានីសាន	▲					
A. សាក់អ្ន	●	●	●	●	●	●
អាម៉ាន្ទោះ	●	▼	●	●	●	●
អាហ្វេបាយចាន់	●	●	●	●	●	●
បង្គារីដែស	▼	■	▲	▼	●	●
បូគ្គដ់			▲		▲	●
ប្រើយណា			▲	●	●	●
កម្ពុជា		▼	●	▼	●	●
ចិន	●	●		●	●	●
ប្រធិការេយេគុត្រ		▼		●	●	●
សាធារណរដ្ឋ		▼			●	●
ប្រជាមានិកក្បារ					●	●
ប្រឹតិដៃ	●	●	●	●	●	●
Fr បូឌីណាគី					●	●
ហ្មត់ហ្មី	▼	▼	▼	●	●	●
Guam					●	●
ហាងកុង, ចិន	▼	●	●	▼	●	●
តិន្ទា	▲	■	▲	▲	●	●
តិណ្ឌាគារសី	●	▼	■	●	●	●
អ៊ូរីង	●	▲	▼	●	●	●
ការប្រាសុដ្ឋ	●	●	●	●	●	●
គីឡូទី			▲	●	●	●
គីឡូសាន	●	■	●	●	●	●
សាធារណរដ្ឋ	▼	■	▲	■	●	●
ប្រជាមានិកក្បារ						
ម៉ោគ, ចិន		▲	●	●	●	●
ម៉ោទ្ទីសី	●	●	▼	●	●	●
ម៉ោល់ខិរ		▲	▼	●	●	●
ប្រធិការេមាម៉ាល់		▲	●	●	●	●
មីក្រុណាសី						
មីដុងហេណី	▼	▼	▼	●	●	●
មីយ៉ាន់ម៉ា		■	▲	●	●	●
ឈុកិ			▼	●	●	●
នេបាត់ស់	▲	●	▲	●	●	●
ពិធីការេដ្ឋុរោះ					●	●
នីអុណាយ (Niue)			▼	●	●	●

សញ្ញាសំខាន់ៗ • នាប់សម្រចចាន ▲ កំពងមានដំណឹកការ ■ ដំណឹកការយើត ▼ កំពងមានការធ្វាក់ចេះ

ប្រកពនុកសារ ៖ ADB, ESCAP, UNDP គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សរីក្សា ៖ ភាពវិកចម្រើនក្នុងតំបន់ភាសា និងជាតិសិហិកឆ្នាំ២០០៧ (ទីក្រុងបានកក ៖ ADB, ESCAP និង UNDP, 2007), 33,

<http://www.unescap.org/stat/mdg/MDG-Progress-Report2007.pdf> 9

សំន្លេត្រួវការ

1. តើគោលដៅ MDG សំខាន់ឡើងដែលប្រទេសរបស់អ្នកសម្រេចបាន ?
  2. តើទិសដៅ MDG មួយណាដែលប្រទេសរបស់អ្នក ហៀវបនឹងសម្រេចបាន ?
  3. តើទិសដោមួយណាដែលប្រទេសរបស់អ្នកទាំងដាចីនអាជសម្រេចបាន ? ហេតុអ្នក ?

មូលហេតុដែលនាំមោនការងារកែច្ចាយ៉ាងខ្សោះនឹងក្នុងការសម្រេចបាននូវលទ្ធផលរបស់ប្រទេសនីមួយៗ
នៅក្នុងកំបន់អាសីជីថីកពាក់ព័ន្ធនឹងការសម្រេចបាននូវគោលដៅ MDG ត្រីមឆ្នាំ ២០១៥ នៅ៖ តើមោន
លក្ខណៈខ្លួននឹងការសម្រេចបាននូវលទ្ធផលរបស់ប្រទេសទាំងនេះទៅតុលាទំនួរ ឬ ជាទុលាទំនួរ ប្រទេសទាំងនេះត្រូវការមោន
ការវិនិយោគសាធារណៈកាន់តែប្រចើនទៅលើវិស័យអប់រំ និងសុខភាពិបាល ឬ ឧបាទាណ៍ការចំណាយទៅ
លើសេវាសាធារណៈពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យអប់រំ មានកម្រិតទាបណាស់នៅក្នុងកំបន់អាសីអាគ្រួយហើយហើត
មកទល់នឹងបច្ចុប្បន្ននេះ ការវិនិយោគសាធារណៈទៅលើវិស័យសុខភាពិបាលនៅក្នុងប្រទេសអាហ្វេហ្មនីស្សាន
មើលទៅហាក់ដូចជាមិនទាន់លេចចេញជាយុបកងនៅទីផ្សេយ៍ទេ ឬ ប្រទេសជាប្រចើនបានទទួលដំនួយ
អន្តោជាតិគិតចូចុចណាស់ នៅ៖ ក៏ដោយសារម្នាស់ដំនួយចាប់ផ្តើមមោនការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែប្រចើនទីផ្សេយ៍
ទៅលើប្រសិទ្ធភាពនៃការបែងចែកដំនួយរបស់ខ្លួន ឬ

អើដែលមានលក្ខណៈ: ច្បាស់លាស់ដែលយើងទទួលបានពីរបាយការណ៍អំពីភាពវិកចម្រៀនប្រចាំតំបន់នោះ គឺជានៅមានកិច្ចការ ជាថ្មីនទៀតដែលក្រុមហ៊ែន ប្រសិនបើផ្ទាកិតាលប្រចាំតំបន់នោះជាតុល់មានភាព ម៉ោងការដោក់ចេញនូវ MDG ទត្តិមក្រុមនោះ ។ ហើយអើដែលមានលក្ខណៈ: ច្បាស់លាស់ដែងដែរ នោះ គឺជាបន្ថែមពីលើកម្រួគរោមានការកែវនទ្វឹងនៃការវិនិយោគនៅក្នុងសំយសដុំមនោះ កំមានតម្រូវការ ស្របតាមឱ្យលើកដែលតម្រូវមានការវិនិយោគឡើងនៅការអនុវត្ត អភិបាលកិច្ចលូ ព្រមទាំងការដោក់ចេញ នូវយុទ្ធសាស្ត្រនានាដើម្បីបង្កើនសំខុះនៃភាពវិកចម្រៀនផ្លូវការគោលដៅទាំងនេះ ។

ពាយករណីចុងក្រោយនេះគម្រោងសហស្សរីរបស់អង្គភាពសហប្រជាតិ⁴ បានកំណត់មូលហេតុ ចម្បងទាំងនេះបួនដែលធ្វើឱ្យមិនអាចសម្រេចគោលដៅបាន ៖ អភិបាលកិច្ចទន្ល់ខ្សោយ អំពើរុករល្អយ ដើម្បីសគោលនយោបាយមានភាពទន្ល់ខ្សោយ និងការឱ្យអីនឹងបញ្ហាសិទ្ធិមនុស្ស ។ ពេលខ្លះត្រាន់តែ មានភាពទន្ល់ខ្សោយនៅក្នុងថាមពេលបញ្ហាថៃខ្សោយ ៖ រដ្ឋភាពបាលច្បាក់មូលដ្ឋាន និងច្បាក់ជាកិម្មយចំនួន មានភាពទន្ល់ខ្សោយពេករហូតដល់មិនអាចធ្វើការវិនិយោគដែលចាំបាច់បាន ។ ទៅបីជាយ៉ាងណាក់ដោយ ច្បាក់ដើរកនាំឡើទាំងពិភពលោកបានធ្វើការបេះផ្ទាល់ច្បាក់បាន ។ “ខ្លួននឹងមិនសំថែកម្នាំងដើម្បី ជួយច្បាប់ជនបេស់ខ្លួនទាំងបុរស ស្ត្រី កុមារ កុមារី រួចរាល់ពីការរែស់នៅក្នុងស្ថានភាពដីបាបបំជុំតិ និង ត្រាន់តែមួយជាមនុស្សដោយសារភាពត្រីក្របំជុំតិបាន ។”⁵ រដ្ឋមន្ត្រីបញ្ជាផ្លូវត្រូវប្រជាតិទាំងអស់ ក្នុងការប្រកាសនូវការបេះផ្ទាល់ច្បាក់ដើរកនាំទាំងនេះក្នុងការផ្តល់នូវជីវិតដែលមានភាពថ្មីថ្មី និងរួចរាល់ពី ភាពត្រីក្រដល់ប្រជាតិលើរបស់ខ្លួនដឹងដឹរ ។ ទៅបីជាជាជីវិកការវិនិយោគនៃការជ្រាសសំបុរាណលើវ្វីនិយ័ត្ន យ៉ាងណាក់ដោយ រដ្ឋភាពបាលនានាបានកាំងចិត្តចាន់នឹងបំប្លាការផ្តាស់បុរាណនៃប្រព័ន្ធដោយពេលជាគ្រឿង សតវគ្គរោន់ទេរោន់ត្រីមពេលណាមួយដីខ្លីដែលមានរយៈពេល ១៥ឆ្នាំ (គិតចាប់កាំងពីឆ្នាំ២០០០ ហើយ ទៅដល់ឆ្នាំ ២០១៥) ។

ចំណុចនេះហើយដែលធ្វើឲ្យក្នុងទីរបស់ ICTs មានសារសំខាន់ ពេលគឺជាទម្រងករណីមួយដែលរដ្ឋាភិបាលអាចប្រើប្រាស់ ដើម្បីជាក់ចេញនូវកម្មវិធីកាត់បន្ថយភាពត្រីក្រុងការបង្កើនសំទុះនៃភាពពីកម្រិតបន្ថែមទៀត ។ ជាការពិតណាស់នៅក្នុងប្រមាណជាតិ ១០ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ លទ្ធផលក្នុងការប្រើប្រាស់កំពុងទីនឹងអីជិតប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនោះ បានត្រូវយកត្រាជីវិចិត្តនឹងមួយដែលធ្វើឲ្យមានការអភិវឌ្ឍយ៉ាងតាប់រហ័សនៅក្នុងបណ្តាប្រទេសជាប្រើប្រាស់នៅក្នុងទីបអាសី ។ ICTs អាចប្រើប្រាស់សម្រាប់បញ្ចូនសេវាកម្មដែលមានភាពល្អប្រសើរ និងសមភាព ដើម្បីធ្វើការសម្របសម្រួលជិះឈើការរៀបចំដែនការដែលមានលក្ខណៈស្ថុតស្ថាល្យ កំដួងជាការសម្របសម្រួលពីវិស័យមួយទៅវិស័យមួយផ្លូវ ឡើត ព្រមទាំងជីវិចិត្តមានការកែន្រែងនៃការចេចក្ចវ់លក់ពីមាន កំដួងជាការគម្រោងកិច្ចិតិកខ្សោយប្រើប្រាស់នៅក្នុងវិស័យសង្គម សំខាន់ៗនានាក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។ បើនេះនៅពេលប្រើប្រាស់ ICTs ដើម្បីសម្របសម្រួលវិធីសាស្ត្រទាំងឡាយដែលប្រចាំបញ្ហាលក្ខណៈ និងជិះឈើការស្រាយទំហំប្រសិទ្ធភាពផ្លូវចំណាយនោះ ថ្លែចំណាយសរបចំឡើកអនុវត្ត និងប្រតិបត្តិការទំនងជាមានកម្រិតទាបជាងមុន ។

⁴ គម្រោងប្រចាំសហស្សនក្រឹមរបស់ UN ការវិភាគនៃក្នុងការអភិវឌ្ឍ៖ ដែលការអនុវត្តដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅអភិវឌ្ឍសហស្សនក្រឹម (ទីក្រុងញ្ជាយកំណែ UNDP ឆ្នាំ២០០៥) <http://www.unmillenniumproject.org/reports/fullreport.htm>.

⁵ អង្គភាសាអប់រំបៃតី រាយការណ្ឌរបស់អគ្គលេខាជាតិកអង្គភាសាប្រជាពីនិត្យអង្គភាសាប្រជាពីនិត្យអង្គភាសាប្រជាពីនិត្យ (ទីក្រុងឆ្នាំយីក ៤, អង្គភាសាប្រជាពីនិត្យ ៣៩៧០៦), ៤,

ដោយទទួលស្ថាល់នូវគុណភម្លើកនេះ ប្រទេសជាប្រើប្រាស់នៅក្នុងកំបង់បានធ្វើការដឹងឯកសារបង្ហាញនូវគោលបំណង
បសន្ទូនដើម្បីបំពាក់ ICTs សម្រាប់ការងារអភិវឌ្ឍន៍ ។ វិស័យមួយចំនួនដែលតែ ពីឯកទុកចានីងទទួល
បានពីការធ្វើសមាត្រណាកម្ម ICT នៅ៖ មានការផ្តល់នូវឱសចំសម្រាប់សង្គ្រោះជិតិក ហើយនិសាលភាពនៃ
ការទទួលបានការអប់រំ និងកំណត់មុខការបណ្តុះបណ្តាលគ្រប់ដៃប្រចាំសប្តាហិរញ្ញវត្ថុ ព្រមទាំងពង្រីក
ទំនាក់ទំនងសម្រាប់កំបង់ដែនបទដោយផ្តល់នូវការធ្វើរក្សាប់ដោយផ្តាល់មួយទៅសហគមន៍កសិករកដូចជាតា
បង្កើតនូវប្រព័ន្ធប្រកាសអាសន្ន និងបន្ទូរបន្ទូរយកម្រិតគ្រោះថ្នាក់ ដែលបណ្តាលមកពីគ្រោះមហាផ្ទៃយ
នានា សម្រាប់កំបង់ទាំងឡាយដែលមានទីតាំងក្នុមសាស្ត្រងាយនិងទទួល រដគ្រោះថ្នាក់ដីដែរ ។
ដោយសារហេតុផលទាំងនេះ មិនមែនជាការនិយាយបំផើសទីផ្សារ ដែលចាប់ពីការប្រើប្រាស់ ICTs បាននៅ៖ ។ ឬចុះការយល់ដឹងអំពី
បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន គឺជាការដឹងទាំងបំផុត ។

សូមសេចក្តីមក

- ភាគរើកចម្រៀងទៅមុខនៃការសម្រចបាននូវទិសដៅ MDG មានលក្ខណៈមិនស្តីត្រាទេ ។ ឧណា: ពេលដែលមានការរើកចម្រៀងទៀតឱ្យយ៉ាងទូលំទូលាយគ្មានទៅកំសម្ងាត់នៅក្នុងកំបន់អាសីជាសុវត្ថិភាពដាច់នៅក្នុងអនុកំបន់សហរដ្ឋអាហ្វិកនៅ: LDCs នៅពេលមានអគ្គមនុយោបាយភាពមាតាបេលសម្រាល និងអគ្គមនុយោបាយភាពកុមារក្រុមតួន្យស់ គ្រោះថ្វាក់បណ្តាលមកពីជីវិ៍របេង និងជីវិ៍ HIV/AIDS ចេះវេបន្ទូរកើនឡើង ហើយកំបន់ទាំងនេះកំពុងមានការឆ្លាក់ចុះនូវនិរនោតភាពហិស្សានិងដែរ ។ ទិន្នន័យដែលទទួលនៅក្នុងពីប្រទេសនឹមួយា ក្នុងកំបន់ថាសុវត្ថិភាពអាសាតិភាពយ៉ាងដែងនិងមានភាពខុសត្រានក្នុងប្រទេសមួយចំនួនខាងក្រោមដោយប្រទេសចិន និងឥណ្ឌាតាដើម ។
  - មានតម្លៃការទេមានការរើកសាធារណៈ: កាន់តែប្រចើនទៅលើវិស័យអប់រំ និងសុខភាពបាល ។
  - អភិបាលកិច្ចទន្ល់ខ្សោយ ដម្រើសគោលនយោបាយមានភាពទន្ល់ខ្សោយ អំពើពុករល្អយ និងការមិនអើពីចំពោះបញ្ហា សិទ្ធិមនុស្ស គឺជាកត្តាចម្បងទៅដែលបង្ហាក់ភាពរើកចម្រៀងយ៉ាងតាប់រហ័ស ។
  - ICTs អាចប្រើប្រាស់សម្រាប់ធ្វើការសម្របសម្រលិជិសាស្ត្រទាំងឡាយដែលប្រចាប់បញ្ចប់ និងជីណៈស្រាយទាំងប្រព័ន្ធផ្លូវការកាត់បន្ទយភាពត្រីក្រ វិស័យអប់រំ ការចែកសុខភាព ការគ្រប់គ្រងដន្តុះស្រាយ និងក្រោះមហានុរាយដូចតិចដើម ។

អ្នីដែលទាមទារទមានជាចំណាត់កាបច្ចុប្បន្ននេះ គឺការផ្តាស់ប្តូរឱ្យ “បំណោះដឹង” ទៅ “បំណោះធើរី” ដើម្បី
ICTs តែម្លាចេណែលគឺអាចនិយាយបានថា នេះជាការផ្តាស់ប្តូរឡាតាំងទៅការយល់ដឹងការនៃកំប្រឈឺននូវ
លក្ខណៈរបស់ ICTs និងលក្ខណៈកំដួលនៃជួយក្នុងការប្រើប្រាស់ខែករណី
យុទ្ធសាស្ត្រទាំងនេះទៅប្រសើរបំផុត ។

២.២ ICTs: អ្នីជាឌ ICTs ហើយអ្នីខ្លះដែល ICTs អាចធ្វើបាន

វិសាលភាព និងនិយមន័យ

និយមន័យបែស់ ICTs មានលក្ខណៈ: ផ្សេងៗពីត្បាយៗដូលទូទាត់ អាស្រែយទៅលើបរិបទ និងលក្ខណៈនៃការប្រើប្រាស់ ។ សម្រាប់គិច្ចពិភាក្សានេះ យើងកំណត់យកនិយមន័យមួយដែលផ្តល់ទៅដោយកម្មវិធី អភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាធាតិ (UNDP):

ជាមុលដ្ឋាន ICTs មាននំយច្ចារាបករណីសម្រាប់ធ្វើការពាក់ព័ន្ធនឹងព័ត៌មាន ពោលតីប្រភេទទាំងឡាយ ផ្សេងៗ កម្មវិធីកុំព្យូទ័រនៅ កំដួងជាសេវកកម្មទំនួរ ដែលប្រើប្រាស់សម្រាប់ជូនិត ក្នុងទុក ដីណើរការ ចំការពាយ និងផ្ទាស់ប្តូរព័ត៌មាន ។ ក្នុងនោះរួមមានទាំង ICTs “សម័យមុន” ដូចជាឯុទ្ធទូទេស្សន៍ និងទូទេស្ស និង ICTs “សម័យថ្មី” ដែលមានជូនិតកុំព្យូទ័រ ផ្តាមរណាប និងបច្ចេកវិទ្យា គ្នានៅឯណ៍ កំដួងជាបណ្តាញអីនិងជិតិកិតដងដែរ ។ សញ្ញាបែងចែករណីផ្សេងៗគ្នាតាំងនេះអាចមាន លទ្ធភាពបំពេញការដារជាមួយគ្នាតាន ហើយមគ្គារបង្កើតបានជាបិកបណ្តាញ” ដែលជាបោះឆ្នោត សម្រាប់បច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រដែលមានបណ្តាញ អីនិងជិតិក វិញ និងទូទេស្សន៍ ដែលជូយទំនាក់ទំនងអាចធ្វើឡើងបានទៅត្រប់កន្លែងទាំងអស់ក្នុងនៃ ពិភពលោក⁶ ។

ICTs អាចត្រូវបានចាត់ច្បាក់យ៉ាងទូលំទូលាយទៅក្នុងប្រភេទ អាណាព្យូក (analog) និងខិតិថល សុវត្ថិភីស (synchronous) និងអាសុវត្ថិភីស (asynchronous) ។ ទិន្នន័យអាណាព្យូក (analog) ត្រូវបានទទួលក្នុងលក្ខណៈជាលេកសញ្ញា ឧណា: ដែលព័ត៌មានខិតិថលធ្វើអំណាននៅលើ ទិន្នន័យអាណាព្យូកនោះដោយប្រើប្រាស់តែលើខ្លួយ និងលើស្សន្យបុំណោរា: ។ ប្រព័ន្ធផ្សេងៗផ្សាយ សម័យមុនតាមរយៈទូទេស្សន៍ និងវិទ្យកំដួងជាកាមរយៈម៉ាសុនិចាតាក់ការសេវកីដោនោះ តីជាបករណី អាណាព្យូក ។ បុន្ថែមប្រព័ន្ធផ្សេងៗផ្សាយទាំងនេះបានវិគុណយ៉ាងឆាប់រហ័ស ទៅជាប្រភេទខិតិថលដែលអាចប្រើប្រាស់ជាមួយបករណីខិតិថលដែលទៀតទៅត្រូវបានយ៉ាងឆាយស្រួល ជូនិតការពាយថាគាត់ DVD ជាដីម ។ កុំព្យូទ័រអាចត្រូវបែងចែកទៅទិន្នន័យខិតិថលបុំណោរា: ដោយហេគ្រុនេះហើយទីបស្តីរំកកល់ព័ត៌មានទាំងអស់សញ្ញាបែងចែក ត្រូវបានរក្សាទុកជាលក្ខណៈខិតិថល ។ តារាងទី ២ និងធ្វើការចងុលបង្ហាញអំពី ICTs ផ្សេងៗដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងពិភពលោកនាពេលបច្ចុប្បន្ន ។

⁶ ការិយាល័យការពេលបច្ចុប្បន្ន UNDP បញ្ជីកិច្ចការនាមនាមនៃព័ត៌មានវិទ្យាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ជាសារីន្ទេះ សំរាយតកម្មនៃរោងរាង ដែលបានសិក្សាក្នុងមករា (ទីក្នុងបញ្ជីកិច្ចការពេលបច្ចុប្បន្ន ២០០១) ២.

ការងារទី ២. ចំណាត់ថ្នាក់ ICTs នៅក្នុងបរិប្រែស៊នាបេលបច្ចុប្បន្ន

ចំណុចខ្សោះនិងចំណុចខ្សាយ

ទាំងបច្ចេកវិទ្យាឌីចំលសម័យមុន និងសម័យដី សុខកំណើនប្រព័ន្ធមានលក្ខណៈសម្រាប់បុគ្គលប្រើប្រាស់ហើយបច្ចេកវិទ្យាទាំងនោះ អាចធ្វើឱ្យបានជាប្រជុំការពាណិជ្ជកម្ម មុខងារធ្វើដៃរៀង និងក្រុមអ្នកប្រើប្រាស់នានាដែងដែរ ។ ប៉ុន្តែមានភាពខុសត្រាជាបញ្ជាផែកលើសមត្ថភាពរបស់បច្ចេកវិទ្យាទាំងនោះ ។ ដូច្នេះសិស្សប្រសិរីនោះ គឺអាស្រែយទៅលើការយល់ដឹងអំពីចំណុចខ្លាំង និងដែនកំណាត់របស់បច្ចេកវិទ្យាទាំងនោះ ដូចដែលបានចងុលបង្ហាញនៅក្នុងគារងារទី ៣ ខាងក្រោមនេះ ។

គារងារទី ៣. ចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយនៃ ICTs ឧសរក្សា

ICT	ចំណុចខ្លាំង	ចំណាយខ្សោយ
បច្ចេកវិទ្យាបាន: ពុម្ព	<ul style="list-style-type: none"> ទម្ងន់ អាជីវិត្យាស់ឡើងវិញ 	<ul style="list-style-type: none"> កម្រិតគាមអភិវឌ្ឍន៍ នៅនឹងមួយកន្លែងត្រូវបែលជា

	<ul style="list-style-type: none"> អារម្មណសំណើដែលបានបង្កើតឡើង អនុញ្ញាតទមានសេដ្ឋកិច្ចមាត្រដាន អនុញ្ញាតទមានខ្លឹមសារ និងកសណ្ឋាន និងបទដាន 	<ul style="list-style-type: none"> ពិធាកដ្ឋីបច្ចុប្បន្នភាព មានលក្ខណៈអកម្ម បច្ចេកវិទ្យា ដែលមានតំម្លៃយិជិ មាន អនុសកម្មភាពគិចគូច ប្រកាសេដ្ឋកិច្ចដោយ
បច្ចេកវិទ្យាប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយអាណាព្យូក (វិទ្យានិងទូទេស្សន៍)	<ul style="list-style-type: none"> ទម្ងន់ លេវិននៃការបញ្ជាន ផ្តល់នូវបទពិសោធន៍យោងទាំងអស់ អនុញ្ញាតទមានសេដ្ឋកិច្ចមាត្រដាន អារម្មណខ្លឹមសារ និងកសណ្ឋាន និងបទដាន ងាយស្រួលប្រើប្រាស់ 	<ul style="list-style-type: none"> ការប្រើប្រាស់មានកម្រិត នៅនឹងមួយកន្លែងត្រូវបាននៅលើ synchronous ពិធាកដ្ឋីបច្ចុប្បន្នភាព មិនបង្ហាញបញ្ហា - ប្រើប្រាស់ ជាក់លាក់ មានលក្ខណៈអកម្ម មានអនុសកម្មភាពគិចគូច ប្រកាសេដ្ឋកិច្ចដោយ មានខ្លឹមសារតំម្លៃយកម្រួលត្រូវបានស្ថានភាព ទាំងអស់សម្រាប់ក្រុមមនុស្ស ទាំងអស់ ថ្លែដើម្បីដារាទាប់ដើម ដលិត និងចែកចាយ មានកម្រិតខ្ពស់
ឱ្យដើម (កាមប្រព័ន្ធកុំព្យូទ័រ និងអុនិជ្ជិកិត្ត)	<ul style="list-style-type: none"> អនុរកម្ម គម្រោងទាបក្នុងមួយឯកតា អនុញ្ញាតទមានសេដ្ឋកិច្ចមាត្រដាន អារម្មណខ្លឹមសារ និងកសណ្ឋាន និងបទដាន អារម្មណបច្ចុប្បន្នភាពបានយ៉ាង ងាយស្រួល បង្ហាញបញ្ហា- ប្រើប្រាស់ ជាក់លាក់ ងាយស្រួលដល់អ្នកប្រើប្រាស់ 	<ul style="list-style-type: none"> ការប្រើប្រាស់នៅតែមានកម្រិត ចំណាយខ្ពស់លើការបង្កើត ពិនិត្យការងារលើសមត្ថភាព ហើយក្នុងក្នុងតំបន់ ទាមទារមានចំណោមដើម្បី ផ្តល់អ្នកកុំព្យូទ័រជាសំខាន់ សម្រាប់ការប្រើប្រាស់ ខ្លះខាតខ្លឹមសារមូលដ្ឋាន

ធ្វើបៀវគាល់ដោ និងយុទ្ធសាស្ត្រជាក់លាក់នានាដែលត្រូវបានអនុម័ត ត្រូវបានកំណត់ដោយក្រសួង និងលក្ខខណ្ឌមូលដ្ឋានក៏ដោយ ក៏ត្រូវបានដែលប្រើប្រាស់ ICT ជាជីវិ៍យទាំងនេះ: នៅអនុក្រុកចាមបែបដែន ដែលគេស្អាត់ច្បាស់ដោ ។ ប្រទេសទាំងឡាយ បានប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាចុងក្រោយបំផុតនាសម័យនេះ: ដើម្បីពុំពារខេសត្តិរៀងរាល់ដូចជាទំនាក់ទំនងនរោយ: ចម្ងាយឆ្នាយ ហេដ្ឋារេនាសម្ព័ន្ធទន្លេខ្សោយ ក្នុងខាងក្រោម សាលាភ្លោះ និងមហាផ្ទៃទីភ្នំពេញ ប្រមាំងបញ្ហាអនកូរកម្មជានឹម ។ ប្រទេសនឹមូយៗបានវិនិយោគ ចម្បងទៅលើការបេង្ញើកិច្ចបណ្តាញប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាជាតិ និងអនុរាជកិច្ចដែលជីវិ៍យមេនាការផ្តល់ខ្លឹមសារ ។ ប្រទេសនឹមូយៗធ្វើការវិនិយោគទៅលើការអភិវឌ្ឍខ្លឹមសារនៅ: ដោយមានអ្នកឯកទេស ត្រូវបង្រៀន ដលិតករ និងអ្នកស្រាវជ្រាវ ដែលរួមត្រូវជាប្រមូលឃើយដែលមានអនុវត្តិយ ដើម្បីបង្កើតចេញផ្សាយសំណាក់សិក្សាអប់ដែលនឹងមានទំនាក់ទំនងទៅនឹងអាជីវការជាតិ និងបិទិទសង្គមរួចរាល់ ។

ឧណា: ពេលដែលកំពុងតែវិភាគយនឹងវិធានការនៃភាពជោគជ័យនៅ: កម្មវិធីទាំងនេះបានប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាក៏ដូចជាបញ្ហាប្រឈមជាប្រើប្រាស់ ។ បញ្ហាទាំងនេះ រួមមានទាំងបញ្ហាប្រឈមពាក់ព័ន្ធនឹងរហ័បកាត់បន្ថូយភាពការនៃដែលជាក់សំពាលជោយតំរូសីត្រូវកើស (ជាតិសេសគឺបញ្ហាផ្ទាល់ភាពបត់បែនក្នុងផ្ទៃករៀបចំកម្មវិធីទូទៅស្តីពី) និងរហ័បបង្កើតកុលុយភាពដែលត្រូវប្រកបជោយគ្រែសល្បៃមួយរាងអំណោចដែលមែលយើង្វូបភាពដែលបញ្ចាំងតាមការពិនិត្យស្តីពី ដែលទាមទារទោមនសកម្មភាពសិក្សាឌីរួចស្សារី និងកម្រិតមេនការអេន និងការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ព្រមទាំងជីវិតអ្នកសិក្សាទាំងនោះ នៅក្នុងកម្មភាពការងារ ។ លើសពីនេះទៀត កម្មវិធីទាំងនេះ ចាំបាច់ត្រូវតែជោះស្រាយបញ្ហាដែលការ

រៀបចំដែនការ និងការអភិវឌ្ឍមធ្យការផ្លូវបន្ទីនការធានាមានទំនាក់ទំនងមូលដ្ឋាន និងបំពេញតាមតម្លៃការ និងការចេចចាននៅក្នុងកំបន់ដឹងដី ។ កម្ពុជាឌាំងអស់នេះ ត្រូវតែប្រឈមមុខនឹងការគំរាមកំហែង ពីបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនដូចជាលទ្ធភាពការទេទូលបាន សមភាព និងអនុសកម្មភាពដោយខ្សោត ។ ជាងនេះទៅទៀតបញ្ហាប្រឈមទាំងនេះ ត្រូវបានដោះស្រាយរួចរាល់បានមួយចំនួន ហើយដោយការអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យាដែលត្រូវបំពេញពីបដិត្តន៍ប្រព័ន្ធឌីជីថល ។ ដោយសារតែមានការចេយចុះនូវតីចំណាយទៅលើការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យា ការធ្វើឲ្យប្រើសិរីឡើង និងការផ្តាស់ប្តូរបកលើដែលហ្មសសម្រួលទាំងនេះ នៅតែបញ្ហាប្រឈមដែលគឺក្នុងក្រុងក្រោម ។

សញ្ញថ្វីនេះ ពលកិច្ចខិតខ្សែងប្រដាក់ក្នុងវិស័យអប់រំគាមប្រព័ន្ធ ICT ត្រួតពាយជំទាំងអស់ សុទ្ធផ័ណានប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាឌីជុល ដើម្បីលើកកម្មសំលឡុកភាពទទួលបានការអប់រំនេះ ស្របពេលគ្នានឹងការជួញឲ្យមានអនុសកម្មភាពរាងអ្នកសិក្សា និងអ្នកសិក្សា ព្រមទាំងរាងអ្នកសិក្សា និងគ្រូបង្រៀននៅក្នុងកម្រិតការចំណាយទាបដឹងទោះ ។ ដូចដែលបានបង្ហាញតាមរយៈការប្រើបង្រៀបរាងចំណុចខ្សែងនិងចំណុចខ្សោយនៃអាណាពាណួរកសម្រួល និង ICTs ឌីជុលសម្រួល (តារាងទី ៣) ហើយ ICTs ឌីជុលសម្រួល មានគុណភាសាម្បត្តិប្រើបង្រៀបជាក់លាក់ដូចជាបករណ៍ព័ត៌មានជាដើម ។ ដោយសារកត្តានេះហើយទីបង្កើតសំដាល់បន្ថែមទៀតទៅលើការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាក្នុងកិច្ចខិតខ្សែងប្រដាក់ក្នុងវិស័យអប់រំគាមប្រព័ន្ធ MDGs ។

សរុបសេចក្តីមក

កិច្ចការណែនាំ

ก. กสิกร

២. ស្នើនោតាមតំបន់ជនបទ

គ. កុមារនៅក្នុងជាត់សាយាល

យ. យុវរៀយដែលមិនចូលសាលា ។

សូមធ្វើការកំណត់សេវាកម្មមួយ បុរីធនធានដោយសង្គមដែលអ្នកគិតចាប់អាចបើប្រាស់ដើម្បីបញ្ចន់សេវា
ធ្វើដោយ (ឧទាហរណ៍ ៖ ការថែទាំសុខភាព អប់រំ និងការទទួលបាននូវប្រកបដនឹងបច្ចេកទេស) របស់
អ្នកបាន ហើយពន្យល់បកស្រាយអំពីហេតុផលនៃជម្រើសរែស់អ្នកចំពោះ ICTs ដើម្បីបញ្ចន់ សេវាកម្ម
នេះ/ទាំងនេះ ទៅកាន់ក្រុមមនុស្សដែលបានរៀបចំឡើង នៅ៖ ។

២.៣ ការផ្តាសាយប័ណ្ណដែលបានចែកជើង

មុននឹងបន្ទាក់ពីការក្រោមឱ្យមុខទៀត ជាប្រការដំបាត់ដែលត្រូវធ្វើការពីនិគ្ឝោបានច្បាស់ទៅលើស្ថិតិ
នៅក្នុងតំបន់ និងប្រទេសនឹមួយគ្នាកំពើនឹងដងសុទេនៃការបើប្រាស់ប្រព័ន្ធទូរសព្ទ និងការរៀបចំ
ទីផ្សារ ICT នៅក្នុងតំបន់អាសុំបាតាសុំហិរិក ។

តារាងទី ៤. ដងសុទេនៃការបើប្រាស់ប្រព័ន្ធទូរសព្ទនៅក្នុងប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍គិចគិចបំផុតដែលបាន
រៀបចំឡើងនៅក្នុងតំបន់អាសុំបាតាសុំហិរិក

	ឈ្មោះប្រទេស	លំដាប់ HDI*	ប្រព័ន្ធទូរសព្ទ (តុង ៩០០នាក់)	ចំនួនអ្នកបើប្រាស់ទូរសព្ទ ចំណែក (តុង ១០០នាក់)	ចំនួនអ្នកបើប្រាស់អីនធិនិត្ត (តុង ១០០នាក់)
		2007	2005	2005	2005
LDCs ប្រទេស ដែលមិន មែនជាប្រទេស ដែលមិនមែនជាប្រទេស	អាមេរិកឃ្លាន	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
	ឬគាន	133	51	59	39
	សាធារណៈរដ្ឋ ប្រជាធិបតេយ្យ ប្រជាមានីតខ្សោយ	130	13	108	4
	នៃប៊ូល់	142	17	9	4
LDCs ដែលមិន មែនជាប្រទេស ដែលមិនមែនជាប្រទេស	បង្ក្រាប់ដែស	140	8	63	3
	កម្ពុជា	131	3#	75	3*
	ម៉ាល់ខី	100	98	466	59*
	មិយ៉ាន់ម៉ា	132	9	4	2
	ប្រជុំគោះសុខ្សាយម៉ែង	129	16	13	8
	ទីម៉ែរខាងកើត	145	11*	4	23
LDCs	អាមេរិក	83	192*	106	53
	អាគេក្រិបុរុយដៃ	98	130	267	81
	តាបៀវិតិស្ថាន	122	39#	41	1*
	តាបៀវិតិស្ថាន	73	167*	327	27*
	ឥគិត្តិស្ថាន	116	85	105	54
	មួយមេរាល់	114	61	218	105
	ទីកម្មនីតិវិកា	109	80#	11*	8*
	អិយហេតិស្ថាន	113	67#	28	34*
គំបែកនៃទៀតទៀត	ប្រទេសកំណើង អភិវឌ្ឍន៍		132	229	86
	ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍		9	48	12

	កិច្ចកម្មបំផុត				
OECD		441	785	445	
ពិភពលោក		180	341	136	

*ទិន្នន័យដែលទទួលបានក្នុងឆ្នាំ២០០៤

#ទិន្នន័យដែលទទួលបានក្នុងឆ្នាំ២០០៣

ប្រកពធកសារ ៖ UNDP របាយការណ៍អំពីការអភិវឌ្ឍន៍ធនធានមនុស្ស ២០០៧/២០០៨ ។ ការប្រយុទ្ធប្រជាធិបតេយ្យ ៖ សាមគ្គិភាពមនុស្សជាតិនៅក្នុងពិភពជាតិដោយឡើកពីត្រា (New York: UNDP 2007), 273-276, http://hdr.undp.org/en/media/HDR_20072008_EN_Complete.pdf.

កំបន់អាសីជាសីហិកបង្ហាញនូវឱសាលតមដីទូលំទូរាយនៃការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋាបេនាសម្ព័ន្ទុគេមនាគមន៍ដោយមានអភាគដែលសិក្សាដែនអ្នកប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធទូរស័ព្ទជាប្រើប្រាស់ (ចំនួនបណ្តាញទូរស័ព្ទក្នុងចំណោមចំនួនប្រជាជន ១០០នាក់) ដែលមានលំដាប់ពីខ្លួន ៥ពាណិករយនៅក្នុងទីក្រុងហាងកុងរហូតដល់លំដាប់ទាបបំផុតដែលមានកម្រិតទាបជាងមួយភាគិយករយនៅប្រទេសជាប្រើប្រាស់ក្នុងកំបន់អាសីអាគ្វឹយៗ (ឧទាហរណ៍ ៖ បង្គាន់បង្គាន់ និងកម្ពុជា) ។

យោងតាមគណៈកម្មការសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមសម្រាប់កំបន់អាសី និងជាសីហិក

នៅក្នុងកំបន់ដីគោកនៃ LDCs (មិនកំបែបញ្ចូលប្រទេសអាហ្វេហ្មានីស្សាន ពីក្រោះកង្វៈទិន្នន័យ) ចំនួនបណ្តាញទូរស័ព្ទលើក្នុងចំនួនប្រជាជន ១០០នាក់បានកែនឡើងដល់ ១៥,០៣ ភាគរយ ទាបពីឆ្នាំ ១៩៩៨ ដល់ឆ្នាំ២០០៣ ។ ប្រទេសបុរាណមានបណ្តាញទូរស័ព្ទលើក្នុងជាប្រជាជនប្រទេសនៅជាតិ និងបិជិជ្រើនជាងបណ្តាញទូរស័ព្ទលើក្នុងសាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតឡ្ចារៈ ។ ប្រទេសដីគោក LDCs ទាំងបីនេះមានការកែនឡើងនៃការប្រើប្រាស់បណ្តាញទូរស័ព្ទលើក្នុងជាប្រជាជនបិជិជ្រើនប្រទេស LDCs ដែលត្រូវក្នុងកំបន់ដីគោក ។ ប្រទេសបង្គាន់ និងប្រទេសកម្ពុជាមានអភាគដែលសិក្សាដែនអ្នកប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធទូរស័ព្ទទាបជាងមួយភាគិយករយ ដែលនេះជាកម្រិតមួយទាបបំផុតបើប្រព័ន្ធបង្កើតនៅក្នុងកំបន់ ។

នៅលើប្រជុំគោះសុខ្សោមុំង ស្ថានភាពនៃការប្រើប្រាស់បណ្តាញទូរស័ព្ទមានការផ្តល់ចុះថាប់កំដែងពីឆ្នាំ ១៩៩៨ រហូតដល់ឆ្នាំ ២០០៣ ដែលបានចិត្តចុះអស់ ៧ ភាគរយ ។ ការកែនឡើងជាមួយនេះការរៀបចំបណ្តាញទូរស័ព្ទនៅក្នុងនោះមានអភាគដែលសិក្សាដែន ៣,២១ ភាគរយ ។ ចំនួននេះមានកម្រិតខ្ពស់ជាងកំបន់ដីគោក LDCs ទាំងបីដែលមានកម្រិតជាមួយត្រួតពីឆ្នាំ២០០៨ ។ បញ្ជាផាចម្បងតីដោយហេតុចាមានការរៀបចំបណ្តាញទូរស័ព្ទនៅក្នុងប្រទេសនៅជាតិ និងសាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតឡ្ចារៈ ។ ប្រទេសម៉ាល់ខ្លួយនៅចំណុចវិធីមាន ដោយមានការរៀបចំបណ្តាញទូរស័ព្ទរហូតដល់

១០.២ភាគរយដែលក្នុងនោះមានការកែនឡើងចំនួន ៧,២ភាគរយចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៩៨ ហើយ ដល់ឆ្នាំ២០០៣ ។

ដង់សិរីគេនៅអ្នកបើប្រាស់បណ្តាញទូរស័ព្ទនៅក្នុងប្រទេសនានាដែលមិនមែនជាប្រទេស LDCs គឺ មានកម្រិតខ្ពស់ជាងប្រទេស LDCs យ៉ាងខ្ពស់ដែលមានកម្រិតជាមធ្យម ៤,៧៩ ភាគរយនៅក្នុង ឆ្នាំ២០០៣ ។ ប្រទេស Armenia, Azerbaijan និងប្រទេស Kazakhstan មានដង់សិរីគេ អ្នកបើប្រាស់ទូរស័ព្ទខ្ពស់ដែលអត្រាប្រហែល ១៣,០ភាគរយ ចំណោកង់ Tajikistan មានអត្រា ទាបដង់សិរីគេទាបបំផុត - ៣,៧ ភាគរយ ដែលជាមត្រាមយទាបជាងអត្រាលើក្នុងប្រទេសម៉ាល់ខ្លួន និង Samoa ដែលប្រទេសទាំងពីរនេះជាប្រទេស LDCs ។ គេយើងចាត់ចំងប្រទេសគ្ថោហ្មីស្ថាន និងប្រទេសទីកម្រិតនឹងក្នុង មានការឆ្លាក់ចុះ ដែលជាលទ្ធផលមានការកែនឡើងជាមធ្យម កម្រិត ទាបសម្រាប់ក្រុមអ្នកបើប្រាស់ទាំងមូលដែលមានត្រីម៉ែត ១.៨ភាគរយ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៩៨ ហើយដល់ឆ្នាំ២០០៣ ។ អត្រាលើកម្រិតទាបដង់ដែរបើ ប្រើបង្រៀបខ្លះ និងអត្រាតិតជាមធ្យមនៃពិភពលោកដែលមានការកែនឡើងចំនួន ៥.២ភាគរយនៅក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ដំណាកលត្រានោះ⁷ ។

⁷ គណៈកម្មការសេដ្ឋិច និងសង្គមសម្រាប់កំបន់អាសុំ និងធានាសិរីក “បច្ចេកវិទ្យាទុរគមនាគមន៍ពីកម្រិតនឹងក្នុងប្រទេសនូវខ្លួនការអភិវឌ្ឍ” ក្រុមបើក្រាសដូកិច្ច និងសង្គមរបស់អង្គភាពសហប្រជាតិ អង្គប្រជុំសេវកទីប្រាំពីរ ទីក្រុងបានកក ប្រទេសថែ ថ្ងៃទី ១១ ខែសកា ឆ្នាំ ២០០៥, ៧, http://www.unescap.org/LDCCU/SB7_Item%205.doc.

ពាក្យតែនឹងការប្រើប្រាស់បណ្តាញអុនដីជាតិកវិញ (សូមមិនការងទិន) ទីបអាសីដែលមានចំនួនប្រជាពលរដ្ឋជាងពីការបើនចំនួនប្រជាជនពិភពលោកសុបន្ទោះ កំមានចំនួនអ្នកប្រើប្រាស់អុនដីជាតិកស្តីនឹងមួយភាគបើនចំនួនអ្នកប្រើប្រាស់សុបន្ទោះលើពិភពលោកដឹងដើរ ។ ភាគច្រើននៃអ្នកប្រើប្រាស់ទាំងនេះគឺយើង្ហាមនៅក្នុងប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍នានាក្នុងទីបអាសី ដូចជាបុន្ណោះម៉ាឡូសី សាធារណៈរដ្ឋក្រុង និងសិង្វាបុរីជាផើម ។ ការប្រើប្រាស់បណ្តាញអុនដីជាតិកនៅកំបន់មហាសម្រេមាន កម្រិតកិច្ចក្នុងឈានស៊ ដែលមានត្រីមតិពីភាគរយនៃការប្រើប្រាស់សុបន្ទោះលើពិភពលោកបុំណោះដែលក្នុងនោះប្រទេសអ្សែក្រាស និងប្រទេសញ្ញារហូវីដែលមានអាជ្ញាត ៩៦ភាគរយ ។ ពុំមានប្រទេសដែលមានអាជិភាពខ្ពស់របស់ ESCAP ឈាមយ ដែលមានចំនួនការរាយលក្ខទិន្នន័យអុនដីជាតិកដល់ទៅពីខ្លួនទៅយើង្ហាម ។ ទំនាក់ទំនងនៃសិកិទាំងនេះមាននំយចា មានតម្លៃការចំបាច់ក្នុងការស្ថាបនាបោះចេនាសម្ព័ន្ធ និងត្រូវដឹលនូវការត្រួតប៉ះទំនាក់ទំនងនៅអាជ្ញាតផ្លូវប្រតាមកម្មវិធីសិន ប្រសិនបើគឺត្រួតដើរដើម ICT និងក្រុវេជ្ជក ហើយការដឹលដួនសេវានៅទីបានទាំងប្រទេសនឹងក្រុវេជ្ជកដែលការ និងអនុក្រុ ។

ការងារ ៤. ការរៀបចំស្ថាបន្ទូរ និងការប្រើប្រាស់បណ្តាញអុទ្ធផីរិភពនៃក្នុងកំបន់អាសីតាសីហិក

⁸ Wikipedia, "List of mobile network operators of the Asia Pacific region," Wikimedia Foundation, Inc., http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_mobile_network_operators_of_the_Asia_Pacific_region.

ប្រឈរណ៍	403,500	30,000	165,600	41.0%	0.0%	452.0%
កម្ពុជា	15,507,538	6,000	44,000	0.3%	0.0%	633.3%
ទីម៉ែនកេត	958,662	-	1,000	0.1%	0.0%	0.0%
កំណើនសិរី	224,481,720	2,000,000	20,000,000	8.9%	4.4%	900%
ខ្សោយ	5,826,271	6,000	25,000	0.4%	0.0%	316.7%
ម៉ាឡូសិរី	28,294,120	3,700,000	14,904,000	52.7%	3.2%	302.8%
ហ្វីលិពិន	87,236,532	2,000,000	14,000,000	16.0%	3.0%	600.0%
សិង្ហបុរី	3,654,103	1,200,000	2,421,800	12.6%	1.8%	268.1%
អ៊ូគុណាម	85,031,436	200,000	17,220,812	20.3%	3.7%	8,510.4%
អាស៊ីតុល្យាលប						
អាហ្វេហ្ឌនិស្សាន	27,089,593	1,000	535,000	2.0%	0.1%	53,400.0%
អាមេរិក	2,950,260	1,000	535,000	2.0%	0.0%	476.0%
អាហ្វេរំបែរំដៃ	8,448,260	12,000	829,100	9.8%	0.2%	6,809.2%
ហ្សោភ័ព្រី	4,389,004	20,000	332,000	7.6%	0.1%	1,560.0%
កាហ្វេកំស្សាន	14,653,998	70,000	1,247,000	8.5%	0.3%	1,689.4%
គៀត្តិស្សាន	5,436,608	51,600	298,100	5.5%	0.1%	477.7%
មួងល្អាចិន	2,601,641	30,000	268,300	10.3%	0.1%	794.3%
កាហ្វេកិស្សាន	6,886,825	2,000	19,500	0.3%	0.0%	875.0%
ទីកម្មននិស្សាន	6,886,825	2,000	64,800	0.9%	0.0%	3,140.%
អូយបេតិស្សាន	26,607,252	7,500	1,745,000	6.6%	0.4%	23,166.7%
អាស៊ីខាងកេត						
ចិន	1,317,431,495	22,500,000	162,000,000	12.3%	35.3%	620.0%
ហុងកុង *	7,150,254	2,283,000	4,878,713	68.2%	1.1%	113.7%
ជបឺន	128,646,345	47,080,000	87,540,000	68%	19.1%	85.9%
ក្បុងខាងដើង	23,510,379	--	--	--	--	0.0%
ក្បុងខាងក្បង	51,300,000	19,040,000	34,120,000	66.5%	3.2%	131.6%
ម៉ាណ *	500,631	60,000	201,000	40.1%	0.0%	235.0%
កោវាន់	23,001,442	6,260,000	14,500,000	63.0%	3.2%	131.6%
តំបន់បានសិបិក						
សាមូអាមេរិក	57,663	1.6 %	--	--	--	0.0 %
អង់ភាគិក	1,446	0.0 %	--	--	--	0.0 %
អូស្តាលី	20,434,176	60.9 %	15,504,532	75.9 %	80.9 %	134.9 %
អូស្តាលី, Ext. Ter.	3,750	5.6 %	--	--	--	0.0 %
កោះគ្រឿស្សម៉ាស់	1,493	0.0 %	464	31.1 %	0.0 %	0.0 %
Cocos (Keeling) Is.	618	0.0 %	--	--	--	0.0 %
ប្រជុំកោះយុត្តិ	21,750	0.1 %	3,600	16.6 %	0.0 %	0.0 %
ហ្វីហ្វី	0918,675	02.7 %	80,000	8.7 %	0.4 %	966.7 %
បូលីណោសិបាកំដៃ	278,963	0.8 %	65,000	23.3 %	0.3 %	712.5 %
ហ្សោអំដៃ	169,879	0.5 %	79,000	46.5 %	0.4 %	1,480.0 %
តីបាទី (ប្រជុំកោះ)	93,565	0.3 %	2,000	2.1 %	0.0 %	100.0 %
ម៉ាសល់អូស្តាលីប្រជុំកោះ	55,449	0.2 %	2,200	4.0 %	0.0 %	340.0 %

មិគ្រុនសី	110,064	0.3 %	16,000	14.5 %	0.1 %	700.0 %
លោករួយ	11,424	0.0 %	300	2.6 %	0.0 %	0.0 %
ព្រះខាងក្រោងទីនេះ	243,233	0.7 %	80,000	32.9 %	0.4 %	233.3 %
ព្រះបូណ្ឌិន	04,274,588	12.4 %	03,200,000	074.9 %	16.8 %	285.5 %
Niue	1,722	0.0 %	450	26.1 %	0.0 %	0.0 %
ក្រោមជាបុត្រ	1,673	0.0 %	700	41.8 %	0.0 %	0.0 %
ម៉ានីនាស់ខាងដើង	84,228	0.2 %	10,000	11.9 %	0.1 %	0.0 %
បាត់សុ	21,897	0.1 %	--	--	--	0.0 %
បាត់ព្រៃនីហូវីនេរៀ	6,157,888	17.9 %	170,000	2.8 %	0.9 %	25.9 %
ប្រជុំក្រោមពិភពអីន	46	0.0 %	-	-	-	0.0 %
Samoa	184,633	0.5 %	8,000	4.3 %	0.0 %	1,500.0 %
ប្រណាគារដែនដឹកចុញ (៤)	4,397	0.0 %	-	-	-	0.0 %

*ប្រធែសចិនមិនត្រូវបានកប់បញ្ហាលទេ

ប្រកពនធកសារ ៖ គោលបំណងស្ថាការបច្ចុប្បន្នអីនិងជិវិតនៅកាមបណ្តាប្រទេសនានាទូទៅដែលពិភពលោក “ការសិក្សាស្រាវជ្រាវទឹងរាជរដ្ឋបាល” ការបច្ចុប្បន្នបណ្តាប្រព័ន្ធអីនិងជិវិត ហើយមាន និងស្ថិតិាការកំពុងនឹងប្រជាពលរដ្ឋ ក្រុមហ៊ុនសិក្សាស្រាវជ្រាវទឹងរាជរដ្ឋបាល <http://www.internetworkworldstats.com/asia.htm>.

និងគម្រោងដែលបណ្តាលមកពីការរើកចម្លៃនិងស្នើសុំនៅប្រព័ន្ធដូគមនាគមន៍ និង ICTs បានដើរការឡើងដែលបច្ចុប្បន្ននេះត្រូវបានស្ថាប់ថាជាបំណែងចែកខិតខំ។

សេចក្តីផ្តើមការណ៍បែស់អគ្គលេខាជិករអង្គភាពហាប្រជាជាតិ កូវីអាលាននៃនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំពិភពលោកស្តីពីសង្គមពីកំណែ ថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៣ ទីក្រុងហើរឯណារ ប្រទេសស្សីស

<http://www.itu.int/wsis/geneva/coverage/statements/opening/annan.html>

ពាករ “បំណែងចែកខិត្តិថល” ត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីពណ៌នាគម្មាររកដួនបុគ្គល និងសង្គមដែលមាន ជនជានគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការចូលរួមនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចនៃចំណោះដឹងនេះ និងបុគ្គល ប្រមាំងសង្គមដែលត្រូវ ជនជានទាំងនេះ ។ ជាពីសសនេះ គឺជាសញ្ញាមួយដែលបង្ហាញថាមានវិសមភាពយ៉ាងឆ្លងជ្រើនដ្ឋានក្នុងដំឡើក យេនខ្មែរ ចំណូល ការអភិវឌ្ឍ និងអភិវឌ្ឍកម្ម ។ សេដ្ឋកិច្ចបានលើកឡើងនូវទេសស្សន៍មួយចោ “បើប្រើប្រាប់ ជាមួយប្រទេសអ្នកមានប្រទេសក្រីក្រមានប្រជាធិបតេយ្យកិច្ចក្រុចបំផុតដែលមានកំពុទ្ធដែល និងអាចប្រើប្រាស់សេវាកី អីនុវិធីការទូលំទូលាយពីព្រោះថាប្រជាធិបតេយ្យទាំងនេះមានដឹកការព្រឹក្រ និងជាអនុគ្រោះនឹងបុមានកង្វែល ដើរដើរឡើងទៅបាបញ្ញាំស្ថិតិមាន ការចំណោះស្រាយការ និងសន្និសុខជាថីម”⁹ ។ ក្នុងពេលដំណាលត្រូវ នេះដោយ បំណែងចែកខិត្តិថលជាគម្រិតពិសេសមភាពក្នុងសង្គមដែលមានជារហូតមក ។ យោងទៅ តាមសំដីរបស់លោក Chen និង Wellman “បុគ្គល ក្រុមមនុស្សក្នុងសង្គម និងប្រជាធិបតេយ្យដែលមាន ជីវានេះលើបំណែងចែកខិត្តិថលមិនសមស្រប អាចត្រូវបានជាក់ចោរពីសេដ្ឋកិច្ចចំណោះដឹង” ។ ម៉ោងវិញ ទៀត ប្រសិនបើវិសមភាពដែល មានតាំងពីមុនមកនេះឡើងនូវការក្រុមមនុស្សអប់រំអកក្នុងការប្រើប្រាស់កំពុទ្ធដែល និងអីនុវិធីការទាំងនេះ វិសមភាពនេះអាចនឹងការកំណត់ឡើង ដោយហេតុបាតាអីនុវិធីការណាស់ខាងក្រោម ដើម្បីស្វែងរកការងារសេដ្ឋកិច្ចនៃក្រុមមនុស្សអប់រំ និងអាជីវកម្មដឹងដឹរ¹⁰ ។ ហេតុដូច្នោះ ការដោះស្រាយបញ្ញាបំណែងចែកខិត្តិថលគឺមានលក្ខណៈសាមញ្ញជាងការដួលបច្ចេកវិទ្យា ពីគោលនិងការងារ ។ ការដោះស្រាយបញ្ញាបំណែងចែកខិត្តិថលគឺមានលក្ខណៈសាមញ្ញជាងការដួលបច្ចេកវិទ្យា និងបង្រៀន គម្មារនៅក្នុងវិស័យជាតិបច្ចេកទេស និងការងារ ។

បញ្ចប់ណែងចេកខិដីចលនេះមិនអាចរលាយបាត់ដោយខ្លួនឯងទេ ហើយកំមិនអាចទុកទានរឿងត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយត្រូវកំណត់ជូនពាណិជ្ជកម្ម ។ ចាំបាច់ត្រូវកំណត់ជូនពាណិជ្ជកម្ម និងការអភិវឌ្ឍមួយដែលផ្តាក់ជាសំខាន់ទៅលើយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការការកាត់បន្ទយកាពត្រីក្រដែលមានគោលការណ៍ ICD ជាគិធីរួម និងច្បាស់លាស់ទុកជាបុរិលក្ខខណ្ឌចំពោះការបង្កើតហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ស្ថាប័ន និងកត្តារាងនាដែលនឹងបង្ក្រុតម្នាក់បំណែងចេកខិដីចលនេះ ព្រមទាំងលើកកម្ពស់ការទទួលបានបច្ចេកវិទ្យានេះជាសកលបែមឡើកដង ។ យុទ្ធសាស្ត្រនៃការវិនិយោគ ទៅលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ICT ត្រូវមួយមុខដោយមិនអីពីចំពោះអាចិភាពនៃការ អភិវឌ្ឍផ្សេងៗឡើកអាចនឹងទទួលបានលទ្ធផលដូចមួយពីការចង់បាន ។ ប្រទេសជាប្រើប្រាស់ចាំបាច់ត្រូវដោយត្រូវកំណត់ជូនពាណិជ្ជកម្ម ដែលធ្វើឡើងស្ថិតនៃការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច ដូចជាកំណត់មុខហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធមួយជាន់ បើកចំហំចំហេតុផ្សារ លូបបំបាត់អាជីវកម្មទូទៅមេន្ត ជាប់មុខ

⁹ “បច្ចកវិទ្យា និងការអភិវឌ្ឍ” សេដ្ឋកិច្ចវិទ្យា (ថ្ងៃទី ១០ ខែមិនា ឆ្នាំ២០០៥)

http://www.economist.com/displaystory.cfm?story_id=3742817

¹⁰ Wenhong Chen និង Barry Wellman, ការពិភាក្សាតាម្វោគ និងការរំលែកដែលខ្លះចេចក្ចីដើម្បី ការប្រើបង្រៀនដូចមែនសេដ្ឋកិច្ច យែនដី ជិតាកំកាលនៃជិតាស់នៅ និងលទ្ធផលបាននូវការប្រើប្រាស់បណ្តាញអីដីនិងការប្រើប្រាស់បណ្តាញនេះនៅក្នុងប្រទេសចំនួន ៨ (ប្រឈមប្រើប្រាស់ក្រោះយោបល់អីការប្រើប្រាស់ទូទាត់ដែលសកល, ២០០៣), ២៥, http://www.amd.com/us-en/assets/content_type/DownloadableAssets/FINAL_REPORT_CHARTING_DIGI_DIVIDES.pdf.

ព្រៀបចំដាក់បញ្ចូលប្រព័ន្ធច្បាប់ និងបញ្ជាផីមានប្រសិទ្ធភាព ព្រមទាំងផ្តល់ការអប់រំដែលមនុស្សទាំងអស់ត្រា ។
បណ្តាប្រទេសដែលប្រធើយកត្រីយចាំពោះបញ្ញាទាំងនេះ ជាយធ្វាតយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើកំពុងទៅ
ការឃុបនឹងយកមួយ ព្រមទាំងការទទួលបានសេវាអុនិជ្ជិក អាចនិងបញ្ចប់ជាយការខ្លះខ្លាយដួនជាន់
កម្រជាយសារសមត្ថភាពក្នុងការទាញយកប្រយោជន៍ពី ICT នៅមិនទាន់មានការអភិវឌ្ឍន៍ឡើយ ។
អាចនិយាយម៉ោងទៀតបានថាគិច្ចខិតខ្ពស់ការផ្សារភ្លាមបំបែកខិតខែដល់ចំណាត់ក្រុកដែលការដឹក
នាំធ្វាន់ទៅក្នុងការប្រើប្រាស់ICT នៅក្រុមហ៊្ម ។

កិច្ចការដែលត្រូវអនុវត្ត

ការលើកម្មសំលួនភាពទុលបានបច្ចេកវិទ្យាជាសកល

ការវិស័យអប់រំទាំងផ្លូវការ និងមិនធ្វើការគឺជាអាជីវកម្មយោងឡើត ។ ឥស្សតាងអនុរោតិ នានាបានកែយើញថាវិស័យអប់រំមានភាពចាំបាច់សម្រាប់ការសម្រេចបានគោលដៅ MDG ទាំងអស់ ដោយមិនត្រូវមែនក្រឹមតែសម្រេចបានគោលដៅ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យអប់រំប៉ុណ្ណោះទេ ។ លទ្ធភាពទទួល បានការអប់រំក្នុងសាស្ត្រ និងខ្ពស់សិក្សាដូយធ្វើឈានការអភិវឌ្ឍន៍ឈានមនុស្សដែលជាលទ្ធផល ដូយជួយត្រូវតែនឹកថ្វួលបានភាពកែចម្រើនឡើង ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងការ ផ្តល់នៃការអប់រំ ដែលបានភាពក្នុងសាស្ត្រ និងប្រព័ន្ធឌីជីថល និងការប្រើប្រាស់ ICT ។ ជាងនេះឡើត វិស័យ អប់រំការងារតែមានសារសំខាន់ឱ្យការប្រើប្រាស់ ICT លើសពីក្រឹមមូលដ្ឋានឡើមុខឡើត ។

នៅក្នុងសហគមន៍ ដ្ឋាកិច្ចាលអាចស្ថិជកិច្ចាសបង្កើតមធ្យាបាយសេវកកម្មចាំបាច់ទៅទៅ ព្រមទាំង
សេវកកម្មដែលអាចធ្វើយកព្រឹកលទ្ធភាពទៅដល់ និងផ្តល់លទ្ធភាពទទួលបាននូវការបើប្រាស់នៅក្នុង
សហគមន៍នោះដែរ ។ មានមាត្រាឌ្ឋបញ្ជាផីដែលចាំបាច់ត្រូវបន្ថុអនុវត្ត ។ ចំពោះអ្នកដ្ឋាកិច្ចាបង្កើតប្រើ
បង្កើតច្រកចូលមួយដើម្បីធ្វើជាមួយបានដែលចំណោះដើរស្ថិតិការអភិវឌ្ឍជាក់លាក់ត្រូវបានរក្សាទុក
និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព ។ ចំពោះអ្នកបើប្រាស់វិញ ការបង្កើតទូរមណ្ឌល បុទ្ទិកាំងអាចផ្តល់ភាពងាយស្រួល
ក្នុងការទទួលបានចំណោះដើរដែលបានរក្សាទុកនៅក្នុងច្រកចូលយុំងដួកទាំងនេះ ។

ការប្រើប្រាស់ទូរមណីល

ធម្មជាបករណ៍កាលពីសម័យមុនដែរ ធម្មជាតិ វិញ និងទូទៅស្រីតាមសហគមន៍ ទូរមណ្ឌលអាជជាជននានា
សាមញ្ញនៅតាមកូមិ - ពេលគឺជាទីការដែលនឹងផ្តល់អភិប្រយោជន៍ដល់មនុស្សទាំងអស់នៅក្នុងកូមិ ។
មជ្ឈមណ្ឌលទូទៅតាមនាយកដៃទីកន្លែងដែលត្រូវបានកំណត់ចិត្តក្នុងទីការដែលប្រកបដោយយុទ្ធសាស្ត្រ
មួយដែលផ្តល់ការប្រើប្រាស់ជាសាធារណៈនូវសេវា និងការអនុវត្តផ្សេងៗតាមប្រព័ន្ធរួចរាល់ ។ ដោយផ្តល់ក
លើទំហំ និងវិសាលភាពសេវាដែលបានផ្តល់មជ្ឈមណ្ឌលទាំងនេះ ជាទូទៅត្រូវបាន ប្រតិបត្តិដោយ
អ្នកគ្រប់គ្រងម្នាក់ ព្រមទាំងប្រតិបត្តិកម្មយច្ចននកចំណែកដែលអាចជាប្រតិបត្តិកក្រោមឱ្យ ប្រអកស្តីគ្របិត្ត ។

ទូរមណ្ឌលមានបច្ចេកទេសប្រភេទ ១ នៅក្នុងមួយចំនួន ទូរមណ្ឌលនេះត្រាន់តែអាចផ្តល់សេវាមូលដ្ឋានមួយចំនួនដូចជាសេវាទូរស័ព្ទ និងទូរសារ ចតែមួន និងពោះពុម សេវាកិយអគ្គបទ ព្រមទាំងអាចជាសេវាកត់ត្រា បញ្ជីគណនេយ្យសម្រាប់អាជីវកម្មខ្លាតកូចធុងដែរ ១ ទូរមណ្ឌលសមញ្ញប្រភេទនេះមានសត្ថិភាពយ៉ាងខ្សោះដូចជាភាណជាតិដើម្បីប្រព័ន្ធប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ព្រមទាំងការរើគ្រឿនឃ្លោះទៅកែវ ទូរមណ្ឌលពហុគាលបំណងដែលផ្តល់សេវាកម្មបច្ចេកទេសប្រភេទ ១

ទូរមន្ទាលមួយចំនួន គឺជាបានដឹងជីវិតការប្រែដែលមនុស្សត្រូវប់គ្មានចៅ និងប្រើប្រាស់សេវា អ្ននជីវិត ។ មធ្យាមន្ទាលទាំងនេះ កំមានដឹងដែរនូវសការណ៍លេខប្រសើសម្ងាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ជាប

ទូរមណ្ឌលពហុគាលបំណង ដែលផ្តល់សេវាកម្មសហគមន៍ម៉ោង មានកំឡើង ស្របពេលដែលទទួលជាតិដៃយក្តីដែលបានរាយការណាតិជ្រកម្មដងដែរ ។

នៅកាមកនឹងមួយចំនួនទេរីត ទូរមណ្ឌលអាចជា “ហាង-ផ្តល់ព័ត៌មាន” ដាកនឹងដែលមនុស្សគ្រប់គ្នាអាចទៅ និងទទួលបានព័ត៌មានដោយការបង់ប្រាក់ (ឧបាទរណី តីនិកកសិកម្ម សម្រាប់ផ្តល់ព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវិស័យកសិកម្ម) ។ e-Choupal នៅក្នុងប្រពេសកណ្តាត់ជាមជ្រមណ្ឌលមួយដែលកិច្ចខិតខ្សែដែលផ្តល់សេវាដូចត្រានេះត្រូវបានផ្តល់មួលនិធិដោយក្រុមហ៊ុនឯកជនមួយ ។ មជ្រមណ្ឌលបែបនេះមួយចំនួន តើជាវិទ្យាសានគូចារ៉ាដែលផ្តល់គ្របណ្តុះបណ្តាលកំពុងទៅ និងកម្មវិធី word processing ស្របពេលគ្នានឹងការផ្តល់សេវាដីធមិកដែរ ។

ទូរមណ្ឌលដែលទេសការដ្ឋាកិច្ចាល ដែលយុម្ភមានការទទួលបាននូវព័ត៌មានរបស់ដ្ឋាកិច្ចាល ដូចជា
បញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិ ព្រមទាំងមធ្យាបាយទូទាត់សម្រាប់ពន្លេជាន់ និងវិភាគយបគ្រប់ដើម្បី មធ្យាបាយ
របស់ដ្ឋាកិច្ចាល អេឡិចត្រូនិចនៅតាមកូមិទាំងនេះដូយសន្យសំខែលណាល លួយកាត់ និងចាមពល
របស់អ្នកកូមិ ស្របពេលនឹងការបន្ទិទិនការងារពាណិជ្ជកម្មរបស់ប្រព័ន្ធប្រតិបត្តិកនៃទូរមណ្ឌល¹¹ ។
ឧបាទារិកម្មយើនទូរមណ្ឌលប្រកេទនេះ គឺមជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានអុនិជ្ជកម្មប្រទេសមួងហេតុលី ។
មានមជ្ឈមណ្ឌលប្រកេទនេះចំនួនបូន្ម គ្របដណ្តាប់នៅក្នុងខេត្តចំនួនបូន្ម ។

មជ្ឈមណ្ឌលពីគំនាយក្នុងការបង្កើតរោងចក្រសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ

គាមការគម្រោចបែង PICs ដូចនេះការគត្តាប់បណ្តាញអើយធំណែនកស្រាប់សាលាមជ្រមសិក្សាទីយកុមិ ការឃាល់យោងកិច្ចាល ក៏ដូចជាអង់ការក្រសួងកិច្ចាលនានា (NGOs) ដោយភកគិតថ្មី សាលាមជ្រមសិក្សាទីយកុមិ និងការឃាល់យោងកិច្ចាលក្នុងបានការបំគាយៗដូចខាងក្រោមខាងក្រោម។

¹¹ Usha Vyasulu Reddi, گوناگونی و نوآوری کارکرد کمپینی کیمی کس سریالیزیشن ایڈنچر (تیکریتیکا ۲۰۰۶) پیش کیا گیا۔ اسے <http://www.telecentre.org> PaBsm، ÚrEbbénFnFanenAelITUrmNĐlenAcUmvijBiPB elak ۔

អ្នកបែបីប្រាស់ក្នុងគោលបំណងមុខដំនឹងញូត្រវបានគិតឡើង លើកបែបីប្រាស់អីនិងជិត ។

ប្រកពដកសារ

ឯកសារនេះបានទទួលពីលោក Harris, Roger ទូរមណ្ឌលជនបទកំបងអាសី ៖ ផ្លោះទៅកំរើដោតដីយ (ឯកសារដែលត្រូវបានធ្វើបទបង្ហាញនៅក្នុងសន្តិសិទ្ធិអន្តរដោតិស្សពីបច្ចេកវិទ្យាតីមានវិទ្យា ការប្រាស់យទាក់ទង និងការអភិវឌ្ឍ ថ្មីមេគ-៣០ ខែវិច្ឆិក ឆ្នាំ២០១៩ ក្នុងទីក្រុងការចាយកាន់ខ្លួន ប្រទេសនៃបាន) <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/apcity/unpan006304.pdf> .

សំណារត្រីវិះ

តើទូរមន្ទុលដូចជា PICs បស់ប្រធ់នាមមួយនេះ មានជាប់ពាក់ព័ន្ធសម្រាប់ប្រធ់នាមអ្នកដែលប្រទេ ?
ហើយអីមាន ហរហិរញ្ញវត្ថុមិនមាន ?

ពាក្យពេចន៍គួរពីចារណាអំពីទូរមណ្ឌល ៖ កិច្ចការទាំងនេះមិនត្រូវបានកែត្រាំដោយសាមញ្ញ ប៉ុន្តែមិនមែនសុខទៅតែសាមញ្ញត្រូវបានកិច្ចការទាំងអស់នោះទេ ពេលតីនៅពេលទិន្នន័យទាំងអស់អាចជើលើការសិស្សដាក់ត្រូវបានដោយជាតិយ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ។ មានឧទាហរណ៍ជាប្រើប្រាស់អំពីការជាតិយ៉ាង និងបរាកដឱយបេស់ទូរមណ្ឌលទាំងនេះ ។ គឺប្រាកដឱយជាប្រើប្រាស់ក្រឹមប្រធៃនកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។ ហើយជួលជាប្រើប្រាស់នៃបរាកដឱយទាំងនេះ គឺបណ្តាលមកពីកង់ខាងក្រោម “ចំណោះដើង” និង “ចំណោះធើ” អំពី ៖

- ធនធានមនុស្ស ៖ អ្នកត្រូវបែងចែកពីការបង្កើតរបស់ខ្លួនឡើយ ។ មជ្ឈមណ្ឌលជាប្រព័ន្ធដឹងដឹតិថ្នាក់ ៗ កត្តាចាំងពីរនេះនៅទីតាំង មានការលើកក្នុងការលើកទីកចិត្តដ និងរក្សាបុគ្គលិក ។
  - ការបណ្តុះបណ្តាល និងកសាងសមត្ថភាព ៖ ជាពីរកញ្ញាប់ចាំងអ្នកត្រូវបែងចែក និងបុគ្គលិកមិនបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលអំពីប្រតិបត្តិការនៅមួយឡើយ ។ អ្នកចាំងនោះត្រូវដើរនៃទិន្នន័យទុសរាជ្យ នៃការប្រើប្រាស់មនុស្ស និងការបង្កើតរបស់ខ្លួន និងការប្រាស់ប្រាស់ ។¹²

ម្នាក់នឹងព្រឹក ករណីទទួលដោតជីយជាប្រើបានបង្ហាញថា នៅពេលលក្ខខណ្ឌដែលជាសញ្ញាដែនភាព ខសត្តារកងដោតជីយ និងបរាជីយក្នុងបានយកមកពិចារណា គិចចិត្តខ្លះបែងសំមូលដ្ឋាន និងទូរមេណ្ឌល ក្នុងការបង្កើតគេហទំនើរ និងប្រកច្ចុលទៅកែងកសារ អាចជាជម្រើសនាំទៅក្រដោតជីយសម្រាប់ការផ្ត្លាម ភ្លាប់បំណែងចែកចិត្តល ។ មជ្ឈមណ្ឌលទូគមនាគន៍នៅតាមសហគមន៍គូចុងសុទ្ធទំនោះបំបានទទួល ដោតជីយនៅក្នុងប្រព័ន្ធដែលនៅជាប់ពីគេទាំងដំ និងគូច ។ ឧបាទារណ្ឌប្រព័ន្ធអូស្តាលី និង កាលាភាសាដានភ្លាប់គំបន់ជាថំស្រាយាលរបស់ខ្លួនទៅនឹងសេវកម្មរដ្ឋាភិបាលតាមរយៈ “ការឃាល់យ ទូគមនាគន៍” ព្រមទាំងបញ្ចប់រដ្ឋធម្មិតដែលមានលក្ខណៈស្របៀងត្រា ។ សម្រាប់បណ្តាប្រព័ន្ធនៅ លើការគូចុងដីគោក និងនៅតាមគំបន់ក្នុងដែលមានប្រជាធិនាស់នៅក្រុងរាយ និងសិតិនៅជាប់ស្រាយាល អាចមានភស្តុគារបង្ហាញថា ទូរមេណ្ឌលគឺជាយុទ្ធសាស្ត្រដែលសម្រាប់ការដោះអភិវឌ្ឍន៍ដែល មាន ICT ជាជំនួយ ។

¹² Raul Roman & Royal D. Colle, និត្តបច្ចនិងបញ្ហាអំពីនិរនកភាពនៃទូរមណ្ឌល ដែលមានស្ថីអំពីការអេកិ នូវក្រសួង ទាំងអស់ ៩០ (ទីក្រុងមេនដស្ថ្ទី ៩០ និងការគ្រប់គ្រងការអេកិខ្លួន មហាផ្ទៃក្រសួង ២០០២) http://www.sed.manchester.ac.uk/idpm/research/publications/wp/di/di_wp10.htm.

កិច្ចការដែលត្រូវអនុវត្ត

ការសម្រេចបានការគ្រប់ទំនាក់ទំនងសម្រាប់បណ្តុះប្រទេសនៃតាមកោះអចេរ ដើម្បី និងកំបន់កំ

បណ្តុះប្រាសនៃការពារកំណត់សម្រាប់ក្នុងមានលក្ខណៈសំខាន់ទូទៅមួយចំនួន ។
លក្ខណៈសំខាន់ទូទៅមួយគឺជាប្រាសទាំងនេះមានចំនួនប្រជាធិថី ហើយដូចជា៖សេដ្ឋកិច្ចមានត្រាយ
កូច ទិន្នន័យកូច ប្រាមទាំងធនុជានមនុស្ស និងបច្ចេកទេសមានកំណត់ ។ នៅក្នុងករណីមួយចំនួនទៀត
ប្រាសទាំងនេះកំអាចមានធនុជានមួយជាកិមានកំណត់ដឹងដើរ ។ លក្ខណៈសំខាន់ទូទៅនេះគឺ ប្រាស
ទាំងនេះសុទ្ធដែលមានបញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងចម្លាយឆ្ងាយ ៖ ដូចនៃការបណ្តុះប្រាសនៃកំណត់សម្រាប់
ដែលកាត់ផ្ទាប់កោះទាំងនេះទៅជាប់ពីគេ ចំណោកជុំបណ្តុះប្រាសនៃការពារកំណត់ក្នុងមានក្នុងដែលមិនអាច
ឆ្លងកាត់បាន ។ ប្រាសទាំងអស់នេះសុទ្ធដែលប្រជាធិថីនេះត្រូវត្រូវបានបញ្ចប់ស្រួល ហើយភាគ
ត្រីនិងមិនមានលទ្ធភាពទទួលសេវានេះឡើយ ។ មិនត្រីមតែបុណ្យណាមួយប្រាសទាំងនេះមានបញ្ហាដឹកជញ្ជូន
និងការធ្វើទំនាក់ទំនងគឺបានបញ្ចប់ស្រួល ហើយភាគត្រីនិងមិនត្រីនិងប្រព័ន្ធឌីជាមនុស្សទាំងនេះ ។

លក្ខណៈសំខាន់ទីបី គឺប្រទេសទាំងអស់នេះសុទ្ធគេតាយទទួលរងគ្រោះដោយភកទូពលធម្យជាតិ នេះមាក៉ាងហើយមាក៉ាងឡើត ដោយចលនានៃសាកលភាពវិបន្ទិយកម្ម សិរីឱយកម្ម និងឯកជនភាពវិបន្ទិយកម្មដែលឲ្យប្រានពិភពលោកទៅមានការប្រើប្រាល ។ ប្រទេសម្បាយចំនួនក្នុងចំណោមប្រទេសទាំងនេះ ហើយក្នុងចំណោមប្រទេសដិតខាងដែលមានអំណាចផ្លូវកស់ផ្លូវកិច្ច និងនយោបាយ ហើយមានប្រទេសចំនួនពិច្ចូចបុរណណ្ឌាជំដែលឲ្យចុចដឹកពីវិវាទជនជាតិភាគតិច ដែលគំរាយកំហែងផ្លូវការបំផ្លូចបំផ្លាស្របតាមចំណោមប្រទេសទាំងនេះ ។

បណ្តាលដែលកោះទាំងនេះ នាយកដៃទូលរងគ្រោះពីគ្រោះមហាផ្ទកយបិស្ថានធ្វើដាក់បំផុត ដូចជាការ
ដោដែនទីកសម្បទ្រ ការចិញចុះមុខរបច្ឆើមជើរិកពីការបាត់បង់ធននានធ្វើដាក់ដោយសារការពីនទ្រឹង
កម្រិតជាកំអំបិល ការបំពុលប្រភពទីក ការកំព់ប់ប្រែង និងការបំពុលដោយសារជាតុនយក្រុងក្រុង
គ្រោះថ្នាក់បំពេះសុខភាពដែលកែវគ្មានដូចជាដីជាន់ ដីដីគ្រុនចាយ និងគ្រុនជាសាយ ព្រមទាំងគ្រោះថ្នាក់នេះ

បច្ចេកវិទ្យា ដូចជាបកដីយប្រព័ន្ធឌ្ឋាយណែប និងខ្សែកាបជាជីម ។ ប្រទេសដែលតុមានក្រោដនជាប់សម្រេន និងស្ថិតនៅកាមកំបន់ភ្នំពេញមួយទីនឹងបញ្ហាចំឡើងដែរ ភ្នំពេញមនេះមានជូចជាបញ្ហាដើរីកសិកម្ម ចិត្តឃើមជីវិត ស្ថិតនៅនៅជាចំន្លាយពីគេ គ្រោះរព្យូយដី ការបាក់ដី ព្រមទាំងគ្រោះមហានកយដ្ឋីជាន់ទៀត ។ តុមានដំណោះស្រាយណាមួយចំពោះបញ្ហាប្រឈមដែលកែត្រួចដោយសារទីតាំងភូមិសាស្ត្រឡើយ ហើយវិធីសាស្ត្រសាមញ្ញ អាចនឹងត្រានប្រសិទ្ធភាពកុងការដោះស្រាយបញ្ហាចំនេះ ។ ដំណោះស្រាយ ក្រោក្របខ័ណ្ឌមានភាពចំពាប់ដូចត្រាទៅ នឹងភាពជាដែកុងកំបន់ដែរ ។ បណ្តាញផ្ទៃកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ដីកោះគូច (SIDSNet) ដែលអនុវត្តគោលការណ៍ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការបង្កើតបច្ចេកកាលនុវត្តភាព អភិវឌ្ឍន៍បច្ចេកវិទ្យា បង្កាញទីនូវបញ្ហានេះ ។

បណ្តាញផ្ទៃអភិវឌ្ឍន៍ដីកោះគូច

SIDSNet ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ ដើម្បីជាការគោមជានជាល់ចំពោះ កម្មវិធីសកម្មភាព Barbado ឆ្នាំ១៩៩៨ (BPOA) ។ គោលដៅចម្លាយរបស់កម្មវិធីនេះ គឺជាផ្លូវការអភិវឌ្ឍ SIDS ប្រកបដោយនិន្ទរភាព តាមរយៈការលើកម្មស់ ICT ។

SIDSNet ផ្តើមតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមជីវិត ដែលដោនជីកោះគូចចំនេះកំពុងប្រឈមមុខ ភ្នំពេញនោះមានជូចជាប់ (១) ភាពជាចំស្រយាល លក្ខណៈនៅជាចំពីគេ និងភាពកយប្រាប់នៅទីតាំងភូមិសាស្ត្រ (២) ការគ្រប់គ្រងបណ្តាញភ្នំពេញ និងទិន្នន័យនៅទំន់ខ្សោយ (៣) សមត្ថភាពមនុស្ស និងបច្ចេកវិទ្យា មានកំណត់ ព្រមទាំង (៤) គម្រោកចំពោះការទទួលស្ថាល់ និងផ្តល់ជីនូយពីអនុដោកតិចបានខ្លះជាតារ ជាងមុនក្នុងការការតែបន្ថយភាពងាយរោងគ្រោះវិជ្ជកសិកិច្ច និងបិស្តានរបស់ SIDS ។ កិច្ចការនេះធ្វើឡើងដោយប្រើប្រាស់ CITs ក្នុងការកំណត់គោលការណ៍ និងជាចំណោះដីជីវិតកម្មស់សុខមាលភាព និងការតែបន្ថយភាពព្រឹក្រាមរយៈគោលការណ៍បច្ចេកទេស ការអប់រំ និងចំណោះដីជីវិតកម្មស់សុខមាលភាព និងការតែបន្ថយភាពព្រឹក្រាមរយៈគោលការណ៍បច្ចេកទេស ការព្រឹកសមត្ថភាពជាតិ និងប្រើប្រាស់ធនធានកម្របស់ជាងមុន ។

តាមរយៈគោលការណ៍ SIDSNet ប្រទេសរួមបញ្ហាចំនួយអាចរក្សាទុកដានជាមួយត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងកំណត់មានអំពីការអនុវត្តដីកម្មស់សុខមាលភាពជាតិ សុខភាព អភិវឌ្ឍ អប់រំ ទីកស្តាត និងអនាម័យ ទេសចរណ៍ ព្រមទាំងការអភិវឌ្ឍន៍ជានមនុស្ស ។ បណ្តាញនេះកំស្ថែងដែរដីជីវិតកម្មស់សុខមាលភាព និងការតែបន្ថយភាពព្រឹក្រាមរយៈគោលការណ៍បច្ចេកទេស ការព្រឹកសមត្ថភាពជាតិ និងប្រើប្រាស់ធនធានកម្របស់ជាងមុន ។ SIDSNet កំព្រឹងបាន ស្តីរួមានការប្រើប្រាស់ដីជីវិតកម្មស់សុខមាលភាព ដីជីវិតកម្មស់សុខមាលភាព កំណុចជាង់សម្រាប់សហមហាវិទ្យាលីយរបស់រដ្ឋដែនកោះគូចដែរដែលសំណើ

នេះ ក្រុមហ៊ែនអនុម័តនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំអន្តរជាតិ Mauritius កាលពីឆ្នាំ២០០៥ ។

ប្រកពនុកសារ ៖ ឯកសារនេះដាក់ត្រូវចែងចាំពី SIDSNet “អំពី SIDSNet” ការបែងចែកសម្ងាត់ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរនគរបស់អង្គការសហប្រជាធិបតេយ្យ <http://www.sidsnet.org/5.html>.

សំណារត្រីវិះ

តើគឺមិនអាចធ្វើបានសម្រាប់បណ្តាលប្រទេសដីគោរកទាំងឡាយនៅក្នុងអាសីរីកណាលដែលប្រើប្រាស់ ? តើអីខ្លះជាសមាសភាពសំខាន់ៗសម្រាប់ភាពជាដែវគ្គរបៀបនេះ ?

ឧណា: ដែលកំនើតដ្ឋានផ្លូវប្រើប្រាស់ ICT ជាដំឡើយ ទាមទារទមានការគោលនយោបាយអនុវត្តមន្តរ សំណាក់រដ្ឋាភិបាល កំណត់លទ្ធភាពក្នុងការសម្រចចនានូវលទ្ធផលរាប់រហូតដល់សកម្មភាព

របស់សហគមនីត្រូវការងារជាន់ដែរ ។ គម្រោងរបស់ក្នុង Nangi ក្នុងប្រទេសនៃបាត់លិតិជាករណីមួយនៃភាពជាតិដីយនេះ ។

រក្សាតាតិ និងបណ្តាញអុំដែលធម៌ទៅក្នុងកូមិ Nangi នៃប្រធ់សនជាតិ។

Nangi តិជាកូមិស្តីកនោះលើក្នុងដែលមានប្រជាជនរស់នៅ ៨០០នាក់ មានរយៈកម្មស់ ព.ន.៣០០ហ្វីកដៃបន្ទីដីរឿងឯសម្រទេភាគខាងលិចនៃប្រទេសនៃបាត់លិចដីកដ្ឋានក្នុង Annapurna និង Dhaulagiri នៃក្នុងហិមាលប័យ ។ ការធ្វើដីណើរដោយឡើងដើរដីកបំផុតគឺក្នុង Beni ដែលក្នុងនោះក្នុងផ្សេងកាត់កូមិ និងព្រៃលិកាមក្នុងមួយចំនួន ។ កូមិ Nangi តុមានភេងចក្រទៅ ។ អ្នកស្រុករស់នោះទីនោះគឺជាកសិកដែលបែងប្រាស់ខែករណីជូចជាន់ផ្តល់លើ វែលធ្វើអំពីដែក ពុទេ កណ្តាល ពន្លាក និងញ្ញញ្ញ ។ នៅទីនេះមិនមានម៉ាសីនប្រុបករណីស្ម័គ្រិទ្ធផី ។

ប្រហែល ១០ត្វូន្តមុន ដោយស្ថិកនៅក្រោមការដើរកនាំរបស់លោក Mahabir Pun ដែលជាអ្នកដោត នៅក្នុងសាលា ភូមិ Nangi បានចាប់ផ្តើមកិច្ចខិតខ្សែងប្រឆាំង ដើរក្នុងប្រអប់យើ ម៉ាសីនចាមពល រីអគ្គិសនីក្រោបានបង្កើត ហើយបណ្តាញភ្នាប់ក្រោបានបង្កើតឡើងកាមរយៈ បណ្តាញ Wi-Fiដើរក្នុង ដែលភ្នាប់ទៅនឹងកូមិចំនួនបូនដទៃទៀត ព្រមទាំងមជ្ឈមណ្ឌលអុនិធិកក្នុង Pokhara ដែលជាទីក្រុង ដំមួយមានចម្ងាយប្រហែល ២២ម៉ាយល់ពីស្តានីយបញ្ជីដែលនៅជិតបំផុត ។ ចំណុចទឹក (access point) ចំនួន១២ ក្នុងភ្នាប់ទៅនឹង ISP dial-up នៅក្នុង Pokhara ដោយប្រើប្រាស់ដំនួយ និងបិទ្ទារ ដែលធ្វើតែដែលក្នុងកម្រិតខ្ពស់ កំណត់ដោយក្រុមហ៊ុនដលិត ។

លទ្ធភាពភ្នៀតបែងពិភពខាងក្រោម បានធ្វើឲ្យកូមិ Nangi មានប្រព័ន្ធទុដៃសាស្ត្រជាមួយការអេឡិចត្រូនិក និងសេវាអ្នកជាមួយអ្នកកូមិនៅក្នុងទីកំងផែរដែលកំណត់សេវាប្រព័ន្ធដែលមិនមែនការបង្ហាញទេ ត្រូវបានគ្រប់បានក្នុងការបង្ហាញទេ

ទេចេះប្រើកំពុងទៅ ។

មានការសន្លឹជានជាទូទៅ បញ្ហាសាប់បណ្តាញ និងលទ្ធភាពទទួលបាននៅក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ទាមទារទេមានការវិនិយោគដំឡើងក្នុងផ្លូវការដោយជាផ្លូវការសម្រាប់ដែលជាទូទៅដោយជាបីតាមបណ្តាញថាគំនិតផ្តូចផ្តើមដែលមាន ថ្វីចំណាយក្នុងមូលដ្ឋានទាបអាចធ្វើឱមានភាពល្អប្រសិរីយ៉ាងប្រើប្រាស់ ។ គម្រោងសាលាក្រោននៅក្នុង Nangi បានបង្ហាញថាគំនិតផ្តូចផ្តើមដែលមាន ថ្វីចំណាយក្នុងមូលដ្ឋានទាបអាចធ្វើឱមានភាពល្អប្រសិរីយ៉ាងប្រើប្រាស់ ។ គម្រោងក្នុងជាបីតាមបណ្តាញនៅក្នុង Nangi នេះ ទទួលបានដោតដីយោដ្ឋានសារព្យីកគេបានដោះស្រាយបញ្ហានៅក្នុងមូលដ្ឋាន ព្រមទាំងភាពជាក់ស្សែដែលមានដីលោកស្រាយក្នុងមូលដ្ឋាន ដែលត្រូវបានបញ្ហាប្រាក់ត្រូវបានដោយកត្តាដីរួច ប្រភាក់ជាតិ ដើម្បីការផ្តល់បញ្ជីក្នុងមូលដ្ឋាន ។

ប្រភពឯកសារ ៖

ឯកសារនេះបានទទួលពីលោក Ruth, Stephenនិង Jiwan Giri “ការដីនៃខេត្តស្ថានការពារកំពុងក្នុងប្រទេសនៃប្រជាធិបតេយ្យ” បច្ចេកវិទ្យាតីមានវិវាទនៅក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ កាត់ ១៧ លេខ៣ ខែវិច្ឆិក ឆ្នាំ២០០៧ ៖ ៧-៩០

<http://www.iimahd.ernet.in/egov/ifip/nov2007/nov2007.htm> .

សំណួរត្រីវិ៖

តើគំនិតផ្តូចផ្តើមដីបានគម្រោងនៅក្នុងក្នុង Nangi នេះអាចត្រូវបានព្រើក និងប្រអនុក្រុសារឡើងវិញដោយប្រទេ ? តើចាត់ច្បាប់ក្រោមនកត្តាមីនីខែដើម្បីធ្វើការព្រើកទទួលបានដោតដីយោ ? តើមានកត្តាមីនីខែដែលចាត់ច្បាប់ត្រូវឡើងថ្វីដែលពិចារណាលើការអនុក្រុតគម្រោង ?

សរុបសេចក្តី ៖

- បំណែងចែកឱីដីចំលែក តីជាតិក្នុងបុគ្គលិក និងសង្គមដែលទទួលបានដន្តុនានយុគសម័យ ពីមានវិវាទ និងបុគ្គលិក ព្រមទាំងសង្គមដែលមិនបានទទួល ។
- បំណែងចែកឱីដីចំលែកតីជាការផ្លូវបានបញ្ចប់ដែលមិនបានទទួល ។

លំហាត់សាកល្បង

ចូរអនុវត្តតាមលំដាប់លំដោយដឹកចាន់ក្រោម ។

1. ប្រមូលស្ថិតិម៉ាក្រុ MDGs អំពីប្រទេសរបស់អ្នកពីប្រកាសដែលអាចរកចាន ។
  2. ប្រមូលស្ថិតិការរៀងរាលុកទីផ្សារ ICT របស់ប្រទេសអ្នកពីប្រកាសដែលអាចរកចាន ។
  3. តើស្ថិតិនេះប្រាប់អ្នកអំពី ចំណុចខ្សោះ ចំណុចខ្សោយ ឯកាស និងការតំរាប់ការណ៍ដែលអ្នកទទួល ICTs ធ្វើជាទុករណី បង្កើនលោវីនការអភិវឌ្ឍន៍ ? តើកិច្ចការនេះអាចអនុវត្តចានម៉ោចកំណើនឡើង ? ចូរកើត ទេរាយម៉ោចកំណើនឡើងដើម្បីការណ៍ដែលយោបាយជាតិ ។
  4. កំណាត់ថាគើតអ្នករាយ/ទីភ្នាក់ងារ បុរិយាណន្ទីភ្នាក់ងាររាយមួយដែលនឹងបង្កើតគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ដែលប្រើប្រាស់ ICT ជាដើម្បី នៅក្នុងប្រទេស/កំបន់របស់អ្នកនោះ ?
  5. តើតែចំពាច់ត្រូវអនុវត្តកិច្ចការអ្នកខ្សោះ ដើម្បីជាក់ចេញនូវគោលនយោបាយ ? កំណាត់កិច្ចការនិងរក្សាងពេលរែល ។

៣.០ កម្មវិធី ICT នៅក្នុងការអភិវឌ្ឍ

ផ្នែកនេះមានបំណងដើម្បី ៖

- បរិយាយអំពីកម្មវិធី ICT នៅក្នុងវិស័យផ្សេងៗគ្នា ជាពិសេសវិស័យទាំងឡាយណាដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធ ដោយធ្វាក់ជាមួយ MDGs ត្រមទាំង
  - កំណត់គោលការណ៍នៃការអនុវត្តនូវប្រសើរដែលដកស្រដែចញ្ជូនពីករណីសិក្សាលើកម្មវិធី ICT នៅក្នុងវិស័យអភិវឌ្ឍន៍ អាជីវការ ។

ជាតុទៅ ICTs មានលក្ខណៈចម្លៃ ហើយការអនុវត្តឡើតសោរអាមេរិកមានលក្ខណៈពហិសិយ និង ពហិទិសដៅ ។ ឧបាទាន់ ខណៈដែលការប្រើប្រាស់ ICT សម្រាប់ការកាត់បន្ថយភាពត្រីក្រអាចធ្វើការ សំខាន់ឡើង ការដួលបំនិភ័យបង្កើនចំណូល ICT កំអាចនាំស្នើចូលឡើក្បងលំហូនសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច ដឹងដែរដែលអាមេរិកបានដោយអភិវឌ្ឍន៍ស្របតាម ។ ទៅបីយ៉ាងណា សម្រាប់គោលបំណងនៃ ការពិភាក្សា ដឹកនាំនៃពណ៌នាអំពីកម្មវិធី ICT មួយចំនួន ជាមួយនឹង ឯកសារយោងពិសេសស្តីពី គ្មានទីរបស់ ICT នៅក្នុងការដួយសម្រច្ញោមគោលដៅ និងទិសដោនៃការអភិវឌ្ឍជាក់លាក់ ។

ជាការសម្របដែលគូរបិយាយក្នុងផ្ទើកនេះថា ការបឹប្រាស់ ICTs មានពីរិធីសាស្ត្រ ។ ទីមួយ គិតិសាស្ត្រជាល់ ដោយកំណត់គោលដៅអ្នកទទួលប្រយោជន៍ចុងក្រាយ ព្រមទាំងបឹប្រាស់ ICTs ដើម្បី ផ្សាយក្នុងផ្ទើកទទួលប្រយោជន៍ចុងក្រាយ ព្រមទាំងនិងផ្តល់ការគាំទ្រ វិធីសាស្ត្រនេះកំណត់គោលដៅ ការបង្កើតគោលនយោបាយ ហេដ្ឋារ៉ានសម្ព័ន្ធ ប្រព័ន្ធគាំទ្រ និងពីរិមាន ឡើងត្រួតពិនិត្យកំណត់គោលទូដល ត្រូវបានពិនិត្យថានឹងផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់អ្នកទទួលដលប្រយោជន៍ចុងក្រាយ ។ វិធីសាស្ត្រទាំងពីនេះសូច្ចកំមានសារសំខាន់មិនអាចទូទាត់បានចំពោះការសម្រេចគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ ប៉ុន្មែន វិធីសាស្ត្រនិមួយៗមានការរៀបចំខ្សោយត្រា នៅកម្រិតគោលនយោបាយ និងអនុក្រុង ។ នឹងមានកិច្ចខិតខ្សោយ ប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធឌីជីថីនិងក្រុមហ៊ុនប្រកែទអនុកមនុទាំងពីរនេះ ប៉ុន្មែនត្រូវស្ថិតនៅក្នុងបរិបទនៃវិស័យ MDGs និមួយៗ ។

៣.១ ICTs និងការការតែបន្ទូយភាពព្រឹក

គោលដៅទី ១ — សុបច្ចាតកភាពក្រឹតក្រ និងទូរកិច្ច

ទិសដោទី ១ : ចន្ទាន់ពីឆ្នាំ១៩៩០ ដល់ឆ្នាំ២០០៥ កាត់បន្ថយទានពាក់កណ្តាលនូវសមាមត្របច្ចាតលរដៃជំលាញ់ ចំណាយគិចចាង ១ដលារាមាយឱ្យក កងមយថែ ។

ក្រុមជាតិទី ២ ចន្ទាន់ពីឆ្នាំ១៩៩០ ដល់ឆ្នាំ២០១៥ កាត់បនយទាញរាក់រាលនសមាមតែ

ប្រធានលេខដែលនោគ្រោះទូរកិច្ច ។

ICTs មានភ្លាមាធិសំខាន់ក្នុងការដំណឹងសេដ្ឋកិច្ច ដែលជាលទ្ធផលដែលត្រួតពារឡើករការកាត់បន្ថយភាពត្រីក្រដងដែរ ។ បណ្តាប្រទេសដែលមានការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចកម្រិតខ្ពស់នៅ៖ កំមានអគ្គន៍ការរៀបរាប់ ឬក្នុងការរៀបរាប់ ICTs ខ្ពស់ដែរ ។ មានកសុតាងបញ្ជាក់ថាគារដើរកម្ម និងជាមុន្តូលដែលប្រយោជន៍ពីបច្ចុប្បន្នតែមានវិទ្យាបានប្រចើនបំផុត ។ ការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋាបេនាសម្ព័ន្ធ ICT និង ធនធានមនុស្សបានធ្វើឱ្យមានអគ្គការដំណឹងសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសដូចជាប្រទេសកណ្តាល និងប្រទេសចិនជាដើមដែលបានប្រភាសប្រទេសទាំងនេះទៅជាប្រទេសមហាអំណាចសេដ្ឋកិច្ច នៅក្នុងសង្គមតែមានវិទ្យា ។

ទេះបីជាការវិសិយ៌របស់ដ្ឋាកិច្ចាលទៅលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទូរគមនាគមន់មានសារសំខាន់ចំពោះកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រភេទនេះក៏ដោយក៍កត្តាលើកទីកចិត្តប្រសើរបំផុតដែលដ្ឋាកិច្ចាលគួរតែងតម្លៃ SMEs តីការប្រើប្រាស់ICTs ដើម្បីបង្កើន ធមិត្តភាពបស់ខ្លួន ត្រូវដោកចេញនូវខែសត្វកាំង ព្រមទាំងបង្កើតបរិយាយការសង្គមរបស់ខ្លួន ការចុះបញ្ជី និងលក្ខខណ្ឌ ផ្ទុរច្បាប់ការអំពេលសាមញ្ញជាងមុន ផ្តល់នូវការអេបំផុតនាមរយៈការចុះបញ្ជី និងលក្ខខណ្ឌ ផ្ទុរច្បាប់ SMEs ទៅនឹងក្រុមហ៊ុនជំងឺក៏ដូចជាផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ផែកទន្លេជាងដែរ។

ការកែវបច្ចុប្បន្នសិស្សយោស់ស្ថាបកម្ម និងឯកជននាំមុខដែលប្រើប្រាស់ ICT ជាដំឡូយ នៅក្នុងករណីខ្លះបានចូលរួមចំណែកនៅក្នុងការការគេបន្ថយភាពត្រីក្រ ។ ទៅបីយ៉ាងណា ប្រជាជនត្រីក្របានទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីការអភិវឌ្ឍប្រភេទនេះតិចជាងអ្នកដែលមិនមែនជាជនត្រីក្រ¹³ ។ ដ៏អាតិតាលចាំបាច់ត្រូវដោះស្រាយបញ្ហាការត្រីក្រនេះដោយធ្វាល់ ដោយមិនត្រាន់តែធ្វើឡើងតាមរយៈកិច្ចអន្តរកតមន៍នៅក្នុងសិស្ស សេដ្ឋកិច្ចដើម្បីជឿរញ្ជូនានកំណើនដែលខ្លួនចាត់ស្អានចាត់ចុងក្រាយនឹងផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់ប្រជាជនត្រីក្រនោះឡើយ ។

¹³ OECD, អកសារការអនុវត្តផ្លូវការនៃ ICTs ដើម្បីកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការរក្សាទុបន្ទាយភាពព្រៃក (Paris: OECD, 2005), <http://www.oecd.org/dataoecd/2/46/35284979.pdf>.

Thread Net Hunza គីជាតាំនិតផ្ទបដើមក្នុងស្រុកដែលគាំទ្រផ្លូវការពីខាងក្រោមនានទីតាំងស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសបាតិស្សាន ដើម្បីបង្កើនលទ្ធភាពទៅដល់ទីផ្សារសរុបសម្រាប់អ្នកគម្រោង និងពាណិជ្ជករក្នុងស្រុក ដូចជា៖នាំមានការបង្កើនដលិតភាព ចំណូល និងដឹកជញ្ជូនសៃន្យាបែសតុកគេ។ គាំនិតផ្ទបដើមនេះបង្ហាញឡើង វិធីសាស្ត្រផ្តាល់ ដែល ICTs ត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីផ្តល់ការប្រជាធិបតេយ្យទៅប្រជាជនក្រុងក្រុងក្រោម។

Thread Net Hunza ບ້າຕີສູນ

គីឡូនេះ KADO បានដាក់ថ្មីជាបច្ចុប្បន្នកម្ពុជា ដែលផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលអំពីកម្មវិធីផ្ទេរកទន់ (software application) ដល់ស្ថិតិភាពអាមេរិកបន្ថែមទាំងនេះ កំពុងដោយការការពាយមូលដ្ឋាន ស្ថិតិភាពដើម្បី ដែលមានដំណឹងជាមួយសហគមន៍នានាការពាយមូលដ្ឋាន ។ KADO កំពុងបន្ថែមផ្តល់នូវការបណ្តុះបណ្តាលអំពីកម្មវិធីផ្ទេរកទន់ ដោយសហការជាមួយបណ្តាញ អាសយុទ្ធឌ (Pan Asia) របស់មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍអនុវត្តដោយ (IDRC) ដើម្បីផ្តល់នូវការបណ្តុះបណ្តាលអំពីកម្មវិធីផ្ទេរកទន់ និងសិប្បីករដៃនិងការ ។ ស្ថិតិភាពក្រោមគម្រោងស្ថិតិបច្ចេកវិទ្យាដែលមាននិងទូរគមនាគមន៍សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍដែលផ្តល់មូលនិធិដោយ IDRC KADO កំពុងផ្តល់សេវាកម្មអីនុវត្តិកដៃនិងដៃ ។ KADO មានដំឡើងការរំលែកកម្ពុជាសម្រាប់បច្ចុប្បន្នដើម្បីក្រោមគម្រោងនិងការលើបបំបាត់ការព្យីកបំផុតនៅក្នុងកំបន់ជាថែងស្រាយលាកម្មរយៈការស្រាវជ្រាវកម្ពុជាការអនុវត្ត និងផ្តល់សេវាកម្ម ICT ។

ប្រភពធីសារ ៩

ឯកសារនេះដក្រសង់ចោរពីអង្គការអភិវឌ្ឍកំបន់ Karakoram <http://www.kadoHunza.org/index.htm> ; និងបណ្តាញអូនធិភីត Hunza <http://www.threadnetHunza.com.pk/index.html>.

សំណុរក្រិះវិះ

Thread Net ផ្តល់នូវដំណោះស្រាយថ្មីប្រើកត្តិចំពេះបញ្ហាក្នុងមូលដ្ឋាន ។ បើទៀនតាំងត្រួតដើម្បីប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាដារីននៃអន្តរកតមនុខិត្តិចំលទ្ធផ្លែងត្រាយកូច ដូចជាបញ្ហានិរន្តរភាព និងការពង្រីកសភានុពលជាថីម ។ តើអ្នកគឺតាតមេដាននេះអាចត្រួតពង្រីក និងធ្វើឲ្យមាននិរន្តរភាពបានយើងដូចមេច ?

ប្រជាពលរដ្ឋក្រឹមក្រុងកំបន់ជនបទទូទានយ៉ាងតិច ១០០ថ្ងៃក្នុងមួយឆ្នាំ នៅក្រោមច្បាប់ជាតិស្តីពីការធានាការងារកំបន់ជនបទ (NREGA) នៃប្រទេសឥណ្ឌាតា

ICTs និងដែនការជាតិកប់រោងការផ្តល់ការងារនៅតាមដន្លបទនៃប្រទេសកណ្តាល

នៅក្នុងដៃ Andhra Pradesh ប្រទេសឥណ្ឌាត ICT កំពុងត្រូវបានប្រើប្រាស់យ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព ក្នុងការអនុវត្តចុងក្រោមប័ណ្ណភីដែលការធានាតីក្នុងការផ្តល់ការងារនៅតាមដនបទ (NREGA) ២០០៥ ដែលបានប្រកាសជាផ្លូវការនៅក្នុងការផ្តល់ការងារបានប្រាក់ក្នុងរៀបរាយ: នៅ ១០០ថ្ងៃក្នុងមួយឆ្នាំដល់ប្រជាធិបតេយ្យក្រោមគម្រោងដនបទ ។

NREGA "ກົບເຮັດຜູ້ລໍາຄາເນຳສປາບໍ່ເປົ້າຜົນກີ່ໂກຖຸຜົກບໍ່ບໍ່ຜົນບອດ ຕາມຮຍະຕິເມືອງທີ່ເຫັນເວັບໄຊສໍ້າ
ຜົນບອດ ໃນ ກມ່ຽວີເຣະໂຕບະດຸບໍ່ກຸມືບໍ່ນູນ ၁၃,၀၀၀ ເຖິກຸຜົກບໍ່ນູນ ၁၃ ໃນ ບໜູນທານາຖຸຜົກການ
ພຸດທະນາເມືອງຢູ່ມະນາຄາຕະຫຼາດຖຸຜົກການເງົ່າບໍ່ຕ້ານໆສູງໃບສ່ວິສູ່ການ ສີຫຼັກກາເບີ່ເຜົ້າສັກແລະ ກັງ;
ອາກອົາກາຕະຫຼາດເຖິກຸຜົກການເງົ່າບໍ່ຕ້ານໆສູງ ຕາມທີ່ການເປົ້າຜົນທີ່ກົດທີ່ກົດສາມາເຄົາ:

ព្រមទាំងភាពមិនចាត់ស្ថានដែលធ្វើឡើងជាការសាធារណ៍ទៀតដឹង ។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាចាំងនេះ និងភាពកំងស្មោះផ្សេងៗទៀត រដ្ឋាភិបាលខ្មែរ Andhra Pradesh បានបំពាក់កុំព្យូទ័រនៅតាមកូមិអន្តរការ ចំនួន ៦៥៦ ព្រមទាំងបើប្រាស់កម្មិតឯកទៀតរយៈដឹងពីសេស ដែលអាចបង្កើតប័ណ្ណការងារ របាយការណ៍ នៃការចាត់ស្ថាន ប័ណ្ណបញ្ហាចាប់ផ្តើមការងារ សន្និករកស់ដែង ការឲ្យបច្ចេកវិទ្យាប័ណ្ណប័ណ្ណបញ្ហាចាប់កុំព្យូទ័រ ។ ច្រកចូលបណ្តាញគេហទំនើបដែលត្រូវបានបង្កើតសម្រាប់កម្មិតឯកដូចជាលទ្ធផលភាពទូប្រជាឌនត្រប់រូប អាចពិនិត្យមើលពីកំណត់មានលម្អិតអំពីទិន្នន័យបេស់កម្មិតឯកនេះ ។

លទ្ធផលមកទល់ពេលនេះបង្ហាញពី ប្រធានាប្រជាធិបតេយ្យ ក្នុងប្រជាធិបតេយ្យ នាក់ក្នុងប្រជាធិបតេយ្យ ដែល
តាមរយៈនេះពួកគេអាចស្វែងរករាជៈ ហើយប្រធានាប្រជាធិបតេយ្យ ៥០០.០០០ នាក់ក្នុងប្រជាធិបតេយ្យ
ដែលបានប្រកាសជាង្លូវនៅក្រោមច្បាប់ NREGA ។ គណនឹសន្សំសម្រាប់ប្រធានាប្រជាធិបតេយ្យ
ទាំងនេះក្នុងប្រជាធិបតេយ្យ ហើយការផ្តល់ប្រាក់ខែក្នុងប្រជាធិបតេយ្យ ដោយបញ្ចូលទៅក្នុងគណនឹ
ទាំងនេះក្នុងប្រជាធិបតេយ្យ ដែលការងារនេះអាចលើបច្ចុប្បន្នតាត់អំពីរឿងរបាយបញ្ជាទិញ ។

ប្រភពនគរៈ

ឯកសារនេះដំបូងចេញពីដែនការជាតិការងារកំបន់ជនបទជាតិ - រដ្ឋ Andhra Pradesh ។

នាយកដ្ឋានអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ ដ្ឋាកិចាលដោអង់ត្រាប្រាំដែល

http://nrega.ap.gov.in/Nregs/Home_eng.jsp

សំណើរក្រិវិះ

កើតុអ្នកគិតចាមីទៅដំឡើងកំណត់កម្មិធិ NREGA ?
កើតុបញ្ជាក់នៃអាជ្ញាបានដោះស្រាយបានយើងដូចមេច ?

e-Choupal កំណើន

¹⁴ សូមមើល UNDP “ICT ការព្រៃក្រ និងទុកកិរី : បច្ចុប្បន្ននឹងរបស់ប្រជាជាតិអាសុ” កិច្ចប្រជុំពិភពលោកអំពីសង្គមព័ត៌មាន ទូទៅ”, ថ្ងៃទី១១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៣ នៅក្នុងទីក្រុងហើរណ៍ប្រទេសស្តីស,

<http://www.apdip.net/projects/rhdr/news/08012004/poverty.pdf>.

¹⁵ សូមមេន UNDP, របាយការណ៍អំពីការអេកិវិជ្ជាគនធានមនុស្សនៃក្នុងតំបន់-ការលើកម្មស៊ី ICT

សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍បានមនុស្សនៅក្នុងទីបាតសី ៖ ការដាក់ចេញផ្លូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សរក្សា (ទីក្រុងព្រៃនីខែលស៊ីប៊ែរ UNDP ២០០៥), ៩៩២, <http://www.apdip.net/elibrary#rhdr>.

¹⁶ ສູນເມືອນ e-Choupal, http://www.itcportal.com/sets/echoupal_frameset.htm.

¹⁷ សូមមែលមូលនិធិស្រាវជ្រាវ MS Swaminathan, <http://www.mssrf.org>.

ធនបាគមនឹកសិកម្មទទួលបានព័ត៌មានជាការសាធារណ៍ អំពីអាកាសធាតុ តម្លៃទីផ្សារ ការអនុវត្តការងារកសិក្សានលក្ខណៈវិញ្ញាសាស្ត្រ ព្រមទាំងការគ្រប់គ្រងហានិភ័យដឹងដឹរ ។ បញ្ចីអើនដឹកនឿងកំណើយទៅកសិករោចទិញត្រូវតាតកុដើមសម្រាប់កសិក្សាន និងលក់ផលិតផលកសិក្សានពីលំនៅផ្ទាល់ដឹងដឹរ ដោយកាត់បន្ថយឡើប្រកិបតិការបានយ៉ាងច្រើន ។ គុណភាពបញ្ជានទំនិញ និងសេវាលំដាប់ពិភពលោកក្នុងបានជាភាសាគាយ:ភាពជាដឹកជាក់លាក់នៃផលិតផល និងសេវាកម្មមួយចំនួនជាមួយអ្នកដឹកនាំនានានៅក្នុងវិស័យពាក់ព័ន្ធ លើកលែងតែ ITC ខ្លួនឯង ។

ឧណា: ដែលកសិកទេទូលបានដលប្រយោជន៍ពីការលើកកម្មស់ដលិតភាពកសិដ្ឋាន និងកម្លៃប្រកកសិដ្ឋាន ខ្លួន ITC ក៏ បានទេទូលដលប្រយោជន៍ពីចំណាយលទ្ធកម្មសុទ្ធទាបជាងមុនដែរ (ឡាងបីបានផ្តល់កម្លៃប្រសិរីជាងមុនដល់កសិកក៏ដោយ) ដោយសារមានការបំបាត់ចំណាយនៅក្នុងសង្គាក់ផ្តល់ផ្តល់ពីបានបុរកបន្ថែមកម្លៃនៅ: ១

ដោយគ្របានជាក់ទិន្នន័យនៃក្នុងខេមិចុនា ឆ្នាំ ២០០០ e-Choupal តើជាកិច្ចអនុវត្តមនុយដីដែលបានរំពេញឡើង និងបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងចំណោមកិច្ចអនុវត្តមនុតាមអ្នកជីវិតនៃក្នុងតំបន់ជនបទប្រទេសកណ្តាល ។ បច្ចុប្បន្ន សេវាបេស់ e-Choupal បានទទួលបានការគិតជាបច្ចុប្បន្ន ៣,៥លាននាក់ ដែលជាមួកជាដំណឹងរបៀប (សំណូរកស្ថិក ការប្រើប្រាស់សាច់ស្តីពីរ សំណូរក និងស្រីម) នៃក្នុងភូមិជាង ៣៥.៥០០ តាមរយៈបញ្ជាផិត ៦.៥០០ កន្លែង ទូទាត់ជាប្រាំបូន្មាន (Madhya Pradesh, Haryana, Uttarakhand, Karnataka, Andhra Pradesh, Uttar Pradesh, Maharashtra, Rajasthan និង Kerala) ។

បញ្ចុះដែលជួយប្រទេសនៃក្នុងការបេង្កើត និងគ្រប់គ្រង e-Choupal មានជាប់ទាក់ទងជាបច្ចុប្បន្នទៅនឹងកង្វៈ ខាងហេង្ឋារ៉ាបនាសម្ព័ន្ធ រួមទាំងការផ្តល់ផ្តល់ចាមពល ការគ្រប់បណ្តាល្អទូទៅមនាគមន៍ និង bandwidth ។ បញ្ចុះប្រឈមកំទាក់ទងដឹងដែរ ទៅនឹងវិធីផ្តល់ដំនានាល្អជាប់អ្នកប្រើប្រាស់អីនូនដើរីកលើកដីបុងនៃក្នុងកំបន់ជាត់ស្រយាល និងមិនអាចទៅដឹងបំផុតជនបទប្រទេសកណ្តាល ។

ប្រភពធំកសារ

ឯកសារនេះដោយប្រចាំពេលទៅពីរតម្លៃជាបន្ទាល់ “អំពី e-Choupal ” ITC Limited. <http://www.echoupal.com> ;
និង “e-Choupal ៖ ការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់កសិករកណ្ឌា” ITC Limited.
<http://www.itcportal.com/rural-development/echoupal.htm> .

សំណារតិវិក

តើអ្ននីដែលអ្នកគិតចាត់ជាសមាសភាពនៃភាពធ្វើឱ្យរបស់ e-Choupal ? តើតុលាងស្របដោយត្រានេះអាចទទួលបានធ្វើឱ្យនៅក្នុងប្រព័ន្ធអ្នកដែរ បុទ្ទ ? ហើយអ្នកបុរាណតុលាងមិនអាច ?

អីដែលមានលក្ខណៈសំខាន់ដូចការផ្តល់ការគាំទ្រដោយធ្វើលំនៅដល់សហគមនកសិក្សដែរនៅ: គឺការកែសាន្តប្រព័ន្ធកសិកម្ម ការកែសាន្តសមត្ថភាពនៅក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងការព្រឹកបន្លែម ព្រមទាំងការលើកម្មសំចែកដោយដឹង និងដំនាចោដល់ មន្ទីរដ្ឋាកិច្ចាល និងកសិកម្មដែលកំពុងធ្វើការឆ្លោះទៅកែ MDGs ។ បណ្តាញចំណោះដឹងដែលអាចរកបានជាសកល សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍បទនៅក្នុងកំបន់អាសី/ថាសីហីក (ENRAP) គឺជាប្រកបឲ្យលបង្គច្ចំកែម្មយ ដែលជាបានដល់ដ្ឋាកិច្ចាលដង និងស្ថាប័នដែលផ្តល់កសិកម្មដែរនៅក្នុងការកែសាន្តសមត្ថភាពបុគ្គល និងស្ថាប័ននៅក្នុងការស្រាវជ្រាវ និងព្រឹក និងកសិកម្ម ។

បណ្តាញចំណោះដឹងសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍បទនៅក្នុងគេហទ័រ

ENRAP តើជាកិច្ចសហការរោងមូលនិធិអនុដាក់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍកសិកម្ម (IFAD) និង IDRC ដែលគ្រប់
បានរៀបចំឡើងដើម្បីនាំមកនូវផែនប្រយោជន៍នៃការទទួលបាន និងការចែករំលែកជនជាន់ព័ត៌មាន
សកលដល់គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ដនបទ ដែលត្រូវដោយ IFAD នៅក្នុងកំបង់អាសីតីសីហិក ។ ដោយ
បច្ចុប្បន្នស្តិតនៅក្នុងដំណាក់កាលទីបីរបស់ខ្លួន និងដំណឹកការរហូតដល់ឆ្នាំ២០១០ ENRAP ធ្វើការអភិវឌ្ឍ
ដំនាថ្នូរក្នុងការទទួល គ្រប់គ្រង ចែករំលែកចំណោះដីដែលពាក់ព័ន្ធនិង គោលបំណង និងការអនុវត្ត
គម្រោង IFAD ។ បណ្តាញក្រឹមប្រព័ន្ធដែលបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងការចែករំលែកចំណោះដី រួមមានបុគ្គលិក
គម្រោង ព្រមទាំងដែកូរបស់ខ្លួនដែលធ្វើការដោយជ្រាល់ជាមួយសហគមន៍ដនបទ និងជ្រើយទោកចទ្ទូល
បានចំណោះដីនៅក្នុងប្រជាធិបតេយ្យការអភិវឌ្ឍន៍ ។ គម្រោងនេះស្ម័គ្រួងការដីរឿងរែងចំចែករំលែក
ចំណោះដី និងរៀនសុត្រក្នុងចំណោម ភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់នៅក្នុងគម្រោង IFAD ។

ENRAP តាមជានយុទ្ធសស្តុ ដំណើរការ វិធីសាស្ត្រ និងបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីគាំទ្របណ្តាល្អាង្វាស៊យទាក់ទង និងចំណែះដឹងនៃតាមគំបន់ជនបទ ព្រមទាំងជាក់ចេញអនុសាសន៍សម្រាប់សកម្មភាពអនាគត ។ គម្រោង នេះបានផ្តល់ជូនមេខានការស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍នៅក្នុងសិស្សបណ្តាល្អាល្អចំណែះដឹង និងការប្រើប្រាស់ អ្ននឺដំណោកនៅថ្ងៃកំមូលដ្ឋាន ថ្ងៃកំជាតិ និងថ្ងៃកំអនុដោកគិតធនដែរ ។ វិធីសាស្ត្រ និងជំណានៗស្រាយ អនុវត្តក្នុងការដំឡើងមេខានការចូលរួមនៅកម្រិតប្រជាធិបតេយ្យជនបទ គីជាការផ្តាគមយកចិត្ត ទុកដាក់ដីពិសេស មួយ ។ សារព័ត៌មានអេឡិចត្រូនិចប្រចាំមូលដ្ឋាន ការរៀបចំផ្តាសាស្ត្រ កសិកម្ម និងបណ្តាល់យ អនុវត្តក្នុងការដំឡើងកំណើនការក្រោមការប្រជាធិបតេយ្យជនបទ និងការគាំទ្រដោយ ENRAP ។

ENRAP រូមមានក្រុមគម្រោងដែលត្រូវបានធ្វើសវិសនៅក្នុងកំបន់អាសីជាសីហ្មិក ។ បណ្តាញប្រទេសដែល

មនុសាតាមទទួលដំឡើយជាតាល់ពី ENRAP ផ្សេងទៀតអាចទទួលបានប្រយោជន៍ពីសម្បារ៖បណ្តុះបណ្តាលដោយកំណត់តិចតិចថ្វី ឯកសារ និងមូលដ្ឋានទិន្នន័យដែលអាចរកបាននៅលើគេហទំនើបរបស់ ENRAP (<http://www.enrap.org>) ការប្រើក្រុវផ្ទុកបច្ចេកទេស ព្រមទាំងការបែងចែកទំហំការងារនៅលើគេហទំនើប ENRAP ដឹងដឹរ ។ មានការរំពើងចាត់នាយកពេលអនាគត គ្រប់គម្រោង IFAD ទាំងអស់នៅក្នុងកំបន់អាសីជាសីហិកនឹងចូលរួមនៅក្នុងសកម្មភាព ENRAP ព្រមទាំងរួមចំណែកក្នុង ប្រព័ន្ធដែករំលែកចំណែកដីជាមួយ ។

ប្រភពនុកសារ

ឯកសារនេះដែលបានចេញដោយ IDRC, IFAD “បណ្តុះបណ្តុះគោរព សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍បទនៅក្នុងកំបងអាសី/ជាសីបូតិក” <http://www.enrap.org/index.php?module=htmlpages&func=display&pid=5>.

សំណារត្រីវិះ

តើមានជនបានសកល និងអង្គភាពអនុវត្តដាក់ដៃខែឆ្នាំ ដែលជាយិជ្ជកម្ម ប៉ុណ្ណោះ ? តើអ្នក
មានដឹងថាមានអង្គភាពរាយៗដែលមានលក្ខណៈ ដូចនេះកំពុងបម្រើដីលប្បយោជន៍ប្រទេស / កំបន់របស់
អ្នកទេ ?

សរុបសេចក្តីមក

- មានកសុតាងត្រប់ត្រានដែលបង្ហាញពី មានទំនាក់ទំនងជាតិលំរកអាជីវិយោតទៅលើ ICTs និងជូនការសេដ្ឋកិច្ច ។
  - ការប្រើប្រាស់ ICTs ដោយ SMEs ត្រូវបានបង្ហាញពានទទួលលទ្ធផលភ្លើងការកែលមុកការអនុវត្ត អាជីវកម្មដែលការកំបន់យករច្ឆាមាយលើការប្រាស់យកកំទង និងប្រកិបតិការ ដូយនៅក្នុងការត្រប់ត្រងសន្តិជិ ព្រមទាំងផ្តល់លទ្ធភាពចូលទិន្នន័យសកល ហេតុដុំឡែះអាចបង្កើនជលិតភាព និងប្រាកំណោញ ។
  - ទោះបីកំណើនសេដ្ឋកិច្ចមិនបានធានាដល់ការការកំបន់យករច្ឆាមាយការត្រូវក្រៀមដោយ បុំន្ទៃមានសារសំខាន់ក្នុងការធានានិន្ទនភាពការ ការកំបន់យករច្ឆិកក្នុងរយៈពេលដែលនៅ ។
  - គម្រោង ICT ដោយជាតិដែលដោះស្រាយបញ្ជាការកំបន់យករច្ឆិកក្របានផ្សារត្រូវប្រជាពន្លក្រឹត និងទិន្នន័យ ព្រមទាំងពីរមានអំពីទិន្នន័យដែរ ។
  - គម្រោងទាំងនេះអាចមានទម្រង់ជាកម្មវិធីរដ្ឋាកិបាល គម្រោងរបស់អង្គភាពមិនមែនរដ្ឋាកិបាលព្រមទាំងគម្រោងទទួលខុសត្រូវចំពោះសង្គមរួមគ្នានៅក្នុងវិស់យោងកដនិជនដែរ ។

កិច្ចការដែលត្រូវអនុវត្ត

ចូរស្វែងរកគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍នានានៅក្នុងប្រទេសរបស់អ្នកដែលកំណត់គោលដៅកំណត់លាក់លី (i) SMEs និង (ii) សហគមន៍ ក្រឹកក្រ (ឧទាហរណ៍ សហគមន៍ក្រឹកក្រក្នុងទីក្រុង) ។ ចូរកំណត់គ្មានទី ICTs នៅក្នុងគម្រោងទាំងនេះ ប្រសិនបើមាន។

៣.២ ICTs សម្រាប់ការអប់រំ

គោលដៅទី២ : សម្រួចពេននូវការអប់រំក្រុមហ៊ុនជាសកល

គារងារទី ៦. កាលបន្ទុកការពិនិត្យអគ្គប្រយោជន៍ការប្រើប្រាស់ ICTs នៅក្នុងវិស័យអច្ចំរូប

កាលបរិច្ឆេទភាព	អត្ថប្រយោជន៍
ទទួលបានសម្រាប់សិក្សាមានគុណភាពខ្ពស់ ដោយមិនគិតអំពីទីតាំង	សម្រាប់សិក្សាបង្កើតគ្រប់ទីកន្លែង ទទួលបានគ្រប់ទីកន្លែង
បណ្តាញទំនាក់ទំនងរៀងអ្នកសិក្សានិងអ្នកសិក្សា	ការសិក្សាមានសហការ
អនុវត្តន៍កម្មភាព	ICTs ត្រូវបណ្តាញអនុញ្ញាតមោនអនុវត្តន៍កម្មភាព

	រកងអ្នកសិក្សា និងអ្នកសិក្សា ព្រមទាំងរកងគ្រប់ដៃន និងអ្នកសិក្សាជនដែរ
កំចាត់ថាលន្ទូខបសត្ថរំងស្មេះនានា	ចម្ងាយ និងភាពឯកការ លើងជាកត្តាកំណត់គុណភាព បុគ្គលិកចំណាយលើសិក្សាអ្វីកហើយ
ការគ្រប់គ្រងការសិក្សា	ការអនុញ្ញាត ទច្ចូលដៃន ការរោយគម្រោង និង ការចេញសញ្ញាប់គ្រាមច្បាងបានដៃបច្ចេកវិទ្យាបាន បន្ថយផ្លូវចំណាយលើការគ្រប់គ្រងធ្វើការបែងជែងដែរ

ICTs អាចនិងក្រុវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីផ្តល់ការទទួលបានការអប់រំដល់ប្រជាជនទាំងឡាយដែលមិនមានលទ្ធភាពទៅសាលាង្វេ ដោយសារហេតុផលមួយចំនួនដូចជាការព្រឹក ពិភាកេវ: យវ: ទីតាំងក្នុងសាស្ត្រ យេនឌ័រ ឯម្មារ: ការលេបង់ពេលខែសម្រាប់ការងារ បុគ្គារជាក់កំហើនផ្តើករបៀបដើម្បីមានដើម្បី ឱទាញរាល់ដូចជាទូទេសស្សន៍ និងវិទ្យា ក្រុវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសនានាដូចជាប្រទេសចិន និងប្រទេសមិកសុកដើម្បីផ្តល់ការបង្ហាគតបង្រៀនកាមថ្នាក់កំពុងដល់កុមារ និងយុវរោយដែលរស់នៅកាមសហគមន៍ជាប់ស្រួល ។ នៅក្នុងសង្គមដែលបុរសមានអាធិការព្របដណ្តាប់ បច្ចេកវិទ្យាក្រុវបានមែនយើងបានធ្វើដោយសមានប្រសិទ្ធភាពថ្មីមួយសម្រាប់គ្រប់សាលាង្វេនានាដាំងអស់ ដើម្បីផ្តល់ការអប់រំដល់ស្តី និងកុមារ ។ នៅក្នុងប្រទេសបង្ការដែស ឥណ្ឌាតីស្ថាន និងស្រីលង្ឃាត សាលាសាធារណៈកំពុងពិសោធន៍ខបកណ៍ ICTs ធ្វើដៃឡាតាំងពីសម្ងាត់: ពោះពុម្ពសាមញ្ញ ហរូដល់ការសិក្សា សោគទស្សន៍ និងអេឡិចត្រូនិច ដើម្បីផ្តល់លទ្ធភាពទទួលបានពីសំយដែលស្តិតក្រោមកម្រិតតម្លៃការដល់ការអប់រំក្រិតបមសិក្សា និងមធ្យមសិក្សា ។

ទិន្នន័យជាតិសម្រាប់ការអប់រំតាមសាលាសាធារណៈ: ប្រទេសកណ្តាល

និងស្ថានជាតិសម្រាប់ការអប់រំតាមសាលាសាធារណៈរបស់ប្រទេសភណ្ឌា (NIOS) បញ្ជីនការអប់រំមួលដ្ឋាន គ្រួសិក្សា បំពេញវិធាន និងការអប់រំកម្រិតមធ្យមសិក្សាដល់យុវជនបច្ចីនជាង ១,៥លាននាក់ ។ មានការផ្តាគយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះ ការបំពេញលក្ខខណ្ឌកម្មវិបស់អ្នកសិក្សាដល់ទីមួយ (ពេលដីជាន់ទីមួយនៅក្នុងត្រូវសារដើម្បីទទួលបានអភិប្បយោជន៍ពី ការអប់រំតាមសាលាដាច្បួរ) អ្នកសិក្សា ដែលមានការប្រកួតប្រដែងដើរការយសម្បែទ បញ្ញាស្ថាក់ និងទស្សនាវិស័យ ព្រមទាំងបេក្ខជនមកពីផ្ទៃកនៃសង្គមដែលពុំបានទទួលប្បយោជន៍ ។

គ្រួសិក្សាគ្រោបានរៀបចំឡើងជាទម្រង់នកសារពោះពុម្ព សាតទស្សន និងតាមបណ្តាញអីដែរ ។
បច្ចុប្បន្ននេះ NIOS ធ្វើប្រតិបត្តិការតាមរយៈបណ្តាញរបស់នាយកដ្ឋាន មជ្ឈមណ្ឌលតាមកំបន់

ព្រមទាំងវិកាស្ថានដែលមានការទទួលស្ថាល់ តាមផ្ទរច្បាប់ (មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សា) នៅក្នុងប្រទេសកណ្តាល ព្រមទាំងនៅឯឈុយបន្ទីសដងដែរ ។ ដោយមានការគ្រប់គ្រងលើ ប្រព័ន្ធសាលាអ្វែងបើកចំហាកម្រិតរដ្ឋនៃការប្រព័ន្ធគប់រំតាមសាលាសាធារណៈដើម្បីជាងគេនៅលើពិភពលោក ។ ប្រព័ន្ធនេះត្រូវបានរៀបចំឡើងដើម្បីធ្វើឱ្យប្រទេសកណ្តាលទិន្នន័យប្រចាំឆ្នាំ ។

ប្រភពធីសារ ៩

ឯកសារនេះដឹងត្រូវស្ថានជាតិសម្រាប់ការអប់រំតាមសាលាសាធារណៈ

<http://www.nios.ac.in>

កិច្ចការដែលក្រុមនូវគ្មាន

ចូរស្រាវជ្រាវនៅលើគេហទំនើបស្ថិតផ្ទុចដើមនៅក្នុងប្រទេសបេស់អនក បុន្ណោះកន្លែងដើរឡើងឡើត ដែលស្រដែងទៅនឹងសាលាសាធារណៈអាសីខាងក្រោម ? ជាទូទៅ តើគឺតិនិតផ្ទុចដើមទាំងនេះមានអីខ្លះ ? តើមានអីខ្លះដែលខ្សោត្រា ? តើគឺតិនិតផ្ទុចដើមទាំងនេះដោះស្រាយបញ្ហាតុណាការអប់រំបានយ៉ាងដូចមេច ?

បណ្តាញសាលាតំណាងទិន្នន័យប្រព័ន្ធ ICT ដែលមានគោលបំណងជាក់លាក់ក្នុងការកំណត់
គុណភាពនៃការផ្តល់នូវសេវាអប់រំនៅតាមសាលាដ្ឋែន ។ បណ្តាញសាលាតីជាប្រចាំសាលាដ្ឋែនដែល
ប្រើប្រាស់ ICTs ដើម្បីធ្វើការរួមគ្នា បុសហាការគ្នាក្នុងការលើកកម្ពស់ការបង្កើន និងការសិក្សា ។
បណ្តាញសាលាប្រចាំបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងទីបន្ទាន់ប្រចាំឆ្នាំ កំន្លែងកិច្ចការរវាងសាលា និងសាលា
មានភាពចាំបាច់ ព្រមទាំងប្រកបប្រសិទ្ធភាពដឹងដោរ និងនៅក្នុងតំបន់អាសីអាជ្ញាយ ដែលប្រព័ន្ធនេះទទួល
បានការគាំទ្រយ៉ាងសកម្មពិនិត្យការអនុរាជកិននា ។ ការផ្តល់នូវបណ្តាញសាលាដ្ឋែនក្នុងតំបន់
អាសីបានប្រើប្រាស់បច្ចាក់ទិន្នន័យប្រព័ន្ធឌុំដាក់សក្តានុពល និងគ្រោះច្បាក់ដែលកិច្ចខិតខ្សែប្រើប្រាស់អាចនឹងជួប
ប្រទេះ ។

បណ្តុះបណ្តាល និងគ្រប់ទូលបានតាមសហគមន៍សម្រាប់ជាតិសីហុកខាងក្រោម Samoa

គោលការណ៍នេះ ពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាមយន៍ក្នុងសាលាដែលមានបំពាក់កំពុទ្ធដែរ ម៉ាសីន
ចតចម្លង ម៉ាសីនចត DVD ម៉ាសីនបោះពុម្ព បណ្តាញអីនធិនិត ទូរសារ និងខែករណីបញ្ចាំងរូបភាព
ពហុប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយក្នុងចំណោមបិទ្ទាជាជារិនដៃនីមួយៗ ។ សិស្ស និងគ្រួបដ្ឋានបឹងប្រឹងប្រឹស់មជ្ឈមណ្ឌល

នេះនៅក្នុងម៉ោងសិក្សា ។ ហិរញ្ញាជដែលនេះដើរគូនទីជាតិ ទីប្រជុំអាជីវកម្មសម្រាប់សមាជិកសហគមន៍ ទាំងមូល ។ ដែនការដ្ឋាល់ការគាំទ្រដៃផ្ទុកហិរញ្ញាក្នុងលំមដ្ឋាមណ្ឌាលសិក្សានេះ ។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ រៀងបុគ្គលិកប្រចាំសាហោ និងគណៈកម្មាធាសាលានីមួយៗក្នុវាទានព្រឹងតាមរយៈតម្រោងនេះ ។

សាលាបបមសិក្សា Vaitele Uta គឺជាសាលាដីបុងបង្គស់នៅក្នុងប្រទេស Samoa និងនៅក្នុងតំបន់ ចោរិយិកខាងក្រុងដែលបានគភាប់ទៅនឹងបណ្តាញសាលា ។ បន្ទាប់មកអនុវិទ្យាលីយ Vaimauga និង Lepa/Lotofaga បានគភាប់ជាមួយបណ្តាញនេះដើរ ។ តាំងវិទ្យាល័យ ក្នុងសាលានេះបាន គភាប់ទៅនឹងអនុវិទ្យាលីយ Amoa និង Mataaevave នៅ Savaii ។

គូលបណ្តាញគភាប់នេះ គឺជាការរេចនាបែបក្នុងកាត់មួយ ដោយប្រើប្រាស់ broadband គ្នានៅខ្មែរ និងបណ្តាញ dial-up តាមរយៈមដ្ឋាមណ្ឌាលទិន្នន័យ ។ ការណែនាំទាន់ពេលដែលអំពីថ្ងៃប់ ICT ធ្វើដោយ ដ្ឋាកិច្ចាល Samoa ដើម្បីគ្រប់គ្រងវិស័យទូរគមនាគមន៍ និងការដាក់ចេញនូវអាជ្ញាប់ណ្ឌ 3G ធ្វើនឹងកំណត់មុំសេវាកម្ម កិច្ចជាបណ្តាញគភាប់ ICT ដឹងដើរ ។ ការព្រឹងការបណ្តាញគភាប់គ្នានៅខ្មែរមានលក្ខណៈ សំខាន់ជាតិសេស ដោយសារ៖ការចំណាយលើការកែឡើងមិនមានកម្លែងច្នៃ ងាយស្រួលព្រឹងកោត់តំបន់ ដទៃទៀតនៅក្នុងប្រទេស ព្រមទាំងមានលក្ខណៈសមស្របទៅនឹងទីការក្នុមិសាស្ត្រនៃប្រទេស Samoa ដឹងដើរ ។

ប្រកពងកសារ៖

ឯកសារនេះជាក្រសួងចេញពីជនភាគអភិវឌ្ឍន៍អាសី “បណ្តាញសាលា Samoa ”

<http://www.adb.org/Projects/project.asp?id=36513>.

សំណុះត្រួវ៖

តើអ្នកគិតចាការគភាប់រៀងសាលាមួយទៅសាលាមួយ និងពីសាលាទៅសហគមន៍មានអត្ថប្រយោជន៍ អើខ្ញេះ ? តើយុទ្ធសាស្ត្រនេះអាចធ្វើរៀបចំបណ្តាញទូទៅបានការអប់រំ កិច្ចជាតិគ្នាបាននៅការដ្ឋាល់ការអប់រំ ដល់ប្រទេសរបស់អ្នកបានយ៉ាងដូចមេដូច ?

ដោយសារការប្រើប្រាស់ ICTs ទាមទារមានយ៉ាងហោចណាស់ចំណោះដឹងកិច្ចកិច្ចដៃផ្ទុកកំពុងទៀវការប្រើប្រាស់ ICTs នេះក្នុវាទានលើកកម្មសំដីបុងនៅក្នុងវិស័យអប់រំ ជាមុនករណីគាំទ្រការអប់រំកម្រិត ឧត្តមសិក្សា ។ កម្មវិធីអប់រំពីចម្ងាយ បានបង្កើនលទ្ធភាពទទួលបានការអប់រំកម្រិតឧត្តមសិក្សា ជាតិសេស នៅក្នុងបណ្តាញប្រទេសដែលមានប្រជាជនប្រើប្រាស់ ។ បច្ចុប្បន្ន កម្មវិធីអប់រំពីចម្ងាយក្នុវាទានបញ្ចូលទៅក្នុង

បណ្តាញអុនធីណិតនៅក្នុងគម្រោងទំនួរការសិក្សាតាមបណ្តាញអុនធីណិត ។ កែទោះយ៉ាងណាប់ណែងចែកចាយដើម្បីបង្កើតការប្រើប្រាស់កម្មវិធីនេះពីជនទាំងឡាយណាដែលមាននូវហិរញ្ញវត្ថុ ហេដ្ឋារេនាសម្ព័ន្ធនិងជំនាញពាក់ពីនឹងកម្មវិធីនេះគ្រប់គ្រាន់ ។ ដើម្បីលើកឡើងបញ្ជានេះទានាកាន់តែចង្វាស់ថែមទៀតរដ្ឋកូច្រោះនៃខមិនរៀលដី ជាតិសេសរដ្ឋទាំងឡាយដែលមកពីកំបន់ជាសុវត្ថិភាព បានបង្កើតសមាគមន់មួយជាមួយដែលមានត្រូវដែនមិនជាប់សម្រួល ដើម្បីបង្កើតសំណូនធពសម្រាប់មហាថ្ឋានលើយោសាតទស្សន៍ដែលនឹងដោះស្រាយយ៉ាងជាក់លើកម្បូរការរបស់ខ្លួន ឧណា: ប្រើប្រាស់ជម្រើសបច្ចេកវិទ្យាអាជានប្រសិរីបំផុត ។ លទ្ធផលទូលារាងតីសាកលវិទ្យាលើយោសាតទស្សន៍សម្រាប់រដ្ឋកូច្រោះនៃសហធន (VUSSC) ។

សាកលវិទ្យាល័យបច្ចេកទេសត្រប់គ្រងប្រព័ន្ធអភូទកទិននៃយសម្រាប់ដែកចេញនៃសហដ្ឋាន

VUSSC ក្រុវាទានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ២០០៥ ក្រោមអនុសាសនីរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំសហធន ។ ប្រទេសចំនួន ៣០ គឺជាសមាជិកនៃគណនីកិច្ចដឹងដឹរ VUSSC ដោយមានសហធននៃការសិក្សា (COL) ហើយទីភ្នាក់ងារអនុដោតិរបស់គណនី ដូចជាមេនះមានទីការនៅទីក្រុង Vancouver ប្រទេសកាណាគាត់ ដើម្បីជួយសម្របសម្រួលសកម្មភាព ។

VUSSC ផ្នោតជាសំខាន់លើការបង្កើតគុណបណ្តុះបណ្តាលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងជំនាញនានា ក្រោយបញ្ចប់
មធ្យមសិក្សានៅក្នុង វិស័យមួយចំនួនដូចជា ទេសចរណ៍ ភាពជាសហគ្រឿន ការអភិវឌ្ឍជាលក្ខណៈ: អាជីវ
ការគ្រប់គ្រងគ្រោះមហាផ្លកយ និងគុណសិក្សា បច្ចេកទេស ព្រមទាំងវិធានី: មួយចំនួនដៃដែលត្រូវបានបង្កើត ។
សម្រាប់សិក្សានៅក្នុងគុណបណ្តុះបណ្តាលរៀបចំឡើងកាម ប្រព័ន្ធអីនិជិកដែលតាំងនៅក្នុងសាខាដែលបានបង្កើត ។
ឯកជនដែលអាចសម្របកាមបិទជាក់លាក់បែកស្របទេសនិមួយនាមបានបង្កើត ។ ត្រូវបានបង្កើត ដើម្បី
ដំឡើងលើគុណភាពដែលប្រកាសនៅខ្លួនគុណភាពមែន នៅកាមវិទ្យាសាន្ត ក្រោយមធ្យមសិក្សានៅប្រទេស
VUSSC ។ កិច្ចការនេះបានពង្កើងសមត្ថភាព និងលទ្ធផលភាពវិស័យអប់រំបស់ខ្លួន ។

ហេតុកមកដល់ពេលនេះ វិសាលភាពនៃភាពដោតជីយបេស' VUSSC មិនទាន់ត្រូវបានកស់ដឹងនៅឡើយទេ ។ បើនេះសូមឱ្យតែស្ថិតនៅដីណាក់ភាពចាប់ផ្តើម កំអាមេរិយាយបានថា VUSSC កំពុងផ្តល់ជួយក្នុងការផ្សេងៗបំណែកចំកិដីចំល ព្រមទាំងបង្ហាញថាជីគុចចេញកំអាមេរិយាយទៅជាអ្នកចូលរួម

ចំណោកសកម្មនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍជាសកល និងអ្នកដឹកនាំនីស់យកំណត់ទម្រង់ប្រព័ន្ធគប់គ្រាមរយៈការប្រើប្រាស់ ICTs ដើម្បីផ្តល់ជូន។

ប្រភពធីសារ ៩

ឯកសារនេះដក្រសង់ចេញពីសហធននៃការសិក្សា “សាកលវិទ្យាល័យបច្ចេកទេសត្រប់គ្រងប្រព័ន្ធអភិវឌ្ឍន៍យសម្ងាត់រៀបចំបច្ចេកទេស (VUSSC)”

<http://www.col.org/colweb/site/cache/offonce/pid/100> ; និងសហធននៃការសិក្សា “COL នៅលើកែ: Caribbean ” <http://www.col.org/colweb/site/cache/offonce/pid/3512> .

សំណើរក្រិវេ

VUSSC គីជាតាំនិកដ្ឋូចធ្វើមួយ៖ពេលដែល ដែលទាមទារមោនកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងសហការ ពីសំណាក់ដែកក្នុងប្រព័ន្ធឌីជីថល ។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការទាំងនេះមានសក្តានុពល ក្នុងការសរុបប្រព័ន្ធដោយ ស្របពេលគីជាតិកដ្ឋូចធ្វើមួយនេះកំពុងប្រលម្យមួយនឹងហានិកៗយដែលអាចដឹកនាំឡើកការបកដឹងដែលនេះ ។ តើអីដែលអ្នកគិតបានក្នុងភាពដោតដឹងយ ? ហើយតើអីដែលអ្នកគិតបានហានិកៗយដែលអាចដឹកនាំឡើកការបកដឹងយ ប្រសិនបើគារដោះស្រាយសម្រាប់ ?

ផ្នែកដៃង់ទៀតនៅការធ្វើនូវការអប់រំដែល ICTs អាចទទួលបានការគាំទ្រផ្តើកហិរញ្ញវត្ថុនោះ តើការអប់រំក្រោមប្រព័ន្ធ (NFE) ។ ស្មើថ្វីនេះ NFE គឺជាបំណុចប្រសព្ទមួយនៃស្ថាបនសម្រាប់សិក្សាយេ: ពេលដែលដែលគេរៀបចំបាតាមយោង ការសិក្សានេះ យុវរៀយ និងមនុស្សឱ្យកណ្តាលអាចទទួល និងរក្សាទិន្នន័យ ប្រមូលសមតុភាពដោយខ្លួន ក្នុងការសម្របខ្លួនគម្រោង ហិរញ្ញវត្ថុដែលប្រប្រលជាប្រចាំនៅៗ ។ នៅក្នុងបណ្តាប្រព័ន្ធកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍កម្រិតជាន់ គឺជាសមាសាត្រ ចម្លងរបស់ NFE ហើយភាគច្រើននៃគម្រោងទាំងនេះកំពុងក្រុព្យបញ្ហាដោយវិទេលប្រជាធិបតេយ្យ ឬខ្លួន ពេលនេះមានកសិកាងដែលបង្ហាញបានកម្មវិធីកំពុងមានការប្រប្រល¹⁸ ។

¹⁸ សូមម៉ែនដែលមានជាទាបរណីផ្ទើចងារ Tata Group “កម្មវិធីផ្តល់ចំណោះដើងជាមុខងារដែលមានមូលដ្ឋានផ្លូវលើកទីពួកទេន Tata” (Tata Sons Ltd.), <http://www.tataliteracy.com>; និង Glen Farrell, *ICT និងអង្គភាពកម្ពុជា នរណាមាត្រាកំណត់ទូលានជាល្អប្រយោជន៍? បទពិសោធន៍ជាលទ្ធផលបានពិប្រឈរសហគ្រប់ និងកណ្តាល* (Vancouver: សហពន្ធឌៃការសិក្សា, ២០០៤), <http://www.col.org/colweb/site/pid/3104>.

បណ្តាញអីនដើរកដីបួនបង្គស់សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ ប្រធូក់: Solomon

បណ្តាញដីបង់សម្រាប់ប្រជាជន (PFnet) ដែលជាកម្មាធងមួយនៅលើប្រជុំកោះ Solomon កំពុងបង្ហាញនូវកម្មវិធី ICT ក្នុងការបញ្ចុនការអប់រំក្រោប្រព័ន្ធនឹងបន្ទុដល់សហគមន៍ជាប់ស្រួល ។ PFnet គឺជាបណ្តាញប្រាស់យទាក់ទងមានស្រាប់ ។ នៅក្នុងកម្មាធងនេះ មហាវិឡាលីយនេវបែកចាត់សុវត្ថិភាពក្នុងបានបង្កើតស្ថានឯមូលដ្ឋានដែលជាប្រភេទចូល PFnet នៅក្នុងសហគមន៍ជនបទ Sasamungga, Choiseul ជាមួយនឹង មជ្ឈមណ្ឌលកំពុទ្ធដែនិះជាយថាមពលព្រះអាណិគ្បនៅក្នុង សាលាបេស់សហគមន៍នោះ ។ សមាជិកសហគមន៍ត្រូវបានបង្កើនភាសាអង់គ្លេសច្បាក់ខត្តមសិក្សា និងអង់គ្លេសសម្រាប់បង្រៀតាលបំណងទាំងអស់នៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលកំពុទ្ធដែនេះ ។

អ្នកចូលរួមនៅក្នុងគម្រោងចាត់ទុកគម្រោងនេះបានដោតជីយមួយ ។ បច្ចុប្បន្ននេះ បុគ្គលិកទូទៅទាំងបុគ្គលិកធ្វើករដ្ឋបាល នៅតាមសាលាបឋមសិក្សា ហើយវិទ្យាល័យនៅក្នុងសហគមន៍ Sasamungga អាចប្រើប្រាស់កំពុងទឹកនេះដឹងដឹរ ។ សំខាន់ដាននេះទៅទៀត មានការសង្គតយើងូចា ដោយសារ អភិបាលស្រុកបានទទួលស្អាតលម្អិតសារសំខាន់នៃការប្រើប្រាស់ ICT នៅក្នុងសហគមន៍របស់ខ្លួនមានបំផ្លូវប្រចាំឆ្នាំ និងការរៀបចំអង្គភាពនៅក្នុងសហគមន៍នេះ ។

ប្រភពជកសារ

ឯកសារនេះដោយប្រចាំខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៨ ដែលបានរៀបចំឡើងដោយក្រសួងពេទ្យ និង UNOPS, <http://www.peoplefirst.net.sb> .

ចំណោះដឹងផ្តើកពីភ័មាន សមត្ថភាពភួនការសិក្សា ចំណោះដឹងថ្មី ហើយប្រើប្រាស់ចំណោះដឹងទទួលបានទាំងនោះនៅក្នុងនានាការថ្មី¹⁹ ។

¹⁹ Wadi D. Haddad និង Alexandra Draxler, eds., *បរចេកវិទ្យាសម្រាប់ការអប់រំ សភានុពល ព័រីម៉ែត្រ និងទស្សនកិដ្ឋយ (ទីក្រុងថាំរីស និង UNESCO និង ទីក្រុងរាជស៊ិនគាន, DC: AED, ២០០៣), ៧*

<http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001191/119129e.pdf>.

²⁰ Philip Wong, “តាមរៀបចំសម្រាប់ការអប់រំបស់គ្រូបង្រៀន” ប្រទេសបិតាន” នៅក្នុង ICT នៅក្នុងការអប់រំបស់គ្រូបង្រៀន ៖ ករណីសិក្សាតីបន្ទាន់អាសីតីសីហីក, Region, ed. Ellie Meleisea (ទីក្រុងបានកក ៖ UNESCO, ២០០៧), ៣-៥, <http://www.unescobkk.org/index.php?id=7035>.

<http://www.unescobkk.org/index.php?id=7035>

22 Ibid.

23 *Ibid.*

នៃការអប់រំធ្លាល់ដូចខ្ងះដែរ ។ អ្នកបង្កើតគោលនយោបាយ និងអ្នករៀបចំដែនការអប់រំដែលធ្លាប់ទៅមាន មនឹនិសង្ស័យនោះ សញ្ញថ្វីនេះបានផ្តើមចង់ដឹងចាត់ទី ICTs អាចបង្កើនិភាសទទួលបានការអប់រំបាន យ៉ាងដូចមេចតិមានឡើចំណាយបុន្ណាន ព្រមទាំងចង់ដឹងចាត់មានតម្លៃពលអូខ្មែះ ទៅលើគុណភាពនៃការ ដ្ឋាល់ការអប់រំនោះ ។

មានសារសំខាន់ដែលត្រូវយល់ចា ICTs មិនមែនជាថ្នាំអាចព្យាបាលកាលបរិច្ឆេទដែលមាន នៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំនោះឡើយ ។ ជាងនេះទៅទៀត ធនប្បាយដែលស្ថានិភាសទទួលបានស ICTs កាន់តែអាច ត្រូវបានធ្វើឱសម្រេចកំណែលដែល នៅក្នុងប្រព័ន្ធដែលត្រូវបានណែនាំនៅក្នុងបរិបទនៃកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធ គោលនយោបាយ និងការអនុវត្តការអប់រំយ៉ាងទូទាត់យុទ្ធសាស្ត្រ៖ ។ លទ្ធផលទទួលបានពីការសិក្សា ជាក់ស្តីដើរ និងការកែលមួបប្រព័ន្ធអប់រំនឹងអាចកើតមានឡើង លុះត្រាគេតែសមាសភាព នៃការធ្វើសំបុរ ិសយនេះ ការធ្វើការគោលនយោបាយ និងការអនុវត្ត រហូតដល់ត្រូវបានអ្នកសិក្សា ព្រមទាំង អ្នកដែល ជាប់ពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ធ្វើការប្រើប្រាស់បាន ។

សុប្រសេចក្តីមក ៖

- ICTs អាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីដើរការទទួលបានការសិក្សាតាមសាលា និងបន្ទាន់ការអប់រំព្រមទាំង ដើម្បីកែលមួបគុណភាពនៃការអប់រំនៅក្នុងច្បាក់រៀនដែរ ។
- ICTs អាចផ្តល់លទ្ធភាពដល់បណ្តាញទំនាក់ទំនង និងកិច្ចសហការក្នុងចំណោមសិស្ស និងត្រូវនៅតាម សាលាខ្សែសាលាដែលធ្វើការទៅការសិក្សាមានលក្ខណៈជ្រើនក្រោម និងមានការប្រកួតប្រើដែរ ។
- ការអប់រំត្រូវបានគិតឡើង តើជាកម្មិតី ICTs ជាគន្លឹះមួយនៅក្នុងវិសំយោអប់ដែរដែរ ។
- មានការប្រើប្រាស ICTs យ៉ាងទូលំទូលាយសម្រាប់ NFE ជាពិសេសសម្រាប់កម្មិតីអភិវឌ្ឍន៍ និង ចំណោះដឹងទូទៅអំពីសុខភាព អាហាររួបគុម្ភ និងបិស្បានដែលនាំទៅកុណភាពជីវិតីប្រសើរ ។

កិច្ចការដែលត្រូវអនុវត្ត

តាមរយៈកណ្តើសិក្សាមានស្រាប់ ហាក់ដូចជាមានភាពច្បាស់លាស់ចា ICTs អាចត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីធ្វើកែលទូទាត់ ទទួលបានការអប់រំ និងជីឡូទមានបណ្តាញសហប្រតិបត្តិការ ដូចជាបណ្តាញសាលាដាឡើម ដើម្បីកែលមួបគុណភាព នៃវិសំយោះ ។ បើនេះ តើ ICTs អាចត្រូវបានប្រើដែរប្រើទេ ប្រសិនបើគ្មានកម្រិតចំណោះដឹងអប្បរមាត្រូងចំណោមប្រជាធិបតេយ្យ ក្រីក្រនោះ ? ចូរព្យាយាមកំណត់ទីការ និងពិភាក្សាអំពីបទពិសេន បុគ្គលោកស្រាយដែលត្រូវបានព្យាយាមអនុវត្តទាំងនៅក្នុងប្រទេស

របស់អ្នក និងកំហែងដទៃទៀតនៅលើពិភពលោក ។

៣.៣ ICTs និងសមភាពយេនខ្ញុំ

គោលដៅទី ៣ ៖ លើកកម្មស់សមភាពយេនខ្ញុំ និងផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់ស្ត្រី

ទិសដៅទី ៤ ៖ លើបច្ចាត់វិសមភាពយេនខ្ញុំរួចរាល់សិទ្ធិ និងខិកសេវ្យត្រានេះនៅ ពួកគេនឹងពុំមានលទ្ធភាព បង្កើតការចូលរួមចំណោកពេញលេញនៅក្នុងសង្គមទៀរីយ ដូច្នេះការអភិវឌ្ឍន៍សង្គមកិច្ចសង្គមកិច្ចនឹងមិនមាន លក្ខណៈស្មើត្រានលូបំផុតដែរ ។

វិសមភាពយេនខ្ញុំមានតារាងច្បាស់ជាសកល និងផ្តល់ការមួយអំពីការពិភពនេះ ដូចដែលបានបង្ហាញកសុំគារធោះស្រាយ ហើយការសន្តិដ្ឋានអំពីវិសមភាពយេនខ្ញុំនៅក្នុង MDGs ។ ទោះបីយ៉ាងណានេះតែមានកង្វែះខាតនូវការ ច្បាស់លាស់អំពីការអនុវត្ត និងធ្វើសេចក្តីសម្រេច នៅត្រូវបានក្រោមក្រុមទំនាក់ទំនង ។ គោលនយោបាយ និង ដែនការអភិវឌ្ឍន៍ជាថ្មីនេះតែ មិនបានគិតគុអំពីបញ្ជាយយេនខ្ញុំ ដូច្នេះទោះបីជាបានធ្វើសមាត្ររបាយកម្ម ICT កំដោយ កំទទួលបានដោតដីយកិច្ចក្រឹងដែរ ។ យោងតាមការសិក្សាមួយរបស់ទីភ្នាក់ងារ អភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិនៃប្រទេសសិរីយេអេត²⁴ បានធែងចាត់ ទោះបី ICTs បានផ្តល់សិរីយេមួយចំនួននៅក្នុងការកំបន់យកពីក្រឹងដែរ កំតម្រូវការកំបន់បានដោតទៅលើបញ្ហានេះ “ភាពក្រឹក” ថាគារបញ្ហាដាចុះមួយ ដែលតុបានយកចិត្តទុកដាក់ជាពិស់សចំពោះបញ្ហាស្ត្រី²⁵ ទៀរីយ ។ ជាលទ្ធផល កម្រោងនោះមិនបាន ផ្តល់ជូនប្រយោជន៍អីដល់ស្ត្រីទៀរីយ ។ បញ្ហានេះបណ្តុះបណ្តាលមកពី ICTs កាន់តែត្រូវយកដោយបានដីនាព្យាពាណិជ្ជកម្មដែលបានបង្ហាញក្នុងសង្គម និងជួនភាពសេដ្ឋកិច្ច ដូច្នេះការខកខាន មិនបានផ្តល់ជូនប្រយោជន៍នេះដល់ស្ត្រីនឹងជាក់អ្នកទំនាក់ទំនង ។

²⁴ Alan Greenberg, ICTs សម្រាប់ការកំបន់យកពីក្រឹក ៖ ឧបករណ៍មួលដ្ឋាន និងវិស័យដែលមានការដឹងទូទៅ (Stockholm ៖ ទីភ្នាក់ងារសិរីយេអេតសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ, ២០០៥) <http://www.sida.se/sida/jsp/sida.jsp?d=118&a=3607&language=en>.

²⁵ Anita Dighé និង Usha Vyasulu Reddi, អភិវឌ្ឍន៍សម្រាប់ស្ត្រី និងបង្កើតកម្មនាគមន៍តែតែមានវិញ្ញា ៖ បទពិសោធន៍ពីមេរ្កែវ បានបង្កើតឡើង (ទីក្រុងបញ្ហាដែលី ៖ មជ្ឈមណ្ឌលផ្សេងៗផ្សាយការអប់រំសម្រាប់ប្រទេសសហគន និងសហគននៃការសិក្សា, ២០០៥), ៣៣, http://www.cemca.org/CEMCA_Womens_Literacy.pdf.

ICTs អាចធ្វើប្រយោជន៍ដល់ស្តីដោយផ្ទាល់ នៅពេលអ្នកទាំងអស់នោះរបៀបច្បាស់បច្ចេកវិទ្យានេះ ដើម្បី
កែលមួស្ថានភាពផ្ទាល់របស់ខ្លួន ហើយក៏អាចធ្វើដល់ប្រយោជន៍ដល់ស្តីដោយប្រយោជន៍ដៃគាមរយៈ
ការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យានេះ ដើម្បីបញ្ចូនពីតំណែង និង សេវាកម្មទាំងឡាយដល់ស្តីទាំងនោះ ។ ICTs
ធ្វើដល់លទ្ធភាពដល់ស្តីដៃម្បីចូលរួមនៅក្នុងប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មអេឡិចត្រូនិក និងការទទួលបានសេវាអប់រំ
ព្រមទាំងរដ្ឋាភិបាលអេឡិចត្រូនិក ដែលអាចទទួលបានសេវាដែលបានបង្កើតឡើង ដែលបានកកំងអ្នក
ទាំងអស់នោះក្នុងការទទួលបានសេវាដូចជាផ្លូវយុវជន ។ ក្នុងចំណោមក្រុមស្តី ការប្រើប្រាស់ ICTs
បានធ្វើដល់លទ្ធភាព ទៅស្តីជាប្រើប្រាស់ដើម្បីអាចរៀបចំ យុទ្ធសាស្ត្រដល់ការគាំទ្រចំពោះសិទ្ធិ និងការចូលរួម
របស់ស្តីគាមរយៈការធ្វើដៃទីការទាំងនេះនឹងបង្កើម្បយ ដើម្បីទូទាត់ទាំងអស់នោះអាចបញ្ចប់ស្ថាបន្ទាន់ផ្ទាល់
ខ្លួន ព្រមបង្កើស្ថាបន្ទាន់ផ្ទាល់ដើម្បីបញ្ចប់ស្តីដៃទីការទាំងនេះ ។

ឧទាហរណ៍ដែលត្រូវបានស្ថាល់ថ្មីនៃផ្តុកអំពើគម្រោង ICT ដោយជាតិលេខ ដែលបានដំឡើងនៅក្នុងទទួលបាននិងជាសាស្ត្រភាព ជីវិតសែរនៅគំរូម្រោងទូសសំពូល Grameen នៅក្នុងប្រទេសបង់ក្រាណជស្រប។

²⁶ Sophia Huyer និង Swasti Mitter, *ICTs, សកលភាពប្រជិយកម្ម និងការការតែបន្ទូយភាពព្រៃក ៖ បញ្ហាយេនដែលសង្គមចំណោះដើង – ផ្លូវការទី ១៧ ការការតែបន្ទូយភាពព្រៃក, សមភាពយេនដែរ និងសង្គមចំណោះដើង ៖ ការផ្តាច់ចេញពីខីដីចំណោះដើង ឬជីថលប្រកាសនុវត្តភាព ឪជីថល? (ទីក្រុងក្រុងរឿងយ៉ាក ៖ ក្រុមប្រឹក្សាតិគ្រោះយោបល់អំពីបញ្ហាយេនដែរ, ២០០៥), ៩៤, <http://gab.wigsat.org/partI.pdf>.*

ប្រព័ន្ធបណ្តាញទូរសព្ទ Grameen របស់ប្រធែសបង្ការដែល

កម្មវិធីនេះមានតោលបំណង ៖

- ផ្តល់លទ្ធភាពទូលបានសេវកម្មទូរសព្ទយ៉ាងងាយស្រួលដល់តំបន់ជនបទក្នុងប្រទេសបង់ភ្លាណេស
  - ផ្តល់លទ្ធភាពទូលបានជម្រើសចិត្តក្នុងការកំណូលដល់ប្រជាជននៅក្នុងក្បួន
  - នាំមកនូវអគ្គប្រយោជន៍នៃបជីត្តិនៃតំបន់វិទ្យាខោះដល់ច្រកទ្វាល់នៅផ្ទាន់របស់ប្រជាជនក្នុងក្បួនបន្ទិចម្នាច់។ (ឧទាហរណ៍ នាំយក II ទៅប្រជាជនត្រីក្រ) និង
  - ប្រើប្រាស់ទូរសព្ទធ្វើជាអាជិជ្ជប្រជាកំងនឹងភាពត្រីក្រ ដោយបានកត្តាប់តំបន់ជនបទទៅនឹងកន្លែងដោយ ទៅកន្លែងពីភពលោក ដើម្បីនាំមកនូវការណានុការពាណិជ្ជកម្មបំប្រជាជនតាមទីជនបទ ។

សមាជិកជនភាគរ Grameen ណាដែលមានប្រតិក្សាច្បាស់ការសងកម្មគ្រប់មកវិញ្ញនូវនិងចេះអក្សរ បុមានសាថ្រីជំនាញដែលអាចអាន និងសរសោរាន មានសិទ្ធិក្សាច្បាស់ការទទួលបាន VP មួយ ។ ចំណុលរបស់ប្រតិក្សាកទទួលបានមកពីភាពខុសត្រាវាងការគិតគំន្លះ លកធាតុអាកាសបង់ដោយអភិធម៌នប្រើប្រាស់និងចំនួនវិគុយបត្រដែលប្រតិក្សាករ VP ខ្លួនឯងក្រុបចំរួមជាមួយនឹងថ្វីសេវាថែរ ដែលអភិធម៌នក្រុបចំដែងដែរ ។

បានសេវាដែលផ្តល់ដោយដូច ព្រមទាំងអង្គភាពរក្សាទុកិច្ចនានា តាមរយៈការហេឡូសំពួយដាយ ស្រួលចេញពីកុមិបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ។

ប្រភពនគរៈ

ដីក្រសួងចំណែកជាតិទូរគមនាគមន៍ Grameen “ទស្សនាទានទូរស័ព្ទភូមិ”

<http://www.grameentelecom.net.bd/vp.html> ນິຈ່າຍລະນີຜົນ Grameen “ໂຮງສໍຕູກັມື ຂະ

ការផ្សាយត្រូវបែងចុះកិច្ចការណ៍នៃការបង្កើតប្រជាធិបតេយ្យ”

http://www.grameenfoundation.org/what_we_do/technology_programs/village_phone.

សំណារត្រីវិះ

កម្មវិធីទូរស័ព្ទប្រាជីនគ្របានប្រកួតប្រដែងនៅក្នុងកំបន់ដទៃទៀតក្នុងពិភពកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។ ប៉ុន្តែការប្រកួតប្រដែងធ្វើឡើងតាមរយៈការទំនាក់ថ្វីដើម្បីទូរស័ព្ទចលន៍កំហែងរហូសដែលមាននិយមាថ្មីណាមួយសុម្យវិភ័យប្រជាធិបតេយ្យទូរស័ព្ទផ្លាស់ខ្លួនដែរ តើអ្នកគិតថាពូរស័ព្ទក្នុងអាងនៅកំបន់ជាប់ពាក់ព័ន្ធដឹងប្រើទេ ? តើក្នុងសង្កែរដើម្បី ៣មានបិទភាពនៃកម្មវិធីនេះមានអូខ្លះ ? តើក្នុងម្ចោះមានកត្តាអូខ្លះដើម្បីកម្មវិធីនេះបន្ថែមសំណង និងមានការព្យិកប្រើម ?

មានកសិកាងជារៀនបង្ហាញថា ICTs បានបង្កើនកាលានុវត្តភាពសេដ្ឋកិច្ចដើម្បីដល់ស្តីមួយចំនួនដែលជាទិសសស្តីនៅក្នុងប្រទេសភណ្ឌ និងហើលិពិនដែលបានចូលរួមទៅក្នុងពលកម្មការងារក្នុងសេវាកម្មដែលមានការដំឡើង ឬ ICT ដូចជាមជ្រមណ្ឌលហេរូស៊ូ និងខ្សោដល់ដំនួយជាជីម ។ ទូរការងារ និងពាណិជ្ជកម្មអេឡិចត្រូនិកបានផ្តល់លទ្ធភាពដល់ស្តីដើម្បីអាចបំពេញការងារពីផ្ទះបស់ខ្លួនបាន ។ កាលានុវត្តភាពសេដ្ឋកិច្ចដែលមានការដំឡើង ឬ ICT នេះនឹងទទួលបានជាតិជំយកនៃកោត្រីនៅក្នុងប្រទេស នៅពេល ICT ត្រូវបានរៀបចំជាមឺនការ និងគ្រប់គ្រងជាយស្តី ដូចជាករណី eHomemakers បែបសំប្តូរ មានក្នុងជាជីម ។

សាខាពាកំ "វនិតា" (Salaam Wanita) ប្រធែសម្រាវគ្មែស្តី

Salaam Wanita តើជាតំនិភ័ព្យចងក្រុងការគ្រប់គ្រងទូរសព្ទ eHomemakers បែកសៀវភៅប្រចាំសប្តាហ៍ ដែលជាសមាជិកស្ថិតិភាពអីនិងជីវិត “ដែលលើកកម្ពស់ដល់ការបែកពេញការងារពីលំនៅផ្ទាន ការបែកពេញការងារពីចម្ងាយ និងជីឡើកការងារដីកម្ម SOHO (ការឃាល់យកចុចនៅតាមលំនៅផ្ទាន) តាមរយៈការ

បុរីប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាណ្គមនាគមន៍ពីតំណាងនឹងប្រធៃសមាជុំ” ។

ក្រោពីការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចចំងួកសេដ្ឋកិច្ចហើយនោះ eHomemakers ផ្តល់នូវព័ត៌មាន និងការគាំទ្រដល់ និស់យកនឹងទៀត នាសាដែលដែលជាកទ្ធភាពដល់ស្រីជួចជាតា បុរីនិភ័យក្នុងសង្គម ព្រមទាំងទស្សន៍យកលួយ៖លើខ្លួន របស់ស្រីទាំងនោះជាអើម ។ ជាការពិតណាស់បណ្តាញការងារគាមរយៈ eHomemakers បានធ្វើសំបុរាណ ការសេវាបែបសមាជិក ដែលហៀរបនឹង អស់ក្តីសង្ឃឹម និងស្មើរគេងអភិវឌ្ឍនភាពខ្លួនឯងហើយនោះ ។

ក្នុងការដោនះទស្សន៍ប្រព័ណីដែលគិតថា មានតំយុវជំយក្រដង់ និងអ្នកដែលទទួលបានការអេប់បុំណោរ ដែលអាចបើប្រាស់ IT បាន eHomemakers បានបង្កើតច្រកចូលទៅកាន់លំហប្រជាធិបតេយ្យមួយ ដែលតាមរយៈនេះ សមាជិកទាំងអស់ ត្រូវបានធ្វានតាំងវិទស្សន៍ទាននានា ដូចជាចម្លើស និងផ្ទៃការងារ ពលកម្ម ការបើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាក៏ដូចជាការគ្រប់គ្រងលើជិតកបស់ខ្លួនដោយខ្លួនឯងដើម្បីប្រសើរជាដើម ។ នៅក្នុងក្នុងឈ្មោះរបាយ eHomemakers មានសមាជិកជិត ៩០.០០០នាក់ ហើយគេហទំនើមរាយ ទស្សនាពិសេសចំនួន ៩០.៥០០ នាក់ ការចូចមិនចំនួន ២៥.០០០ ដង និងការបើកទស្សនាចំនួន គេហទំនើមចំនួន ៩០០.០០០ ដង ដងដើម ។

ប្រភពធីសារ ៩

ធនកស្ថាដែលរួមចូលរួមនៅក្នុង eHomemakers “អំពីយើង និង

ការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់មេដ្ឋែ: គកាយទៅជាសហគីនប្រចាំលំនៅផ្លូវ : eHomemakers ម៉ាទ្រូស្រី”

សេវាកម្ម Corpcom Services Sdn. Bhd., <http://www.ehomemakers.net/en/aboutus.php?id=48>

eHomemakers “ក្រសួងផែដីម្ចាស់ព្យូរដ្ឋាមីជិំជ្លារ ៖ គម្រោងអនុវត្តន៍ការសហគ្រោះកំ” សេវាកម្ម Corpcom Services Sdn. Bhd., <http://www.justmarketing.info> .

សំណារត្រីវិះ

តើអ្នកគិតចាមានកត្តាអីខេះដែលចូលរួមចំណោកនៅក្នុងដោតជីយបេស់កម្ពុជានឹងសាស្ត្រអាំ ? តើកម្ពុជានឹងបេបនេះអាចក្រុវាទានអនុវត្តដែតត្រានេះនៅក្នុងប្រទេសបេស់អ្នក និងនៅក្នុងប្រទេសដែលមានអាជីវភាពខ្ពស់ ESCAP ប្រទេ ?

ICTs ក៏អាចធ្វើការសម្របសម្រលការចូលរួមរបស់ស្តីពីក្នុងការដោរដាក់បាល និងនយោបាយដែងដែរ តាមរយៈការផ្តល់វឌិតការទំនាក់ទំនងមួយដើម្បីផ្តាឃេប្បុរាណកិយាបល់ លើកឡើង និងបង្រៀមចំណាប់អាមេណ៍ ព្រមទាំងផ្តាស្រាប់មេដឹកនាំនយោបាយទៅនិងបញ្ហារបស់ស្តីដែងដែរ ។ ក្រុមកសិមកិរបស់ស្តីអាចបើប្រាស់ ICTs ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីភ្តាប់បណ្តាញ និងភ្តាប់ទំនាក់ទំនងរោងគ្នា និងគ្នា ព្រមទាំងដើម្បីប្រមូលដូមិះកិយាបល់សាធារណៈ ។ ឧទាហរណ៍មជ្ឈមណ្ឌលស្តីសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ (CENWOR)²⁷ ដែលគ្រឿនិភីការបើប្រាស់ ICTs របស់ក្រុមស្តីពីក្នុងប្រទេសស្រីលង្ហាន៖ បានរយករាល់ចាបណ្តាញការដោរដែលមានការលើកកម្ពស់មកទល់នឹងពេលនេះគឺជាលទ្ធផលមួយដែលមានសារ៖ប្រយោជន៍ និងអាចអនុវត្តបាននៃការកើនឡើងនូវការទទួលបាន ICTs ។ ជាបណ្តីរោក្រុមស្តីពីក្នុងប្រទេសស្រីលង្ហាន ទំនាក់ទំនងកាន់តែជីតស្តីទូជាមួយក្រុម និងសកម្មជនអន្តរដាក់ដីឲ្យពិភពលោក ។ ស្រដែងគ្នាដែរ Shirkat Gah ដែលជាក្រុមសិទ្ធិនាទីទទួលបានការគោរពចំពូនជាងគ់នៅក្នុងប្រទេសថាតិស្ថាបានបើប្រាស់អីនិងជិណិត ដើម្បីគាំទ្រកម្មការបណ្តាញពីមាន និងប្រាស់យទាក់ទង ក៏ដួចជាកម្មការនៅក្នុងដើរការផ្តាស្រាប់បញ្ហាស្តីពីនិងចលនាស្តីទូទៅដែលសកលលោកប្រកបដោយលក្ខណៈយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ខ្លួនដែរ²⁸។

ប៊ូន្ទែន្ទោមបញ្ចប់រដ្ឋមន្ត្រីន ។ កិច្ចយាបចសង្គម និងរបៀបធ្វើដានចាក់ប្រសយ៉ាងឆ្លោះ និងដោយសារ តែកស្ថិតិម្លៃយកតាំង នៅតាមកំណត់ជនបទអស់ក្តីសង្គមនៅក្នុងការទទួលបានការអប់រំ និងបំណិតជិវិតនោះ

²⁷ See CENWOR, <http://www.cenwor.lk>.

²⁸ W. Harcourt, “ស្តី និងបណ្តាល្អទូទៅដំឡើកពិភពលោក,” នៅក្នុង ការសិក្សាអំពីបណ្តាល្អ ៖ ការសិក្សាអំពីការបំបាត់ការរួម្រួម ធម្មាយតាមប្រព័ន្ធខ្មែរជានិកទៀតវិញ្ញាសម្រាប់យុគសម័យខ្លួន, ed. David Gauntlett (ទីក្រុងផ្សេងៗ ៖ សង្គមសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ អន្តរជាតិ, ២០០០) ។

សុរុបសេចក្តីមក

- រច្ឆេកដាក់បសត្ថិផែលស្តីប្រជាមុននៅពេលទទួលបានការអប់រំ និង ICT មានលក្ខណៈស្រដៃដ្ឋាន - ភាពត្រីក្រ អនក្ខោរកម្ម កង្វៈខាតពេលវេលា និងខ្លឹមសារពាក់ព័ន្ធ ។
  - គេទោះបីជាយ៉ាង នៅពេលដែលបច្ចេកវិទ្យាគ្រោបានផ្តល់ទៅដែលដែលស្តីទាំងនោះហើយ អ្នកទាំងអស់ នោះអាចមានលទ្ធភាពកែលមួនស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមរបស់ខ្លួននៅក្នុងសហគមន៍បាន ។
  - ស្តីមិនត្រីមតែប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីសិក្សាប្រើប្រាស់សូត្រ និងរកចំណុលប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំង ដើម្បីបង្កើតវឌ្ឍនភាពសម្រាប់ស្តីនៅលើបណ្តាញអីនិងធិនិត ដើម្បីកសាងនូវបណ្តាញមួយដែល គេអាចបញ្ជាផ្ទៃសម្រាប់ និងចែករំលែក កង្វៈលែលបែងសំខ្លួន ប្រមាំងបញ្ហាបញ្ហាលូមានសមភាព យោនីមីរដ្ឋានដែរ ។

កិច្ចការដែលត្រូវអនុវត្ត

ចូររៀបចំគម្រោងដែលប្រើប្រាស់ ICT ជាដីនូយ ដើម្បីបង្កើតទំនួកបិត្តលើខ្លួនឯង និងភាពត្រូវត្រួតពេលវេលា សេដ្ឋកិច្ចបុគ្គលុ ក្នុងចំណោមស្ថិតិថាមដាក់ពេលវេលានៅក្នុងប្រទេសរបស់អ្នក ។ ចូរចាប់
ធ្វើមជាយកំណត់ក្រុមស្ថិតិថាមដាក់ (ឧទាហរណ៍ ស្ថិតិយោចចំណាស់ ស្ថិតិក្នុងសហគមន៍ទីក្រុងក្រឹក ស្ថិតិយោចក្នុងតាមសហគមន៍ដនបទ ប្រក្រុមស្ថិតិនៅក្នុងសហគមន៍ជាក់លាក់ណាមួយកំណត់បាន) ។ ចូរណាត់នា
អំពីស្ថានភាព និងតម្រូវការផ្តើកសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមរបស់អ្នកទាំងអស់នោះ ។ បន្ទាប់មកលើកឡើង
អំពីកម្មវិកុត្រម្រាងលទ្ធផលគោលដៅ និងយុទ្ធសាស្ត្ររបស់គម្រោង ។ អ្នកកំណត់នូវការលាងកាល
ដើម្បីសម្រេចបាននូវទូទាត់ដែលគោលដៅទាំងនោះដែរ ។

၃.၄ ICTs နိုင်ဒီစီယစ်ဆုံးအကိုယ်

គោលដៅទី ៤ : ការតែបន្បយអត្រាមរណការពុមារ

ទិន្នន័យទី ៥ ចំណេះពីឆ្នាំ ១៩៩០ ដល់ឆ្នាំ ២០១៥ កាត់បន្ទូលឈុត្តានពីភាគបីនៃអគ្រមនោរាង
កម្មាធិជំនាញអាយក្រាម ៥ឆ្នាំ

គោលដៅទី ៥ នៃ លើកកម្មស់សុខភាពមាតា

ទិសដោទី ៦ : ចន្ទាន់ពីឆ្នាំ ១៩៩០ ដល់ឆ្នាំ ២០១៥ កាត់បន្ទយទានបីភាគបុននៃអគ្រមរណការ
មាតាក្នុងពេលសមាល

គោលដៅទី ៦ : ប្រយោទប្រជាក់ដឹងឯក HIV/AIDS ជីវិកគ្រនបាត់ និងជីវិកផ្សេងៗទេរ៉ា

ទិសដោទី ៧ ៖ បញ្ជប់ការកែវកម្មជាលនៃជំងឺ HIV/AIDS នៅក្រឹមឆ្នាំ ២០១៥ និងចាប់ផ្តើមសារសានកាតទីផ្សាយ

គម្រោងសុខភីបាល បុរាណចំណាត់ក្នុងអាជីវកម្មប្រចាំ ។ ការប្រើប្រាស់ ICT ទាំងពីរប្រភេទនេះ នឹងត្រូវធ្វើការពីភាក្សាដូចខាងក្រោម ។

កម្មវិធី ICT នៅក្នុងវិស័យសុខភាពដែលបានរាយការណ៍ពីកញ្ចប់ជាងគេបំផុតគឺទូរដៃសាស្ត្រ ។ កម្មវិធីនេះ កំពុងចានស្ថាល់ថាជាកម្មវិធីសុខភាពបានតាមប្រព័ន្ធឌីជីថ្មីត្រួតពិនិត្យដែរ ។ ជាកម្មយុទ្ធទាំងប្រព័ន្ធប្រចាំឆ្នាំ បច្ចេកវិទ្យាទាំងតាមប្រព័ន្ធដាយរោបាប និងលេកធាតុអាកាស broadband ដើម្បីជាប់ចំនាក់ចំនងរៀងអ្នកដីនៅតាមគំបន់ជនបទ និងសហគមន៍ជាប់ស្រួលជាមួយនឹងអ្នកឯកទេសដៃដីសាស្ត្រនៅទីក្រុង ។ ទម្រង់មួយនៃទូរដៃសាស្ត្រ គឺជាការប្រាស់យទាក់ទងតាមវិធីអ្នកឯកទេសដៃដីបណ្តិត និងអ្នកដីនៃដែលស្ថិតនៅក្នុងទីតាំងកូមិសាស្ត្រជាប់ពីត្នោរប្រើប្រាស់ក្នុងពិភពលោក ។ ម៉ាសីនចែកដែលស្ថិតនៅក្នុងបន្ទប់ពិនិត្យព្យាបាលជូយទេដ្ឋីបណ្តិតមានលទ្ធភាពបង្ហាញបង្កើតនៅក្នុងបន្ទប់ពិនិត្យព្យាបាលជូយទេដ្ឋីបណ្តិតមានលទ្ធភាព ។ អាចកាត់បន្ទយ៉ាងចំណាយទៅលើការនៅក្នុងកទេសដែលស្ថិតនៅទីតាំងដែឡើងទៀតបានដែលប្រការនេះ អាចកាត់បន្ទយ៉ាងចំណាយទៅលើការនៅក្នុងកទេសដែលស្ថិតនៅទីតាំងកន្លែងអ្នកឯកទេស បុន្ថែមចំណាយទៅលើការធ្វើដំណើរបស់អ្នកឯកទេសទៅកាន់គំបន់ឆ្នាយជាប់ស្រួលបានយើងប្រើប្រាស់ ។ កត្តានេះ កំបង្កើនលទ្ធភាពទូទៅ បានការចំណាំសុខភាពបានយើងប្រើប្រាស់ដែរ សូម្បីតែនៅពេលដែលមានការឱ្យបានយើងលាក់ដោយ ។

ប្រទេសកណ្តាត់ជាប្រទេសមួយក្នុងចំណោមប្រទេសជាថ្វីន ដែលកំពុងប្រើប្រាស់ទូររដ្ឋសាស្ត្រយ៉ាងទូលំទូលាយ ។ បច្ចុប្បន្ននេះមានមនឹកពេទ្យប្រើប្រាស់ជាង ၈၅ កន្លែងនៅក្នុងរដ្ឋចំនួនប្រាំបី ដែលបានគភ្លាប់ទៅនឹងបណ្តាញអង្គការស្រាវជ្រាវ លំហាហស់ប្រទេសកណ្តាត់ (ISRO) ដែលជាអេកុធើមានការពើកការពិគ្រោះយោបល់ប្រកបដោយការពិនិត្យ និងភាពទំនើបលើសគោទេដល់កំបន់ជាថ្មីស្រាវជ្រាវ ព្រមទាំងកោះ Andaman និង Nicobar ចំនួនប្រាំបី ។ ប្រទេសជាតិស្រាវជ្រាវបាននឹងកំពុងដំណើរការប្រព័ន្ធ “ក្នុងនិងបញ្ហនបន្ទូររដ្ឋសាស្ត្រ” កំដើរកំណត់ថ្ងៃ ១៩៩៨²⁹ មករៀះ ដែលតាមរយៈប្រព័ន្ធនេះ អាចទទួលបានកំណត់មានផ្នែកសាស្ត្របស់អ្នកជីននៅក្នុងមូលដ្ឋាន (ក្នុង) ហើយបញ្ហាប់មកបញ្ហាដែលកំណត់មានទាំងនេះទៅកាន់ផ្នែកបណ្តិតដែលមានលក្ខណៈសម្រាកត្រូវបាន (បញ្ហនបន្ទូរទាំងពីរលោក ដែលគេរៀះពីនិងទូកចាត់នឹងផ្នែកធ្វើយកម្មកវិញ្ញានរោគទិន្ន័យ និងផ្តល់អនុសាស្ត្រ

²⁹ សូមមេន ISRO, “សន្តិសិទ្ធិការបង្កើរដៃសាស្ត្រអនុវត្តភាគកីឡា ព្រៃទេសកណ្តាល ឆ្នាំ២០០៥”,

http://www.isro.org/pressrelease/Mar15_2005.htm සිංහ R.L.N. Murthy සිංහ L.S.Satyamurthy,

“កម្មវិធីទូរដែសាស្ត្រនៃប្រពេលសកម្ម ៖ ការប្រាជែងបានឆ្លោះទៅកែករកវក្សប្រចាំថ្ងៃដូលនូវការរួចចាំសុខភាពជាតិ,” ISRO,

http://www2.telemed.no/ttec2007/presentations/session08_tuesday/s08_tue_1315_Abdul_OK.ppt

³⁰ សូមមេល TelmedPak “ទូរដែសាស្ត្រនៅក្នុងប្រទេសបាត់តីស្ថាន” <http://www.telmedpak.com>.

ទៅលើការព្យាបាលនៅក្នុងរយៈពេលពី ២៤ ខែ ៤៨ម៉ោង ។ ប្រទេសថែ³¹ និងប្រទេស ម៉ាឡូសី (ដួងសាស្ត្រភាពប់បណ្តាញអុនជិតិវិត) ³² កំពានបង្កើតប្រព័ន្ធឌុរឈួងសាស្ត្រនេះដងជឿ ។ បណ្តាញពីកំណែន ផ្តល់ការកំបន់អាសីអីបុទី ២ (TEIN2) គណ្តាប់បណ្តាញរាជធានីភ្នំពេញ និងមន្ទីរពេទ្យនៅក្នុងកំបន់ទាំងមូលដែលមានពង្រីកវិសាលការពេជល់ប្រទេសអូស្តាលី ចិន គណ្តាលោសី ដាន ម៉ាឡូសី ហ្មីលីពីន សាធារណៈរដ្ឋក្រឹង សិង្វុបុរី ថែ និងរៀតុណាម ហើយតាំងដែលសហគមន៍អ្នកប្រើប្រាស់ជាង ៣០លាននាក់នៅទីទាំងសកលលោក³³ ។ នៅក្នុងប្រទេសអាហ្វេហ្មនីស្សាន ការជាដែកឯកជន សាធារណៈដែលប្រកបដោយការចេញប្រិទ្ធផ្សែន (PPP) កំពុងផ្តើការបញ្ចុនសេវាឌុរឈួងសាស្ត្រទៅកាន់កំបន់ជាតិស្របាលនានា ។ ការពេណីនាយកដៃនូលំនូលាយ នៃគរម្រាងឌុរឈួងសាស្ត្រនៅប្រទេសជារឿន ក្នុងទីបអាសី³⁴ បានរាយការណ៍អំពីកម្មវិធីជាប្រើប្រាស់ជូនដូចជា HealthNet នៅក្នុងប្រទេសនៃបាត់ល³⁵ និងប្រព័ន្ធឌុរឈួងសាស្ត្រចលន៍គោល ICT ឌុរសំពួចលំក រួមជាមួយបណ្តាញពហុគមនាគមន៍ សម្រាប់ទីក្រុង និងកំបន់ជនបទនៅក្នុងប្រទេសកណ្តាលោសី ។

ទូរអេដ្ឋសាស្ត្រនៅក្នុងប្រទេសជាតិកីឡាន

នៅក្នុងប្រទេសបាតិស្ទាន ដែលជាប្រទេសមួយមានការផ្តល់សេវាដៃចុះសាស្ត្រសម្រាប់ប្រជាជនក្រីក្រមិនត្រូវបាននៅ: គាំនិតិដឹងផ្លើម TelmedPak ព្យាយាមប្រើប្រាស់ ICTs ដើម្បីធ្វើត្រួតពិនិត្យបញ្ជីតិច និងអ្នកជីថាមរយៈ វិធីសាស្ត្រពីដោចំដោយឡើងពីត្រា ។ វិធីសាស្ត្រទីមួយ គឺពាក់ព័ន្ធឌែនិងការក្រុង និងបញ្ហាបន្ទូនខ្លួនដៃចុះសាស្ត្រ (ដូចដែលបានពណ៌នាជាងលើ) ។ បច្ចេកទេសមួយឡើតិក គឺក្រុងបានស្តាល់ចាតាចុខ្លួនដៃចុះសាស្ត្រ Real Time : អ្នកជីកទេស អាចរកបាននូវទិន្នន័យបស់អ្នកជីភ្លាមបន្ថែម ដែលដៃចុះបញ្ជីតិចមូលដ្ឋានទួលបានពីគំនាល់មានបែបសំខ្លួនដៃចុះស្តាន: ។ វិធីសាស្ត្រនេះ ប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យា

³¹ សូមមេត្តា PubMed “ក្រសួងបណ្តាញទឹន្នន័យសាស្ត្រសុខភាពសាធារណៈនៃប្រទេសថែ” មជ្ឈមណ្ឌលជាតិបច្ចេកវិទ្យា ពីមានជីវសាស្ត្រ, <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/11311665>.

³² សូមមេនសមាគមនីពេទ្យដែកជននៃប្រទេសម៉ាឡូសី “អំពីផ្លូវសាស្ត្រភាពប់បណ្តាលឱអុនធិនិត” <http://www.hospitals-malaysia.org/index.cfm?menuid=35>.

³³ សូមខ្សោយ DANTE Ltd., “TEIN2.” <http://www.tein2.net>.

³⁵ ສະເໜີລົບໂຮງກສານໄຜສາເສ ອີເກັດຕາຕໍ່ມ້ານຊ ແນຕ້າລ໌ “ບພາຕານອກຕາລຸເນື້ອຕ້າລ໌”

<http://www.healthnet.org.np/?p-profile>

ប្រពៃណីទាក់ទងតាមរើដឹងអូ និងបញ្ហាឌីនូវយបនផ្តល់ ។

The screenshot shows a Windows desktop with a browser window open to the TelmedPak website. The page title is "TelmedPak a click away". The main content area is titled "TeleMedicine in Pakistan". It features a sub-headline: "Imagine being ill or in physical pain and knowing that there's a remedy out there some where - but you have no access to it - that's where we the TELMEDPAK team come in." Below this is a detailed paragraph about the evolution of e-health and its intersection with medical informatics. To the left of the main content is a sidebar with news headlines like "Evidence Limited for Screening Most Adults for Type 2 Diabetes" and "Exercise Protects Against Premenopausal Breast Cancer". There are also sections for "Interviews" (Skin Disorder, Hepatitis C, Malaria), "Most Viewed Articles", and "Lectures Downloads". A small illustration of a doctor examining a patient is visible on the right side of the sidebar.

តាមរយៈគំនិតផ្ទុចផ្តើមរបស់ TelmedPak នៅ Taxilla Gilgit និង Upper Punjab នៅ ប្រពៃណីនេះ ផ្តល់នូវបណ្តាញទូទៅអាគាសម៉ឺនករណី និងអ្នកជីសម្រាប់បញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធនិងសុខភាពជាថ្មី ។ ប្រពៃណីនេះ ក៏ដូលនូវសេវាសុខភាពបានស្រោះជីវិត ក្នុងអំឡុងពេលមានស្រោះមហាផ្លូវយ ធម្មជាតិដើរដែរ ជាតិសេសនៅតាមកំបន់ខ្លួនដែលជាកំនើងអ្នកកូមិធនអាថទទួល បាននូវសេវាកម្មនេះដែរ ។

ប្រភពជកសារ ៖

ជកស្រដែលពិនិត្យ TelmedPak “ទូរដឹងសារស្ថានក្នុងប្រទេសបាត់តីស្ថាន” [និង](http://www.telmedpak.com/) <http://www.telmedpak.com/Telemedicine/>.

សំណួរត្រីវិវាទ៖

គម្រោងនៅក្នុងប្រទេសបាត់តីស្ថានបង្ហាញអំពីគម្រោង ICT ដោយធ្វាក់ដើម្បីផ្តល់នូវសេវាកម្មសុខភាពបាន ដល់ប្រជាជនក្រឹម និងប្រជាជនដែលរស់នៅតាមកំបន់ជាថែងស្រួល ព្រមទាំងបង្ហាញអំពីការអនុវត្ត ICT ជាជីវិតយោបាយប្រយោលនៅក្នុងទម្រង់ជាការកសាងសមត្ថភាពរបស់អ្នកវិជ្ជាជីវិសុខភាពលេច្ចែង ។ តើអ្នកដែលពន្លេលីអំពីការដោតជាគារកំណើននិងគំនិតផ្ទុចផ្តើមនេះនាយករណនឹងមក ? តើអ្នកគិតថាអ្នកដែលធានាដល់និន្នន័យនៅគម្រោងនេះ ? តើនេះជាកម្រោងមួយដែលអាចត្រូវបានអនុវត្តនៅក្នុងប្រទេសដែទេ

ទេរីតបុគ្គមាពាំងប្រទេសរបស់អ្នកដៃរបុទេ ?

សូមមើលគេហទំនាក់របស់គ្មាននេះ សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ទូមដើម្បីគំទ្រដល់ចម្លើយរបស់អ្នក ។

ការប្រើប្រាស់ ICT ដើម្បីធ្វាក់បញ្ចប់បណ្តិតទៅនឹងអ្នកជីវិតក្រោមតាមព័ត៌មានបន្ទូម មានផលប៉ះពាល់ដោយធ្លាល់ និងយ៉ាងខ្សោះទៅលើគុណភាព និងការទទួលបានសេវាសុខភាគិតាលលនៅក្នុងប្រទេសមួយ ។ បីនេះការប្រើប្រាស់ ICTs ដើម្បីកែលមួយគុណភាពនៃការអប់រំ និងការគ្រប់គ្រងការថែទាំសុខភាព តីមានសារសំខាន់ស្អែកទៅនឹងការអប់រំ និងការគ្រប់គ្រងការថែទាំសុខភាពដែលមានផលប៉ះពាល់ទៅលើការផ្តល់នូវសេវាសុខភាគិតាល ។ នៅក្នុងបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍មួយចំនួនមានកង្ហោះខាតអ្នកវិជ្ជាតីរះដែលទាំសុខភាពយ៉ាងខ្សោះ ដែលក្នុងនោះរួមមានអ្នកអប់រំដែលបណ្តិត សម្រាប់ធ្វើការបេង្ញេងនៅកាម្មនីពេទ្យជាជីម ។ ការទទួលបាននូវចំណោះដើរដែលជីវិតសាស្ត្រមានសារសំខាន់ តីមានដែនកំណត់សម្រាប់ទាំងនីសិរិតដែលសាស្ត្រ និងបុគ្គលិកសុខភាគិតាល ដែលត្រូវដើរនូវខ្លឹមត្រានឹងការអភិវឌ្ឍចុងក្រោយបង្គស់គោមរយៈការអប់រំ និងបណ្តុះបណ្តាលដែលសាស្ត្រជាប្រចាំ ។ ICTs មានកូនាទិយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការបំពេញក្រោមការទាំងនេះ ។ ឧបាទាលើការផ្តល់នូវខ្លឹមសារមេរោនដែលសាស្ត្រនៅក្នុងទម្រង់ជាប្រព័ន្ធផ្សេងៗជាមួយចម្លៃទំនាក់ទំនង និងបណ្តុះបណ្តាលដែលត្រូវការខ្លឹមសារនេះ ព្រមទាំងអ្នកវិជ្ជាតីរះសុខភាគិតាលដែលកំពុងចុះអនុវត្តជាក់ស្តីដើរដែរ³⁶ ។ បណ្តាប្រចាំសកល កំពុងធ្វើការផ្តល់នូវការទទួលបានត្រឹមត្រូវបំព្រឹត្តតីមានដែលសាស្ត្រ និងពង្រីកបណ្តាលបំយកាមបណ្តាប្រចាំសកលដើរការបង្គស់គោមរយៈការអប់រំ បង្គស់សេវាដាប្រចាំ ។ ក្រោកចូលបណ្តាប្រចាំពេទ្យ (HINARI) ដែលខបត្ថម្ភដោយអង្គភាពសុខភាពពិភពលោក (WHO) តីជាកិច្ចិតខ្សោះប្រើប្រាស់បណ្តាប្រចាំពេទ្យក្នុងការគ្រប់គ្រងអ្នកវិជ្ជាតីរះ និងអ្នកបង្កើតគោលនយោបាយសុខភាគិតាលទូទៅទាំងពិភពលោក ។

ការចូលទៅប្រើប្រាស់អន្តរបណ្តាប្រចាំពេទ្យដែលការស្រាវជ្រាវរៀបចំសុខភាគិតាល

ការចូលទៅប្រើប្រាស់អន្តរបណ្តាប្រចាំពេទ្យដែលការស្រាវជ្រាវរៀបចំសុខភាគិតាល (HINARI) ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ WHO ដោយមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយក្រុមហ៊ុនផ្សេងៗជាប្រចើន ដើម្បីផ្តល់ទំនួនប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នូវការចូលទៅប្រើប្រាស់សមុទ្ធមករសាស្ត្រអំពីជីវិតដែលសាស្ត្រនិងសុខភាគិតាល ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងពិភពលោក ។ មកទល់ពេលនេះមានត្រឹមត្រូវបំពុំក្នុងពិភពលោក ។ ៣.៧៥០ច្បាប់

³⁶ សូមមើល MEdRC EduTech Ltd., “SmarTeach,” <http://www.smartteach.com>.

ដែលអាចរកបានសម្រាប់ស្ថាប័នសុខភីបាលទាំងឡាយនៅក្នុងប្រទេសចំនួន ១១៣ ដោយបានផ្តល់អត្ថ-ប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលិកសុខភីបាល និងអ្នកស្រាវជ្រាវរប់ពាន់នាក់ ហើយជាលទ្ធផល គំនិតធ្វើចាប់ផើមនេះ បានចូលរួមចំណោកដល់ការកែលមួសិសំយសុខភីបាលទូទាំងពិភពលោក ។

ដោយបានជាក់ទៅប្រើប្រាស់ដោយអគ្គលេខាជាតិការអង្គភាពសហប្រជាផាតិនៅក្នុងឆ្នាំ ២០០០នៅរដ្ឋបណ្តាញនៃ ពាណិជ្ជកម្មប្រជាមួយដែកឯកជន និងសាធារណៈជាថ្វីន ដើម្បីផ្តល់នូវលទ្ធផលបានពីកំណត់ស្តីពីការប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ព្រមទាំងការប្រើប្រាស់ពីកំណត់ស្តីពីការប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពពីសំណាក់អ្នកវិធានដី: ស្តីពីការប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព អ្នកស្រាវជ្រាវ និងអ្នកបង្កើតគោលនយោបាយ ។

ប្រភពជកសារ

ដែកសាស្ត្រចេញពី HINARI. WHO. <http://www.who.int/hinari>.

សំណារត្រីវិះ

សូមរកមិនតែហទំព័រ HINARI និងបាយការណ៍ពីគោលដៅជាប្រចាំឆ្នាំ ដើម្បីអាចមិនយើងរបៀបដែលប្រព័ន្ធគបត្ថម្មប្រភេទនេះ មានសារ៖ប្រយោជន៍នៅក្នុងការគាមដាន និងទប់ស្តាក់ដីកត្តុកត្តុ បច្ចុប្បន្នដូចជាភេកសញ្ញាឌីប្រព័ន្ធដើម្បីស្រួចស្រាវ (SARS) និងជាយសាយជំ Avian ។ តើម្រីសុខភិបាលនៅក្នុងប្រទេសបស់អ្នកប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធដែលដឹងប្រើទេ ? ប្រសិនបើប្រើប្រាស់ តើមូលហេតុអ្នីប្របសិនបើមិនប្រើប្រាស់ តើមកពីមូលហេតុអ្នី ?

កិច្ចិខិតខំប្រើដៃម្បីធ្វើឈាននៅពេទ្យ និងការគ្រប់គ្រងសុខភាពមានលក្ខណៈ: ទំនើបនោះ បានដឹកនាំឡើងការបង្កើតកម្មវិធីគ្រប់គ្រងសុខភាពជាថ្មី ។ ប្រព័ន្ធដ៏មាននៅការគ្រប់គ្រងទាំងនេះដោយចេញមានការកែតាំង និងរាយការណ៍អំពីទិន្នន័យរបស់អ្នកដីនៅក្នុងការិយាល័យនីមួយៗ ដែលត្រូវបានគ្រប់ឡើងប្រព័ន្ធដីន្តាំត្រាសិកសម្រាប់គ្រប់គ្រងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ។ ដោយសារតែមានតម្លៃការដើរដានសម្រាប់ប្រកេទតម្រាងទាំងនេះ គ្មានអ្នកដែលគ្រប់គ្រងកំណើនកំពុងមានការនាំមុខនៅក្នុងវិស័យនេះនោះ ។

កម្មវិធី ICT ដែលសារសំខាន់មួយឡើតនៅក្នុងវិស័យសុខភាព គឺជាការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធ តាមដាន ICT ដើម្បីការពារ រយករលក និងតាមដានដីដីផ្លូវជាជីវិតជាជីវិត HIV/AIDS គ្រឿនចាត់ រហូ

និងដែលបាននៅប្រព័ន្ធបច្ចុប្បនេះ បានដំឡើងទៅក្នុងអន្តរជាតិ និង
ផ្តាសាស្ត្របាលនៃប្រជាពាតិនាំនា មានលទ្ធភាពតាមដានការធ្វើដែលដឹងថ្មីនៃការត្រួតពេងអន្តរជាតិ ។
ឧបាទាន់ ការដោះស្រាយបញ្ហាការពារប្រចាំឆ្នាំ និងព្យាបាលដែលដែលកតគ្នាតូយ៉ាងតាប់រហ័សដូចជា
SARS និងជួសាសយដែលជាប្រព័ន្ធដែលបានអាស្រែយដោយសារ ប្រព័ន្ធទាមដានសុខាតិបាល ICT
ត្រូវបានគ្រប់គ្រង ។

ទោះបីជាយ៉ាងក៏ដោយ នៅក្នុងទីបអាសីប្រទេសជាប្រើប្រាស់នៅក្នុងខេត្តហេង្សាបែនពាល់ម៉ោងដោយ គំនែនចំណែករបស់ ICTs ដែល ។ ជាលទ្ធផល ការបន្ទាយ និងការប្រើប្រាស់នៅក្នុងវិស័យ សុខភាពបាល តើស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាល ទីបន្ទីនឹងចាប់ផ្តើម ប្រដួនការប្រើប្រាស់នៅខេត្ត ។ ទាល់តែ និងលុះប្រាក់ការវិនិយោគទៅលើហេង្សាបែនពាល់ម៉ោង និងការអាចចូលទៅប្រើប្រាស់ ICT ត្រូវបានបង្កើត ខ្លួនដើម្បីបញ្ជាក់អេវាងអំពីប្រព័ន្ធគំនែនសុខភាពបាល ហើយតុលាតុលានៃ ICTs ជាមឺនការប្រើប្រាស់នៅក្នុងការថែទាំសុខភាព អាចនៅក្នុងជាសុបិន្ទុមួយដីឆ្ងាយដែល ។

សំគាល់ទី ៣

- ភាគីពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗនៅក្នុងវិស័យសុខភីបាល រួមមានបុគ្គលទាំងឡាយដែលត្រូវការសេវាសុខភីបាល ជាពិស់សម្រាប់ដែលទទួលបានការចំណេះដឹងសុខភាពនៅមានកម្រិតជូចជាអ្នកសែវនៅតាមតម្លៃដីនប់ទិន្នន័យដែលគេជាត់បាល ព្រមទាំងអ្នកវិភាគឱ្យថា: ចំណេះដឹងសុខភាពដីនប់ ។
  - ទូរដឹងសាស្ត្រគឺជាកម្មវិធី ICTs ទូទៅបំផុតនៅក្នុងវិស័យសុខភីបាល ។ ទូរដឹងសាស្ត្រត្រូវបាន ប្រើប្រាស់យ៉ាងទូលំទូលាយនៅក្នុងបណ្តាញប្រែសិទ្ធិ HINARI ដើម្បីគិតថាបានអ្នកសែវនៅតាមតម្លៃដីនប់ ។
  - មានកិច្ចខិតខ្សោយប្រើប្រាស់ជាសកលជាថ្វីន ដូចជា HINARI ដើម្បីគិតថាបានអ្នកសែវនៅតាមតម្លៃដីនប់ អ្នកវិភាគឱ្យថា: សុខភីបាល ។
  - ប្រព័ន្ធពាមជានជាសកលបានជីឡូបណ្តាញប្រែសនាទាមមានលទ្ធភាពការពារការតំរង់ កំហែងនៃជីឡូដែលនានា ដូចជាដីជី SARS និងជីឡូសាសាយជំ Avian នៅក្នុងបុន្ណានឆ្នាំថ្មី នៃបាន យ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាព ។

កិច្ចការដែលត្រូវអនុវត្ត

³⁷ UNDP របាយការណ៍អំពីការអភិវឌ្ឍនៅនានមនុស្សក្នុងកំបន់ - ការលើកកម្មស៊ ICT សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍនៅនានមនុស្ស ក្នុងទីបាសី ៖ ការដាក់ថែរញួនគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហសរុប្បៈ ។ (ទីក្រុងព្រឹងដែលី ៖ UNDP, Elsevier, ២០០៥), ១៤៧-១៦០ <http://www.apdip.net/elibrary#rhdr>.

ចូរកំណត់អគ្គសញ្ញាណនៃកម្មវិធាសុខភាពមួយដូចមួយក្នុងចំណោមប្រជាធិថន្ទីក្រុងនឹងសេវាសុខភាព មួយនៅក្នុងប្រទេសបេស៊ូអូកដែលអាចសម្រេចបាននូវកម្មវិធាន៖ ១ ចូរពិភាក្សា ថាគៅក្នុងក្រុង ICT ប្រភេទណា ដែលអាចមានសារ៖ប្រយោជន៍ផ្សារភ្លាប់ទៅនឹងកម្មវិធាត នឹងសេវាកម្មប្រកបដោយ ប្រសិទ្ធភាពនោះ ៦

៣.៥ ICTs និងការគ្រប់គ្រងផនធានផលុជាតិ

គោលដៅទី ៧ : ធានាទិន្នន័យនិរនកភាពបរិស្ថាន

ទិន្នន័យទី ៩ : ធ្វើសមារែណកម្មគោលនយោបាយនៃការអភិវឌ្ឍប្រកបទៅដោយនិន្ទករាតទៅក្នុង
កម្មវិធី និងគោលនយោបាយរបស់ប្រទេសនានា ដើម្បីស្វារឡើងវិញនូវធនធានបន្ទិស្សន
ធម្មជាតិដែលបានបាត់បង់

ទិន្នន័យ ៩០ : ការបន្ទាន់បានពាក់កណ្តាលនូវសមាមាងត្រូវប្រជាជនដែលរស់នៅដោយត្រាន
ស្ថិភាពក្នុងការទទួលបានទីកស្សាតដែលមានសុវត្ថភាពនៅត្រីមឆ្នាំ២០១៥

ទិន្នន័យ ៩៩ ៖ ក្រឹមឆ្នាំ២០២០ សម្រេចចោនជាតុកំភ្លូននូវការកែលមួស្សនភាពស់នៅបេស់
ប្រជាជនដែលមានទីលំនៅ តាមដងស្តើដឹងទេន ចោនយ៉ាងគិច ១០០លាននាក់ ។

និងការប្រើប្រាស់ផលិតផលជានុញ្ញជាតិដោយគ្មានព្រមទាំងបង្កើមនាន
ឬភ្លើសកលលោកចំពោះសមាមាគ្រឹះដែលមិនមែនជាប្រើប្រាស់ផលិតផលជានុញ្ញជាតិដោយគ្មានព្រមទាំងបង្កើមនាន
រួមមានការកែវិនទ្វីដូចខាងក្រោម ។ បំបែក្នុងបរិយាតារាសសកលលោក ដែលក្នុងនោះ
នូវមានការកែវិនទ្វីដូចខាងក្រោម ។ ការកំងស្ទុត និងទីកន្លែងនៃ កំពុងគ្រោបានព្រឹយបាមកាន់តែខ្លាំង
នៅក្នុងកំបន់ជាថ្មីនៃពិភពលោក ។ ដើម្បីតាមបណ្តាញកោះមានលក្ខណៈដោយដោយគ្រោះពីក្នុពលនៃ
ការកែវិនទ្វីដូចខាងក្រោម និងការកែវិនទ្វីនីមួយៗទីកសម្រួលដាច់គេ ចំណោកជូនទាំងឡាយ
នៅតាមកំបន់ដីគោក និងកំបន់ក្នុងគោយនឹងទទួលរងគ្រោះពីការលោយ ដុំទីកកក ការបាត់បង់ដី
និងការបាត់រោះលីកកកដែរ នេះគ្រាន់តែធ្វើការកំរើប៉ុន្មោមយច្ចននូវបុណ្ណោះ ។ ធនរងគ្រោះ
ដែលដាយទទួលដោយគ្រោះថ្នាក់បំផុត ដោយសារបំបែក្នុងអាកាសជាតុនេះ គឺប្រជាធិបតេយ្យ មិនថា
ប្រជាធិបតេយ្យនៅក្នុងនោះសំនួរការប្រើប្រាស់ផលិតផលជានុញ្ញជាតិដោយគ្មានព្រមទាំងបង្កើមនាន
បំបែក្នុងការសេវាបែបសំខ្លួន ។ ការធ្វើអគ្គិយាត្រង់ត្រាយជំរស់កសិកនៅក្នុងប្រទេសកណ្តាល គឺ
បណ្តាញមកពីបញ្ហានេះហើយ ។

ទីក្រុក ដីអស់អីមិនអេស (Tikiwiki GeoCMS) បណ្តាញប្រព័ន្ធនៅលើការកំបង់ចាត់សិរិក

ការអេកីវិឌ្ឍ ICT និងការកសាងសមត្ថភាពដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធមានសារសំខាន់ធនាគារសំខាន់សម្រាប់គម្រោងនេះ ព្រមទាំង សមាសធាតុគ្នា មួយសម្រាប់ប្រព័ន្ធឌ្រប់គ្រងការរួចរក្សាទីកំងកូមិសាល្ត (GeoCMS) សម្របសម្រល ប្រមូល និងថែករំលែកទិន្នន័យអំពីកំងកូមិសាល្តក្នុងចំណោមភាគីពាក់ព័ន្ធបេស់ គម្រោងនេះ។

ប្រភពនគសារ

ដកស្រដែលពិណាសុហុ ការទុំពារខបសត្ត ៖ សភានុពលនៃកម្មវិធីសម្រាប់មេលកុដទិន្នន័យសម្រាប់
ការអភិវឌ្ឍនៅជានមនុស្សប្រកបដោយនិរន្តរភាព កម្រោងករណីសិក្សាតីទូទៅចំងពិកពលក
(ទីក្រុងបានកក ៖ UNDP) http://www.unapcict.org/eco_hub/resources/breaking-barriers/ និង
http://www.irsp.net/pacific_islands/case_studies/tikiwikigecms/

Tikiwiki Map Server, "Tikiwiki GeoCMS," <http://maps.tikiwiki.org/tiki-index.php>.

ជាប្រព័ន្ធផ្លូវការប្រចាំឆ្នាំ កម្ពុជាដែលមានស្រាប់មិនអាចយកមកប្រើប្រាស់នៅក្នុងស្ថានភាពបាតការទេ ។ កម្ពុជាឌី
FOSS អាចប្រើប្រាស់និងការផ្តល់នោះទៅការប្រើប្រាស់នៅក្នុងស្ថានភាពបាតការទេ ។ កម្ពុជាឌី
ដែលអាចយកមកប្រើប្រាស់បានយ៉ាងឆាប់រហ័សដោយប្រជាធិថណ្ឌដែលទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល
អំពីរបៀបប្រើប្រាស់នេះគឺចូចចំជួយ ។ សូមមើលផ្ទាក់ខាងក្រោម ៤ ៖ កម្ពុជាឌីសិក្សាអំពីមូលដ្ឋានត្រីវេន ICT
សម្រាប់មន្ត្រីកដករដ្ឋាភិបាល នៃ APCICT សម្រាប់ជាតិក្នុងមានបន្ទូមអំពី FOSS ។

សំណាក្រីសិរី

តើការទទួលបានព័ត៌មានពីចម្ងាយ និងទិន្នន័យ GIS ដូចខាងក្រោមនេះ នឹងធ្វើអ្នករកបាននៅក្នុងតំបន់របស់អ្នក សម្រាប់អគប់ដើរតាមលក្ខណៈប្រើប្រាស់ ? តើវាប្រើប្រាស់ជាយករាយប៉ុបណ្តា ?

ຜនធានចំណោះដឹងអំពី ICT ស្របដៃនក្ខាន់ដែរ ក៏មានស្រាប់នៅក្នុងច្នាក់ជាតិដឹងដែរ ។ នៅក្នុងប្រព័ន្ធដីន ប្រព័ន្ធផំតែមានវិទ្យាកំណាត់ទី គំងកូមិសាស្ត្រសម្រាប់អនុរកមួលប័ណ្ណ (MIGIS) ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយភ្លាប់ជាមួយការរៀបចំឡើងរួមទៅការមកបន្ទុងបច្ចុប្បន្ន “ដើម្បីនាំយកចំណោះដឹងរបស់ជនជាតិដើម និងព័ត៌មានវិទ្យាសាស្ត្រដីប្រសើរបំផុត ទៅរួមភ្លាប់បំផុតនៃការទេសកាន់តែល្អ” និងការប្រើប្រាស់ជនធានធ្មានជាតិនៅក្នុងប្រព័ន្ធសហគមន៍ ។ MIGIS ធ្វើការបំលែងព័ត៌មានដែលប្រមូលបានពីការសិក្សាបេស់សិក្សាការម និងលំហាត់អនុវត្ត³⁸ ទៅជាពេលវេលាភាសាអីឡិចិថល ។

ការស្ថានីតិសម្បទាន់ខ្ពង់រប Loess នៅក្នុងប្រទេសចិន³⁹ តើជាកិច្ចខិតខំប្រអង់មាននិវត្តភាពមួយ បស់កាតិកាតក់ពីនូវ មួយចំនួន ដើម្បីធ្វើការស្ថានីរការខូចខាតដែលបណ្តាលមកពីអាជីវកម្មរយៈពេលដៃ ។ គោលដៅនេះ ប្រើប្រាស់ ICTs ផែន្ទាន់ ដើម្បីធ្វើការកែតាំងកសារនីរការខូចបិស្តាន ប្រមូលទិន្នន័យ និងបង្កើនការយោលដែលអាចអនុវត្តបាន ដើម្បីស្ថានីរការខូចខាតទូទៅវិញ្ញាន៖ ។ យោងទៅតាម សំដើរបស់លោក John Liu នាយកគគម្រោងជាពេរិយការអប់អំពីបិសានបានទិន្នន័យ ៗ

³⁸ Barbara Fillip, បច្ចេកវិទ្យាទុរតមនាគមនីពីពីមានវិទ្យាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសង្គម: សំយែសិក្សាតាមដំណាក់កាល, ផ្នែកទី ៦ នៃ ICTs និងវិស័យកសិក្សីមួយ (កំណត់សំគាល់) <http://www.knowledgefordevelopment.com/ICT4D03SP/File/Notes6.pdf>.

³⁹ John D. Liu. បញ្ជាបេណុយនៃបរិជ្ជានដែលប្រទេសចិនកំពងប្រុណុយមួល៖ ការស្នើសីតិសិសម្បទាំនៃខ្លួនក្នុង Loess

(2005),http://www.unep.org/pcmu/project_reference/docs/BB_170707Large_scale_ecosystem_restoration_JPMorgan_Essay_2005.pdf.

ភាពជាកដីយនៃគម្រោងស្ថានឱកិសម្បទានេខ្ចោះកប Loess បណ្តុាលទេមានភាពជាសំបុរយ៉ាង ត្រឹមសម្រាប់ប្រជាជនមូលដ្ឋាន ហើយសេដ្ឋកិច្ច ចំណួល និងគុណភាពដីវិករបស់ពួកគេ កំមានភាពប្រសើរឡើងជាត្រូវដឹងដែរ ។ រដ្ឋដីវិកនៃភាពអស់សង្កែមដោយសារភាពត្រីក្រ និងការបំផ្តើចប់ផ្ទាល្យបរិស្ថាននោះត្រូវដើនេះបាន... ហើយប្រជាជនភប់លាននាក់ត្រូវបានសង្គោះចេញពីភាពត្រីក្រ⁴⁰ ។

ខ្សែការពិនិត្យរបស់លោក “សេចក្តីសង្ឃមនៃពិភពលោក” ដែលត្រូវបានដលិតឡើងដោយដែតគម្រោងនាសាន់ កត់ក្រា យ៉ាងជាក់ស្នើជាអំពីការផ្តាស់ប្តូរដែលបានកើតឡើងជាងដែលបំផុះក្រាយនេះ។

⁴⁰ Ibid., 6.

ការងារទំនាក់អស់នេះ គឺស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលអភិវឌ្ឍន៍នៅឡើយ ។ បើនេះកិច្ចខិតខំប្រើប្រាស់បន្ទាប់ពីមានសូលាមិនៅអាសីក្នុងឆ្នាំ២០០៤ មក ការបង្កើតប្រព័ន្ធប្រកាសអាសន្នគម ICTs និងការធ្វើយុទ្ធសាស្ត្រប្រជាពលរដ្ឋប្រតិបត្តិការធ្វើយសក្រោះនេះ គឺជាលើកឡើងដែលមានតម្លៃ (សូមមើលករណីសិក្សាជាងក្រោម) ។ សៀវភៅរោបស់ Gunawardena និង Noronha ដែលមានចំណាយដើរបាន ទំនាក់ទំនងពេលគ្រោះមហាផ្ទៃកយ⁴² គឺជាងានដានដែលបំផុតមួយដើម្បីស្វែងយល់អំពីភាពសុគ្រស្តាយ នៃការប្រើប្រាស់ ICTs សម្រាប់ការងារធ្វើយសក្រោះ និងស្ថានីតិសម្បទារគ្រោះមហាផ្ទៃកយ ។

ប្រព័ន្ធប្រកាសអាសន្នជាមុនអំពីក្រោះមហាផ្លូវយស្សិណាមិ (Tsunami) នៃក្នុងចំណែកនាយុវត្ថុខ្លេច

ប្រព័ន្ធប្រកាសអាសន្នជាមុនអំពីគ្រោះមហាផ្លកយសិរីរាជ (TEWS) តើជាកិច្ចខិតខ្សែងប្រែងមួយដែល
មានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការពីបណ្តាប្រទេសជាប្រើននៅក្នុងកំបន់អាសីអាគ្វឹយ ដើម្បីបង្កើតបច្ចាថ្នូរ “ការ
រៀបចំផ្ទុល់សញ្ញាប្រកាសអាសន្នជាមុនមួយដែលមានវិសាលភាពទៅលើសញ្ញាប្រកាសអាសន្ននៃសមាស
ជាកុបច្ចេកវិទ្យា និងសង្គម (ចុងឆ្នាំ-ទៅ-ចុងឆ្នាំ) កំដួលជាយុមហត្ថលន្ទូរការ ប្រកាសអាសន្នជាមុនដែល
មានការរៀបចំបម្រើការការពារ ការសម្រាប់ក្រោះថ្នាក់ និងការធ្វើយកប (យ៉ាងទូលំទូលាយ)
នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌពាណិជ្ជកម្ម ។” ប្រទេសដែលការកំពុងរួមមានប្រទេសកម្ពុជា ចិន សាធារណរដ្ឋ
ប្រជាជិបតេយ្យប្រជាមានិតទ្វារ មិយ៉ាន់ម៉ា ហ្មីលីពីន ថែ និងប្រទេសរៀតណាម ។

អីដែលមានសាស្ត្រាន់ចំពោះ TEWS នៅ: គីថាប្រធេសទាំងនោះគីជាបណ្តាប្រធេសកូច្ចាយនៅក្នុងទីបអាសី ដែលបានចូលរួមសហការគ្មាបងឱ្យការចេញផ្សាយត្រួតពេញលេខាដំនឹកដូចជាអ្នករៀបចំការប្រជាធិបតេយ្យអន្តរជាតិនានា ដូចជា UNDP, USAID និង DANIDA ដាក់ដើម ។ មជ្ឈមណ្ឌលរៀបចំប្រមូសម្រាប់គ្រោះមហាផ្លកយកសី (ADPC) គីជាអង្គភាពមិនស្ថិតក្នុងក្របាក់ចំណោតមួយគំនិត វិកចម្លើនដើម្បីនិរនោះមិនមែនសហគមន៍ដែលមានសុវត្ថិភាព និងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយនិន្ទកភាពទូទាំងគំនិតអាសី ដែលដើរកធម្មជាមណ្ឌលប្រចាំគំនិត បុច្ចុប្បន្នប្រសព្តមួយសម្រាប់តម្លៃដែលទាន់បានដោយក្រុងក្រាម ។

ADPC បានបង្កើត និងអនុវត្តកម្មវិធី និងគម្រោងគ្រប់គ្រងហានិភ័យដែលបង្ហាញផ្លូវជាយករាជ្យ តាមរយៈការផ្តល់សេវាបច្ចេកទេស និងសេវាអាជីវនៃក្នុងការបង្កើតថែរូបនយោបាយគ្រប់គ្រង ក្រោជំនាញ និងសេវាបច្ចេកទេស ក្នុងការកសាងសមតាតសរមាប់សាប់នគរបាលក្រោជំនាញ កម្រិតដែលផ្តល់ជូនបំ

⁴² Nalaka Gunawardene නිස් සහ Frederick Noronha, eds., ත්‍රීතාක්ත්‍රීසයුන්ගේ ප්‍රකාශනය යේ ගේපුරුගැස්ත්‍රීසයුන්ගේ මාස්තිකි (ත්‍රීතාක්ත්‍රීසයුන්ගේ මාස්තිකි : UNDP නිස් Nugegoda යේ මාස්තිකි, ۲۰۰۷), <http://www.apdip.net/publications/Communicating Disasters.pdf>.

ឡើងសម្រាប់គ្រប់គ្រងហានិភ័យ ដែលបង្កើឡើងដោយគ្រោះមហាផ្ទកយ ការរៀបចំនាយកដ្ឋានបន្ទាប់ពីគ្រោះមហាផ្ទកយ ការគ្រប់គ្រងសុខភាពសាធារណៈ និងសង្ឃោះបន្ទាន់ ការរៀបចំដែនការដើរដែលបានប្រើប្រាស់ សំណង់ទប់ទល់នឹងគ្រោះមហាផ្ទកយ ព្រមទាំងដែនការធ្វើយកបទទៅនឹងការធ្វើយសង្ឃោះបន្ទាន់ និងសកម្មភាពស្ថានីតិសម្បទាត់បន្ទាប់ផែនដើរ ។

ប្រភពជកសារ៖

ដកស្រដ់ចេញពី Wattegama, Chanuka ២០០៧, ICT សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងគ្រោះមហាផ្ទកយ (ទីក្រុងកក់ កក់ និង Incheon: UN-APCICT) ១៨-២០

<http://www.unapcict.org/ecohub/resources/ict-for-disaster-management>

អំណោនបែន្ទូម៖

មជ្ឈមណ្ឌលរៀបចំប្រើប្រាស់គ្រោះមហាផ្ទកយអាសី “ប្រព័ន្ធប្រកាសអាសន្នជាមុន”

<http://www.adpc.net/v2007/Programs/EWS/Default.asp>

យុទ្ធសាស្ត្រកាត់បន្ទាយគ្រោះមហាផ្ទកយបែស់អង្គភាពសហប្រជាធាតិ “វឌិករសម្រាប់ការលើកកម្ពស់ទម្រង់ប្រកាសអាសន្នជាមុន”

<http://www.unisdr.org/ppew/tsunami/project-overview/dp-introduction.htm>

គិច្ចការដែលប្រើអនុវត្ត

តើទីភ្នាក់ដោរនៅក្នុងប្រទេស បុត្រិបន់របស់អ្នកឈាមមួយដែលប្រើប្រាស់ ICTs ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាការរៀបចំប្រើប្រាស់សង្ឃោះ និងការសម្រាប់កម្រិតគ្រោះថ្នាក់ដែលបណ្តាលមកពីមហាផ្ទកយនោះ ? សូមស្រាវជ្រាវនៅក្នុងអីនិងដិតិក ហើយរាយលក្ខណៈចម្លោងនៃទីភ្នាក់ដោរនោះទាំងយើងហេចណាស់មួយនៅក្នុងប្រទេសរបស់អ្នក ។

ប្រព័ន្ធដូលសញ្ញាប្រមានអំពីគ្រោះមហាផ្ទកយដូចជា មិនមានលក្ខណៈចាំបាច់សម្រាប់គ្រប់គ្រងប្រទេសណាមួយនោះទេ ។ គ្រោះមហាផ្ទកយដូចជាតិ ដូចជាពួរទីប្រឹង ដែរយដី និងស្វិតុណាមិជាគើម ជាតីកញ្ញាប់ជែងកម្លិតលដល់ប្រទេសជាថ្មីនដែលស្ថិត នៅក្នុងទីកំដៅក្នុមិសាស្ត្រដូចត្រា ។ ហេតុដូចច្នៃ៖ សហប្រតិបត្តិការគិជាកត្តាតិនឹងមួយក្នុងការដោះស្រាយការប្រឈមនិងគ្រោះមហាផ្ទកយទាំងនោះ ហើយកិច្ចិកខិតខ្សែប្រើប្រាស់ប្រជុំសហប្រតិបត្តិការគ្នាដូចជា TEWS ជាថីមានសភានុពល ក្នុងការទទួលបានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ។

គ្រោះមហាផ្ទកយដូចជាតិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបិស្បាន ដូចជា ការកំពប់ប្រែង និងការិកសាយកាយនៃសាធារណុយក្រោមឱ្យ (ជាតិសសនៅក្នុងកំបន់បានសិហិកខាងក្រោម) កំដួងជាតិគ្រោះមហាផ្ទកយដែលពាក់ព័ន្ធ

- ប្រព័ន្ធផូល់ព័ត៌មានពិច្ចាយ និងប្រព័ន្ធប្រកាសអាសន្នជាមុនអំពីគ្រោះមហាលក្ខយតាម ICT បានធ្វើការផ្តាស់ប្តូរនូវរបៀបដែលយើងយល់យើង និងធ្វើឱ្យកប់ឡើងអាកាសជាតុ និងបរិយាកាសទៀតជួយ។
  - ដោយសារកំណើនកិច្ចមានសារសំខាន់មួយនៃយើងអាពុជរបស់ប្រទេសសម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហានៅដែលមានកទ្ទិតលលើជនងាយទទួលដោយគ្រោះ និងគ្រោះគេជាត់ចោលនៅ៖ ការគ្រប់គ្រងគ្រោះមហាលក្ខយ ដាច់ខាតគ្រូវគេមានការផ្តាស់យោរាយដែងពីកម្ពុជិអភិវឌ្ឍន៍ទាំងឡាយដែលមានការគាំទ្រយ៉ាងឆ្នាំងក្នុងចំណោមប្រជាធិបតេយ្យ។

⁴³ Masahiko Honzawa, “ជាតិអាសី ៖ សកម្មភាពសាខាអាសី,” ទីភ្នាក់គ្រែរកអារក្សប្រធែសងបុន, <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/APCITY/UNPAN025931.pdf>.

កិច្ចការដែលត្រូវអនុវត្ត

កំណត់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ និងគ្រោះមហាផ្លូវយោងដើរកសិរី ICT មួយដែលប្រទេសបែស់អ្នកប្រើប្រាស់ ប្រចាំនប់ដើម្បីកទៀត ។ ចុរាប់នាលម្ចិត និងកំណត់អំពីរបៀបដែលប្រព័ន្ធនេះធ្វើការ ផ្តាគការយកចិត្តទុកជាក់ទៅលើដែលប្រយោជន៍ប្រជាធិបតេយ្យ ។ ប្រសិនបើគ្មានទេនោះ តើអ្នកគិតចាករៀកចម្លើដែលអ្នកគិតឡើងដើម្បីជានាម៉ោងការសេវាអ្នកប្រព័ន្ធនេះ ?

៣.៦ ICTs ដ្ឋាកិច្ចាល និងអកិច្ចាលកិច្ច

ផ្នែកទី ៣ ពណ៌នាអំពីកម្មវិធីផ្តាកិចាលអេឡិចត្រូនិក និងអភិបាលកិច្ចអេឡិចត្រូនិកយ៉ាងទូលំទូលាយ ចំណោកដែលផ្នែកទី ២ ផ្តាកសំខាន់ទៅលើអភិបាលកិច្ចនៃហោដ្ឋារេនាសម្ព័ន្ធ និងសេវាកម្ម ICT ។ អាស្រែយ ហេតុនេះ ផ្នែកនេះគ្រាន់តែផ្តល់ជាទូទៅដែលអ្នកអាណនទួរស្របតាមមុខគម្រោងនៃផ្តាកិចាល និងអភិបាលកិច្ចក៏ ដូចជាក្នុងនឹមីរបស់ ICTs ក្នុងការសម្រេចក្រោមផ្នែកទាំងពីរនេះប៉ុណ្ណោះ ។

ផ្នោកិតាលរូមមានចំណាសមួនសំខាន់ៗ ដែលបង្កើតចូលបំផុត ធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត និងអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចចិត្តនៅ ដោយសម្រេចចំណាសមួនដែលមានរូបរាងនានា ។ ដីណែរការទាំងឡាយបស់ផ្នោកិតាល រូមមានប្រតិបត្តិការដ្ឋីកុងជាថ្មីនរាងមន្ទីរមាត្រាក់ និងទីភ្នែកកំហារបស់ផ្នោកិតាលដែលត្រូវចំណាយពេលយុទ្ធមុននឹងលទ្ធផលនៃការសម្រេចចិត្តអំពីដែលវិបាកចំណ្ហាយជាសាធារណៈ និងមានគម្ពុទលទៅលើប្រព័ន្ធទាំងមូលនៅ ។ អកិតាលកិច្ចការកំពុងការត្រូវនឹងប្រតិបត្តិការរាងផ្នោកិតាល និងប្រជាពលរដ្ឋហេតុដូច្នេះហើយដីណែរការមួយមានច្រកដែលត្រូវផែងការតែជាថ្មីន ។ អកិតាលកិច្ច រូមមានមុខនាទីដីណែរការ គោលដៅ សមិទ្ធកម្ម និងការសម្របសម្រល ហើយទាំងអស់នេះលើចជាប្ររាងនៃដីណែរការដែលមានការចូលរូមរាងផ្នោកិតាល និងប្រជាពលរដ្ឋ ។

កាសិក្សាមួយចំនួនបានសហគ្រាក់ទៅយើងអំពីទំនាក់ទំនងដាក់វិនិមានរាជអភិបាលកិច្ច និងភាពពេកចម្រោះ ។ Kaufmann និង Kraay⁴⁴ បង្ហាញអំពីកម្រិតដែល “ចំណាត់ការសម្រាប់បុគ្គលមួកក្នុងមួយឆ្នាំ” និងគុណភាព

⁴⁴ Daniel Kaufmann និង Aart Kraay អភិបាលកិច្ច និងភាពវិកចម្រៀងទាំងអស់ ធ្វើដីណើរការដូច្បែនយោងនាមួយ ? – កសិកាសសម្រាប់ពិភពលេក ដោយសង្ឃឹប (ទីក្រុងអស់នៃការទិន្នន័យ ២០០៣) ១

http://www.worldbank.org/wbi/governance/pdf/growthgov_synth.pdf

នៃអភិបាលកិច្ច មានទំនាក់ទំនងរៀងគ្មានវិធីមានយ៉ាងដែលមានចំណាំប្រចេស ។ អ្នកដូលជីនូយអន្តោជាតិ ដំណោះស្រាយ ព្រមទាំងរៀងគ្មានកិច្ចបានបែបសំបុត្រិយាណិភ័យ ដែលមានស្ថិកភាព ស្ថាបនសាធារណៈ ដែលមានការគ្រប់គ្រងលូមាន សាសំខាន់ចំពោះការកែលមួសានភាពសំខែរៀងគ្មានកិច្ចបានបែបសំបុត្រិយាណិភ័យ កំណើនការប្រយុទ្ធប្រជាជននឹងភាព ក្រីក្រុងដែរ ។ មានកសុតាងជាប្រចិនទុកចំណាំប្រចេសអំពីទំនាក់ទំនងដែលមានចំណាំរៀងគ្មានកិច្ចលូ និងភាពប្រសើរឡើងនៃការិនិយោគ អគ្គកំណើន សមិទ្ធកម្មសេដ្ឋកិច្ចដែលប្រសើរឡើងនៃ អគ្គកម្មមនុស្សពេញឱយ ការកាត់បន្ទូយអំពើពុកលូយក្នុងរដ្ឋ ព្រមទាំងភាពប្រសើរឡើងនៃការផ្តល់ សេវាអ្នកដែរ ។ កំណើនការកំណើននៃការទទួលស្ថាល់អំពីគំនិតមួយដែលថា ត្រាន់តែមានការបំពេញ មុខងាយល្អ និងដែលមានសមត្ថភាពកំមួយមុខ គឺមិនមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីធានាបាននូវ គុណភាពនៃការបញ្ចូនសេវាសាធារណៈដល់ប្រជាជនមានកម្រិត និងបំណងប្រចាំថ្ងៃរបស់ពួកគេឡើយ និងគំនិតមួយដែលថារដ្ឋខ្ពស់នឹងចំណាត់ក្រោរកំណើនការទទួលខុសក្រោរ និងធ្វើយកបទទៅនឹងប្រជាពលរដ្ឋ របស់ខ្ពស់ដែរ ។

ទំនាក់ទំនងរៀងគ្មានកិច្ចបាលនិងរៀងគ្មានកិច្ចបាល (G2G) ទំនាក់ទំនងរៀងគ្មានកិច្ចបាលនិងអាជីវកម្ម (G2B) និងទំនាក់ទំនងរៀងគ្មានកិច្ចបាលនិងប្រជាពលរដ្ឋ (G2C) ធ្វើការឡើងឡាប់ទម្រង់នៃដឹងខ្ពស់នៃកម្មវិធី ICTs នៅក្នុង រៀងគ្មានកិច្ចបាល និងអភិបាលកិច្ច ។ គោលបំណងនៃការរៀងគ្មានបំផុតនេះ គឺដើម្បីធ្វើឲ្យរៀងគ្មានកិច្ចបាលប្រសិទ្ធភាពក្នុងការបញ្ចូនសេវាកម្មរបស់ខ្ពស់ (រៀងគ្មានគម្រោងអេឡិចត្រូនិក) ស្របពេលដែលធ្វើឲ្យ ការនៃតែមានគំនិតមួយភាព គឺណានេរយការ និងការធ្វើយកបច្ចីនជាមុនចំពោះការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ នៅក្នុងដំណើរការនេះ លិទ្ធប្រជាធិបតេយ្យ ។ ពាក្យថា “រៀងគ្មានអេឡិចត្រូនិក” និង “អភិបាលកិច្ចអេឡិចត្រូនិក” ជាប្រព័ន្ធប្រចាំថ្ងៃបានគេប្រើប្រាស់ដឹងខ្ពស់ទៅទៅឡើងទៅមក ហើយជាលទ្ធផលនៅមាន ការកាន់ប្រឡាសម្រាប់ក្រោរបានគេប្រើប្រាស់ដឹងខ្ពស់ទៅទៅឡើងទៅមក អភិបាលកិច្ច គឺជាបានប្រព័ន្ធប្រចាំថ្ងៃក្នុងការផ្តល់សេវាកម្មដល់សាធារណៈនៃក្នុងវិស័យមួយចំនួនដែលបាន អប់រំសុខកិច្ច ពន្លឹងជារ ក្នុងបាល និង វិស័យធ្វើឲ្យដែល ស្របដោយខ្លួន ។ ប្រសិនបើ រៀងគ្មានកិច្ច គឺជាបិធាន ផ្តល់ការមួយសម្រាប់ធ្វើការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធមេនប្រសិទ្ធភាពនេះ អភិបាលកិច្ច គឺជាលទ្ធផលដែលគេទទួលបានចុងក្រោយពីដំណើរការនោះ ។ ជាទុទេរៀងគ្មានអេឡិចត្រូនិកអាចជាកម្មវិធីមួយដែលមាន ប្រសិទ្ធភាពជាង ប្រសិនបើប្រព័ន្ធនេះក្រោរបានអនុវត្ត និងគ្រប់គ្រងបានលូមាន ចំណោកជាកភិបាលកិច្ចអេឡិចត្រូនិកអាចវិភាគចូលទៅក្នុងអភិបាលកិច្ចចូលរួម ប្រសិនបើមានគំប្រឈឺ គោលការណ៍ កម្មវត្ថុ កម្មវិធី និងស្ថាបក្សកម្មដែលប្រើប្រាស់ ។⁴⁵

⁴⁵ Thomas B.Riley, រៀងគ្មានអេឡិចត្រូនិក និងអភិបាលកិច្ចអេឡិចត្រូនិក :

ប្រធែសម្បយចំនួននៅក្នុងកំបន់អាសីបុគ្គលិក ដូចជា ហុងកុង ធម្មុន សាធារណៈរដ្ឋក្រុង និងប្រធែសសិដ្ឋបុរី ជាប់លំដាប់ថ្វាក់ខ្លស់ដើរកសន្តសូវន្ទាំនៃអំណោនេខេត្តិចត្រូវិក និងមានយន្តការផ្តាក់ពាល់ខេត្តិចត្រូវិករួចជាស្រែច ។ ការងារជាថ្មីនរបស់រដ្ឋកិច្ចពាល់នៅក្នុងប្រធែសទាំងនេះ ត្រូវបានអនុវត្តឡើងតាមប្រព័ន្ធខេត្តិចត្រូវិក ។ ទោះបីជាយោងកំដោយ នៅមានប្រធែសភាគត្រីនិងទៀតដែលមានលំដាប់ថ្វាក់ដើរកសន្តសូវន្ទាំនៃអំណោនេខេត្តិចត្រូវិកទាបជាង និងមានសេវកម្មរបស់រដ្ឋកិច្ចពាល់មួយចំនួនក្នុងបុណ្ណោះដែលប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធកំពុងទៅ ។ នៅក្នុងការពិនិត្យមើលឡើងវិញនូវករណីសិក្សាចំនួន ២០ នៃរដ្ឋកិច្ចពាល់ខេត្តិចត្រូវិកក្នុងកំបន់អាសីបុគ្គលិកនៅ៖⁴⁶ Bhatnagar បានលើកឡើងថា ៖

ការផ្តាសការយកចិត្តទុកដាក់នៃការកម្មវិធីភាគត្រឹមបំផុត គឺទៅលើប្រសិទ្ធភាពផ្លូវក្នុងជាជានការបញ្ចុនសេវកម្ម ។ តម្រោងមួយចំនួនកូចដែលផ្តាសការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើការបញ្ចុនសេវកម្មនៅ៖ ត្រូវបានតម្រូវមានអាជ្ញាប័ណ្ឌ និងជាប់ពន្ល ។ ដម្រើសនៃការកម្មវិធីភាគត្រឹមផ្តាសការលើកំបន់ជាយក្រុង ។ ដូច្នេះតម្រូវការរបស់ប្រជាធិបតេយ្យត្រូវបានកំណត់ទិសដោទានជាក់លាក់នៅឡើយទេ ។ បណ្តាប្រទេសជាប្រើប្រាស់ដូចជា កណ្តាល ដែលមានផ្លូវក្រុងបញ្ចុនកំពុងមានការវិកចម្រិនត្រូវកំសម្រាប់ក្នុងការបញ្ចុនសេវកម្មគម្របពីន្ទូលើត្រូវក្រុងការកំណត់ទិសដោទានត្រូវបានដែលកំពុងដូចប្រទេសនឹងបញ្ហាប្រឈមក្នុងការអនុវត្ត អភិបាលកិច្ចអនុវត្តត្រូវក្រុងកំនើនសេវការព្រឹត្តកម្មយុទ្ធដែលកំពុងជាមុនក្នុងការបញ្ចុនសេវកម្មគម្របពីន្ទូលើការកំណត់ទិសដោទានត្រូវបានដែលកំពុងដូចខាងក្រោម ៖ ក) នាំមកនូវ ប្រក្សាក្រុការចំពោះកម្មវិធីនៃការកំណត់ទិសដោទានត្រូវបានដែលកំពុងដូចខាងក្រោម ៖ ក) ដើម្បីជានាគែលការបញ្ចុនសេវកសាធារណៈនៅក្នុងកំបន់ជនបទ ក) ដើម្បីធ្វើឱ្យមានកុលុយការរវាងការកំណត់បទផ្ទាន និងមូលដ្ឋានឯមកម្ម យ) ដើម្បីកំណត់បច្ចុប្បន្នជាបិរញ្ញាណក្នុងជីវិស័យ ឯកជន និងកសាង PPPs ដើម្បីប្រមើជល់កំបន់ជនបទ (និង) ឃ) ដើម្បីធ្វើការរវាយកម្មដែលប៉ះពាល់ ឯករាជ្យអំពីកិច្ចការដែលបានអនុវត្ត ។ បន្ថែមពីលើនេះទៀត នៅមានការខ្លះខាតផ្លូវកសម្បត្តការព្រឹត្តក្នុងការបង្កើត ទស្សនាទាន និងការអនុវត្តត្រូវក្រុងក្រុងអភិបាលកិច្ចអនុវត្តត្រូវក្រុងការដែរ ។⁴⁷

គ្រឿនការបញ្ចុនសេវាកម្មរបស់ដ្ឋាកិតាលអេឡិចត្រូនិកដែលមានប្រជាបីយនេះ គឺការបញ្ចុនតាមរយៈ
ច្រកបណ្តាញ ឬនេះសូម្យដែលយើងពិនិត្យត្រូសទៅលើច្រកបណ្តាញជាថ្មីនកំដោយ កំនែនកំដោយ
មានកំការបញ្ចុនពីកំមានទៅដោយមានអនុកម្មគិចគួច ប្រគានសោះតែមួនពីច្រកបណ្តាញនេះ ។ ក្រោពី

http://www.rileyis.com/publications/research_papers/tracking03/IntlTrackRptMay03no4.pdf.

⁴⁶ Subhash Bhatnagar, ការត្រួតស្រាវយដ្ឋីនៃគ្មោះទៅកែអភិបាលកិច្ចអេឡិចត្រូនិកដែលដឹងពីយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងរបៀបកំហែង និងការអង្គភាពមើលពីករណីសិក្សានៃអាសី-បាសីបូក (ទីក្រុងបានកក់ ៩: UNDP, ២០០៦), ១, <http://www.apdip.net/projects/e-government/capblg/casestudies/Overview.pdf>.

47 Ibid., 2.

ប្រធែសកណ្តា មានប្រធែសកចិចត្តចុចបីរណ្ឌាជាដែលបានបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលបាម្រីសេវាទូទៅនៅកាមកំបង់ទីក្រឃដែលប្រកិបតិករបស់ខ្លួនផ្តល់សេវាកម្មដល់អគ្គិជនតាមរយៈបណ្តាញអីនិងជីវិតនៅលើកំពុទ្ធរ។ សម្រាប់សេវាកម្មមួយចំនួនក្នុងប្រធែសកណ្តា សុម្ពវិតប្រជាធិនាទក្រីក្រក់មានលទ្ធភាពប្រើប្រាស់ និងទទួលបានអភិប្រយោជន៍ពីកម្មវិធីបែបនេះដែរ ។ សេវាកម្មមានគេស្ថាល់ច្រើនបំផុតនៅ៖ មានដូចជាអ្នកបាលដែលមានជំនួយពីប្រព័ន្ធកំពុទ្ធដែលមានការិយាល័យអក្រាសនុកូលដ្ឋាន Bhoomi និង e-Seva ជាដើម ។ នៅក្នុងកំបង់កំពុងអភិវឌ្ឍន៍មួយចំនួនទៀតនៅទីបាតាសី ដូចជាប្រធែសម្រួលិ៍ហ្មាតិបាលបានបន្ទុងជីវិតីរដ្ឋឹងលើវិនិច្ឆ័យទៅមុខនៅក្នុងការប្រើប្រាស់ ICTs ដើម្បីធ្វើឱ្យមាននឹតិវិធីការងារកំណត់តាមការសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួនបង់ពន្លឹះ ។

អាជ្ញាធរពេទ្យជារន្ទកិលីបណ្តាញរបស់ម៉ែងហេតុ

ប៉ុន្តែទៅ: បីជាយោងណាក់ដោយ មានតំអូកដែលមានលទ្ធភាពបើច្រាស់សេវាអីនធិរិតប៉ុណ្ណោះ ដែល
អាចបើច្រាស់ និងទទួលបានអគ្គប្រយោជន៍ពីគេហទំនើនេះបាន ។ ការស្វែងមកទៅក្នុងឆ្នាំ២០០៣
បានបង្ហាញថាមានអូកបើច្រាស់អីនធិរិត ចំនួន ៥០.០០០ នាក់ទៅក្នុងប្រទេសម៉ឺងហេតុលី កំណាង
ឬប្រជាធិបតេយ្យដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងប្រទេស ។ ស្របពេលដែលគម្រោងនេះសម្រាបាននូវគោលដៅជាប្រើប្រាស់
របស់ខ្លួននៅ: នៅមានបញ្ហាមួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងនៅក្នុងរបៀបចូលទៅដែលត្រូវដោតចំណាំ
របៀបកំណត់មួយចំណុចទៅនាក់ទំនួនដាមួយអូកទទួលដល និងជានាមួយការចូលរួមពីសហគមន៍ ព្រមទាំង
របៀបហើរការណ៍កំណត់ពលកម្មឡើងវិញ និងជាសំបុត្រអាកប្បកិរិយានៅក្នុង ចំណាត់ការ ។

ប្រភពនីកសារ ៦០

ຜົກສຽງເຕັມຖານີ້ມາດີເຜົາແທນຜ້າແບສ່ ປະເທດລາວ ພິບໄຊເວັບໄຊ <http://www.mta.mn>

ប្រព័ន្ធរដ្ឋាធិកាតាលអេឡិចត្រូនិកដួចជាអាជ្ញាធរពទន្ទាតារវិនប្រទេសមួងហេតាលីនេះ អាចកាត់បន្ថយថ្មី
ប្រតិបត្តិការសម្រាប់ទាំងរដ្ឋាធិកាតាល និងប្រជាពលរដ្ឋដែលអាចបង្កើនការប្រមូលពន្ល និងបង្កើនគម្រោគ
នៅក្នុងប្រតិបត្តិការរបស់រដ្ឋាធិកាតាលបាន ។ ទៅបីជាយ៉ាងណាក់ដោយករណីរបស់អាជ្ញាធរពទន្ទាតារវិន
ប្រទេសមួងហេតាលី កំចងុលបង្ហាញអំពីបញ្ហាប្រឈមនៃការនាំយករដ្ឋាធិកាតាលអេឡិចត្រូនិកដល់ប្រជាធិបតេយ្យ
ក្រីក្រធុនដែរ ។ បញ្ហាប្រឈមទាំងនេះ រួមមានកង្វៈខាតនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងបណ្តាញភ្នាប់ភាព
ខុសត្រាន់កាសា និងអនក្តុរកម្ម កង្វៈខាតមនុស្សដែលមានសមត្ថភាពនៅក្នុងដួររដ្ឋាធិកាតាល ដើម្បីបំពេញ
ការងារផ្សេងៗត្រូវដួចជាមានគម្រោគខ្សោតខ្សោយ ការរៀបចំដែនការ និងរដ្ឋាធិកាតាលពីច្នាក់លើមក
ច្នាក់ក្រោម ព្រមទាំងកង្វៈខាតនៃការក្រុតពិនិត្យ និងការរាយការម៉ោងអំពីក្របខ័ណ្ឌទូដែលមានប្រសិទ្ធភាព ។

កិច្ចការដែលត្រូវអនុវត្ត

ចូរពិនិត្យប្រកចូលបណ្តាញរបស់រដ្ឋាធិកាតាលពី (រួមទាំងប្រកចូលបណ្តាញរបស់ប្រទេសអ្នកដែរ) រួច
កំណត់នូវចំណុចខ្សោយជាសាក្តុនពល បូបញ្ញាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងប្រកបណ្តាញនោះ បន្ទាប់មកដួលជាបាយ
បាយបល់អំពីដំណោះស្រាយសម្រាប់បញ្ញាដែលបានកំណត់នៅ៖ ។

កម្មវិធីរដ្ឋាធិកាតាលអេឡិចត្រូនិកនៅក្នុងកំបន់អាសីជីសីហិកដទៃទៀត ស្ថិតនៅក្នុងដំណាក់កាលផ្សេងៗនៃ
ការរៀបចំដែនការ និងអនុវត្តដែនការ ។ នៅក្នុងប្រទេសកម្មដារ ប្រព័ន្ធតែមានរដ្ឋាធិកាតាលរបស់រដ្ឋាធិកាតាល
ក្រុមបានបង្កើតឡើង ដើម្បីកំណត់ការចុះហត្ថលេខាធិធី និងយានយន្ត ជាក់ចេញនូវប្រព័ន្ធអនុម័ត អេឡិចត្រូនិក
កំណត់ការចុះហត្ថលេខាធិធី និងរកចំណូលជូនរដ្ឋាធិកាតាល ដើម្បីធ្វើការទូទាត់ជាមួយការបាត់បង់ចំណូល
ដែលជាលទ្ធផលនៃការចូលរួមក្នុង ASEAN នោះ ។ ការរកចំណូលនេះអាចសម្រេចបាន ឬនេះការ
កំណត់ការរដ្ឋាធិកាតាលតាមរយៈប្រព័ន្ធអនុម័តអេឡិចត្រូនិកនៅមិនទាន់សម្រេចបាននៅឡើយទេ ។

ទាំងប្រទេសចិន និងប្រទេសចិន⁴⁸ បានបានជីហកនទៅក្រការបង្កើតកម្មវិធីរដ្ឋាធិកាតាលអេឡិចត្រូនិក
សម្រាប់ធ្វើការដោះស្រាយ ការបំពេញកម្មការរបស់ប្រជាធិបតេយ្យដែលជាយទទួលរងគ្រោះ និងប្រជាធិបតេយ្យ
ប៉ុន្តែទទួលបានលទ្ធផលផ្សេងៗត្រា ។ តំនិកដួចជីមួយដែលគេហោចា OTOP សម្រាប់ការលើកកម្មស់
ពាណិជ្ជកម្មអេឡិចត្រូនិក នៅតាមកំបន់ដនបទនៃប្រទេសចិននោះ ហូកមកដល់ពេលនេះ មិនទាន់ទទួល
បាននូវភាពដោតជីយនៅឡើយទេ ដោយសារតែអត្ថមាននៃធនធានដទៃទៀតដួចជាបរិភោជីមិនដើរ
ធ្វើការដើរការដែលទៅទៀតឯងរាជាថ្មី ។ ឧបាទរណីនេះបង្ហាញទីផ្សារម៉ោង ។ ចំពោចំក្រុមបានដែលមាន

⁴⁸ Ibid.

ការគាំទ្រមួយ ដើម្បីប្រមូលយកនូវអគ្គប្រយោជនិជាសក្តានុពលនៃ ICTs នៅទីនេះ នៅក្នុងប្រទេសចិន បច្ចេកវិទ្យាថ្មានស្រីយទាក់ទងតាមរឿងអូ ដើម្បីធ្វើការសេវាសកម្មកម្រោងណាក្រុក តើជាតិនិតចចំឡើប្រឌិតមួយ ដែលផ្តល់យសនៃសំខែងចំណាយដល់ជនក្រុក ។ ការអនុវត្តរបស់ប្រទេសចិន ជាកំហែរបស់សង្គមជាអាជីវការមុនបច្ចេកវិទ្យាដែលនេះចងុលបង្ហាញអំពីជោគជ័យរបស់ ។

កម្មវិធីផ្តាក់បាលអេឡិចត្រូនិកដូចដែលបានធ្វើការពេលវេលាសង្គមនៅក្នុងបាលរ៉ាវេះ គឺជាបាលហានេវនៃសេវាដីរោគកំបាលទៅការនៃប្រជាពលរដ្ឋដែលផ្តាក់ទៅលើថ្មីដូចក្នុងក្រោមក្នុង ។ អភិបាលកិច្ចអេឡិចត្រូនិកផ្តាក់ទៅលើថ្មីកត្តម្រីការ ។ ជាប្រការមួយដែលសម្រេចបានដែលយើងត្រូវកត់សម្រាប់អំពីលក្ខណៈពិសេសនេះដោយសារយើងនឹងចាប់ដើម្បីករណីទេស្សនាទាននៃអភិបាលកិច្ចអេឡិចត្រូនិកនេះ ។

អភិបាលកិច្ចអេឡិចត្រូនិកនេះ គឺជាមធ្យាបាយមួយ ក្នុងចំណោមមធ្យាបាយដែលទទួលបានការដោតដីយំដុកក្នុងការប្រយុទ្ធប្រាំងនឹងអំពើពុករល្អយ ។ ឧបាទារណីការបោះឆ្នោតតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិកអាមេរិកតែបន្ថយភាពមិនប្រភេទដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការបោះឆ្នោតបាន ។ នៅពេលដែលនឹងកិវិធី នឹងដំណើរការបែស់ផ្នោតិបាលអាមេរិកបានសម្រាប់ការគ្រឿតពិនិត្យជាសាធារណៈនៅលើបណ្តាញប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយហើយនោះ ក្រុមប្រជាពលរដ្ឋ និងអង្គភាស់ដឹងសិរីលនានា អាមេរិកជាន់មិនមែនពីភាពសកម្ម និងអសកម្មបែស់ផ្នោតិបាលបាន ។

លទ្ធភាពអេដ្ឋិចត្រីនិក គឺជាទាមរបៀបដែល ICTs អាចធ្វើយកលម្អិតបាលកិច្ចបាន ។ ការណែនាំអំពីប្រព័ន្ធលទ្ធភាពអេដ្ឋិចត្រីនិកបានកំណត់នូវបច្ចេក្តាននៃដំណឹកការដោយច្បាស់ ហើយនឹងប្រសិទ្ធផល ការកំបន់យកលម្អិតអនុវត្តមន្ត្រការិយាជិបតែយ៍ ធនធាននូវក្រុធសំយកាត និងធ្វើឈើដំណឹកការនៃលទ្ធភាពមានតម្លៃកាត ។ ការផ្តាញថែរបៀបដោយច្បាស់ និងអ្នកទិញក្នុងអំឡុងមុនពេលដោយច្បាស់ និងក្រោយពេលដោយច្បាស់នៅ ធនធាននូវក្រុធសំយកាតក្នុងការទទួលបាន និងការរាយកំម្មចំពោះការដោយច្បាស់ព្រមទាំងធនធាននូវការការកំបន់យកឱកាសសីសំណុកសុកចាត់នៃបានជាប្រើប្រាស់ ។ ដើម្បីធនធាននូវក្រុធសំយកាត ឯកសារដោយច្បាស់ដែលមានព័ត៌មានលម្អិតដោយក្រោមពេលបានគេធ្វើការបង្ហារ នៅលើគេហទំនើរ ហើយអ្នកផ្តាញថែរបៀបដែលមានចំណាប់អារម្មណីអាចទាញយកមកប្រើប្រាស់បានដោយកតគិតច្បាស់ ។ នៅត្រូវពេលទាំងអស់ក្នុងដំណឹកការនៃការដោយច្បាស់ អ្នកដោយច្បាស់ត្រូវមានលទ្ធភាពអាចទទួលបានព័ត៌មានចំពោះទាំងអស់ ដែលក្នុងនោះរួមមានលេខាង និងព័ត៌មានលម្អិតពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកផ្តាញថែរបៀបដោយច្បាស់ប្រភព ប្រដែង ការងារសម្រាប់ច្បាស់ លទ្ធផលនៃការរាយកំម្ម ព្រមទាំងវិធានការដែលត្រូវបានអនុវត្តដោយទិញកាត ដោយកិច្ចបាលដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធដែងដែរ ។

អភិបាលកិច្ចអនុវត្តត្រីកបានបង្កួលទូរាងការពាក់ព័ន្ធពីសំណាក់រដ្ឋាកិបាលនៅក្នុងទម្រង់ដៃទេ
ដៃរឿងទៀត ។ គេហទំព័រ និងប្រកបដុលបណ្តាញរបស់រដ្ឋាកិបាល អាចរួមបញ្ចូលនូវចែងចាំរដ្ឋធម្មនូយ
សម្រាប់ទម្រង់ប្រជាពលរដ្ឋយល់ដឹងអំពីសិទ្ធិរបស់ខ្លួនពាក់ព័ន្ធនឹងសេវាកម្មជាក់លាក់មួយចំនួនដឹងដែរ ។
គេហទំព័រអាជ្ញាការលើកកម្មសំគិច្ចពីភាគ្យគម្រោងបណ្តាញអីនិងដីណិត និងការពោះឆ្យាកតាមបណ្តាញ
អីនិងដីណិតចំពោះបញ្ហាដាក់លាក់មួយចំនួនដឹងដែរ ។ ដែលធ្វើឱ្យមានការចូលរួមក្នុងដីណិតការធ្វើសេចក្តី
សម្រេចចិត្តផ្សេងៗដឹងដែរ ។ គេហទំព័រនេះអាចធ្វើឱ្យការដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធទម្រង់តាមជានសារទុក
របស់សាធារណៈជន និងផ្លូវការទៅនឹងការក្នុងទូទៅ និងបញ្ហារបស់ប្រជាពលរដ្ឋបានការនៃពេលន
ប្រសិទ្ធការ ។ ជាលទ្ធផលប្រជាពលរដ្ឋអាជ្ញាការធ្វើឱ្យការក្នុងទូទៅដីណិតបានទាញរាយការកិច្ចទុកទុកជាក់
ចំពោះបញ្ហាសាធារណៈទទួលបានការធ្វើឱ្យការ និងសកម្មភាពយ៉ាងតាប់រហ័សចំពោះសំណូរមានពេត់មាន
បុគ្គលិកសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ ព្រមទាំងបង្កើតចំណុចនូវប៊ែណ្ឌាការណ៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋដឹងដែរ និងប្រសិទ្ធការ
សវនកម្មសង្គមអំពីរបៀបដែលរដ្ឋាកិបាលកំពុងបំពេញឱ្យការណ៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋដឹងដែរ និងប្រសិទ្ធការ
យ៉ាងណានោះដឹងដែរ ។ ការងារទាំងអស់នេះ អាចអនុវត្តបានដោយចំណាយ ថ្វីដើមទាប និងមាន
ប្រសិទ្ធផលប្រព័ន្ធដាងលទ្ធការពីមុន ។ ដោយការរបៀប្រាស់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដែលអាចទទួលបាន
យ៉ាងសមស្របនៅក្នុងតម្លៃសមរម្យ (ឧបាទរណ៍ ទូរមណ្ឌលមណ្ឌល សហគមន៍) រដ្ឋាកិបាលអាចចាន
បានចាសម្លើកប្រជាពលរដ្ឋក្នុងក្រុងក្រោមប្រជាពលរដ្ឋ និងក្នុងក្រុងក្រោមប្រជាពលរដ្ឋ ។

ដែលបានប្រកបដោយមានប្រសិទ្ធភាព ប្រសិទ្ធការ និងស្តីពីរបស់ជ្រាកិច្ចាលនៅក្នុងបរិយាកាសសន្តិភាព និងដោយមានការចូលរួមពីសង្គមសិលិននៅ៖ គឺជាដឹងដែលអាចទម្រង់សាធារណមានលទ្ធផលសម្រេចបាននូវទិន្នន័យ និងជាមួយការប្រកបដោយប្រសិទ្ធការ ។

សំគាល់ទី ៣

កិច្ចការដែលត្រូវអនុវត្តដោយ

- សូមមេលគេហទំព័រ [http:// www.esevaonline.com](http://www.esevaonline.com) និងករមេលថាគើសវិភាគមួយបស់ដ្ឋាកិចាល អេឡិចត្រូនិកដែលទទួលបានដីយណាកីនៃដ្ឋាកិចាល Andhra Pradesh នៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌាម អាមេរិកបានយកមកអនុវត្តន៍ក្នុងបិបទនៃប្រទេសបរិបទដែលដាយរបៀបណា ។
  - ចូរលើកយកឧទាហរណ៍នៃគំនិតផ្ទុចដ្ឋាកិចាលអេឡិចត្រូនិកពីប្រទេសបរិបទដ្ឋាក វគ្គធ្វើការពិភាក្សាអំពីអ្នកដែលអ្នកចាត់ទុកចាត់ជាបំណុចខ្ពស់ និងបំណុចខ្សោយបស់តារោងនេះ ប្រសិនបើមាន ។ គ្រប់បំណុចដែលធ្វើការកំណត់នូវបំណុចខ្សោយ ចូរផ្តល់ជាមោលប់អំពីរបៀបដោះស្រាយបញ្ជាផ្លូវការដែរ ។

๓.๗ ICTs និងសន្តិភាព

មិនអាចមានការអភិវឌ្ឍដោយគ្មានសន្លឹកភាពនោះឡើយ ។ នេះជារឿងធ្វូគាទេ ។ ការអភិវឌ្ឍ និង
វិបុលភាពអាចសម្រចចេញបានលុំក្រាតស្ថានភាពក្នុងតំបន់មានសន្លឹកភាព និងស្ថិតិភាព ។ តំបន់នានា
ដែលឆ្លាប់មានបទពិសោធន៍នៃស្រាមជាអ្វេគ្គទាក់មានកម្រិតនៃការអភិវឌ្ឍតិចក្នច ។ ការងារអភិវឌ្ឍន៍
ដែលលួតត្រូវខ្លះអស់រយៈពេលជាប្រើប្រាស់ស្ថិតិភាពហើយនៅ៖ អាចត្រូវបានបំឆ្លាយចោលគ្មានសល់
ដោយសារដែម្បោះដែលមានរយៈពេលត្រីមទៅបុណ្យនានសប្តាហើប៉ុណ្ណោះ ។ លទ្ធផលដែលបានមកពីការ
វិនិយោគទៅលើកិច្ចការការពារមិនមែនដែម្បោះ បុគ្គលក្រាមានសន្លឹកភាពជានិនិនុដ គឺពីជាមាន
ទំហំដែងជាងការវិនិយោគដែលមានការស្ថារប្រពេទសរឡើងវិញ និងការកសាងសន្លឹកភាព
បន្ទាប់ពីមានស្រាមទៅឡើក ។

ICT4Peace⁴⁹ (ICT ដើម្បីសន្តិភាព) គឺជាសំយ៉ាន់ការង្ហារត្រូវបែងដែលទើបនឹងលេចចេញជាអ្នករក្សាទុក្រពណ៌ ដែលត្រូវបានកំណត់យ៉ាងទូលំទូលាយនាថេលបច្ចុប្បន្ននេះ ។ គោរាងនេះ រួមមានទាំងសកម្មភាពដែលគាំទ្រ ICT ជារៀនប្រភេទ ខុសគ្នា ដែលត្រូវបានអនុវត្តក្នុងការការពារ និងគ្រប់គ្រងមិនមែនជាម៉ោះ ដែលវិភាគនឹងមិនបានស្ថិតិថ្លែងទេ ដែលបានរៀបចំឡើង និងជួយនៅក្នុងមហាផ្លូវយោង ព្រមទាំងការកែសាងសន្តិភាពក្រោយពេលមានជាម៉ោះ និងការស្ថារឡើងវិញដែរ ។ ឧបាណណ៍មួយចំនួន មានពណ៌ៗនាសង្គមជាចំណែងក្រោម ។

⁴⁹ ជំពូកនេះដាកស្របដែលស្ថិតនៅក្នុងបទបាន៖ ពួមផ្សាយ នៃ Daniel Stauffacher et al., បច្ចេកវិទ្យាណ្លែរមនាគមន៍ ព័ត៌មានវិទ្យាដើម្បីស្ថិតិភាព នៃក្នុងការការពារ ការធ្វើយកបន្ទីរ និងការស្ថារឡើងវិញ និងម៉ាក (ទីក្រុងឆ្នាំ ២០១៧) ក្នុងកម្មាធិក ICT បស្ថីអង្គភាពហាបជាតិ ២០០៥) <http://www.unictaskforce.org/perl/documents.pl?id=1571>.

ReliefWeb⁵⁰ ដែលជាសេវកម្មរបស់ ការិយាល័យសម្របសម្រួលការងារមនុស្សធំ (OCHA) ⁵¹ បែសអង្គភាពហាប្រជាជាតិ គឺជាមធ្យមណ្ឌលផ្តល់ព័ត៌មានមនុស្សធំម្មយ ។ គេហទំព័នេ៖ ផ្តល់នូវសេវកម្ម “ផ្តត់ផ្តច់តាម គេហទំព័រ” ដើម្បីផ្តល់ដូននូវខ្លឹមសារដែលបានបញ្ជាច្រើនទៅគេហទំព័រ បែសដែក ហើយអ្នកប្រើប្រាស់អាចបង្កើតប្រវត្តិប្របស់ខ្លួនដែលមានការការពារដោយពាក្យសមាត់ ដើម្បីគ្រប់គ្រងធនធានប្រយោជន៍ជាក់លាក់នានាបែស់ខ្លួន ។ គេហទំព័រនេះ នឹងបង្ការដែលទិន្នន័យប្រហែល ១៥០ ច្បាប់ជាប្រព័ន្ធភាសាអង់គ្លេស ៣.០០០ ព្រមទាំង មានការិយាល័យនៅក្នុងលោងម៉ោងចំនួន ៣ ដើម្បីជានាទាត់ព័ត៌មាននូវក្រុងប្រព័ន្ធគ្រប់ពេល ឈប់ ។

Alertnet⁵² គឺជាគម្រោងមួយរបស់មូលនិធី Reuters ដែលផ្តាគតសំខាន់ទៅលើការអភិវឌ្ឍយោងតាប់ហេស នូវការធ្វើយសក្រោះបន្ទាន់ប្រកបដោយមនុស្សធំ និងការផ្តល់សញ្ញាប្រកាសអាសន្នជាមុនអំពីគ្រោះ មហាផ្ទកយដែលនឹងកើតមានឡើងនាថេលអនាគតដីខ្លឹមខាងមុខនេះ ។ ឧបាទារណ៍ តាមរយៈសេវក ធម្មយព័ត៌មានទាន់ហេតុការណ៍ ការបារក្សាប់យកក្បួនការនៃគ្រោះមហាផ្ទកយ និង “ទីត្បូកកំងងារផ្តត់ផ្តច់ព័ត៌មាន” របស់ខ្លួន មូលនិធីនេះបានផ្តល់ព័ត៌មានដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធគ្រឿងកិត្តិកិត្តបាន និងទាន់ពេលណែនាំលែនទៅក្នុងការណ៍បានទាន់ពេលឈប់ ។

គំនិតផ្តុចធ្វើមនៃអភិបាលកិច្ចក្រោមប៊ែប (GooB)⁵³ គឺជាទាទារណ៍មួយអំពីរបៀបដែលគេប្រើប្រាស់ ICTs ក្នុងការស្ថាប់ឡើងវិញក្រាយពេលចំបែងម៉ោះភ្លាម ។ គម្រោង GooB មានគោលបំណងដែលកំណត់របស់វា និងខេត្តករណ៍នូវក្រុងការកសាងប្រទេស ។ អ្នកដែលជាចក្រកិត្តិកិត្តបានយ៉ាង តាប់ហេសនៅក្នុងប្រទេសកំពុងមានវិបត្តិពេលគឺជាយ៉ូលប្រទេសទាំងនោះមានលទ្ធការផ្តល់សេវក សាធារណ៍ដែលចាំបាច់ដែលប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួនបាន ។ ខេត្តករណ៍ទាំងនេះគឺត្រូវកំណត់នៅក្នុងកម្រិតនៃ ការបារោះបង់ចោលគួរដោក នៅពេលណាដែលគួរដោកអង្គភាព នៅពេលណាដែលគួរដោកអនុរដ្ឋាធិការនៅក្នុងស្ថានភាព និងប្រទេសក្រាយពេលមានជម្លោះ ។ កញ្ចប់ខេត្តករណ៍ គួរតែបង្កើនសំខុះ និងកំណត់របៀបដែលបានផ្តល់ទៅក្នុងកម្រិតនៃ កម្រិតអនុវត្តន៍យោង ។ ខេត្តករណ៍ដែលបានផ្តល់ទៅក្នុងកម្រិតនៃ គួរតែមានលក្ខណ៍បទជាន់ ព្រមទាំងលក្ខណ៍មាត្រជាន់ និងអាជអនុវត្តន៍យោងដែរ ដើម្បីកំណត់ម្រោគមកាលនៃការងារខ្លួន ។

⁵⁰ សូមមេណ៍ “ReliefWeb,” OCHA, <http://www.reliefweb.int>.

⁵¹ សូមមេណ៍ OCHA, <http://ochaonline.un.org>.

⁵² សូមមេណ៍ “Alertnet,” Reuters Foundation, <http://www.alertnet.org>.

⁵³ “កម្មវិធីគ្រប់គ្រងវិបត្តិ៖ អភិបាលកិច្ចក្រោមប៊ែប” គំនិតផ្តុចធ្វើមគ្រប់គ្រងវិបត្តិ http://www.cmi.fi/?content=cpcr_programme.

នៅក្នុងការស្វាបនាខ្សែដឹងវិញ្ញា ត្រាយពេលមានស្របទណ្ឌបំបាត់ចាត្រោត្តុភាពី និងសហគមន៍មូលនិងការគាំទ្រដល់ការស្វាបនាខ្សែដឹងវិញ្ញា ។
អំពីគុណភាពរបស់ដៃខ្សែដឹងកម្មស្រាម បុគ្គលាជីវិតនឹងការចំណាត់ថ្នាក់ដើម្បីគាំទ្រដល់នឹងគិតរៀងដងដែរ ។

ICTs អាចប្រើប្រាស់សម្រាប់ផ្តល់ព័ត៌មាន និងការបញ្ជាក់អំពីស្ថានការ ព្រមទាំងនៅក្នុងដឹកជញ្ជូនការយោបល់ដើម្បី ក្នុងការបញ្ចូនការយោបល់ដើម្បី ក្នុងការបញ្ចូនការយោបល់ដើម្បី ក្នុងការបញ្ចូនការយោបល់ដើម្បី ក្នុងការបញ្ចូនការយោបល់ដើម្បី

យុទ្ធសាស្ត្រដែលមានការគាំទ្រពី ICT ដើម្បីលើកម្មស់មានការង្មោះជ្រាវត្ថុ អាចមានកទ្ទិពលទៅលើច្បាក់ដឹកនាំនៃយោបាយ និងជំរួញមានការផ្តាស់ប្តីពីមាន និងកិច្ចពិភាក្សាអេងសហគមន៍នៅក្នុងមូលដ្ឋាន ។ នៅក្នុងការវិភាគស្ថាព យុទ្ធសាស្ត្រ គឺជាការបែងដឹកនាំលំហសម្រាប់ធ្វើការសេវានា និងពិភាក្សាត្រាដោយលើមូលដ្ឋានពីប្រជាធិប្រជាធិថន៍ដែលដើរទីនៃមគ្គាន់និងការបែងដឹកបរិយាណសសង្គម មយដែលនិងជំរាបមានដឹកការកែសងសន្តិភាពនោះទៅមខមយ ។

សិរីបស់ចក្ខុមក ៩៦

កិច្ចការដែលត្រូវអនុវត្ត

1. សូមមេនិត្រលក្ខណៈពារ OCHA ហើយធ្វើការកែតែសម្ងាត់ថាគីឡូកទស្សនាគាលដោរបស់គេហទំនាក់នាក់នៃជាន់ណា ។ តើអ្នកដែលគេហទំនាក់នៃមានគោលបំណងសម្រចចនា តើអ្នកគិតថា គេហទំនាក់នៃមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការកសាងសន្តិភាពកម្រិតណា ?
  2. សូមរកមេនិត្រលក្ខណៈមានអំពីជម្លោះយោធាននៅក្នុងប្រទេសបរបស់អ្នក និងកន្លែងដែលទៀតនៅជីវិតកិត្តលោក ។ រួចធ្វើការពិពណ៌នាអំពីជម្លោះនេះ (ថាគីជម្លោះនេះកើតឡើងបណ្តាលមកពីអ្នកកើតឡើងនៅពេលណា និងដោយរបៀបណា នៃរោងខ្លះជាប់ពាក់ពីនឹង ហើយមានជលប៉ះពាល់អ្នខ៍ះ) ។ បន្ទាប់មកលើកឡើងនូវអនុសាសន៍ជាក់លាក់អំពីរបៀបនៃការប្រើប្រាស់ ICTs ដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះនេះ បុរីដឹងថ្មីរបន្ថយកទិន្នន័យដែលជម្លោះនេះ ។ សូមពិពណ៌នាលម្អិតតាម លទ្ធភាពដែលអាចធ្វើឡាដានអំពីកម្រោង ICT ដែលអ្នកកំពុងផ្តល់អាណុសាសន៍នោះ (ឧបាទរណី តើបច្ចេកវិទ្យាបុករួមដូចនេះបច្ចេកវិទ្យាលម្អិយ ដែលត្រូវប្រើប្រាស់ តើបច្ចេកវិទ្យានោះត្រូវប្រើប្រាស់ដោយរបៀបណា តើនរោងខ្លះដែលគឺជាក់ពីនឹងនៅក្នុងកិច្ចខិតខំប្រើប្រាស់នេះ នរោងខ្លះដែលគឺជាក់ពីនឹងនៅក្នុងកិច្ចខិតខំប្រើប្រាស់នេះ) ។

ខោះជាតិសដ្ឋា ហើយអីខ្លះជាលទ្ធផលទិសដ្ឋា ?

លំហាត់សាកល្បង

ចូរធ្វើសវិសដ្ឋកន្លែងការអភិវឌ្ឍមួយនៅក្នុងប្រទេសបេសអ្នក ហើយផ្តល់ជាមោលបំពាក់គេគោចប្រើ
ICTs ដើម្បីកែលមួចកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព និងបង្កើនសំឡោះនៃការពិកចម្លើនការអភិវឌ្ឍនោះទៅកែ
ទិសដៅ MDG នៅក្នុង ដ្ឋកនៃបានដោយវិធីណា ។ ចូរធ្វើការពណ៌នាអំពីដ្ឋកនោះ និងអំពីរបៀបដែល
ដ្ឋកនេះ ទាក់ទងទៅនឹងដ្ឋកនៃការអភិវឌ្ឍរដ្ឋធនុងទៀត ។

ចូរសរសេបម៉ឺយបស់អ្នកនៅក្នុងរបៀបមួយដែលអ្នកធ្វើការវិការកំណត់ផ្សេងៗទៅជាសំគាល់ នៅក្នុងផ្សេក
ដែលអ្នកបានធ្វើសរើសនៃនេះរួចជាកំណើនក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុនៃប្រធែសរបស់អ្នក ។

៤.០ កត្តាគន្លឹះនានាក្នុងការប្រើប្រាស់ ICTs សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ

ផ្នែកនេះមានគោលបំណង ៖

- ຕິກາກູ້អໍທີບຕູ້ຄືນີ້: ນາງເຜົລກຳພາຕ່ຽນຮູກາຕເຜົາຕັດຍ ສີຜະບາດຍເບສ່ຕເມືອງ ສີຜະກຸມວິຊີ ICDT
  - ສະຫຼືຜານກີບຕູ້ຕິກາກູ້អໍທີບຕູ້ພື້ນຖານຢ່າງເກຸ້າໃຈທີ່ນັ້ນກັບ ICTs ສີຜະກາເກີໂຊງ ສີຜະ

- បង្កើតការផ្សាយភ្លាមៗនៃក្រសួងដែកនាំ: និងដែកនាំបន្ថែមទៅប៉ះនៅក្នុងសេវាបណ្តុះបណ្តាល APCICT នៃ ។

៤.៩ គោលនយោបាយ ICTD

ការពិភាក្សាដែកចេកចាត់គោលនយោបាយ ICT បុគម្ពិធី ICT ដែលគួរតែមានអាជិវាទទីមួយ នៅ គឺជាកត្តមួយដែលមិនអាចខ្លះបាន ។ នេះគឺជាបច្ចុប្បន្នរបស់រាជការបង្កើតចេញផ្សាយនូវគោលនយោបាយ ហើយនៅក្នុង ស្ថានភាពខ្លះទៀត ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ និងបទប្បញ្ញតិបានធ្វើការកំណត់កម្ពិធី ICTs ឡើង ។ កម្ពុជ្រើនដោកនេះមិនមែនជាបុលូរួមនៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សាដែកចេកចាត់ ប៉ុន្តែគឺការបង្កើត ករណីមួយដែលគ្រឿងការទាំងក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ និងការអនុវត្ត និងដែលមានតម្លៃការ ច្បាស់លាស់នៅក្រឹកប្រឹកគោលនយោបាយរឿងការ និងអនុវត្ត ។ សម្រាប់បណ្តាប្រទេសនៅក្នុង កំបង់អាសីជាសីហិក គោលនយោបាយដើរបីដែលច្បាស់លាស់ គឺជាដំណាក់កាលដើរបីដែលចំណាត់ តម្លៃទៀត នៅក្នុងសេវានេះ ពិភាក្សាអំពីដំណើរការនៃគោលនយោបាយ ICT យ៉ាងទូលំទូលាយ ហើយដោកទី ៣ ដោកទី ៤ នៅក្នុងសេវានេះ គឺជាក្រុងការគោលនយោបាយ ICT នៅ កិច្ចខិតខ្សែប្រើប្រាស់ដោកទី ៣ គឺត្រូវតែដើរបីពីរបាយ និងការរោគបាយចាមួយ ដែលនៅក្នុងការសម្រេចចិត្តអំពីលក្ខណៈ និងវិសាលភាពនៃការប្រើប្រាស់ ICT នៅក្នុងគោលនយោបាយ និងការអភិវឌ្ឍកម្ពិធីអភិវឌ្ឍ ។

⁵⁴ Anita Gurumurthy និង Parminder Jeet Singh, សេដ្ឋកិច្ចនយោបាយនៃសង្គមពីមានវិញ្ញាំ ទស្សន៍: ភាគខាងក្បែង (Montevideo: Instituto del Tercer Mundo, 2005), 18,

http://wsispapers.choike.org/papers/eng/itfc_political_economy_is.pdf

ខ្លាំងភ្នាគ់ទៅលើគោលនយោបាយ ICTD ទេពានគ្រប់ដ្ឋីងត្រូវបាយដែរ ពីរោចេះ នាយកដ្ឋានទាំងនេះ មិនអាចធ្វើការដ្ឋានភ្នាគ់បានមួយនាយកដ្ឋានបច្ចេកវិទ្យាដែលមានវិទ្យាបាន ។ ស្របពេលដែលស្ថានភាពនេះ កំពុងចាប់ផ្តើមមានភារដ្ឋានសំបុរាណាប់ជាប់នោះ អ្និដែលចាំបាច់ត្រូវធ្វើការរៀបចំយល់នោះ គឺថា គោលនយោបាយ ICTD ត្រឹម ដែលរួមមានទាំងនាយកដ្ឋានបច្ចេកវិទ្យា និងនាយកដ្ឋានអភិវឌ្ឍន៍ ចាំបាច់ត្រូវរៀបចំឡើង ប្រសិនបើកាលានវិត្តភាពសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ដែល កើតឡើងពីការប្រើប្រាស់យុទ្ធសាស្ត្រ ICT មិនភ្នាយទៅជាតិតប្រយោជន៍នោះ ។

គោលនយោបាយ ICTD មានលក្ខណៈខុសត្រាសោយពីគោលនយោបាយ II ។ គោលនយោបាយនេះ ទាមទារទេមានការប្រមូលដូនីនិយដែលមានលក្ខណៈខុសត្រាធិស្សកម្ម និងសង្គមវិទ្យានៅកាម តំបន់ជនបទដែរ ។ ជាក់ស្អែង ការប្រើប្រាស់ ICTs សម្រាប់ការងារអភិវឌ្ឍន៍ គឺជាការងារពេហុមុខងារ ដែលទាមទារទេមានកិច្ចខិតខ្សែប្រើប្រាស់ ។ ភាពជាដែក និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការមេន សាសំខាន់ធមាស់នៅក្នុងការបង្កើតគោលនយោបាយ ការរៀបចំដែនការ និងការអនុវត្ត ។

នៅក្នុងផ្នែកទី ២.២ នៃផ្នែកនេះ ឯកសារយោងត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយយោងទៅរកការបង្រៀនត្រូវ កំមួយនៃបច្ចេកវិទ្យា ចាតាកត្តាជីឡូដីមួងមួយសម្រាប់បង្កើនការប្រើប្រាស់ ICTs ។ នៅក្នុងផ្នែកនេះ នៅតែប្រកាន់ខ្លាប់នូវការអេសោងចា ការបង្រៀនត្រូវកំមួយនៃ ICTs មិនមែនមាននំយត្រីមកំបង្រៀនបច្ចេកវិទ្យាប៉ុណ្ណោះទេ ។ ស្មោះចេះ ការបង្រៀនត្រូវកំមួយនៃបច្ចេកវិទ្យា មាននំយចាតាករួមបញ្ហាលត្តានុវត្តិយាមីន ការបង្រៀនត្រូវកំមួយនៃវិទ្យាសាស្ត្រពិត (ត្រីស្តីនៃការត្រួតពិនិត្យ ត្រីស្តីប្រព័ន្ធ និងស្តិតិ) បច្ចេកវិទ្យា (វិទ្យាសាស្ត្រកំពុង និងវិស្សកម្មអតិស្សនី) ព្រមទាំងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម និងវិទ្យាសាស្ត្រកិរិយាបចំ (ត្រីស្តីនៃការត្រួតបំត្រួត វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម ចិត្តសាស្ត្រ សេដ្ឋកិច្ច ។ល) ។ អាស៊យហេតុនេះ ការណែនាំអំពីនៅក្នុងកិច្ចខិតខ្សែប្រើប្រាស់អភិវឌ្ឍន៍នានា ទាមទារទេមានបំរែរូលសង្គម និងរបៀបម៉ែន យ៉ាងខ្លាំងនៅក្នុងអង្គភាព ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងទៅកាមមុខងារ និងទំនួលខុសត្រូវដោយឡើក ពីគ្មាន ។

ការបង្រៀនត្រូវកំមួយដែលស្របត្រា បុសមួនភាពជាតិ ដែលរួមមានដ្ឋាកិច្ចាល វិស័យឯកជន និងសង្គម សិវិននោះ ទាមទារទេមានការបង្កើនជាអភិបរមាននូវកាលានវិត្តភាពដែលផ្តល់ទៅដោយបិរិយាកសិតិ ដែលជីឡូដីយោ ICT សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ។ ដ្ឋាកិច្ចាលអាចបង្កើតគោលនយោបាយ អនុគ្រោះ និងបិរិយាកសស្របច្បាប់បានផ្តល់មូលនិធីមួយសម្រាប់អភិវឌ្ឍន៍ដែលទិន្នន័យដែលមិនទាន់ទទួល បានសេវាកម្មគ្រប់គ្រាន់ ឱ្យដ្ឋាកិច្ចបង្កើតដ្ឋាកិច្ចាលអេឡិចត្រូនិក និងធ្វើការព្រើងសមត្ថភាពជាតិឆ្លោះ ទៅរកការទទួលស្ថាល់ប្រើប្រាស់ និងការប្រើប្រាស់ ICTs នៅក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ ។ ជាលទ្ធផល

និស្សយោងកដនអាណធធីការដ្ឋានកដ្ឋានបេជ្ជាបេជ្ជាសម្ព័ន្ធ ICT ព្រមទាំងធីការនិនិយោតទៅលើសេវាកម្មផ្សេងៗ
បាន។

PPPs ដែលត្រូវបានធ្វើការពីភាគរដ្ឋមន្ត្រីយ៉ាងទូលំទូលាយនៅក្នុងផ្លូវការ នៅពេល គ្មានចំណេះចំណេះសង្គម និងការបង្កើតកម្មវិធីបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននឹងផែនក្នុងមួយ ហើយដល់ការអភិវឌ្ឍគ្រោងពេញលេញមួយដែលអាចយកមកអនុវត្តបាន ព្រមទាំងអាចបង្កើតឡើង កាន់កាប់ និងជិះឈើការដោយវិស័យឯកជន ។ អគ្គប្រយោជន៍នៃភាពជាដែក្នុះ គឺជាបង្ការចនាសម្ព័ន្ធ ហិរញ្ញវត្ថុ និងបច្ចេកទេសដីជំ ដែលជាកិច្ចាលប្រទេសក្រុមានលទ្ធភាពប្រើប្រាស់បានគឺចិត្តចនោះ ត្រូវបានប្រឆ្លាយទៅជានិស័យឯកជនដែលជាក់ទៅប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យានេះប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព នៅក្នុងកម្រិតបាប និងផ្តុកតាមសេដ្ឋកិច្ចមាត្រជាន់ ។

ការបើកចំហង្គិត្យការប្រើប្រាស់ ICTs ដោយមានអ្នកដីកនាំពិភពលោក អ្នកនយោបាយ សហគ្រឿន និងអ្នកវិជ្ជាជីវិេស្ស ដែលសុខទៅតាមចូលរួមនៅក្នុងក្រុម ICT កំណត់ថា ICT និងអ្នកអាជីវិេស្សអ្នកអភិវឌ្ឍន៍មានលក្ខណៈដូចគ្នាបែបធម្ម៌ ដែលមានទំនួលខុសគ្រែ និងគណនេយ្យការ យ៉ាងដំឡើងចំពោះការដោតដីយ និងការបរាកដីយ ។ សំខាន់ជាងនេះទៅទៀតនៅ: ICT មានកម្ពុជាល ទាក់ទង្វាសង្គមទាំងមូល ដោយមានការផ្តាស់ប្តូរកិតមានឡើងនៅត្រូវបែងចែងអស់របស់ អង្គភាព បុសហគមន៍មួយ ហើយជាត្រីកញាប់ ដោយមានលទ្ធផលដែលមិនអាចចាត់ស្អានទុកជាមុនបាន ។ កតានេះ នាំទៀតរកភាពមិនប្រាកដប្រជាមំពីលទ្ធផល និងជូនប៉ះពាល់ដែលទទួលបាន ។

ជាប្រកាសមួយដែលទទួលស្ថាល់ថាគម្រោង ICT ជាដំនឹងយ៉ាងខ្ពស់ មានលក្ខណៈខ្ពស់ ពីការអនុវត្តសាមញ្ញ ។ ក្នុងប្រទេសជាអ្នះបន្ទីរសាស្ត្រិក និយ័តកម្ម និងយន្តការតែម្រៀបច្បងលើបច្ចេកវិទ្យាអីមូយដែលអាចយកមកប្រើប្រាស់ និងខ្លួនភាពីមូយដែលត្រួលទៅមួយ:

បច្ចេកវិទ្យាតាំងនេះ ។ ក្របខណ្ឌគោលនយោបាយកម្មមាននិត្យការទៅកែមជ្រើរការកាន់តែប្រើប្រាស់ ហើយ
គ្រប់គ្រងលើបច្ចេកវិទ្យាតាំងនេះ ។ ការអនុវត្តនិយ័តកម្មបែបនេះ កំពុងមានការប្រសាំងត្រាងាយនឹង
សភានុពលនៃ ICTs ។ បច្ចេកវិទ្យាតាំងនេះមិនមែនសុទ្ធដែងជាដូកនឹងតាំងអស់ឡើយ ប៉ុន្តែអាចជាបណ្តុំនៃ
ការអនុវត្តការគ្រប់គ្រង និងប្រតិបត្តិការ ។ ដូច្នេះ គោលនយោបាយដែលដឹកនាំការប្រើប្រាស់របស់
ប្រទេសទាំងនោះ ចំណាត់ផ្លូវមានលក្ខណៈបៀវប៉ែហ បត្របែន ថ្វូប្រិទ្ធី និងផ្លូយកបនឹងកម្មវិធារៈ ។
ការពិនិត្យមើលឡើងវិញជាព្យីកញ្ចាប់ ចំណាត់ផ្លូវកំមានដើម្បីជានាទា កម្មវិធារពិសសដើរ នៃគម្រោង
និងកម្មវិធីដែលប្រើប្រាស់ ICT ក្នុងបានដោះស្រាយ ។⁵⁵ ផ្នែកទី ២ មានពណ៌នាលម្អិតអំពីប្រកែទ
នៃការជាប់ពាក់ពីនូវត្រានៅក្នុងការបង្កើត និងអនុវត្តគោលនយោបាយ ICTD ។

គំនិតផ្ទុចដើមដែលបានបង្កើត និងអនវត្ថុដោយរដ្ឋាភិបាលសាមញ្ញសម្រាប់ជាដូកមួយនៃរបៀបនីរក្សា ការអភិវឌ្ឍន៍ទូលំទូលាយនៅ៖ មាននិត្យការទៅការផ្តេចបញ្ចាំងអំពីលក្ខណៈ “សាមញ្ញនិយម” នៃស្ថាបនដែលមានស្រាប់ ពោលគឺ ស្ថាបនទាំងនេះ រួមបញ្ចូលត្រានូវប្រព័ន្ធដែលហានានុក្រម និងការិយាងិបតេយ្យ ។ បើនេះគឺរួចរាល់ការត្រួតពិនិត្យការងារដែលត្រូវបានដោយរដ្ឋាភិបាលក្នុងពេលវេលាដែលបានបង្កើត និងគឺជាដូកមួយទាំងនេះ ក្នុងបានអនវត្ថុជាលក្ខណៈ មធ្យការនោះ ត្រូវទទួលបកដើម្បីក្នុងការបំពេញតម្លៃការទៅបានត្រូវត្រាន់ដល់ប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន ។ ព័ត៌មានត្រូវដោលការអភិវឌ្ឍន៍ឱ្យបានដោយរដ្ឋាភិបាលសាមញ្ញសម្រាប់អ្នកដែលចង់បានដើម្បីការងារ និងការអភិវឌ្ឍន៍រួកមួយដើម្បី ICT ដែលមានទាំងរាជរដ្ឋាភិបាល និងប្រជាពលរដ្ឋ ។

⁵⁵ Usha Vyasulu Reddi 維沙盧 Reddi Rukmini Vemraju, “ការប្រើប្រាស់ ICTs

ដើម្បីធ្វើការបង្កើតរូបរាងនៃការទទួលបានបច្ចេកវិទ្យាតុក្ខមានវិទ្យា (digital divide)" នៅក្នុង ed. Anita Gurumurthy, Parminder Jeet Singh, Anu Mundkur និង Mridula Swamy, យែនខ្លះនៅក្នុងសង្គមពីក្ខមាន វិទ្យា (UNDP-APDIP និង Elsevier, ២០០៦), <http://www.apdip.net/publications/ict4d/GenderIS.pdf>.

សូមសេចក្តីមក ៦

- គោលនយោបាយ ICTD ទាមទារមានប្រព័ន្ធឌីនការរៀបចំដែនការ ការគ្រប់គ្រង និងការអនុវត្តគ្រោងដែលកំណត់ដោយការប្រើប្រាស់ICTs ទាមទារមានការយល់ដឹងទាំងសភានុកត្តិ និងផ្លូវកសហគមន៍ផ្សេងៗគ្នា ។
  - ការបង្កើនជាអភិបរមានុវករប្រើប្រាស់ICTs ទាមទារមានការយល់ដឹងទាំងសភានុកត្តិ និងដែនកំណត់របស់ICTs ។
  - ការបង្រៀនមតិមួយ មិនមែនមាននីយត្រឹមតែបច្ចេកវិទ្យាជាមីនីការរួមគ្នាប៉ុណ្ណោះទេ ការបង្រៀនមតិមួយ មាននីយចាត់ប្រាមបញ្ហាលគ្នានិនិយជាប្រើប្រាស់ ការបង្រៀនមតិមួយនៃវិទ្យាសាស្ត្រវិស្វកម្ម និងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម និងវិទ្យាសាស្ត្រគិយាបចធិដីជំនួយ ។
  - ការបង្រៀនមតិមួយកំមាននីយចាត់ប្រាមជាការដែកក្រោងពហុភាគតីបាក់ព័ន្ធដែនដែរ ដែលតាមរយៈនេះ រដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើការអនុវត្តគោលនយោបាយដែលមានលក្ខណៈអនុគ្រោះ បទបង្រៀនកតិ ការធ្វើដែនការប្រើប្រាស់និងការកសាងសមត្ថភាពដីជំនួយ ហើយវិស័យឯកសាងនូវរោងចាប់ពីការបង្រៀនមតិមួយសហគមន៍ទាំងឡាយ ហើយសហគមន៍ទាំងនេះក៏អាចធ្វើជាម្មាស់ និងជីវិតថ្មីមេនានាបាន ដែរ

កិច្ចការណែនាំនគរបាល

ចូរកំណត់នូវនាយកដ្ឋានធម្មុយដែលធ្វើការងារពាក់ព័ន្ធនឹងការបេដ្ឋិតគោលនយោបាយ ICT នៅក្នុងប្រទេសរបស់អ្នក ។ តើនាយកដ្ឋាននោះមានក្រមពិក្រាជេយបល់ បុប្ផិក្តុយេបល់អនុក្រសង

បុអន្នទីភ្នាក់ងារដែលមានជាក់បញ្ហាលទាំងក្រសួងអ្នកដ្ឋាន និងក្រសួងអ្នកប្រើប្រាស់ដែរបុទេ ? ប្រសិនបើមាន ចូរពិនិត្យមើលឡើងវិញអំពីសមាសភាព និងសម្រេចថាគើតអ្នកដែលគួរតែជាក់បញ្ហាល ត្រូវបានជាក់បញ្ហាលហើយ បុយ៉ាងណា ។

ប្រសិនបើត្រានក្រុមពីគ្រោះយោបល់ បុប្ផិត្យយោបល់ដូចជាបៀវង់លើទេហ៍យុទ្ធសាស្ត្រ ធ្វើសំណើពង្រាយសម្រាប់ស្ថាបននេះ តើអ្នកនឹងលើកឡើងអំពីអ្នខ្លះដើម្បីក្រែកម្មរករាបដើរ និងសមាសភាពនេះ (ចូរកំណត់ទីត្រាកំណាត់រាបដូចជាប្រុយកំណាន ទៅក្នុងក្រុមនេះទៅនាគាត់) ?

៤.២ ការរៀបចំផែនការគម្រោង ICTD

នៅពេលពិចារណាអំពីកម្មវិធី ICTD សេចក្តីសម្រេចដីបួនដែលនឹងត្រូវបានដោះស្រាយ គឺជាកំពើថ្មីអនុវត្តមន្ត្រនៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្ថិសមានភាពខ្ពស់ត្រូវយ៉ាងដំឡើងក្នុងរបៀបដែល ICT ត្រូវបានប្រើបាស់នៅក្នុងកម្មវិធី និងកម្មវិធី និងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ ។ វិធីសាស្ត្រទាំងពីរនេះមានសារសំខាន់ហើយនៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្ថិសមានភាពខ្ពស់ត្រូវយ៉ាងដំឡើងក្នុងរបៀបដែល ICT ត្រូវបានប្រើបាស់នៅក្នុងកម្មវិធី និងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ ។ វិធីសាស្ត្រដែលដឹកនាំដោយ ICT ផ្តល់ការសម្រេចដែលលទ្ធផាត់ទទួលបានពីគំរូមានជាប់ពាក់ពីនូវ និងទាន់ពេលវេលាតាមរយៈ ICT នឹងជឿរូបរាងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចដោយសាល់លទ្ធផាត់ទទួលបានអីមែល និងការប្រើបាស់រែសាយតើជាទករណ៍សេដ្ឋកិច្ចរោងលក្ខណៈអនុគ្រោះ ពីក្រោះមជ្ឈមណ្ឌលទាំងនេះដូលជាការដីរូបរាងលិតិជន និងបង្កើនការលក់ ។ វិធីសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ដែលដឹកនាំដោយ ICT ទំនងដែលដឹកនាំជាការប្រាស់យោទាក់ទងជាលទ្ធផលដីលូសម្រាប់ វិធីសាស្ត្រនេះ ។ ដីបួនដីសាស្ត្រដែលប្រើបាស់ ICT ជាដីនូយ បញ្ហាក់គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ដែលគឺជាកំពើថ្មីអនុវត្តមន្ត្រនៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្ថិសមានភាពខ្ពស់ត្រូវយ៉ាងដំឡើងក្នុងរបៀបដែល ICT ដើម្បីដោះស្រាយ បំពេញតម្លៃការពិគ្រោះមាន និងការប្រាស់យោទាក់ទងហើយនៅក្នុងកម្មវិធី និងកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ ។

មិនចាប់អនុវត្តវិធីសាស្ត្រណាមួយនៅទេ ការរៀបចំដែនការគម្រោងដោយប្រុងប្រយ័ត្នមានភាពចាំបាច់ ដើម្បីបញ្ជូនសត្វាតរករាលករៀបចំ និងភាពជាក់ស្តីដឹងនៅក្នុងបិបចំផ្សេងៗនៅក្នុងវិធីសាស្ត្រនៃរៀបចំ ដែនការ និងការអនុវត្តនៅក្នុងទស្សនាទាន និងទស្សន៍រាងភាគីពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗគ្នា ។ ហើយតាមការរៀបចំ ដែនការទេនៅ ជាត្រីកញ្ញាប់ដលវិចាក គឺភាពមិនសិក្សារាងភាគីភាព ការវិនិយោគ ការបញ្ចូនសេវាកម្ម និងលទ្ធផល ។

ទីភ្នាក់ងារអូស្សាលីសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍអន្តរជាតិ (AusAID)⁵⁶ បានធ្វើការបង្កើតគ្របខណ្ឌនិងការងារត្រួតពិនិត្យអំពីការរៀបចំគម្រោង ICTD ដែលនឹងនាំកន្លែការងារក្នុងរបស់ឯធនការរៀបចំដែនការ។

ប្រអប់ទី ២. មតិទេសកការអនុវត្តដីប្រាក់សម្រាប់ការប្រើប្រាស់ ICTD

១	មូលហេតុអី?	តើការប្រើប្រាស់គម្រោងដែលផ្តល់ផ្តុកលើ ICT មានគោលបំណងច្បាស់លាស់ដើម្បីសម្រេច គោលដៅជាក់លាក់ក្នុងការការតែបន្ថយភាពត្រីក្រដែរ បុទេ ?
២	ននាំ ?	តើមានគ្រូមគោលដៅជាក់លាក់ណាមួយសម្រាប់ការការតែបន្ថយភាពត្រីក្រដែរ បុទេ ?
៣	របៀបណា ?	តើទូរស័ព្ទ ICT ដែលនឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់មានភាពសមស្របតាត់ពីនឹងផ្តើម ការគាំទ្រ តំហែតាំ និងសុត្រាញេនឹងលំហូរពីមានដែលមានត្រាប់ដែរ បុទេ ?
៤	របៀបណា ?	តើទូរស័ព្ទ ICT ដែលនឹងត្រូវបានប្រើប្រាស់អាចរាស់រៀងបាន ដើម្បីជួញការយកដើរត្រូវទៅអនុវត្តមុននៅទីតាំង និងព្រឹកបានដែរ បុទេ ?
៥	របៀបណា ?	តើមានការប្រើប្រាស់អនុរកឱសមស្របដែរ បុទេ ?
៦	របៀបណា ?	តើមានវិសាលភាពអីសម្រាប់ការងារដែលគឺជាការងារណា៖ ?
៧	តើអី ?	តើខ្លឹមសារដែលត្រូវបានបញ្ជីនៅរដ្ឋបាល និងអ្នកស្រប់អ្នកអានដែរ បុទេ ហើយតើខ្លឹមសារនេះត្រូវបានសរស់ដោយការងារដែលនាយកដែលបានរាយការណ៍ សម្រាប់អ្នកស្រប់អ្នកអាន ជាកោលដៅដែរបុទេ ?
៨	រយៈពេលបុញ្ញាន ?	តើគម្រោងមានស្អែកនិន្នន័យនៅក្នុងអំឡុងពេលយុរិប៊ូណាតាំ ?
៩	លូកម្រិតណា ?	តើមានដីណើរករាស់ដែលទទួលភាពងារ ត្រួតពិនិត្យ និងរាយការណ៍ដែរ បុទេ ?
០	តើមានហានិកីយ ? អីខ្លះ ?	ការគ្រប់គ្រងហានិកីយ ៖ “តើពីត្រួតពិនិត្យ បុគ្គលិកភាពដែលមិនបានរាយការណ៍ឡើងទុកណាងខ្លះដែលអាចកើតមាន ?” ហើយ “តើត្រូវចាត់វិធានការអីខ្លះ ដើម្បីគ្រប់គ្រងបញ្ហាជាជនេះ ?”

ប្រកពុងកសារ ៖ Curtain, Richard. ឆ្នាំ២០០៤. បច្ចេកវិទ្យាទុរគមនាគមន៍ពីកម្មវិធី និងអភិវឌ្ឍន៍ ៖ ផ្តល់ជាជនិន្ទយ ប្រកាសដែលអាចបង្កើតឡើងបាន ឬត្រូវបង្កើតឡើងបាន ? (Canberra: AusAID), 29,

<http://www.developmentgateway.com.au/jahia/webdav/site/adg/shared/CurtainICT4DJan04.pdf>

⁵⁶ Curtain, Richard. ឆ្នាំ ២០០៤. បច្ចេកវិទ្យាទុរគមនាគមន៍ពីកម្មវិធី និងអភិវឌ្ឍន៍ ៖ ផ្តល់ជាជនិន្ទយ ប្រកាសដែលអាចបង្កើតឡើងបាន ឬត្រូវបង្កើតឡើងបាន ? (Canberra: AusAID), 29,

<http://www.developmentgateway.com.au/jahia/webdav/site/adg/shared/CurtainICT4DJan04.pdf>

ការដោះស្រាយចម្លល់ទាំងនេះនៅក្នុងកិច្ចពិភោះយោបល់ជាមួយដែរ និងភាគីពាក់ព័ន្ធដាហាថជូយ ដល់អ្នករៀបចំដែនការ និងអ្នកអនុគត់គ្រោងការបញ្ជីសគ្រោះថ្នាក់ដែលនាំទៅការការបងដែយ គ្រោង ICTD ជាថ្មីន ។ បទពិសោធន៍នានា ពីគ្រោងជាក់លាក់របស់ ICT⁵⁷ បានធ្វើការបញ្ជាក់ ថាសមាត្រាត្រូវការអនុគត់ប្រសើរទាំងនេះ ជាក់ស្អែងគឺជាកត្តាដែលមានសារសំខាន់នៅក្នុងការរៀបចំដែនការ ICTD ។

ទីមួយ គំនិតផ្តូចធ្វើម ICT គូរកំណែនលក្ខណៈ: ឆ្នាស់លាស់អំពីគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ និងលទ្ធផលគ្រោងទុក របស់ខ្លួន ។ នៅក្នុងការវិភាគដែលបានធ្វើឡើងសម្រាប់ AusAID-ដែនការសំខាន់ Colombo, Curtain⁵⁸ បានលើកឡើងថា គោលដៅគ្រោងគូរកំណែនការដ្ឋានយកចិត្តជាក់យ៉ាងមុតមាំ និងមានការធ្វាប់យ៉ាងច្បាស់លាស់ទៅនឹងគោលដៅ MDG ជាក់លាក់ធមាមួយ ។ គុណភាពលេនការបង្កើតទំនាក់ទំនងដៃ ឆ្នាស់លាស់នានាតី ការធ្វើបែបនេះអាចជូយធមានលទ្ធការដែកចេញនូវគ្រោងទាំងឡាយណាដែល មិនអាចបង្ហាញអំពីគិតទូលដែលទំនងនឹងកើតមានពាក់ព័ន្ធទៅនឹងក្រុបំណងនៃការអភិវឌ្ឍជាក់លាក់ផ្សេងៗ នៅ៖ ។ ការធ្វើបែបនេះគឺអាចជូយកំណត់ថាគើតគ្រោងនេះគូរកំណើកនាំដោយ ICT បុប្រើប្រាស់ ICT ជាជីវិ៍ ។ ដម្រីសបច្ចេកវិទ្យានឹងការនៃកំណែនលក្ខណៈសាមញ្ញ ។ ការអនុគត់បែបនេះនឹងបន្ថីជីជុំរី ការយេះពេល និងក្នុងការការកាត់បន្ថយលទ្ធការបងដែយរបស់គ្រោង ។

ទីពី គ្រោង ICTD គូរកំណើកនាំដោយគ្មែរការជាតាងការធ្វើតែងតាំង ហើយគ្មែរការនោះ គូរកំណត់មុនដ្ឋានដែល ក្នុងនោះ រួមមានដំណោះស្រាយដែលពាក់ព័ន្ធដែនឡើងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធលទ្ធការទទួលបានការប្រើប្រាស់ ការពាក់ព័ន្ធ និងភាសា ហើយដំណោះស្រាយទាំងនោះគូរកំព្យូទ័របានរៀបចំឡើងធមានលក្ខណៈ យុរអង្គីន និងមាននិរនោត ។ ដម្រីសនៃលទ្ធការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីផ្តល់នូវបណ្តាញភ្នាប់ សមាសភាពធ្វើកើង និងធ្វើកទន្ល់របស់កំពុងទៅ ប្រព័ន្ធសនិសុខការពារការលួចចូលទៅក្នុងប្រព័ន្ធ និងការលួចទិន្នន័យដោយខ្ពស់ច្បាប់ មេរក និងការរោះគ្រប់ប្រព័ន្ធសនិសុខដែលជោគជាកត្តាសំខាន់ ។ ធ្វើកទី ៤ ៥ និង៦ ពិភាក្សាគារការកាត់បន្ថយទាំងនេះលម្អិតបន្ទែម ។

ទីបីន គម្រោះធមានការបេះដូចចិត្តធ្វើកនយោបាយយ៉ាងនឹងមាតិសំណាក់ផ្តាកិតាល ។ ការបេះដូចចិត្ត នោះក្រុរកំពានការគោះគ្រប់ប្រព័ន្ធដែលបងបែកចិត្តការដែលមានការគ្រប់គ្រាន់ទាំងបរិមាណា និងលក្ខណៈនៃ

⁵⁷ មូលនិធិ Accenture, Markle និង UNDP, ការបង្កើតចាមវិនិន័យនៃការអភិវឌ្ឍ៖ របាយការណ៍ចុងក្រោយនៃគំនិតផ្តូចធ្វើម ការបាននូវការបង្កើតចាមវិនិន័យ (ឆ្នាំ២០០៩), <http://www.opt-init.org/framework/DOI-Final-Report.pdf>.

⁵⁸ Richard Curtain, បច្ចេកវិទ្យាគម្រោះធមានពីគ្រប់ប្រព័ន្ធសនិសុខដែលជោគជាកត្តាសំខាន់ (Canberra: AusAID), 29,

<http://www.developmentgateway.com.au/jahia/webdav/site/adg/shared/CurtainICT4DJan04.pdf>

ការបែងចែក ។ នៅពេលដន្តីជាន់មានកំណត់ភាពជាដែកគ្រក់ពីនូចម្រេចអាចសម្រាប់នូវករបស់បុគ្គលាក់ពីនូចបាន ។ តាមរយៈការធានាការជាដែកគ្រក់ពីនូចម្រេចរដ្ឋភីតាមការបន្ថែមយកនូវភ្លាទីបែងចែកនូវការសម្របសម្រលការបេឡិត និងការពេញឯកហេត្តូរោនាសម្ព័ន្ធប្រកបដោយសមាជិក ព្រមទាំងការសម្រប និងការពេញឯកកម្រោងសាកលវិបេជ្ញាបោះយកជាតិដើរដៃដែលដែលដៃ ។ វិស័យឯកជន និងអង្គការសង្គមសិរិលអាចផ្តល់ជីនូយមូលនិធិនៅក្នុងការរៀបចំខ្លឹមសារ និងជួយសម្របសម្រលក់ដូចជាដែកគ្រក់ពីនូចបានការចូលរួមរបស់សហគមន៍ថែមទៀត ។ ភាគីអនុរោគ និងក្នុងកំបន់ជាយុទ្ធសាស្ត្រកំអាធត្របានសេដ្ឋកិច្ចដែល ។ តាមរយៈការប្រមូលដូចនេះកម្របពីនូចទូទាត់ដែលសារឱ្យការបន្ថែមក្នុងកម្រិតនេះ ចំណាយរយៈពេលជាប្រើប្រាស់ការកែសាន្ត បើនេះជាលទ្ធផលការអនុវត្តបែបនេះពិតជាទំនើនដឹងបេឡិតស្ថានភាព ឈ្មោះឈ្មោះរបស់មនុស្សទាំងអស់ ។

របៀបនៃការធ្វើសវិសបច្ចេកវិទ្យាយ៉ាងណានោះនៅតែជាថីស់យុម្ភយនៃបញ្ហាដែលមានសារសំខាន់ដែល ១ Reddi និង Dighe រាយសំណុរាយាន់ក្រោមនេះសម្រាប់ការធ្វើសវិសបច្ចេកវិទ្យាដើម្បី ១៖

⁵⁹ Farrell, *op. cit.*

- តើអាចរកបានបច្ចេកវិទ្យាដោយដាយដែរ បុទេ ? តើលក្ខខណ្ឌូបីនឹសមស្រប និងបច្ចេកវិទ្យាដែលបានធ្វើសិសដែរ បុទេ ? (ឧទាហរណ៍ អគ្គិសនី) ?
- តើមានការអនុគតុដីហានអូខេះ ដើម្បីធានាថ្មីភាពទទួលបានការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យា នៅ៖ ? តើមធ្លាបច្ចេកវិទ្យាមានទីការដែលស្ថិតនៅឯណា ? តើទីការដែលនៅ៖មានការសមស្រប ទាំងលក្ខណៈរូបនៃ និងសង្គម និងសមស្របជាប្រឈមគោលដៅ ជាពិស់ស្រីដើម្បីធ្វើដំណើរទៅមក ដោយមិនចាំបាច់ចំណាយកិច្ចិតខំប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាដែលបានដល់ទំនួលខុសត្រូវដោយចិន របស់អ្នកទាំងនោះដែរ បុទេ ?
- តើនរណាតាមសំណើសិទ្ធិ និងគ្រប់គ្រងលទ្ធភាពទទួលបានបច្ចេកវិទ្យានេះ ?
- តើក្រុចំណាយថ្វីដើមបុន្ណានសម្រាប់បច្ចេកវិទ្យាដែលកំពុងក្រុវបានប្រើប្រាស់ទាញយកប្រយោជន៍ពាក់ ពីនូវនិងការផ្តល់ជាមុលនិធិ និងកិច្ចិតខំប្រើប្រាស់របស់ទីភ្នាក់ងារ និងសម្រាប់អ្នកប្រើប្រាស់ផ្សេងៗ នៅ៖ ? តើមានថ្វីដើមឱកាសអូខេះ ?
- តើការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យានោះមានលក្ខណៈដោយស្រួល និងសុគ្រសាយកម្មិតណារ ?
- តើបច្ចេកវិទ្យានេះមានអនុរកមួយដែរ បុទេ ? តើអនុរោគមុកាទក្រុវបានកសាងយ៉ាងដូចមេច ?
- តើបច្ចេកវិទ្យាមានលក្ខណៈចលប់តែដែរ បុទេ ? តើអាចប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យានោះបានគ្រប់ពេលគ្រប់កំនើង បុ អាចប្រើប្រាស់បានតែនៅក្នុងពេលវេលា និងទីការដែលបានកំណត់ ដូចជាទូទេសូនិជាតិដើម ?
- តើមានភាពដោយស្រួលក្នុងការបំពាក់ តែហេតាំ កែកម្រួល កែលមួល និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពបច្ចេកវិទ្យានោះ យ៉ាងដូចមេចដែរ ? តើទំនួលខុសត្រូវរបស់នរណាក្នុងការអនុគតុការងារទាំងនេះ⁶⁰ ?

យោងទៅតាមការលើកទីនឹងរបស់ Reddi :

ជាប្រើកញ្ញាប់ ជាអ្និសទីការដែលបច្ចេកវិទ្យាក្រុវបានកំណត់ដោយសំណ្ងាន់បញ្ហា “សុគ្គិភាព” មិនមែនលទ្ធភាពទទួលបាននោះឡើយ ។ នៅពេលដែលការកំណត់ទីការដែលបច្ចេកវិទ្យានៅក្នុងការសហគមន៍ចង្វឺលបង្ហាញអំពីបញ្ហាសង្គមដែលជួយព្រឹងដល់លទ្ធភាពទទួលបាន ការប្រើប្រាស់ដែរ ។ ប្រសិនបើបច្ចេកវិទ្យានេះមានទីការដែលការិយាល័យផ្តាក់ពាល់ មួលដ្ឋាន បុសាលាក្រោននោះ តើកាលានុគតុភាពអើដែលប្រជាផន្ធគ្រីក្រស់នៅតាមកំបន់ជាយ សហគមន៍មាន ដើម្បីមានលទ្ធភាពទទួលបានបច្ចេកវិទ្យានោះនោះ ? តើស្រី និងកុមារីអាចទៅ ទស្សនាទីការដែលបច្ចេកវិទ្យានោះនៅពេលដែលមានឱកាសដែរ បុទេ ? ប្រសិនបើមានអ្នកចំក្រោ បុអ្នកសម្របសម្រល់ដែលក្រុវបានកំណត់ឡើង ដើម្បីគ្រប់គ្រងទីការ និងប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យា

⁶⁰ Dighe និង Reddi, op.cit., ៤៣.

នៅ៖ តើគូនាទីអំណាចអ្នកដែលអ្នកចំណេរពីភាពនៅ៖បំពេញ ? ប្រសិនបើមានការគ្រប់គ្រង និងប្រតិបត្តិការនៅក្នុងដែលម្រីរដ្ឋាកិចាល ឬគ្រប់ដៃវានៅតាមសាលាប្រើប្រាស់ហើយនៅ៖ តើនេះមានភទិពលឡើលខ្លាកាត់នៃការទទួលបានបច្ចេកវិទ្យាបស់ប្រជាធិបតេយ្យដែលត្រូវបានធាតុបំពេញយ៉ាងដូចមេច ?⁶¹

ផ្លូវចំណាយទៅលើការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាក៏ធានាភាសសំដែងជាតិភ្លើនេះមួយនៃលទ្ធភាពទទួលបានដឹងដើរ ។
បណ្តាប្រពេសនានា អាចពង្រីកកាលបានគុត្តភាពដែលបានផ្តល់ទៅជាយការបង្រៀបបង្រៀមត្រា តែមួយ
ដើម្បីស្មើដឹងរកដីណោះស្រាយដែលមានផ្លូវចំណាយទាប ។ ទូរមណ្ឌលតីជាជីណោះស្រាយមួយ
ដែលត្រូវបានបង្ហាញចាមានសាប្រយោជន៍ ។ ដូចបានពិភាក្សានៅក្នុងជិតុក ២.០ ទូរមណ្ឌលតីជា
បញ្ហាកូច បុគ្គលិតកំមានគូចមួយនៅក្នុងសហគមន៍គាមកូមិដែលមានអ្នកស្តីត្រួចពិត្ត បុសហគ្ឌិននៅក្នុងកូមិ
វិយក្នុងផ្តល់នូវបេណ្តាញដែលមានសារសំខាន់រាងកូមិនោះផ្ទាល់ និងពិភពលោក ។ ទូរមណ្ឌលអាចមាន
មុខងារចម្លៃដែលក្នុងនោះរួមមានទទួលបារិយៈជាករណីដែលនៅក្នុងទំន់នេរសម្រាប់សហគមន៍ មិនត្រឹមតែសម្រាប់ការ
ទទួលបានពីកំមាននោះទេ ថែមទាំងសម្រាប់ការសន្តានា កិច្ចពិភាក្សា និងសកម្មភាពផ្សេងៗនៅក្នុងកូមិ
ដឹងដើរ ។

សំណូរដើរជាទ្វោគដែលគេក្រែករដោះស្រាយនៅពេលរៀបចំដែនការអនុវត្តមនីដែលដឹកនាំដោយ ICT និងប្រើប្រាស់ ICT ជាដំឡើងនៅមានជាប់ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងខ្លឹមសារបេស់ក្រុមហ៊ុន Dighe និង Reddi ផ្តល់យោបល់ចំពោះសំណូរណ៍នៅក្នុងចំណងក្រោម ។

- តើនរណាតម្លកប្រើប្រាស់ ហើយដឹងដីជាតកម្មវិធានបែស់ខ្លួននោះ - ពេលគឺតើអ្នកប្រើប្រាស់ជាមនុស្សប្រភេទណាកុងនោះរួម មានកម្មវិធាន កម្រិត និងរបៀបនៃការសិក្សាបែស់អ្នកទាំងនោះ ? តើខ្លួនឯងសម្របចាំពោះនរណា ?
  - តើលូម្ព័ង់-សង្គម ឬផែន សេដ្ឋកិច្ច សាសនា ភាគា និងបញ្ហាតាក់ពីនូវទៅនឹងយេនដ់- ឪខ្លួនដឹងដីខ្លួនឯង ?
  - តើខ្លួនឯងសារនោះមានសារសំខាន់ពាក់ពីនូវទៅនឹងសហគមន៍ដ៏ បុរុទេ ? ជាក់ស្អាត តើខ្លួនឯងសារនោះមានជាប់ពាក់ពីនូវទៅនឹងបទពិសោធន៍បែស់ស្ត្រីដ៏បុរុទេ ? តើខ្លួនឯងសារត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅមូលដ្ឋានដ៏បុរុទេ ? តើមានការជាប់ពាក់ពីនូវឪខ្លួនបែស់សហគមន៍នោះក្នុងការរៀបចំខ្លួនឯងសារនោះដ៏បុរុទេ ?

⁶¹ Usha Vyasulu Reddi, “ការប្រើប្រាស់ ICTs ដើម្បីកំពាតកំនាំងក្នុងការអប់រំ” (ឯកសារដែលបានធ្វើបច្ចេកទេសក្នុង SEAMEO-មហាសន្លឹកាត និងពិពណ៌ស្តីពីការអប់រំបស់អង្គការ UNESCO ៖ ការសម្របទេនឹងពេលវេលា និងកម្រិតការដែលមានការរំប្បូល ទីក្រុងបានកក ប្រទេសថែ ២៣-២៤ ខែសកម្ម ២០០៤)។

- តើខ្លឹមសារនេះត្រូវបានរៀបចំឡើងយ៉ាងដុចមេច ?
  - តើខ្លឹមសារនេះមានភាពត្រីមត្រូវ និងមានបច្ចុប្បន្នភាពដែរ ប្រទេ ?
  - តើបច្ចេកវិទ្យានេះត្រូវបានកែលមួយយ៉ាងដុចមេច ដើម្បីបង្កើតភាពងាយស្រួលជល់អ្នកប្រើប្រាស់ក្នុងការស្ថាប់ និងយល់អំពីអគ្គនិយបស់ខ្លឹមសារនេះ ?
  - តើការសិក្សាតាំងលក្ខណៈបុគ្គល និងលក្ខណៈជាអ្នកម្នាក់ត្រូវបានស្ថាបនាលើក និងដីឡាលីកទីកចិត្ត ដែរ ប្រទេ ?
  - តើខ្លឹមសារនោះជីឡាលីកចិត្ត លើកកម្មស់ និងសម្របសម្រលជល់អន្តរសកម្មភាព និងមកពីក្រឡូប់ដែរ ប្រទេ ?
  - តើមានប្រព័ន្ធគំច្រ ដូចជាអ្នកសម្របសម្រលកម្រិតមូលដ្ឋាន និងសម្បារ់សិក្សាឌីខែ៖ ត្រូវបានរកប់បញ្ចូល និងអាចរកបាន ?
  - តើមានយន្តការអើខែ៖សម្រាប់ការកែកម្រោវ និងការកែសម្រោលខ្លឹមសារនេះ ?⁶²

ជាចុងក្រាយគម្រោង ICT នៅក្នុងបណ្តាញប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍បរយ័មមុខទៅនឹងឧបសត្វមាត្រដ្ឋាន ។
បណ្តាញប្រទេសដែលបានវិនិយោគទៅលើប្រព័ន្ធដែលមានមាត្រដ្ឋានទូលំទូលាយចំណាមីត្រូវ
តែដោះស្រាយបញ្ហានៃការរៀបចំដែនការ និងការប្រើប្រាស់ដែលមានលក្ខណៈមង្គការធ្វោបនឹង
សារសំខាន់ដែលជាប់ពាក់ពីនរបស់មលដ្ឋាន និងកម្រវការ ព្រមទាំងការទាមទារនៅក្នុងកំបន់ដីផ្លូវ ។

⁶² Dighe ନିଃସମ୍ପଦ ରେଡ଼ି, op.cit., ୫୨.

⁶³ Richard Heeks, បងដីយ ជាតិដីយ និងការចេប្បាមិតនៃកម្មាធបពីទួតគមននៅក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍, សេវិជ្ជកសារ ព័ត៌មានអភិវឌ្ឍន៍, ឯកសារលេខ ១១ (Manchester : វិទ្យាសាស្ត្រគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ និងប្រចាំប្រចាំង, មហាផ្ទៃរៀបចំ និងប្រចាំប្រចាំង, Manchester , ឆ្នាំ២០១២), <http://www.sed.manchester.ac.uk/idpm/research/publications/wp/> di/di_wp11.htm.

⁶⁴ APDIP, “ICTs សម្រាប់អភិបាលគិច្ច និងការការត់បន្ថយភាពព្រឹករោនអូដ្ឋីជប់សកណ្ឌ,” UNDP, <http://www.apdip.net/projects/2003/in>.

⁶⁵ សូមមេណី Karen Eggleston, Robert Jensen និង Richard Zeckhauser “បច្ចេកវិទ្យាទុរាគមន្ត្រីតែកម្មនៃព័ត៌មាន វិទ្យា ទីផ្សារ និងការអភិវឌ្ឍន៍សង្គមគិត,” នៅក្នុង ed. Geoffrey Kirkman, et al., របាយការណ៍សុវត្ថិភ័យករិត្យភ័ត៌មានវិទ្យាទុរាគទាំងសរុបលោក ២០០១-២០០២ : ការរៀបចំបច្ចេកប្រើប្រាស់សម្រាប់ពិភពលោកដែលមានបណ្តាញ (ទីក្រុងឆ្នាំរឿង : មហាវិទ្យាល័យ Oxford ឆ្នាំ២០០២), http://cyber.law.harvard.edu/publications/2002/The_Global_Information_Technology_Report_2001-2002; និង S. Batchelor and S. Sugden, ការវិភាគករណីសិក្សា infoDev : មេដ្ឋានដែលបានសិក្សា (អំណាន : Gamos Ltd. និងពិភពលោកទូលំទូលាយ, ទីក្រុងរាជស្ដីនគាន D.C. : infoDev, ឆ្នាំ២០០៣), <http://www.sustainableict.org/execsumm.htm>. សម្រាប់ករណីសិក្សាតីកំបងនៃនានា, សូមមេណី APDIP, “ករណីសិក្សា ICTD,” UNDP, <http://www.apdip.net/resources/case>. សម្រាប់ករណីសិក្សាតីប្រទេសកណ្តាល, សូមមេណី Avik Ghosh, បច្ចេកវិទ្យាទុរាគមន្ត្រី និងការអភិវឌ្ឍន៍បានមនុស្ស : បទពិសាជននីមួយៗនៅក្នុងវិស័យសង្គមនៃប្រទេសកណ្តាល (ទីក្រុងឆ្នាំរឿង : ការណ៍ : ពុម្ពជ្រាវប្រកបដោយគគិតបណ្តិត ឆ្នាំ២០០៦)

សុប្រសេចក្តីមក ៖

- វិធីសារក្រុងដែលផ្តាកដាសំខាន់ទៅលើមនុស្ស ជាជាងផ្តាកទៅលើ ICT មានសារសំខាន់ដើម្បីអាយកម្មវិធី និងគម្រោង ICTD ទទួលបានដោតជីយ ។
- កត្តាដែលបង្ហាញអំពីភាពខុសត្រាវោងដោតជីយ និងបរាជីយបេស់គម្រោង ICTD រួមមានភាពជាក់ច្បាស់នៃគុណបំណង ក្រុមគោលដៅ អនុការី ហិរញ្ញាណសនយោបាយ ការរៀបចំ ស្ថាប័នដែលភាគាល់ជាគន្លែង ដែលការពារ កិច្ចខិតខ្សែបំប្រើប្រាស់ សមត្ថភាព ដម្រែសបច្បែកវិទ្យា និងកំរូនការផ្តល់មូលនិធិ ។
- គំនិតផ្តុចផ្តើមទ្រួងត្រាយកូចដែលទទួលបានភាពដោតជីយទាមទារមេនការយកជាគំរូទៅអនុគត់ឡើងវិញប្រើប្រាស់ជាងមួយអារ៉ាប់សំយោទៅលើបរិបទខុសទៅគ្នា ដើម្បីទទួលបាននូវភាពដោតជីយ ។ ការពង្រីកទំហំកិច្ចខិតខ្សែបំប្រើប្រាស់ ICTD ទាមទារមេនការយកជាគំរូនការប្រើប្រាស់ស្ថាប័នទាំងមូល និងផ្តាស់ប្តូរការអនុគត់ការងារគ្រប់គ្រងដែរ ។

កិច្ចការដែលត្រូវអនុវត្ត

ចូរដ្ឋីសិសកម្មវិធី ICTD ណាមួយនៅក្នុងប្រពេសរបស់អ្នក រួចរាល់លើគោលនយោបាយ ការរៀបចំដែនការ និងការអនុវត្ត ។ នៅក្នុងការពិនិត្យមើលថ្មីកណាមួយនៃគោលនយោបាយ ចូរកំណត់ថាគើតឱ្យជាគោលនយោបាយ បុសមាសធាតុបន្ទាប់បន្ទូរបស់គោលនយោបាយ ICTD និងអ្នកដែលបំពេញបំន្លែងមូលដ្ឋានក្នុងការពិនិត្យមើលទិន្នន័យនៃការរៀបចំដែនការ និងការអនុវត្ត ចូរប្រើប្រាស់មគ្គទេសកការអនុវត្តដើម្បីប្រសិរីសម្រាប់គម្រោង ICTD (ប្រអប់ទី ២) ដើម្បីរួមកម្មវិធីនេះ ។ ជាចុងក្រោយ ដោយអ្នកលើអ្នកដែលអ្នកបានកំណត់ថាគារព្រមដែននៃកម្មវិធីនេះ ចូរលើកឡើងអំពីមធ្យាបាយនៃការកែលមួកកម្មវិធីនេះមេនការប្រសិរីឡើង ។

លំហាត់សាកល្បង

ដោយប្រើប្រាស់តារាងក្របខណ្ឌសមហេតុផលជាមូលដ្ឋានដែលបានផ្តល់ទៅ (សូមមេនិត្តព័របន្ទាប់)

១. ចូរកំណត់កម្មវិធីដែលប្រើប្រាស់ ICT ជាជួយជាក់លាក់ណាមួយដែលអ្នកនឹងបង្កើត ព្រមទាំង ពលវិនាមដើម្បីគោលបំណងទូទៅ និងគ្រប់បំណងជាក់លាក់នានាបស់គម្រោងនោះ ។
២. ចូរកំណត់សូចនាករលទ្ធផលការងារសម្រាប់គម្រោងដោយប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ជាក់លាក់ ។
តើអ្នកនឹងបង្កើតយន្តការងារ ដើម្បីសម្រចរក្សាបំណង និងទិសដោរបស់គម្រោងនោះ ? តើអ្នកនឹង បង្កើតក្របខណ្ឌ ប្លប្លព័ន្ធអីឡី ? តើក្របខណ្ឌ និងប្រព័ន្ធទាំងនោះនឹងមានជំនួយការយ៉ាង ដូចមេច ?
៣. តើអ្នកនឹងប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រអីឡី ? ដើម្បីរាយកំលែលទូដលការងារនោះ ? ហើយអ្នកនឹង រាយកំលែលទូដលការងារបស់អ្នកនៅក្នុងជំនាញការការណ៍ ? តើអីទៅជាសូចនាករភ័ព្យិតិល កម្មវិធីបែស់អ្នក ?
តើអ្នកនឹងបន្ទីក្របខណ្ឌ និងប្រព័ន្ធទាំងនេះចូលទៅក្នុងកម្មវិធីបន្ទាប់បែស់អ្នក យ៉ាងដូចមេច ?

ICTs និង MDG-ក្របខណ្ឌរដ្ឋបច្ចេកទេសការសម្រាប់អ្នករដ្ឋបច្ចេកទេសយោបាយ/អ្នកគ្រប់គ្រងការអនុវត្តកម្មវិធីក្របខណ្ឌប្រមូលទិន្នន័យសម្រាប់ការពិច្ច សកម្មភាព និងកទ្ធផលនឹមួយា

គោលដៅទូទៅ និង វគ្គបំណងរបស់ក្រោមាន	សូចនាករ លទ្ធផល ការងារសម្រាប់កម្មវិធី	ប្រព័ន្ធ និងនិគិតិវិធីផែល និងត្រូវបានដោះស្រាយ	របៀបផែលអ្នកនិងរាយ តំណែងខ្លួនភាពលទ្ធផល និងកទ្ធផល

សេចក្តីសង្គម

ផ្នែកទី១ ក្នុងសេវានៃផ្នែកកម្មវិធីសិក្សាអំពីមូលដ្ឋានត្រី: នៃ ICT សម្រាប់មន្ត្រីកដោយជាន់ខ្ពស់នេះ បានលើកឡើងអំពីបញ្ហានៃការអភិវឌ្ឍយ៉ាងទូលំទូលាយ ព្រមទាំងកម្មវិធី ICT ដែលប្រកបដោយអគ្គប្រយោជន៍ ដែលសម្របញ្ជានៅក្នុងបណ្តាប្រពេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នៃកំបន់អាសីជីសិប្បីកដងដែរ។

ជីថូកទីមួយនៃផ្នែកនេះ៖ ណែនាំដល់អ្នកអាណាទាំងឡាយអំពីរូបភាពយ៉ាងទូលំទូលាយនៃគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហសគ្គ័យ និងភាពកើចបម្រើននៅក្នុងកំបន់អាសីជីសិប្បីកដោយជាកំបាននៅក្នុងការសម្រេចគោលដៅទាំងនេះ។ ជីថូកនេះ៖ ណែនាំដល់អ្នកអាណាទាំងឡាយដែលមានចំណោះដឹងមានកំណត់ ប្រកាសចំណោះដឹងពាក់ព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាកំមួង អំពី ICTs និងបុគ្គលិកលក្ខណៈដែលធ្វើឱ ICTs នេះត្រូវបានប្រកាសឱ្យមានសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍។

ជីថូកទីពីរនៃផ្នែកនេះ៖ លាក់ត្រូវបានអំពីការប្រើប្រាស់ ICTs នៅក្នុងវិស័យ MDG ជាកំលាក់នានា។ ដោយប្រើប្រាស់ករណីសិក្សាដែលបានបង្កើតឡើង ដើម្បីពាក់នាគារអំពីផ្នែកភាពរៀងរាល់នៃការប្រើប្រាស់ ICTs នៅ៖ ជីថូកនេះបានកត់សំគាល់ទាំងចំណុចខ្សោះ និងចំណុចខ្សោះ ដែលគេអាចដួចប្រួចបាន។ ក្នុងកម្មវិធី ICT នៅក្នុងវិស័យសំខាន់ៗនៃការអភិវឌ្ឍន៍ដែរ។

ជីថូកចុងក្រាយនៃផ្នែកនេះ៖ ពណ៌នានានៅក្នុងរូបភាពយ៉ាងទូលំទូលាយអំពីខបសគ្គនៅក្នុងកម្មវិធី ICTs សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍។ ជីថូកនេះ៖ សង្គកំច្ចន់ទៅលើកម្រិតប្រជាធិបតេយ្យ និងកម្រិតប្រជាធិបតេយ្យ ទៅជាកម្មសិទ្ធិ “របស់ប្រជាធិបតេយ្យ ដោយប្រជាធិបតេយ្យ និងសម្រាប់ប្រជាធិបតេយ្យ” ។ ជាចម្បតា វិធីសាស្ត្រ ដែលធ្វើតាមដានសំខាន់ៗទៅលើបច្ចេកវិទ្យានៅ៖ កាន់តែទូលាយបានភាពជាគិត្យានិច្ច។

អំណារបន្លែម

MDGs និង ICT

ADB, ESCAP និង UNDP. ឆ្នាំ២០០៧ . គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហសរីរ៖ វឌ្ឍនភាពនៅក្នុងតំបន់អាសីនិចតាតិសុប្តិក ឆ្នាំ២០០៧ ។ ទីក្រុងបានកក់ ៗ ADB, ESCAP និង UNDP. <http://www.unescap.org/stat/ mdg/MDG-Progress-Report2007.pdf> .

កម្មវិធីព័ត៌មានវិញ្ញាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតំបន់អាសីតាតិសុប្តិក ។ ករណីសិក្សា ICTD ។ កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍របស់អង្គភាពប្រជាធិបតេយ្យ <http://www.apdip.net/resources/case> .

Curtain, Richard. ឆ្នាំ២០០៤ . បច្ចេកវិញ្ញាទូរគមនាគមន៍ព័ត៌មានវិញ្ញា និងការអភិវឌ្ឍ ៖ ផ្តល់ជាជន្តុយបុប្ផប្រជាធិបតេយ្យ ? ២៤. ទីក្រុង Canberra : AusAID. <http://www.developmentgateway.com.au/jahia/webdav/site/adg/shared/CurtainICT4DJan04.pdf> .

Dougherty, Michael. ឆ្នាំ២០០៦. ការស្វែងរកបែបបទថ្មី៖ បទពិសោធន៍ទាក់ទងនឹងកិច្ចអន្តរកមន៍របស់បច្ចេកវិញ្ញាទូរគមនាគមន៍ និងព័ត៌មានវិញ្ញានៅក្នុងតំបន់អាសីតាតិសុប្តិក-ការពិនិត្យទេសវិញ្ញា និងការវិភាគកម្មវិធីផ្តល់ជាជន្តុយ Pan-Asia ICT R&D. ទីក្រុងបានកក់ ៗ UNDP-APDIP. <http://www.unapict.org/ecohub/resources/exploring-new-modalities> .

UNDP ឆ្នាំ២០០៥. របាយការណ៍ស្តីពីការអភិវឌ្ឍនៃនាមួនមនុស្សនៅក្នុងតំបន់ - ការលើកកម្ពស់ ICT សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍនៃនាមួនមនុស្សនៅក្នុងទីបាសី ៖ ការដោក់បេញនូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហសរីរ៖ ទីក្រុងប្រចាំឆ្នាំ ៩ ៣០០៥ ៖ UNDP, Elsevier, ឆ្នាំ២០០៥. <http://www.apdip.net/elibrary#rhdr> .

គម្រោងសហសរីរ ២០០៥. ការវិនិយោគទៅក្នុងការអភិវឌ្ឍ ៖ ដែនការអនុវត្ត ដើម្បីសរុបចំណាននូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហសរីរ ។ ទីក្រុងប្រចាំឆ្នាំ ៩ ៣០០៥ ៖ UNDP. <http://www.unmillenniumproject.org/reports/fullreport.htm> .

អង្គភាពប្រជាធិបតេយ្យ ២០០៥. របាយការណ៍ស្តីពីគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហសរីរ ឆ្នាំ២០០៧ ។ ទីក្រុងប្រចាំឆ្នាំ ៩ ៣០០៥ ៖ អង្គភាពប្រជាធិបតេយ្យ <http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/mdg2007.pdf> .

ការការតំបន់យកព្រឹក និង ICT

Harris, Roger. ឆ្នាំ២០០៥. APDIP កំណត់សំគាល់តាមប្រព័ន្ធគេឡិចត្រូនិកលេខ ៦ - ICTs សម្រាប់ការការពេទ្យយករដ្ឋភ្នំពេទ្យ ៖ មានភាពចំណាត់ថ្នាក់មានលក្ខណៈមិនគ្រប់គ្រាន់ ។ ទីក្រុងបានកក ៖ UNDP-APDIP. <http://www.apdip.net/apdipenote/6.pdf> .

Harris, Roger W. ឆ្នាំ២០០៥. បច្ចេកវិទ្យាទុរាណនាគមន៍ និងព័ត៌មានវិទ្យាសម្រាប់ការការពេទ្យយករដ្ឋភ្នំពេទ្យ ។ ទីក្រុងក្នុងទីរបស់ ៖ UNDP-APDIP.<http://www.apdip.net/publications/iesprimers/eprimer-pov.pdf> និង http://en.wikibooks.org/wiki/Information_and_Communication_Technologies_for_Poverty_Alleviation .

Kelles-Viitanen, Anita. ឆ្នាំ២០០៣. ក្នុងការការពេទ្យយករដ្ឋភ្នំពេទ្យ ។ ក្រសួងការបរទេស នៃប្រទេសហរដ្ឋមន្ត្រី ។ http://www.etla.fi/files/895_FES_03_1_role_of_ict.pdf . OECD. ឆ្នាំ២០០៥. ឯកសារស្តីពីការអនុវត្តន៍ប្រសើរបស់ ICTs សម្រាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការការពេទ្យយករដ្ឋភ្នំពេទ្យ ។ ទីក្រុងបានកក ៖ OECD. <http://www.oecd.org/dataoecd/2/46/35284979.pdf> .

Telecentre.org. <http://www.telecentre.org> .

ការអប់រំ និង ICT

Farrell, Glen និង Cedric Wachholz. ឆ្នាំ២០០៣. ការស្វែងមក-Meta អំពីការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យានៅក្នុងវិស័យអប់រំនៃទីបាត់សុវត្ថិភាព និងបាត់សុវត្ថិភាព ។ ទីក្រុងបានកក ៖ UNESCO.<http://www.unescobkk.org/index.php?id=1807> .

ICT នៅក្នុងអង្គភាពអប់រំ ។ បណ្តាលយកាមប្រព័ន្ធគេឡិចត្រូនិច ។ UNESCO ទីក្រុងបានកក <http://www.unescobkk.org/index.php?id=799> .

InfoDev. ឆ្នាំ២០០៥. ផែនទីនៃចំណោះដើម ៖ ICTs នៅក្នុងវិស័យអប់រំ ។ ទីក្រុងក្នុងគោល ខែសី ៖ ធនាគារអន្តរជាតិ សម្រាប់ការកសាងទេស្តីស្តី និងការអភិវឌ្ឍន៍ធនាគារពិភពលោក ។ http://www.infodev.org/files/2907_file_Knowledge_Maps_ICTs_Education_infoDev.pdf .

Wadi D. Haddad និង Alexandra Draxler, eds. ឆ្នាំ២០០២. បច្ចេកវិទ្យាសម្រាប់ការអប់រំ ៖ សភានុពលបាត់កំរើម៉ែក និងទស្សនវិស័យ ។ ទីក្រុងបានកក ៖ UNESCO និងក្រសួងពេទ្យ, DC: AED. <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001191/119129e.pdf> .

យេនដ្ឋាន និង ICT

សមាគមន៍សម្រាប់ការប្រាស់យទាក់ទងដែលមានវឌ្ឍនភាពបស់កម្មិធីតាំងបណ្តាញការងារបស់ស្ត្រី ។ វិធីសាស្ត្រាកាយតាំងលើយេនខែសម្រាប់អុនិជ្ជិក និង ICTs ៖ សម្រារ់សិក្សាសម្រាប់ការផ្ទាស់ប្បរ និងការផ្តល់អំណោច <http://www.apcwomen.org/gemkit/home.htm> .

Cummings, Sarah, Henk van Dam, and Minke Valk, eds. ឆ្នាំ២០០៥. យេនខែ និង ICTs សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ៖ សេវាប្រកបនុកសារសកល ១ Oxford៖ ការប្រាជែពុម្ពយបស់ Oxfam <http://publications.oxfam.org.uk/oxfam/display.asp?ISBN=0855985658> .

Dighe, Anita and Usha Vyasulu Reddi. ឆ្នាំ២០០៦. អភិវឌ្ឍរបស់ស្ត្រី និងបច្ចេកវិទ្យាប្រតិបត្តិក និងព័ត៌មានវិទ្យា ៖ មេរ្តាំនិងដែលមានបទពិសោធន៍បានបង្កើនយើង ។ ទីក្រុងញូរដែល ៖ មជ្ឈមណ្ឌល ជួយជ្រើយប្រព័ន្ធគប់រំសហគនសម្រាប់ទីបារក្សី និងសហគននៃការសិក្សា ។ http://www.cemca.org/CEMCA_Womens_Literacy.pdf .

Thas, Angela M. Kuga, Chat Garcia Ramilo and Cheekay Cinco. ឆ្នាំ២០០៧. យេនខែ និង ICTs. ទីក្រុងបានកក ៖ UNDP-APDIP. <http://www.apdip.net/publications/iespprimer/eprimer-gender.pdf> និង http://en.wikibooks.org/wiki/Gender_and_ICT .

សុខភិតាល និង ICT

គណៈកម្មាធិការសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមសម្រាប់តំបន់អាសី និងបានសិក្សាដឹក ៖ មិនមានចុះកាលបរិច្ឆេទ ៖ សុខភិតាលតាមប្រព័ន្ធគេឡិចត្រូនិកនៅក្នុងតំបន់អាសី និងបានសិក្សាដឹក ៖ ឧបសត្វ និងកាលបន្ទុក្តុកាត ៖ ទីក្រុងបានកក ៖ អង្គការសហប្រជាធារក ៖ <http://www.unescap.org/esid/hds/lastestadd/eHealthReport.pdf> .

Rasmussen, Stine Loft. ឆ្នាំ២០០៧. APDIP កំណត់សំគាល់តាមប្រព័ន្ធគេឡិចត្រូនិកលេខ ២២ - ឧបករណ៍សុខភិតាលតាមប្រព័ន្ធគេឡិចត្រូនិកសម្រាប់តំបន់អាសីបានសិក្សាដឹក ៖ ទីក្រុងបានកក UNDP-APDIP. <http://www.apdip.net/apdipenote/22.pdf> .

Ouma, Stella និង M. E. Herselman. ឆ្នាំ២០០៨. សុខភិតាលអេឡិចត្រូនិកនៅក្នុងតំបន់ជនបទ ៖ ករណីសម្រាប់បណ្តាញប្រព័ន្ធកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ៖ នៅក្នុងការបន្ថីជំណើរការអំពីកម្មិធីសិក្សាដឹកសាស្ត្រ ពិភពលោក វិសុកម្ម និងបច្ចេកវិទ្យា ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨ ៥៦០ ៥៦៦. <http://www.waset.org/pwaset/v30/v30-96.pdf>.

ការគ្រប់គ្រងផនធានផម្ពជាកិ និង ICT

ITU. ឆ្នាំ២០០៨. ICTs សម្រាប់បិស្ថានអេឡិចត្រូនិក ៖ គោលការណ៍ធោនាំសម្រាប់ណាគាលប្រទេស កំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ដោយមានការរៀបចំការងារជាក់ទៅលើបច្ចេកទេសប្រចាំឆ្នាំ ។ ទីក្រុងហ្មីំណោរ ៖ ITU. <http://www.itu.int/ITU-D/cyb/app/docs/itu-icts-for-e-environment.pdf> .

អភិបាលកិច្ច និង ICT

Bhatnagar, Subhash. ឆ្នាំ២០០៦. ការគ្រប់គ្រងការគាំទ្រដល់ប្រជាជនក្រីក្រ និងអភិបាលកិច្ច នៃប្រើប្រាស់ក្រុមហ៊ុន និងការគម្រោងការយោប់:ពីករណីសិក្សានៃក្នុងកំបន់អាសីតីសីហីក ។ ទីក្រុងបានកក ៖ UNDP. <http://www.apdip.net/projects/e-government/capblg/casestudies/Overview.pdf> .

Riley, Thomas B. ឆ្នាំ២០០៣. រដ្ឋាភិបាលអេឡិចត្រូនិក ផ្សែបនីដៃអភិបាលកិច្ចអេឡិចត្រូនិក ៖ ការ
គ្រឿងពិនិត្យការធានស្ថាននៃកួដបរិយាកសវិស័យសាធារណៈដែលមានការប្រប្រឈម ។ រចាយការណ៍
ស្តីពីការស្វែងរកការជាន់អនុវត្ត ០៣, លេខប្ល ។ ទីក្រុងខ្សោយដែលជាការដាក់សហគន៍ ។
http://www.rileyis.com/publications/research_papers/tracking03/IntlTrackRptMay03no4.pdf .

សន្តិភាព និង ICT

Stauffacher, Daniel, William Drake, Paul Curriion និង Julia Steinberger. ឆ្នាំ២០០៥ បារចេកវិទ្យាច្បាសមនាគមន៍ពីរមានវិទ្យាជើសឱ្យស្ថិភាព ៖ គ្មានទីរបស់ ICT នៅក្នុងការការពារ ផ្តើមឬតបនិងការស្ថាបនិងវិញ្ញាបិជ្ជមោះ ។ ទីក្រុងឆ្នាំ២០០៥ កងកំលាំងការដោរ ICT បស់អង្គភាពហូឡូលីហូលី ។
<http://www.unicttaskforce.org/perl/documents.pl?id=1571> .

សន្លានករម

អាណាព្យក	ការរកស់ដៃង បុគ្គលិកណាងទិន្នន័យដោយមធ្យាបាយសម្រាប់របវីនិត្តមួយ បុគ្គលិកដែលអចបកស្រាយអំពីកំលែណាមួយជាមួយនឹងមាត្រាទានបន្ទបន្ទាប់មួយ ។ ឧបាទានៅទីកំដែរបស់ទ្រនិចនាទូរក គឺជាការកំណាងពេលវេលាដែលមានលក្ខណៈអាណាព្យក។
អាសីនក្រុណីស	លក្ខណៈ:មិនបានរួមបញ្ចូលត្រា បុសម្របសម្រួលជាមួយត្រានៅក្នុងពេលដំណាលត្រា
សម្រេច-រូបភាព	បច្ចេកវិទ្យាដែលមានមូលដ្ឋានផ្តើកលើកំពុទ្ធដែរ ដែលអនុញ្ញាតទៅមានការបញ្ជី សម្រេចទិន្នន័យ និងរូបភាពផ្តល់ការកំណត់បណ្តាញឡើងសំពូកមូលដ្ឋាននៅក្នុងពេលដំណាលត្រា ។
ការផ្សេងៗផ្សាយ	ការបញ្ជីនៃកម្មវិធីទូទៅ បុទ្ទទស្សន៍ បុសញ្ញាណានៃការបើប្រាស់ជាសាធារណៈ ។
ទូទស្សន៍ខ្សែកាប	ទូទស្សន៍ខ្សែកាបគឺជាប្រព័ន្ធនៃការផ្តល់នូវសេវាកម្មទូទស្សន៍មួយទៅអ្នកបើប្រាស់តាមរយៈសញ្ញាប្រកបដែលវិញ ដែលបានបញ្ជីទៅកាន់ទូទស្សន៍ តាមរយៈខ្សែកាបអុបទិក បុខ្សែកាបធ្វើការផ្សេងៗផ្សាយទូទស្សន៍ដែលមានលក្ខណៈសាមញ្ញ (តាមរយៈរលកវិញ) ដែល ទាមទារមែនអង់គេនទូទស្សន៍នៅ៖ ។ កម្មវិធីទូទៅ FM អូនធិណិតដែលមានលេរ្កិនលេរ្កិន សេវាឯុសំពូក និងសេវាកម្មមិនមែនតាមរយៈទូទស្សន៍ដែលទៀតដែលមានលក្ខណៈស្រាវជ្រាវនេះអាចក្រោបានផ្តល់ទៅតាមរយៈខ្សែកាបនេះ៖ ។
ការសិក្សាដែលមានកិច្ចសហការ	ការសិក្សាផ្សាយ:ការផ្សាស់ប្តូរ និងការថែកចាយពីមាន កំណើចជាមគ្គិយាបលប់ក្នុងចំណោមក្រុមអ្នកសិក្សាជួចត្រា ។ កំពុទ្ធដោយក្រុមបានបើប្រាស់ ដើម្បីសម្របសម្រួលដល់ការសិក្សាដែលមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះសម្រាប់ក្រុមអ្នកសិក្សាដែលមានទីកំដែរកម្មិសាស្ត្រនៅជាថែងដោយទ្វេកពីត្រា ។
បរិក្សាសេវាកម្មទូទៅ	ទីកំដែរទូទៅមួយនៅក្នុងសហគមន៍ ដែលផ្តល់សេវាកម្មចុំឱ្យដល់សមាជិកនាសារបស់សហគមន៍ ។
ការសិក្សាដែល	ការសិក្សាដែលផ្តើកលើកំពុទ្ធដែរ ពេលខែក្រោបានសរសេរកាត់ជាគ្រប់ CBL ដែលសំដែរទៅ

ពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក (បុអី-ពាណិជ្ជកម្ម) គឺជាការទិញលក់ទំនើប និង
សេវាកម្មនានាតាមរយៈបណ្តាញអូនធីណិត ជាពិស់សបណ្តាញដែលបាយកំពុកពលាក ។

ការសិក្សាតាមប្រព័ន្ធ អេឡិចត្រូនិច	ការសិក្សាតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិច (បុអី-សិក្សា) គឺជាតាក្យបច្ចេកទេសទួលទៅមួយ ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់សំដេរឡើងម្រាងនៃការសិក្សាមួយ ដែលក្នុងនោះត្រូវបង្ហ៉ែនឹងសិស្សាលិសិស្សូយ្យត្រូវបានបង្ហ៉ែនឹងការសិក្សាដែលបង្ហ៉ែកជាប់ពីភ្នាក់ដោយចម្លាយទិកជាង បុណ្ណោយសារពេលនៅក្នុងការសិក្សាដែលបង្ហ៉ែកជាប់ពីភ្នាក់ដោយចម្លាយទិកជាង។
អីមែល	សារអេឡិចត្រូនិច (បុអីមែល) គឺជាឯិជីសារស្ថាបន្ទូរក្នុងនិងបញ្ជីនសម្រាប់ការគាំទៅ ការធ្វើការក្នុងទីតាំង និងការទទួលសារ។
ទូរសារ	ឯកសារចម្លាស់ បុណ្ណិតទួលទៅដោយមានលក្ខណៈជូចត្រាបេះបិទ ដែលត្រូវបានបញ្ជីនសម្រាប់ការគាំទៅ ការធ្វើការក្នុងទីតាំង។
អ្នកសិក្សាឌីនាន់ទិន្នន័យ	សមាជិកជីនាន់ទិន្នន័យនៅក្នុងត្រូវសារដែលទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីការអប់រំផ្លូវការ។
អក្សរភាពព័ត៌មាន វិញ្ញា	លទ្ធភាពក្នុងការកំណត់ចំណាំកម្រិតមាន និងសមត្ថភាពក្នុងការ ស្វែងរក វាយតំលៃ និងប្រើប្រាស់ព័ត៌មាននោះនៅក្នុងទម្រង់ណាក់បាន (លិចិត្តក្រមជាន់កសារបាន៖ មូលដ្ឋានទិន្នន័យនៅលើបណ្តាញអីណីណិតិកិត្ត ។ល។)
អនុសកម្មភាព	នៅក្នុងកំពុទ្ធ៖ អនុសកម្មភាព គឺជាកិច្ចសន្លានដែលកែតមានទេរីនរាងមនុស្ស (បុអាចជាសត្វមានជិតជនទៅទេទៀត) ជាមួយនឹងកម្មវិធីកំពុទ្ធ។
ពហុប្រព័ន្ធ ធម្មុជ្រាយ	ការប្រើប្រាស់កំពុទ្ធ ដើម្បីធ្វើការបង្ហាញអត្ថបទ ក្រាប់ឱក វិធីអុ ចលនា និងសម្រេចនៅក្នុងមធ្យាបាយរួមត្រាមួយ។ ពាក្យបច្ចេកទេសនេះក៏ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបិយាយអំពីប្រព័ន្ធដោយដែលគំន្លះការប្រើប្រាស់ដែលមានអនុកម្មនុអភុបទ សម្រេចរួបភាព វិធីអុ និងក្រាប់ឱកដឹងដឹរ។ សមាសាត្រិនិមួយនក្នុងចំណោមសមាសាត្រិទាំងអស់នេះត្រូវកែបានបំលែងដើម្បីបង្ហ៉ែនឹងការប្រើប្រាស់ក្នុងកម្មវិធីកំពុទ្ធនោះ។
ការសិក្សារោកប្រព័ន្ធ	សកម្មភាពអប់រំណាមួយដែលមានលក្ខណៈប្រព័ន្ធ និងមានការរៀបចំនៅរោកប្រខណ្ឌនៃប្រព័ន្ធអប់រំផ្លូវការ ដើម្បីផ្តល់នូវការសិក្សាដែលបានប្រើប្រាស់និងជាក់លាក់សម្រាប់ក្រុមប្រជាពលរដ្ឋកូច្ចារ មនុស្សពេញវិយ ក៏ដូចជាកុមារដឹងដឹរនោះ។

កំណត់សំគាល់សម្រាប់គ្រូបណ្តុះបណ្តាល

ផ្នែកនេះ ត្រូវបានសរស់នៅខែមីនា ទៅសូមនិយោគសំណង់លាស់ និងមានការផ្តាក់ជាទិស់សម្បួយ ។
គោលបំណងនេះ “កំណត់សំគាល់សម្រាប់គ្រូបណ្តុះបណ្តាល” នេះ គឺដើម្បីព្យាយាមគម្រោងទេស្សនទាន
របស់អ្នកនិពន្ធ ឱ្យមានរាល់នៅផ្នែកនេះទៅនឹងទេស្សនទានទាំងឡាយរបស់ស្ថាប័នបណ្តុះបណ្តាលជាតិ និង
ប្រចាំគីឡូ កំណត់សំគាល់សម្រាប់គ្រូបណ្តុះបណ្តាលនៅក្នុងការបង្កើតជាផ្នែក
ធ្វើលាស់របស់ខ្លួននៅ ។

ដួចដែលបានកត់សំគាល់នៅក្នុងដីពុកដែលមានចំណាងដើរដ៏ចា “អំពីសេវាដ្ឋីកនេះ” រួមកនោះ ធ្វើកនេះជាប្រព័ន្ធប៉ុបច្ចុប្បន្ន ដើម្បីទទួលបានកំលែកចំណាត់ក្នុងការងារដៃខែឆ្នាំ កំដូចជាស្ថានភាពជាតិដែលកំពុងផ្ទាស់ប្បូរ និងមានលក្ខណៈដៃខែឆ្នាំដើរ ។ ធ្វើកនេះក្នុងប្រព័ន្ធប៉ុបច្ចុប្បន្ន ដើម្បីធ្វើបទបង្ហាញនៅក្នុងលក្ខណៈទាំងស្រី និងជាដ្ឋីការដែលដើរ នៅក្នុងវិធីសាស្ត្រដៃខែឆ្នាំដែលនៅលើបណ្តាញ និងនៅក្រោមបណ្តាញអីនិងជិំណិត ។ ករណី កំដូចជាការសិក្សាអំពីប្រទេសនានាអាចមានការផ្តាស់ប្បូរទៅកំបន់មួយទៅកំបន់មួយឡើត និងពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយឡើតដែលដើរ ហេតុដឹងថ្មី ធ្វើកនេះអាចនឹងមានការកែកម្មរដើម្បីធ្វើក្រុនធនឹងការកំណត់មូលដ្ឋាន ។ អីដែលនឹងក្រុនធនឹងបង្ហាញ និងរៀបចំបង្ហាញ គូរតែមានលក្ខណៈប្រប្រឈមាស្រែយ៉ាឡើស្ថានភាពជាកំស្តីដើរ ។ ធ្វើកនេះអាចនឹងក្រុនធនឹងក្រុនធនឹងការដោយបុគ្គលម្នាក់ទៅក្នុងស្ថាបនបណ្តុះបណ្តាលនានា កំដូចជានៅក្នុងការិយាល័យផ្ទាក់ពាលដែលដើរ ។ យោ:ពេលនៃគតុបណ្តុះបណ្តាលនឹងកំណត់កម្រិតនៃភាពលម្អិតនៅក្នុងការធ្វើបទបង្ហាញខ្លួន ។

“កំណត់សំគាល់” ទាំងនេះផ្តល់នូវទេស្សន៍: និងសំណុមពដ់ត្រូបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់ការធ្វើបច្ចុប្បន្នអំពីខ្លឹមសារនេះទៅកាន់គេមានប្រសិទ្ធភាពថចមឡើត ។ ត្រូបណ្តុះបណ្តាលទាំងនេះអាចទទួលយក សម្រប និងបង្កើតដែនការបណ្តុះបណ្តាលបញ្ចីមួយភាមជាចិចដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងផ្ទុកនេះ ។

កំណត់សំគាល់ទៅអំពីបច្ចេកទេសបណ្តាញ:បណ្តាលដែលមានប្រសិទ្ធភាព

ផ្នែកនេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើងសម្រាប់ការធ្វើស្តីយសិក្សា ក៏ដូចជាការសិក្សានៅក្នុង “ថ្នាក់ព្រៃន” ដួងដែរ ។
ហើយដូចខ្លោះជាពួកនឹមួយៗនៃផ្នែកនេះ ចាប់ផើមឡើងដោយសេចក្តីថ្លែងក្នុបំណងនៃការសិក្សា និងបញ្ចប់
ទៅនឹងដោយចំណុចគន្លឹះនានាដោយសង្គម ។ អ្នកអានទាំងឡាយអាចប្រើប្រាស់ក្នុបំណង និងចំណុច
គន្លឹះសង្គមនានាដាមុលដ្ឋានសម្រាប់ ធ្វើការរាយតាំលែកទៅលើការពិភាក្សាប្រចិនបស់ខ្លួនតាមរយៈផ្នែកនេះ
ដួងដែរ ។ ជាពួកនឹមួយៗក៏មានផ្នែកនូវសំណ្ងាត់ ពិភាក្សា និងលំហាត់អនុវត្តផ្សេងៗដែលនឹងអាចត្រូវបាន
បំពេញដោយអ្នកអានបុគ្គលិក ប្រប្រើប្រាស់ដោយគ្រប់គ្រាង បណ្តាលនានាដឹងដែរ ។

ករណីសិក្សាតាមបង្កើតបានជាដៃឆ្នាំដែលមានសារសំខាន់ម្មយនៃខ្លួនឯមសារបស់ធ្វើកនេះ ។ ករណីសិក្សា
ទាំងនេះត្រូវបានរៀបចំឡើងក្នុងគោលបំណងពិភាក្សា និងវិភាគជាពិសេសទៅលើក្រំដែនដែលនឹងធ្វើបទ

បង្ហាញអំពីទស្សនការតាមគម្រោង និងកម្មវិធីទាំងឡាយ ។ ជាការសំខាន់សម្រាប់អ្នកអាជីវកម្មទទួលស្ថាល់ក្នុងការប្រើប្រាស់បច្ចេកទេស និងកម្មវិធីសាស្ត្រដែលផ្តល់ជូនការងារ និងកម្មវិធីសាស្ត្រដែលប្រើប្រាស់ ICT ជាដំឡើយ ព្រមទាំងគ្មានការងារដែលសម្របទៅនឹងលក្ខខណ្ឌមូលដ្ឋាន ដួងដើរ ។

ផ្នែកនេះត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយយោងទៅតាមគោលការណ៍សិក្សារបស់មនុស្សពេញវិយ ។ ឧទាហរណ៍ មានការទទួលស្ថាល់ចាមនុស្សពេញវិយអាចធ្វើការសិក្សាបានលូបំងុកនៅពេលដែលខ្សោនត្រានទុក្ខកង្វល់ និងមិនមានផ្នែកនូវពេកែវបានឡើង លើសលូបពេកនោះ ហើយអ្នកទាំងនេះក៏អាចធ្វើសេចក្តីសម្រាប់ខ្សោនជាលំអំពីអ្នកដែលមានសារសំខាន់ដើម្បីសិក្សាជាងដើរ ។ សំណ្ងាស្សែយសិក្សា និងលំហាត់អនុវត្តត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីជួយឱ្យអ្នកអាជីវកម្មមានលទ្ធភាពទាញចេញនូវបច្ចុប្បន្ន និងលទ្ធភាពពិចារណាបានយ៉ាងរហូសទៅលើបញ្ហា ដែលត្រូវបានបង្ហាញ ។ ការអនុវត្តបច្ចុប្បន្នមានគោលបំណងបង្កើតទៅនាំនៅក្នុងយ៉ាងដិតស្តិទ្ធិរបស់ខ្លឹមសារទៅនឹងបច្ចុប្បន្នការងារជាង្នូរបំណែងដែលទទួលបានទៅនឹងបច្ចុប្បន្នការងារ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាផ្សេងៗ ។ មានការទទួលស្ថាល់ចាមអ្នកអាជីវកម្មនៃការងារដើម្បីក្នុងទៅនឹងបច្ចុប្បន្នការងារ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាផ្សេងៗ ។ គ្រប់គ្នា៖បណ្តាលគ្នារំភ័យចំណាំពេលទៅក្នុងការប្រើប្រាស់ផ្នែកនេះជាងនឹងនានសម្រាប់បណ្តាល ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាផ្សេងៗ ។ និងជាមួយក្រុមអ្នកទទួលយកបំណែងខុសទៅគ្នា ។ ឧទាហរណ៍ គ្រប់គ្នា៖បណ្តាលអាចលើកទីកចិត្តសិក្សាកាមទល់ឱ្យដើរក្នុងនូវករណី និងឧទាហរណ៍ដើរក្នុងទៀតចេញពីបច្ចុប្បន្នជាលំបែងដើរក្នុងបង្ហាញខ្លឹមសាររបស់ផ្នែកនេះ ។

ការរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធនៃគតិសិក្សា

ដោយធ្វើកទៅលើអ្នកចូលរួម ពេលណែដែលមាន និងទីកំង ព្រមទាំងលក្ខខណ្ឌមូលដ្ឋាននោះ ខ្លឹមសារបស់ធ្វើកនេះអាចត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងទម្រង់ធ្វើដោយគ្មានកាមបំណោះចែកពេលណែ ។ ខ្លឹមសារដែលគ្មានកំណើននៅក្នុងគតិសិក្សាដុំសម្រាប់បង្ហាញជូនខាងក្រោម ។ ត្រូវបណ្តុំបណ្តាល នានា ត្រូវបានស្វើទៅកសម្រលចែនសម្ព័ន្ធវតិសិក្សាដោយធ្វើកទៅលើការយល់ដឹងសុធភ័យពាក់ព័ន្ធ និងប្រទេសក៍ដូចជាអ្នកចូលរួមបស់ខ្លួន ។

សម្រាប់គតិសិក្សាដែលមានរយៈពេល៩០នាទី

សម្រាប់អ្នករៀបចំគោលយោបាយជាន់ខ្ពស់ ៖ សេចក្តីសង្គមចូលចិត្តលាយនៅក្នុងជីថិថែរៀបក នេះសម្រាប់ការយល់ដឹងទូទៅនៃការប្រើប្រាស់ ICT នៅក្នុងការអភិវឌ្ឍយោបាយរួមបញ្ចូលការបក្រាសយ ពន្យល់លម្អិត អំពីខាងការណ៍ធនាមួយដែលទទួលបានពីករណីសិក្សាដែលបានលើកទៀត ។

សម្រាប់បុគ្គលិកអនុវត្តគម្រោង ៖ វិស័យណាមួយកំពង់បានដែលមាននៅក្នុងជីថិទី៣ ដែលរួមមាន ការពន្យល់លម្អិតអំពីខាងការណ៍ធនាមួយដែលទទួលបានពីវិស័យដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធសម្រាប់អ្នកចូលរួម គោលដៅជាក់ហាក់ណាមួយនោះ ។

សម្រាប់បុគ្គលិកគ្រប់គ្រងកម្មវិធី និង/បុគ្គគម្រោង ៖ ជីថិទី ៤ ដែលពិនិត្យទៅលើបញ្ហាប្រឈមនានា ចំពោះការប្រើប្រាស់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍយុម្ភជាមួយនឹងបទបង្ហាញលម្អិតអំពីករណីសិក្សាមួយដែលបានលើកយកមកនៅក្នុងជីថិទី ៣ ។

សម្រាប់គតិសិក្សាដែលមានរយៈពេល៩០នាទី

សម្រាប់អ្នកចូលរួមសិក្សាដែលជាអ្នករៀបចំគោលនយោបាយ ៖ សេចក្តីសង្គមចូលចិត្តលាយនៃជីថិថែ និងទី៤ ព្រមទាំងការពន្យល់លម្អិតអំពីករណីសិក្សាមួយដែលបន្ថែមជាយវតិសិក្សាមួយនៅក្នុងជាក់ស្សែង សម្រាប់រយៈពេល១ម៉ោង ១/២នាទី ។

សម្រាប់អ្នកចូលរួមសិក្សាដែលជាបុគ្គលិកគ្រប់គ្រងកម្មវិធី និង/បុគ្គគម្រោង ៖ សេចក្តីសង្គមចូលចិត្តលាយអំពីវិស័យអភិវឌ្ឍន៍ដែលបាក់ព័ន្ធចេញពីជីថិទី៣ និងការបង្ហាញអំពីជីថិទី៤លម្អិត បន្ថែមជាយលំហាត់អនុវត្តនៅក្នុងការរៀបចំគម្រោង និងការរៀបចំដែនការអនុវត្ត ។

ចំករវតិសិក្សាដែលមានរយៈពេលបីម៉ោងអាចត្រូវបានបែងចែកទៅជាករណីសិក្សាដែលមានរយៈពេល៩០នាទី ដែលបានដោយក្នុងនោះមានសេចក្តីសង្គមអំពីវិស័យដែលបាក់ព័ន្ធ ព្រមទាំងករណីសិក្សាដែលបន្ថែមជាយលំហាត់អនុវត្តដែរ ។

សម្រាប់គ្នាសិក្សាដែលមានរយៈពេលពេញមួយព័ត៌មាន (រយៈពេលខាងមុខ)

ប្រើប្រាស់គ្នាសិក្សាដែលមានរយៈពេលចំនួនបូនដង និងរៀបចំខ្លឹមសារគោមលំដាប់ជាបន្ទបន្ទាប់ដោយចាប់ផ្តើមពីជិតុកទី១ ហើយបន្ទរហូតដល់ជិតុកទី៤ ។ ប្រើប្រាស់វិធីសារស្ថិតិក្រសាយជំនួយ ជាន់ពណ៌នាជាងលើ ។

សម្រាប់គ្នាសិក្សាដែលមានរយៈពេលពេញមួយព័ត៌មាន

អាចចំណាយពេលរយៈពេល១/ឬថ្ងៃសម្រាប់ជិតុកទី ២ នៃផ្ទុកនេះ ។

អាចចំណាយពេលមួយថ្ងៃកន្លែង:សម្រាប់ជិតុកទី ៣ នៃផ្ទុក ដោយមានការទស្សនកិច្ចសិក្សាដែលកំន្លែង ដែលមានកម្មវិធី ICTD ជាក់ស្នើសុំនៅក្នុងថ្ងៃទីពីរ ។

អាចប្រើប្រាស់មេរោគដែលបានសិក្សាដែលទស្សនកិច្ចជាក់ស្នើសុំ ដើម្បីគាំទ្រដល់កិច្ចពិភាក្សាដែក្នុង ជិតុកទី ៤ នៃផ្ទុកនៅក្នុងថ្ងៃទីបី ។ អាចអារ៉ីញសិក្សាកាមទធ្វើការផ្សាយត្រាប់រាងបញ្ហាប្រយោម ផ្សេងៗគ្នាក្នុងការប្រើប្រាស់ ICTs នៅក្នុងការសិក្សា/ទស្សនកិច្ចសិក្សា ជាមួយនឹងខ្លឹមសារបស់ផ្ទុក ដែលត្រូវបានធ្វើបទបង្ហាញ ដូចខាងក្រោមនេះ និងពេលពេញមួយក្នុងការរៀបចំពេលបាននូវការយល់ដឹងពេញលេញអំពីសារសំខាន់នៃការរៀបចំ ដែលការ រៀបចំ និងការអនុវត្តសម្រប ។

សម្រាប់គ្នាសិក្សាដែលមានរយៈពេលពេញប្រាំពីរ

គ្នាសិក្សាដែលមានរយៈពេលប្រាំពីរមានលក្ខណៈប្រសើរបំផុតសម្រាប់បុគ្គលទាំងឡាយដែលជាប់ពាក់ពីនូវ នៅក្នុងកម្មវិធី និងគម្រោង ។ ការសង្គត់ចូលនៅក្នុងជិតុកកន្លែះនានា ជួចជាចិតុកទី ៣ និងទី ៤ ហើយគ្នាសិក្សាដែក្នុងបន្ទប់សិក្សាដោយ គួរត្រូវបានរួមបញ្ចូលជាមួយការធ្វើទស្សនកិច្ចសិក្សាដែក់ស្នើសុំ អំពីទីតាំងនៅក្នុង ករណីសិក្សាដែលនៅក្នុងនៅ ។

ថ្ងៃទី ១ អាចមានការបកស្រាយអំពីជិតុកទី២នៃផ្ទុកនេះយ៉ាងទូលំទូលាយ ។ អាចចំណាយពេលកន្លែង:ថ្ងៃទៅលើជិតុកក្នុងការបកស្រាយអំពី MDGs និងគោលការណ៍អន្តរវិស័យដឹងដើរ ។ ឧទាហរណ៍ គឺនិត្តិចធ្វើឱ្យការតែបន្ទយការព្រឹក្រទាំងនេះជាមានទំនាក់ទំនងជាមួយការគោលការណ៍សុខភាព និងការអប់រំ ។ គួរតែបកស្រាយអំពីទំនាក់ទំនងនេះដោយសារតែមានសារសំខាន់ជាទាំង ចំពោះការបង្កើត និងការអនុវត្តគម្រោង ។ អាចចំណាយពេលកន្លែង:ថ្ងៃនៅក្នុងថ្ងៃទីពីរទៅលើការបកស្រាយអំពីការទូទាត់ស្ថាបន្ទូលជាមួយ និងបញ្ហាបំណែកកែងកម្មិជិំល ។ ប្រសិនបើអាចទស្សនកិច្ចនៅទូទាត់ស្ថាបន្ទូលដែលនៅក្នុងនៅ ដើម្បីបិទគ្នាសិក្សាសម្រាប់ថ្ងៃនេះ ។

ថ្វីទី ២ និងទី ៣ អាចធ្វើការលើកម្មវិធី ICTs ដើម្បីសម្រេចបាននូវ MDGs ដៃរួចរាល់ (ពាលតី ជីថុកទី ៣) ដោយចំណាយពេលទៅលើទស្សនកិច្ចសិក្សាយ៉ាងគិចណាស់កន្លែង: ថ្វី ១ ករណីសិក្សា អាចត្រូវបានបកស្រាយលម្អិត ។ គួរតែបន្ថាការចុះផ្តើមសិក្សាយ៉ាង លំហាត់ដោយអនុវត្តលើគោលការណ៍តន្ល់: នៃកម្រាធងដែលបានរៀបចំឡើង និងលក្ខណៈរៀបចំដែលបានសង្គគម្រោង អំឡុងពេលទស្សនកិច្ចសិក្សានោះ ។

ថ្វីទី ៤ និងទី ៥ អាចបន្ថូនអនុវត្តលំហាត់ ។ អាចបង្ហាញចំណុចនានានៅក្នុងជីថុកទី៤ នៃផ្ទៃកនេះនៅក្នុងវត្ថុសិក្សាដែលដឹកនាំដោយគ្រួបង្ហាគតំបន្តាល្អូលប្រព័ន្ធដោយការងារអនុវត្តយ៉ាងទូលំទូលាយដោយបុគ្គលម្នាក់ ។ បុគ្គមនីមួយានៅក្នុងពេលរស់ល ។ គួរតែបិទវត្ថុសិក្សានៅក្នុងថ្វីទី៥ ដោយការធ្វើបទបង្ហាញអំពីលំហាត់បន្ថូនដោយការរំលែកសារឡើងវិញក្នុងចំណោមអ្នកចូលរួមទាំងឡាយ ។

គ្របណ្តុះបណ្តាលត្រូវបានលើកទីកចិត្តទទួលយកការប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួនបង្ហាញបស់វត្ថុបណ្តុះបណ្តាលដែលអាចរកបាននៅលើគេហទំនើរ APCICT's (<http://www.unapict.org/academy>) ។

គ្របណ្តុះបណ្តាលត្រូវបានលើកទីកចិត្តទទួលយកការប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួនបង្ហាញបស់វត្ថុបណ្តុះបណ្តាលពិភាក្សាបស់គ្របង្ហាគតំនើន និងលំហាត់អនុវត្តបស់បុគ្គលម្នាក់ ។ បុគ្គមនីមួយាផងដែរ ។

ជាការប្រសើរបំផុត ក្នុងវត្ថុបណ្តុះបណ្តាលនឹមួយាចិនគូរមានសិក្សាកាមលើសពី២៥នាក់ឡើយ ។

គ្របណ្តុះបណ្តាលគួរប្រើប្រាស់ឯកសារយោងដែលបានរកយកយក្នុងបញ្ជី និងរកមើលឯកសារដើម កំណើចជាគេហទំនើរដែលបានបង្ហាញដែរ ។ គ្របង្ហាលកំអាចប្រើប្រាស់ករណីសិក្សាដែលបានរកយកយក្នុងបញ្ជីឡើងនូវកសារយោង និងប្រកពឯកសារទាំងអស់នៅក្នុងការធ្វើបទបង្ហាញ ។

អំពើអ្នកនិពន្ធ

បច្ចុប្បន្ននេះ លោកស្រី Usha Rani Vyasulu Reddi គឺជាសាស្ត្រចាយអប់រំ និងនាយកនៃ មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍ជនជាន មនុស្សនៅក្នុងមហាវិទ្យាល័យបណ្តុះបណ្តាលរដ្ឋាភិបាលសម្រាប់បុគ្គលិក នៃប្រទេសតំណែនក្នុង Hyderabad ។ ចាប់កាំងពីឆ្នាំ១៩៩៨ ហួគិដល់ឆ្នាំ២០០៦ លោកស្រីគឺជានាយកមជ្ឈមណ្ឌលផ្សេង ដ្ឋាយអប់រំសហធនសម្រាប់ទីបអសុនៅក្នុងទីក្រុងញូរដែលឱ្យប្រទេសតំណែន ការងាររបស់លោកស្រីមានវិសាលភាពទៅលើប្រទេសសហធនទាំងអស់នៃទីបអសុ ហើយការងារទាំងនេះ បានធ្វើឡើករដ្ឋាភិបាលនូវដំនឹងយបច្រៀកទេស និងបន្ទិក្សាសម្រាប់កម្មវិធី ICT នៅក្នុងវិស័យអប់រំ ទាំងផ្សេរការ និងក្រោងផ្សេរការ ។ ហួគិមកទល់ឆ្នាំ១៩៩៨ លោកស្រីគឺជាសាស្ត្រចាយ និងនាយកនៃ មជ្ឈមណ្ឌលស្រាវជ្រាវសាត់សូវន៍នៅខែមហាវិទ្យាល័យ Osmania នៅក្នុង Hyderabad ។ លោកស្រីបានបានឯកសារយោងទូលាយ ទាំងលក្ខណៈអនុរាជកិរិយាណីជាមួយ ការពិនិត្យឡើងវិញក្នុងចំណោមអ្នករួមអាជីវិថីដូចត្រាងដែរ ។

UN-APCICT

១. ការបណ្តុះបណ្តាល ៖ ដើម្បីបង្កើនចំណោះដឹង និងជំនាញផ្លូវការ ICT របស់អ្នករៀបចំគោលនយោបាយ និងអ្នក វិធានីទេ: ICT ត្រូវបានបង្កើននូវសមត្ថភាពរបស់គ្របណ្តុះបណ្តាល ICT និងស្ថាប័នបណ្តុះបណ្តាល ICT នានាដឹងដែរ ។
  ២. ការស្រាវជ្រាវ ៖ ដើម្បីអនុវត្តការសិក្សាឌីភាពទាក់ទងទៅនិងការអភិវឌ្ឍន៍ជានមនុស្សនៃក្នុងវិស័យ ICT និង
  ៣. ការប្រើក្រពិគ្រោះយោបល់ ៖ ដើម្បីធ្វើនូវសេវាប្រើក្រពិគ្រោះយោបល់អំពីកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ជានមនុស្សដែលសមាជិក ESCAP និងសមាជិកដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធ ។

UN-APC ICT មានទីកំងនៅភ្នែក្រុងទីក្រុង Incheon សាធារណៈក្បែរ ។

<http://www.unapcict.org>

ESCAP

ESCAP គីជាស្ថាបែនអភិវឌ្ឍន៍ប្រចាំកំបន់បេស់អង្គភាពសហប្រជាតិ និងបរម្បីជាមជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមចម្លោយបេស់អង្គភាពសហប្រជាតិនៅក្នុងកំបន់អាសី និងពាក្យសីហូក ។ អណ្តតិបេស់ខ្លួនគឺដើម្បីជួយសហប្រតិបត្តិការរាយការណ៍មានឱកទាំង៥៣ និងសមាជិកដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធទាំង ៥ បេស់ខ្លួន ។ ESCAP ផ្តល់នូវទំនាក់ទំនងជាយុទ្ធសាស្ត្ររាយការ នាកែអនុប្រជាតិ និងកម្មវិធី កំដូចជាបញ្ហាថ្នាក់ជាតិបេស់ប្រទេសទាំងឡាយ ។ ស្ថាបែននេះគាំទ្រដល់រដ្ឋាភិបាលនៃបណ្តាប្រទេសនៅក្នុងកំបន់នានាក្នុងការបង្កើមបង្កើមក្នុងនាទិនោះក្នុងកំបន់ និងកសិក្សាតិដល់វិធីសាស្ត្រនៅក្នុងកំបន់ ដើម្បីសម្រេចបាននូវបញ្ហាប្រឈមនៃវិស័យសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចដើរដី នៅក្នុងកំបន់ទាំងនោះនៅក្នុងពិភពសកលការូបនីយកម្មនេះ ។ ការិយាល័យ ESCAP មានទីតាំងនៅក្នុងទីក្រុងបានកក ប្រទេសថែ ។

<http://www.unescap.org>

សេវាឌែនផ្លូវកម្មវិធីសិក្សាអំពីមុនដ្ឋានគ្រឹះទៅបច្ចេកវិទ្យាពាណិជ្ជកម្មនៃកំណែនវិទ្យា (ICT) សម្រាប់មន្ត្រី រដ្ឋបាលនៃខេត្តសៀមរាប

ក្រុមអ្នកគ្រប់ពិនិត្យ : Shahid Akhtar and Patricia Arinto

ផ្នែកទី ១ — ទំនាក់ទំនងរៀងកម្មងកម្មវិធី ICT និងការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយអត្ថប្រយោជន៍

ផ្នែកទី ២ — ICT សម្រាប់គោលនយោបាយ ដំណើរការ និងអភិបាលកិច្ចដើម្បីការអភិវឌ្ឍ

ផ្នែកទី ៣ — កម្មវិធីផ្ទាក់បាលអនុវត្តត្រួនិក

ផ្នែកទី ៤ — និន្ទាការ ICT សម្រាប់មន្ត្រីរដ្ឋបាលនៃខេត្តសៀមរាប

ផ្នែកទី ៥ — អភិបាលកិច្ចតាមប្រព័ន្ធអុនដីណិត

ផ្នែកទី ៦ — បណ្តាញសនិសុខ និងការគោលនយោបាយ

ផ្នែកទី ៧ — ត្រីស្តី និងការអនុវត្តជាក់ស្អែងនៃការគ្រប់គ្រងគម្រោង ICT

ផ្នែកទី ៨ — ជម្រើសនៃការផ្តល់មូលនិធិជាល់ ICT សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ

<http://www.unapcict.org/academy>